

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

**Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlık Yoluyla Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi:
Bir Karma Yöntem Çalışması**

Gamze ÇELİK

Doktora Tezi

Danışman

Doç. Dr. Yusuf AVCI

Çanakkale

Eylül, 2017

Taahhütname

Doktora Tezi olarak sunduğum “Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlıkla Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları” adlı çalışmanın, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

15.09.2017

Adı SOYADI

İmza

Gemze ÇELİK

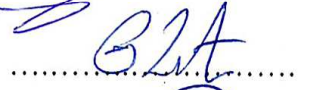
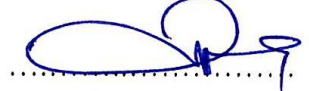

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Gamze ÇELİK tarafından hazırlanan çalışma, 15/09/2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10149412

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Doç. Dr.	Yusuf AVCI	
Üye	Prof. Dr.	Gencay ZAVOTÇU	
Üye	Prof. Dr.	Çavuş ŞAHİN	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Mehmet ÖZDEMİR	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Yasemin UZUN	

Tarih: 15/09/2017

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Ön Söz

Tüy kalemlerle yazıya aktarılan bilgiler, günümüzde klavyelerdeki tuşlara dokunularak kayıt altına alınmaya devam etmektedir. Geçen onca yıl zarfında, insan okumanın kendisine kattıkları konusunda daha bilinçli bir hâle gelmiştir. Bugün okuma seviyesi ülkemizde istediğimiz noktaya ulaşabildi mi? Yoksa kitaplar sadece kitaplık raflarında duran bir süs işlevi mi görüyor? Teknolojinin gelişmesiyle, etrafımızı saran görseller acaba ergenlik dönemindeki gençlerin okumaya olan ilgisini arttırabilir mi?

Tüm bu sorular bu tez çalışmasına ilham kaynağı olmuştur. Günümüzde okuma becerisi, gelişen teknolojiyle birlikte farklı bir anlam kazanmıştır. Görselleri okumak, medyayı anlamak, teknolojiyi iyi bir şekilde kullanabilmek, çevre bilinci kazanmak gibi pek çok okuma türü ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeleri ve yeni okuryazarlıklar konusunda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Bu çalışmada, ortaokul yedinci sınıf kademesinde görsel okuryazarlık becerisi için hazırlanmış olan etkinliklerin, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ve okumaya karşı tutumları üzerinde etkisi olup olmadığını tespit etmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın, Türkçe derslerinde görsel okuryazarlık becerisini içinde barındıran etkinliklerle, okuma becerisi üzerinde olumlu etki sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmamız, dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde; araştırmanın problemi, amaç ve alt amaçları, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımları yer almaktadır. İkinci bölümde; görsel okuryazarlıkla ilgili kuramsal bilgiler ve yapılmış olan araştırmalar bulunmaktadır. Üçüncü bölümde; araştırmanın gerçekleştirilmesi için kullanılan yöntemle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, araştırmanın

sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Beşinci bölümde ise; araştırmanın sonuçları ve sonuçlarla ilgili tartışma ve önerilere gidilmiştir.

Çalışmamı tamamlayabilmek için birçok kişinin önemli desteği ve katkılarından yararlandım. Doktora tez araştırmam süresince yazdıklarımı tek tek okuyup, değerli eleştirileriyle çalışmama yön veren, araştırmayı her yönüyle inceleyip tamamlanmasını sağlayan danışmanım Doç. Dr. Yusuf AVCI'ya en içten saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın tamamlanması için yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Çavuş şAHİN'e ve Yrd. Doç. Dr. Yasemin UZUN'a şükranlarımı sunarım. Tezin istatistik bölümleriyle ilgili danıştığım ve oldukça zorlayıcı olan veri analizlerini doğru şekilde yapıp değerlendirmem konusunda bana yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Sakıp KAHRAMAN'a, Yrd. Doç. Dr. Serkan İZMİRLİ'ye, Yrd. Doç. Dr. Özden şAHİN İZMİRLİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim. Tez çalışmam boyunca görüş ve düşüncelerini paylaşarak bana destek olan çalışma arkadaşlarım Arş. Gör. Tülay DARGUT GÜLER'e, Okutman Dr. Melek KÜLCÜ'ye, Arş. Gör. Dr. Sezen ÇİÇEK APAYDIN'a ve Arş. Gör. Halime ÖZTÜRK'e teşekkür ederim.

Ömer Mart Ortaokulu Türkçe ğretmenleri İlknur YALÇIN AKKAş, Erol TAşKIN, Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu Türkçe ğretmenleri zlem ÖZDEMİR ve Bülent GÜNAYDIN'a beni derslerine kabul ettikleri için teşekkür ederim.

Araştırmamın şekillenmesinde büyük emeği olan hocam Prof Dr. Kemal YÜCE'yi şükranla anıyorum. Beni bugünlere getiren anneme, babama ve ablalarımaya sonsuz saygı ve sevgilerimi sunarım.

Özet

Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlık Yoluyla Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi:

Bir Karma Yöntem Çalışması

Görsel okuryazarlık; bilişim dünyasının getirdiği yeniliklerden yararlanarak, görseller yoluyla verilen mesajların anlamlandırılması ve görsellerle yeni mesajlar üretilebilmesi becerisidir. Bu araştırmanın amacı; ortaokul yedinci sınıf kademesinde görsel okuryazarlık becerisi için hazırlanmış olan etkinliklerin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ve okumaya karşı tutumları üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmaktır. Görsel okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi, bireyin çevresini daha iyi algılamasına yardımcı olacaktır.

Araştırmada; nicel verilerle nitel verilerin birlikte değerlendirildiği karma model kullanılmıştır. Ölçek maddelerini oluşturmak için yirmi ortaokul öğrencisiyle görüşme yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinin ardından, nicel çalışmayla eş zamanlı olarak nitel veriler de elde edilmiştir. Bu nedenle de Keşfedici Sıralı Desen kullanılmıştır. Araştırmada nicel araştırma modellerinden deneysel araştırma kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Çanakkale merkezde öğrenimini sürdüren ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, toplam seksen sekiz ortaokul yedinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi için yirmi ortaokul öğrencisiyle görüşme yapılmıştır. Ayrıca Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama araçlarından elde edilen verilerin analizinde farklı istatistiksel analizlerden yararlanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi de kullanılmıştır. Veri toplama aracı görüşmedir. Dört Türkçe öğretmeni ve on yedinci sınıf öğrencisiyle birebir görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın birinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun görsel okuryazarlık becerisi puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın ikinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun okumaya karşı tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak ortalamalara bakıldığı zaman, deney grubunun ortalamasının kontrol grubundan daha yüksek olduğu görülecektir. Araştırmanın üçüncü alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ancak ortalamalara bakıldığı zaman; erkek ve kız öğrenciler arasında cinsiyet yönünden görsel okuryazarlık becerisi benzerdir şeklinde yorum yapılabilir. Araştırmanın dördüncü alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun TV seyretme sıklığına göre görsel okuryazarlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders almalarının ardından, televizyon daha az izleyen öğrencilerde başarının fazla olduğu görülmüştür. Araştırmanın beşinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde resimsel gösterim oluşturmaları ve yorumlamalarının genel olarak yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmanın son alt probleminde ise; görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri, görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin dersin daha etkili geçmesini sağladığı yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel okuryazarlık, okuma alışkanlığı, ölçek geliştirme, Türkçe öğretim programları.

Abstract

A Mix Method Study for Developing Reading Skills Using Visual Literacy in Turkish Language Teaching Class

Visual literacy has been defined as the ability to make sense of the messages given with visuals and produce new messages with them. This dissertation seeks to examine the effects of visual literacy activities, which were developed to gain visual literacy skills for the 7th grade level, on the students' visual literacy skills and their reading attitudes. Improving visual literacy skill will also help individual to comprehend his/her environment well.

The study follows a sequential explanatory mixed methods research design in which quantitative and qualitative data are collected respectively. For the quantitative part of the research, an experimental research was designed. The population of study consists of the 7th grade level of students in central district of Çanakkale province. The researcher developed data collection tool entitled 'The Scale of Determination Visual Literacy Level' based on 20 interviews with elementary school students. In addition, 'The Scale of Attitude towards Reading Habit' developed by Gömleksiz (2004) was utilized. Totally 88 students at the 7th grade level were reached for the sample of study. Statistical analyses were applied to gathered data with these quantitative data collection tools. Concurrently, semi-structured interviews were conducted with four Turkish Language teachers and ten 7th grade students in order to collect in-depth data.

According to the results regarding the first research question, there is no significant difference between the visual literacy skill scores of students in the control and experimental groups. The results pertaining to the second research question show that there is no significant difference between the scores of attitude towards readings in the control and experimental groups. However, the average score of experimental group students is higher than the control

group's score. Further, the results of the third research question reveal that there is no significant difference between the visual literacy skill levels of the treatment group according to their gender. Yet, we can infer that the visual literacy skills of male and female students are similar to each other when we look at their average scores. Pursuant to the results related to the fourth research question, there is a significant difference between the students in the treatment group in relation to their frequency level of watching TV. Following the teaching period enhanced with the activities for visual literacy skill development, the students who watched TV less became more successful in the learning process. The results regarding the fifth question display that performance of the students in the treatment group related to preparation of pictorial demonstrations and making interpretations are satisfactory in general. According to the results of the last research question, the interviews with teacher and students as to visual literacy skill activities support that the activities contributed to lessons to make them more productive and effective.

Keywords: Reading attitude, scale development, Turkish language teaching curriculum, visual literacy.

İÇİNDEKİLER

Onay.....	i
Ön Söz.....	ii
Özet.....	iv
Abstract.....	vi
İçindekiler.....	viii
Tablolar Listesi.....	xiii
Grafikler Listesi.....	xvii
Kısaltmalar Listesi.....	xviii
Bölüm I:Giriş.....	1
Problem Durumu.....	2
Amaç.....	4
Önem.....	4
Varsayımlar.....	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar.....	7
Bölüm II:Kuramsal Çerçeve.....	9
Ana Dili Eğitimi.....	9
Ana Dil ve İki Dillilik.....	14
Dil-Düşünce İlişkisi.....	16
Dil Düşünce Yöntem İlişkisi.....	18
Ana Dil Öğretim Teorisi.....	21
Okuma.....	23
Okuryazarlık.....	24
Okuryazarlık Türleri.....	26

Görsel Okuryazarlık Nedir?.....	28
Görsel Okuma Yaklaşımları.....	30
Türkçe Öğretim Programlarında Görsel Okuryazarlıkla İlgili Kazanımlar.....	32
Yurt Dışındaki Görsel Okuryazarlık Kazanımlarıyla Ülkemizdeki Kazanımların Karşılaştırılması.....	40
Araştırmada Kullanılan Görseller.....	42
Yapılandırmacı Yaklaşım.....	46
Eleştirel Düşünme.....	47
İşbirlikli Öğrenme Yöntemi.....	48
İlgili Araştırmalar.....	49
Bölüm III: Yöntem.....	60
Araştırmanın Modeli.....	60
Karma Yöntem	60
Evren ve Örneklem.....	67
Veri Toplama Araçları.....	67
Açımlayıcı Faktör Analizi.....	71
Açımlayıcı Faktör Analizi Boyutlar.....	79
Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	79
Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği.....	82
Verilerin Toplanması.....	82
Araştırmanın Ön Hazırlıkları.....	83
Ders İçeriğinin Oluşturulmasında İzlenen Yol.....	84
Ders Planı.....	85
Uygulama Yapılan Okullar.....	86
Birinci Metin: Güneşe Doğru.....	87

İkinci Metin: Uzun Mehmet.....	97
Üçüncü Metin: Görme, Anlama Merakı.....	106
Dördüncü Metin: Kim Olduğunuz Üzerine.....	112
Beşinci Metin: İlk Elbisem.....	118
Ders Planı.....	125
Uygulama Programı.....	127
Araştırmanın Uygulama Süreci.....	128
Araştırmacının Yorumu.....	156
Verilerin Analizi.....	156
Bölüm IV: Bulgular ve Yorum.....	158
Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	158
Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	161
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	164
Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	167
Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	170
Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	184
Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	202
Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma	202
Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	203
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	203
Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	204
Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	205
Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Tartışma.....	206
Araştırmanın Problemine İlişkin Tartışma.....	208
Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar.....	210

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	210
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar.....	211
Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuçlar.....	211
Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar.....	212
Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Sonuçlar.....	212
Araştırmanın Problemine İlişkin Sonuçlar.....	212
Öneriler.....	213
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	213
Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	214
Kaynakça.....	216
Ekler.....	227
Ek 1:.....	227
Ek 2 :	230
Ek 3:	232
Ek 4:.....	304
Ek 5.....	307
Ek 6.....	310
Ek 7.....	312
Ek 8.....	316
Ek 9.....	334
Ek 10.....	335
Ek11.....	336
Ek 12.....	337
Ek 13.....	338
Ek 14.....	339

Ek 15.....	340
Ek 16.....	341
Ek 17.....	342
Ek 18.....	343
Ek 19.....	344
Ek 20.....	345
Ek 21.....	346
Ek 22.....	347
Ek 23.....	348
Ek 24.....	349
Ek 25.....	350
Ek 26.....	351
Ek 27.....	352
Ek 28.....	353
Ek 29.....	354
Ek 30.....	355
Ek 31.....	356
Ek 32.....	357
Ek 33.....	358
Ek 34.....	359
Ek 35.....	360
Ek 36.....	361

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Öğrencilerle Yapılan Görüşmelere Dair İçerik Analizi	69
2	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett's Sphericity Testi Sonuçları	72
3	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Maddelerine İlişkin Faktör Yük Değerleri	73
4	Öğrencilerin Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin İki Faktöre Yönelik Yük Değerleri	74
5	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları	77
6	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğine İlişkin Önerilen Modelin Uyum Değerleri	80
7	Bu Temada İşlenecek Metinler	86
8	Güneşe Doğru Metninin Planı	91
9	Uzun Mehmet Metninin Planı	101
10	Görme Anlama Merakı Metninin Planı	108
11	Kim Olduğunuz Üzerine Metninin Planı	114
12	İlk Elbisem Metninin Planı	122
13	Bu Temada İşlenecek Metinler	126
14	Pilot Uygulama- Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu	127
15	Asıl Uygulama- Ömer Mart Ortaokulu	128
16	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Ön Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness	159

	Değerleri	
17	Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Ön Test Puanları ile İlgili Sonuçlar	159
18	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Son Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri	160
19	Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Son Test Puanları ile İlgili Sonuçlar	160
20	Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Ön Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri	162
21	Deney ve Kontrol Gruplarının Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Ön Test Puanları ile İlgili Sonuçlar	162
22	Öğrencilerin kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Son Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri	163
23	Deney ve Kontrol Gruplarının Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Son Test Puanları ile İlgili Sonuçlar	164
24	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden Cinsiyet Değişkenine Göre Ön Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri	165
25	Öğrencilerin Ön Test Puanlarına İlişkin Cinsiyetlerine Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri	165
26	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme	166

	Ölçeğinden Cinsiyet Değişkenine Göre Son Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri	
27	Öğrencilerin Son Test Puanlarına İlişkin Cinsiyetlerine Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri	166
28	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden TV Seyretme Değişkenine Göre Ön Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri	167
29	Öğrencilerin Ön Test Puanlarına İlişkin TV Seyretme Sıklığına Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri	168
30	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden TV Seyretme Değişkenine Göre Son Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri	168
31	Öğrencilerin Son Test Puanlarına İlişkin TV Seyretme Sıklığına Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri	169
32	Metin: Güneşe Doğru- Birinci Etkinlik: Kavramları Resimle Anlatmak	171
33	Metin: Uzun Mehmet- Dördüncü Etkinlik: Zamanda Yolculuk	173
34	Metin: Uzun Mehmet- Beşinci Etkinlik: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu)	174
35	Metin: Görme Anlama Merakı- Yedinci Etkinlik: Bir Tablonun Yorumu	176
36	Metin: Görme Anlama Merakı- Sekizinci Etkinlik: Doğru Bakabilmek	178

37	Metin: Kim Olduğunuz Üzerine- Dokuzuncu Etkinlik: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık	180
38	Metin: Kim Olduğunuz Üzerine- Onuncu Etkinlik: Kendimi Arıyorum	181
39	Metin: Kim Olduğunuz Üzerine- On Birinci Etkinlik: Deyim ve Karikatürler	182
40	Metin: İlk Elbisem- On İkinci Etkinlik: Katon Üzerine Görsel Tasarım	183
41	Görsellerden Yararlanma	185
42	Uygulamaya İlişkin Görüşler	187
43	Uygulamanın Etkileri ve Sebepleri	188
44	Öneriler	189
45	Görsellerden Yararlanma	190
46	Uygulamaya İlişkin Görüşler	191
47	Uygulamanın Etkileri ve Sebepleri	192
48	Öneriler	193
49	Görsellerden Yararlanma	194
50	Görsel Okuryazarlık Kazandırma Eğitimi	196
51	Görsel Okuryazarlık Kazandırmada Yaşanan Sıkıntılar	197
52	Görsel Okuryazarlık Önemli Mi? Neden?	199
53	Öneri	200

Grafikler Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Keşfedici Sıralı Desen	63
2	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'ndeki Maddelerin Öz Değerine Göre Çizilen Çizgi Grafiği	75
3	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğindeki Maddelerin Öz Değerine Göre Çizilen Doğrulayıcı Faktör Analizi Grafiği	81

Kısaltmalar Listesi

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

CD: Compact Disc (Yoğun Disk)

F: Fark

f: Frekans

G: Görüşmeci

N: Eleman Sayısı

p: Anlamlılık Düzeyi

PIRLS: Progress in International Reading Literacy Study

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

Sd: Serbestlik Derecesi

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

Ss: Standart Sapma

TDK: Türk Dil Kurumu

TV: Televizyon

t: t değeri

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund

vb.: Ve benzeri

‰: Yüzde

\bar{X} : Ortalama

>: Büyüktür

<: Küçük

Bölüm I: Giriş

Günümüzden çok uzak değil, kırk sene öncesinde, yaşadığımız çağdaki iletişim hızını, bilginin hızla yayılışını ve görselleri hayatın her anında inanılmaz derecede kullanıyor olacağımızı tahmin etmemiz pek mümkün değildi. Ancak bugün gencinden yaşlısına herkesin kullandığı akıllı telefonlar, dizüstü bilgisayarlar, elektronik kitaplar, internet, sosyal ağlar bize bambaşka bir yaşamın kapılarını açmış durumdadır. Bu yeni yaşama ayak uydurabilmek için, görsellerin bize ilettiği mesajlara doğru anlamlar yükleyebilmek, görsel okuryazarlık becerisini geliştirmek artık her birey için bir ihtiyaçtır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatımızda meydana gelen değişimlerin ilk işaretleri aslında günümüzden seneler önce de görülmeye başlanmıştır. Resimlerin, çizimlerin bir iletişim aracı olarak kullanıldığı daha ilk çağlarda da görülmektedir. Yapılan araştırmalarda bu çizimlerin ve resimlerin yer aldığı eserler tespit edilmiştir.

Okuma yazmanın henüz yaygınlaşmadığı Orta Çağda insanlar resim ve çizimlerle duygularını daha kolay ve zorlanmadan anlatma gücüne sahiptiler. Buna güzel bir örnek; şair François Villon'un 1461 yılında kaleme aldığı "Vasiyetname" adlı şiirinde de anlatılmaktadır. Şair Meryem Ana'ya dua biçimindeki parçalardan birinde, anneannesinin okuma yazma bilemediğini, ancak kilisenin manastırındaki resimlerden cennet ve cehennemi anlayabildiğini ve bu resimlerden bir şeyler öğrenebildiğini anlatır (Villon 1854'ten akt. Manguel, 2004, s. 131).

Çok eski çağlarda bile görsellerden yararlanarak iletişim sağlanmış, insanlar yaşamın kolaylaşması için görselleri kullanmıştır. Bu da göstermektedir ki insanlar görsel okuryazarlık becerisini sonra keşfetmediler, bu zaten var olan bir beceriydi. Ancak John Debes (1969) ile

birlikte bu becerinin geliştirilmesinin mümkün olduğu kabul edilmiştir. Bu konu ile ilgili yapılmış olan ilk çalışmalar Debes ile başlamıştır.

Problem Durumu

Okumaya karşı öğrencilerin olumsuz bir tutum sergiliyor olması okullarda gözlemlenen bir durumdur. İki binli yıllarda yaşıyor olmamıza rağmen okumanın önemini kavrayamamış öğrenciler görmekteyiz. Bugün eğitime devam eden öğrencilerden bir yıl boyunca tek bir kitap kapağı açmadan eğitim yılını tamamlayanların sayısı hiç de az değil. Ülkemizde okuma seviyesinin ne yazık ki çok düşük olması, bu konuda bir çalışma yapılması gerektiğini düşündürmüştür.

TUİK'in (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1086) yapmış olduğu araştırmaya göre Türkiye'de 2005 yılında gazete ve dergilerin ulusal tirajı % 80,9 iken, 2015 yılında bu oran % 76,8'e düşmüştür. Halk kütüphanesinden yararlanan kişi sayısı 2001 yılında 20.964.172 iken, aradan geçen 14 senede bu sayı ancak 23.529.016'ya ulaşabilmiştir. 2013 yılında eğitim amaçlı basılan kitap sayısı 12.565 iken, 2014 yılında bu sayı 12.380'e düşmüştür. Görüldüğü gibi okumaya olan ilgi, ülkemizde yeterli seviyeye ulaşabilmiş değildir. 2008 yılında yayınlanan web tabanlı elektronik kitap sayısı ise 107 iken, 2014 yılında bu sayı 5245'e yükselmiştir. Bu durum da teknolojinin gelişmesiyle elektronik kitaba olan ilginin arttığını göstermektedir. Bu artış insanların okumaya olan ilgisini çeken unsurların arasında teknolojik gelişmelerin de olduğunu göstermektedir

Neden okumaya karşı ilgisiz bir toplum olduk? Edebiyat eserlerimiz geçmişten günümüze dek bengütaşlar'la başlayan zenginlikle bir hazinedir. Edebiyat sevgisi, okuma alışkanlığı genç yaşlarda ediniliyor. Okullarda eğitim veren öğretmenlerin bu konuda onlara yardımcı olacak, yol gösterecek eğitim araştırmalarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Yaptığımız

araştırma böyle bir boşluğa belki küçük de olsa bir katkı sağlamak düşüncesiyle ortaya çıkmış bir çalışmadır.

Araştırmamızın temel düşüncesi; ortaokul yedinci sınıf düzeyinde görsel okuryazarlık eğitimi alan ve almayan öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ve okumaya karşı tutumlarında herhangi bir farkın olup olmayacağını tespit edilmesidir. Okumaya karşı olumlu bir tutum oluşturmak günümüzün teknolojisinin sınırsız imkânlarından yararlanarak mümkün olabilir. Okuma metinlerini, öğrencilerin ilgisini çeken görsellerle birleştirebilirsek, okumaya ilgileri artacak ve okuma becerileri de gelişebilecektir. Bu şekilde verilecek bir eğitimle, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri de gelişebilir.

Yapılan kaynak araştırmasında, araştırmaya yol gösterici olarak Shurtleff (2006, s. 27-32)'in yapmış olduğu çalışma örnek oluşturmuştur. Bu çalışmada öğretmenlik yapan araştırmacı, İngilizce derslerinde öğrencilerin okumaya karşı ilgisizliğini gözlemlemiştir. Bu durumu değiştirmenin yolu olarak, okuma metinleriyle görsellerin derslerde bir arada kullanılmasının faydalı olabileceği yargısına varmıştır. Bu amaçla edebî metinleri işlerken, video ve hikâye haritalarından yararlanmıştır.

Bu çalışmada kullanılan görseller karikatür, resim, video ve fotoğraflarla sınırlandırılmıştır. Karikatür, resim, fotoğraf ve videolardan oluşan etkinliklerle okuma metinleri işlenmiştir. Böylece öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinde ve okumaya karşı tutumlarında olumlu yönde bir gelişme olacağı düşünülmüştür. Bu durumun etkileri incelenmek istenmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; ortaokul yedinci sınıf kademesinde görsel okuryazarlık becerisi için hazırlanmış olan etkinliklerin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ve okumaya karşı tutumları üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap bulmaya çalışılmıştır:

1. Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun **görsel okuryazarlık becerisi** puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun **okumaya karşı tutum puanları** arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun TV seyretme sıklığına göre görsel okuryazarlık düzeyi anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerilerinin değerlendirmesinde resim ve karikatür oluşturmaları; fotoğrafları, videoları, resimleri, karikatürleri yorumlamaları nasıldır?
6. Görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

Önem

Okuryazarlık, günümüzde farklı bir anlam kazanmıştır. Gerek eğitim hayatı boyunca gerekse iş dünyasında bireyin bu farklı okuryazarlık türlerinde kendisini geliştirmesi beklenmektedir. Yaşadığımız çağ, teknolojik gelişmelere şahit olunan bir çağdır. Tüm bu

yeniliklere ayak uydurmaya çalışan birey için, etrafındaki görselleri anlamak ve yorumlamak artık bir ihtiyaçtır.

Araştırmamızın örneklemini oluşturan on üç yaşındaki öğrenciler, ergenlik döneminin başlangıcı sayılabilecek dönemi yaşamaktadırlar. Geçmişe göre, günümüzde gerek televizyon, gerekse internet çok daha hızlı bir gelişim içindedir. Bu yaş grubundaki öğrenciler, böylesine hızla değişen bir çağda dünyaya gelmişlerdir. Dolayısıyla da okul ortamına geldiklerinde, dışarıdaki o hızlı teknolojiye alışkın oldukları görülmektedir. Derslerin hep aynı şekilde ve sadece anlatım yöntemi kullanılarak anlatılması öğrenciler için kuşkusuz verimli olamayacaktır. Öncelikle, ihtiyaç duydukları ve yaşamlarında kullanabilecekleri teknolojiden ve etkinliklerden yoksun olmamaları gerekmektedir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, öğretmenlerin derslerinde yeni etkinliklere ihtiyaç duymaya başladıkları görülmektedir. Dış dünyada ilgisini çekecek sayısız görselliği gören, sosyal paylaşım ortamlarında fotoğraf ve videolarla zamanını geçiren genç neslin dikkatini derslerde canlı tutabilmek hiç de kolay değildir.

Günlük hayatımızda çok sayıda görsel mesajla karşı karşıya kalmaktayız. İzlediğimiz videoların, gördüğümüz fotoğraflar ile resimlerin, karikatürlerin yorumunu yapabilmek, görsel okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine bağlıdır. Sınıf ortamında bir konu işlenirken öğrencilerin dikkati bir süre sonra dağılabilir. Böyle durumlarda öğrencilerin dikkatini çekmek için görseller kullanılarak, onların derse olan ilgisi artırılabilir.

Ana dili eğitiminde amaç, öğrencilerin dilin özelliklerini öğrenebilmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin soyut anlamlı ifadeleri doğru yorumlayabilmelerine yardımcı olmaktır. Okuduğunu anlama becerisine sahip olmak, kendini ifade etme yeteneğini kazanmak ana dili eğitiminin diğer amaçları arasındadır. Bu becerileri, kısa süreli derslerde

kazandırmak düşünöldüğü kadar kolay değildir. Üstelik öğrencilerin ilgisinin kolaylıkla dağılabileceğı düşünölrse, bilgileri aktarabilmek tahmin edileceğı gibi kolay olmamaktadır. Bu nedenle, daha etkili dersler için, öğrencilerin derse ilgisini arttırabilmek amacıyla, görsel okuryazarlık becerisinin kullanılabilceğı etkinliklere derslerde yer vermek faydalı olacaktır. Araştırmamızda hazırlanan etkinliklerde bu tür çalışmalara yer verilmiş, böylece öğrencilerin okumaya ilgisinin de artabileceğı düşünölmüştür.

Tezin dilinin sade ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin rahatlıkla uygulayabileceğı etkinlikler tasarlanmıştır. Anadolu'nun en ücra bölgelerinde görev yapan öğretmenler dahi bu etkinliklerden yararlanabilir. Bu çalışma için; görsel okuryazarlık etkinliklerinin maliyeti yüksek teknolojik araçlarla uygulanabileceğı düşüncesinin aksine, her öğretmenin yapabileceğı ve kolaylıkla uygulayabileceğı etkinlikler hazırlanmıştır.

Varsayımlar

Araştırmanın başlıca varsayımlarını şöyle sıralamak mümkündür:

1. Çalışma kapsamında görüşlerine başvuru olan öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşme ve anket sorularına verdikleri cevaplar, gerçek düşünceleri doğrultusundaki değerlendirmeleridir.
2. Pilot uygulamanın ve asıl uygulamanın yapıldığı ortaokullar çalışmanın gerçekleşmesi için uygun imkânları sağlama konusunda yeterlidir.
3. Pilot uygulamanın ve asıl uygulamanın gerçekleştirildiğı ortaokullar eğitim seviyesi olarak benzer düzeydedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmada, veri toplanan ortaokullar, anket ve görüşme uygulanan öğrenciler ile öğretmenler, örgütsel ve kişisel değişkenler bakımından aşağıdaki gibi sınırlandırılmıştır.

1. Araştırma kapsamına alınan kurumlar Çanakkale’de bulunan üç devlet ortaokulu ile sınırlıdır.
2. Anket soru başlıkları kaynak taraması ve öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonucu elde edilen, görsel okuryazarlık becerisi ile sınırlıdır.
3. Araştırma bulguları; araştırmacının kaynak taraması sonucunda uzman görüşleri alarak hazırlamış olduğu etkinliklerle işlenen derslerin, örnekleme alınan öğrenciler ve öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ile sınırlıdır.
4. Araştırma için tasarlanan etkinliklerde yararlanılan görseller; resim, video, fotoğraf ve karikatürler ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Okuryazarlık: Yaşam boyu devam eden, okumanın dışında kazanılan ve yaşamda etkin olarak kullanılan bir beceridir (Yılmaz, 1989, s. 48).

Görsel Okuryazarlık: Debes’e (<http://fod.msu.edu/oir/visual-literacy>) göre görsel okuryazarlık; “Bir gurubun görsel algılamasının geliştirilmesi ve bir insanın gördüklerini diğer duyu deneyimleriyle bütünleştirebilmesi becerisidir.”

Bu araştırmada dikkate alınan tanım ise araştırmacının kendi tanımı olmuştur: Görsel okuryazarlık; bilişim dünyasının getirdiği yeniliklerden yararlanarak, görseller yoluyla verilen mesajların anlamlandırılması ve görsellerle yeni mesajlar üretilebilmesi becerisidir.

Görsel Öğrenme: Görsel öğrenme; görsel düşünme sonucunda meydana gelir. Öğretmenler okuma becerisini kazandırmaya çalışırken, uzun yıllar görsel öğrenmeden faydalanmıştır. Ayrıca resimler yazma dilini geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Öğretmenler grafiklerden, resimlerden, videolardan ve bilgisayarlardan faydalanmaktadır (Robertson, 2007, s. 9).

Görsel Dil: Görsel dil; kendine özgü dil bilgisi özellikleri ve kelime hazinesine sahip ve görsellere dayalı olan bir dildir (Stokes, 2002, s. 12-17). Beden diline önem vermek, sembollerin anlamı konusunda bilgi sahibi olmak, görsel dili kullanabilen kişilerin özellikleridir. Gestalt ilkeleri arasında; sadelik, düzenlilik, simetrik gibi nitelikler olduğu bilinmektedir. Algısal estetik ve analiz, algısal estetik, görsel sanatlar ve filmler bu kapsamda sayılabilecek unsurlar arasındadır (İpek, 2003, s. 69).

Renk İpuçları: Öğrenmede renklerin etkisi gözardı edilemez. Siyah-beyaz gibi zıt renkleri kullanmak dikkat çekici olacaktır. Öğrenmeyi sağlarken renklerden faydalanmak renk ipuçlarıdır. Küçük yaştaki öğrenciler basit görselleri anlamlandırabilir. Yaşça daha büyük olan öğrenciler ise, daha karmaşık görselleri anlamlandırabilir (Stokes, 2002, s. 15).

Görsel Ayırt Etme: Görseller arasından benzerlik ve farklılıkları ayırma yeteneğine denilmektedir. Okuryazarlıkta yazar, uygun kelimeleri seçerek kompozisyon oluşturur. Cümleler kurar, düşünceleri tartışır ve okuyucu üzerinde etkili olmaya çalışır. Görsel okuryazarlıkta ise buna benzer olarak, imajlar oluşturulur. Düşünceleri açıklamak için uygun çizimler, imajlar, renkler seçilir. Okuyucunun bu çizimlerden etkilenmesi sağlanır (Mitchell, 1994; Akt. Robertson, 2007, s. 8).

Bölüm II: Kuramsal Çerçeve

Ana Dili Eğitimi

Ana dil; “İnsanın çocukken anasından, evindekilerden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dildir” (TDK, 1998, s. 104). Türkçe sözlükte geçen bu tanım, ana dilin öncelikle ailede kazanılmaya başladığına dikkat çekmektedir. Daha sonra nehre atılan bir taşın oluşturduğu halkalar gibi, dalga dalga yakın çevreye ve topluma bağlı olarak ana dilin geliştiğini anlıyoruz.

Eğitim insan yeteneklerini tamamen geliştirebilmeyi amaçlamaktadır. Özellikle zihinsel becerileri geliştirmek amacıyla oluşturulan her program öncelikle dil becerisini geliştirmelidir, çünkü bu bir ihtiyaçtır. Dil eğitimi, insan eğitiminde her alanın merkezindedir. Fakat gelişmiş ülkelerde yaşanan sıkıntı, sınıfta genel olarak öğrencilerin ana dilde konuşamıyor olmalarıdır. Yaklaşık iki yüz yirmi bir milyon çocuk, evinde farklı bir dil konuşurken, okuldaki öğretim farklı bir dildedir. Bu şekilde bir eğitim olması çocukların ana dillerini öğrenmeleri için bir engel oluşturmaktadır. UNESCO, the World Bank, World Declaration on ‘Education for All’, the UNO General Assembly’s Convention on the Child’s Rights (UNICEF United Kingdom) gibi pek çok önemli kuruluş, çocukların ana dillerini en az orta seviyede kullanması gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırmalar göstermiştir ki; ana dili eğitimi dil gelişimi için önemli bir aşamadır (Khan, 2014, s. 148).

Ana dilimiz bize duygularımızı, düşüncelerimizi açıklamamızda, diğer insanlarla iletişim kurabilmemizde yardımcı olmaktadır. İnsan önce kendi ana dilini iyi kullanabilmelidir ki başka yabancı dilleri de öğrenebilsin. Aynı zamanda diğer tüm alanlarda başarılı olmak kişinin ana diline hâkim olmasıyla mümkündür.

Ana dili eğitimi ve öğretimi, çocuğun gelişim dönemleri içinde, bilişsel, duyuşsal gelişim süreçleri ile doğrudan ilişkilidir. Dünyadaki her dil doğmuş olduğu kültürün izlerini

taşıır. Bu nedenle de kendine özgü fonetik yapısı olan bir alfabeye sahiptir. Başka bir dilin ana dili olarak eğitimi ve öğretiminde geliştirilen sistemleri doğrudan kendi dilimize uyarlamaya çalışırsak başarısız olma ihtimalimiz çok yüksektir. Ancak farklı dillerin kullandıkları sistemlerden etkilenmek ve yararlanmak ana dili eğitimimizi geliştirmek açısından faydalı olabilecektir (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 182).

Kimi zaman ana dili eğitiminin gerekli olup olmadığı konusu düşünülmektedir. Ancak birey önce kendi ana dilini geliştirmelidir ki diğer alanlarda da başarılı olabilsin. Bugün yaşadığımız temel sıkıntılardan birisi iletişim kurma konusundaki eksikliğimizdir. Aynı dili konuşsak da, kendimizi ifade etmekte zorlanmamız, toplumsal iletişimsizliğe neden olmaktadır.

Birey doğduğu andan itibaren ana dilinin etkisi altına girmektedir. Tabii bir ortamda, bilinçli bazen de bilinçsizce ana diliyle ilgili gelişim içinde olmaktadır. Ancak bu şekilde, kendiliğinden doğal bir şekilde gerçekleşen ana dili öğreniminin bireyler tarafından kusursuz bir şekilde edinildiğini söylemek mümkün değildir. İşte bu nedenle de okullarda nasıl yabancı dil eğitimi veriliyorsa, ayrı bir ders olarak ana dili eğitimi de verilmektedir (Aytaş ve Çeçen, 2010, s. 78).

Ana dil, insanın hayatının başlangıcından sonuna dek yaşamını sürdürdüğü toplumla biçimlenen, beyindeki dil merkezinin olgunlaşmasına bağlı olarak, sosyal yaşamın içinde gelişen, değişime açık bir göstergeler dizgesi bütünüdür. Toplumsal hayatın düzenlenmesinden, değer taşımaya sağlamaya uzanan çok geniş bir alanda dilsel göstergelerin işlevi olduğu görülmektedir. Dil ve düşünce birbiriyle yakından ilişkilidir. İfade edilecek düşünce yoksa dile gereksinim duyulmayacağı gibi, düşüncelerin ifade edilebilmesi için de dile gereksinim duyulmaktadır. Toplumun ruhunu yansıtan dildir. Eğer kendi ruhumuzun farkında olamazsak, başka bir toplumun ruhunu, kültürünü, dilini anlamamız mümkün

değildir. Buradan ana dilini iyi bir şekilde kullanabilmenin, ikinci bir dili öğrenmek için ön koşul olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Dilin kuralları, o dili kullanan insanların düşünce yapısına göre biçimlenmektedir. Böylece dilin kuralları, düşünceyi de belli bir sisteme oturtarak dilin gelişmesini sağlamaktadır (Çelebi, 2006, s. 303).

Dil kültür aktarımını sağlamaktadır. Bir ulusun dili, kültürünün tanıtımı için gereklidir. Bir ulusu yok etmek için dilini yok etmek yeterli olacaktır. Çünkü ana diline sahip çıkmayan toplumlar zamanla kendi kimliklerini de kaybedeceklerdir. Bu kaçınılmaz bir sonudur. Buradan da anlaşılacağı gibi ana dili eğitiminin sistemli ve başarılı bir şekilde sürdürülmesi hayati bir önem taşımaktadır.

Ana dili eğitimi için Türkçe derslerinde önemli bir nokta şudur: Ana dil doğal ortamında ve kendiliğinden gerçekleşmektedir. Birey çoğu zaman bu süreci farkına varmadan atlatmaktadır. Öyleyse ana dili öğrenme sürecine nasıl ve ne zaman müdahale edilmelidir? Formal eğitimde ise, Türkçenin konuları hangi dönemde, ne kadar süreyle ve kim tarafından verilmelidir? Aslında bu planlama diğer bütün öğretim alanları için de geçerlidir. Türkçenin bu noktada diğer öğretim alanlarından ayrılan farkı şudur: Bir çocuğun diğer derslerinden başarısız olması Türkçe derslerinde başarısız olması kadar yaşamını etkilemeyecektir. Çünkü diğer derslerin telafisi zamanla mümkündür. Ancak çocuğun ana dilini kullanmadaki başarısızlığı, çocuğun yaşam boyu iletişim kurmasında, gerek ikili ilişkilerinde gerekse toplumsal yaşantısında sıkıntılar doğuracaktır. İşte bu olumsuzluk, tüm bir ulusu olumsuz yönde etkileyecektir (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 185).

Ana dili eğitiminde ilk adımlar önemlidir. Öğrencilere dilin inceliklerini sezdirmek, öğrencilerin doğru ifadeler kullanmalarını sağlamak gerekmektedir. Ana dili eğitimi küçük yaşlardan başladığı için, derslerde görsellerin kullanımına da önem verilmesi yerinde bir tutum olacaktır.

Türkçe ders kitaplarında resimlere yer verilmesi ve ilk olarak resimli kitaplarla eğitime başlanması uygun olacaktır. Çocuğun dikkat yoğunluk süresinin ders saati uzunluğuna bölünmesi sonucunda bulunan oran, bu konuda kitapları hazırlayacak uzmanlarca dikkate alınabilir. Birinci sınıftaki bir çocuğun dikkat yoğunluğu 10 dakika olursa, ders saati 40 dakika olarak kabul edilirse, %75 oranında resme yer verilmesi gerektiği tespit edilmiş olacaktır. Ders kitabında %25 oranında çocuğun seviyesine uygun yazılı metinlere yer verilirken, kitabın %75'ini konuya uygun resimler oluşturmalıdır. Resimlerin seçimi resim öğretmenleri ve görsel okuma konusunda uzmanlaşmış kişilerce yapılmalıdır. Ana dili öğretiminin içeriği için somut işlemler döneminin genel karakteristik özelliklerine bakılmalı ve çocuğun zihinsel özellikleri dikkate alınmalıdır (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 183-184).

Ana dili eğitiminde kullanılacak materyallerin ve kitapların iyi hazırlanması, dersin ilgiyle dinlenmesi için üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Sadece öğretmenin anlatım tekniğini kullanarak dersi sürdürmesi, günümüz şartları için yeterli görünmemektedir. Bu nedenle de yeni tekniklere ve yeni araç gereçlere gereksinim duyulmaktadır. Bu noktada görsellerin kullanımı öğretmenler için de bir ihtiyacın giderilmesini sağlamaktadır. Dersin daha verimli geçmesine yardımcı olmaktadır.

Ana dili öğretiminin belirli ilkeleri bulunmaktadır. Bu ilkelerden ilki; çocuğun dilsel evreninin çıkış noktası olmasıdır. Buna göre; dil eğitiminde çocuğun çevresi, ilgisi ve gereksinimleri ön planda tutulmalıdır. İkinci bir unsur; ana dili etkinliklerinin belirli bir ilişki ağına sahip olmasıdır. Konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerileri birbirleriyle etkileşim içinde olmalıdır. Çünkü hepsi birbirini etkilemektedir. Bu derste uygulamaya önem verilmelidir. Çünkü bu ders, bir yandan da insan kişiliğini geliştirme dersidir. Bireyin kişiliğini olumlu yönde geliştirecek metinlerden yararlanılması gerekmektedir. Ana dili dersi diğer derslerle de yakından ilişki içindedir. Bu nedenle de bilinen şu gerçek unutulmamalıdır: Her ders bir ölçüde ana dili dersi ve her öğretmen de aynı zamanda ana dili öğretmenidir.

Tüm bu ilkeler ana dili öğretiminin yöntemini oluşturmaktadır. Bu yöntem iki temel bakış açısına dayalıdır. Bunlardan birincisi “hümanist bakış açısı” diğeri ise “araçsal bakış açısı”dır. Ders kitaplarındaki metinlerden alıştırma ve uygulamalara kadar her şey, bu karma yöntemi kanıtlayacak bir nitelik taşımaktadır. Hümanist bakış açısı; çocuğun kişiliğinin gelişmesini temel almaktadır. Derslerin beceri ve alışkanlık kazandırma yönü ise, araçsal bakış açısına dayanmaktadır (Özdemir, 1983, s. 27-28).

Ana dili edinim süreci; yabancı dil öğreniminden “bilinçlilik” düzeyinde ayrılmaktadır. Bu düşünce akışını, yürümek ya da yemek yemekten farksız olarak doğal bir gelişim gösteren bir süreç olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Ana dilini kullanma düzeyi her yaşta farklılık göstermektedir. Birey doğum öncesinden itibaren, anne karnından başlayan bir gelişim sürecine girmektedir. 2011-2012 öğretim yılında Ankara’da bulunan bir üniversitenin anaokulunda okuyan 5-6 yaş grubundan 25 çocukla yapılan bir araştırmanın sonuçları şöyledir: Çocuklara “Eğer renkler olmasaydı *ne* olurdu?” sorusu yöneltilmiştir. Çocukların bu soruya verdikleri cevaplardan; 2 tanesi (%7,40) çözüm önermiştir. Bundan başka, tamamına yakını (%92,59) olumsuzluk içermektedir “yoksunluk” (%51,85), “yokluk” (%14,81), “kötülük” ” (%14,81), “üzüntü” (%11,11) içeren cevaplar da görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu, “renk” kavramının çocukların dünyasında kapladığı yerin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Diğeri bir soruda ise “Sence ‘çıplak gözle görmek’ *ne* demektir?” sorusu çocuklara yöneltilmiştir. Verilen yanıtların %52,37’si olumsuzluk içeren “görmemek” ile ilişkilendirilirken, doğru yanıt kız-erkek öğrenci oranı eşitliğiyle %9,52’de kalmıştır. Bu sonuç, bilindiği gibi 5-6 yaş çocukları için deyim kullanımının henüz erken olduğu gerçeğini bir defa daha göstermektedir (Aydın, 2014, s.24-25).

Ana dil bir toplumun yaşama biçimini gözler önüne seren bir aynadır. Özdemir (1983, s. 21)’e göre; ana dilinin söz dağarcığına bakılarak toplumun edebî gelişimini, yaşam biçimini, kültürünü gözlemlene şansına sahip oluruz. Örneğin bir Türk ailesi yemekten sonra

“ Tanrım verdiđin ekmeđe, nimetlere Őukűrler olsun” ifadesini kullanmaktadır. Eskimolar ise aynı durum için “Tanrım, soframızdan balıđımızı eksik etme” sűzűnű ifade etmektedirler. İnsanbilimcilerin deđindiđi bu konu, insanların dilinin yaŐadıkları cođrafya ve kűltűre gűre Őekillendiđini gűstermektedir.

Ana Dil ve İki Dillilik

Ana dili; űnce anneden ve aileden, sonra yakın çevreden, toplumdan, çocukluk dűneminde ilk iletiŐimin sađlandığı, kiŐinin kendisini en iyi Őekilde ifade ettiđi, eđitim űđretim almaya gerek duymada edinilen dildir (Oruç, 2016, s. 286).

Alman filozofu Heidegger dil hakkında Őűyle dűŐűnűr “ Dil insanın evidir”. Her millet kendi kűltűrűne ve ihtiyaçlarına gűre kendi dilini ortaya çıkarır. Dede Korkut hikâyelerinden ayrı bir tat alırız. űnkű orada kűltűrűműzűn izlerini buluruz. Őmer Seyfettin, Tanpınar, Halit Ziya bize çok farklı mekân ve insanları tanıtır. Dilin insanın evi olduđunu űzellikle, edebî eserleri okurken anlayabiliriz. Edebî eserlerde insan űn plandadır. Evlere, kahvelere, sokaklara kulak verdiđimiz zaman insanların kelime ve gramer kurallarına dikkat etmeksizin konuŐtuklarına Őahit oluruz. İnsan için űnemli olan, dil ile anlatmak istediklerini anlatıp anlatamadığıdır. Dil olmasaydı, birbirimizle anlaŐmamız műmkűn deđildi. Tarih, kűltűr, edebiyat ve medeniyet hep dil ile var olmuŐtur (Kaplan, 2009, s.143-145).

İki dillilik; bir insanın iki dil bilmesi ya da bir toplumda iki ayrı dilin kullanılmasıdır. Bazı toplumlar okul kitaplarında ya da dinsel metinlerinde saygın dil dedikleri dili kullanırken, gűndelik yaŐamda yalın dil kullanırlar. Amerikalı dil bilimci Ch. Ferguson toplumda kullanılan bu iki dil durumuna “iki dillilik” demiŐtir. Őrneđin; Haitililer kendi gűndelik dilleri yanında, kilisede, okulda, resmî yazıŐmalarında Fransızca kullanmaktadırlar. Gűndelik yaŐamlarında ise Kreol dilini kullanmaktadırlar. Arapça konuŐanlarda da benzer bir

duruma rastlıyoruz. Onlar da, Kur'an dilini ve şairlerin dilini, Irak, Cezayir ve Mısır'da konuşulan yerli dillerinden ayırmaktadırlar.

Bir toplumda aynı dilin iki farklı düzeyinin kullanılması, bir kişinin iki dil konuşması demek değildir. Çocukluğunda birçok dil öğrenen bir bireyi düşünelim. Doğal ikililiğin, okulda yapay ortamlarda dil öğrenilmesinden daha iyi sonuçlar verdiği görülmüştür. Birey iki dili nadiren aynı düzeyde kullanabilmektedir. Çocukken bu iki dili öğrenmiş olsa da, yetişkinliğinde ana dili diğerine göre daha ayrıcalıklı durumda olur. Örneğin Fransa ve Almanya'da yetişen ikinci kuşak Türk gençleri, kendi dillerini unutabilmektedirler (Kıran ve Kıran, 2012, s. 277-278).

Güzel'e göre (2010, s. 33-38) ikililik; bulunduğu yabancı bir ülkede, hayatının herhangi bir döneminde, ana dilinden başka ikinci bir dil olan o toplumun dilini çok iyi derecede bilmesi, kullanması, aynı zamanda kendi millî dili ve kültürünü de unutmaması ve kullanabilmesidir. Birey eş düzeyde kullandığı iki dilden, daha prestijli olanı daha iyi konuşmaya başlayabilir. Zamanla kendi ana dilinin yerine diğer dil geçmeye başlarsa bu duruma "kayıp ikililik" denilmektedir. Öte yandan, her iki dili de akıcı bir şekilde konuşabiliyorsa, ana diliyle eş düzeyde kullanabildiği ikinci bir dil edinmişse, buna "kazançlı ikililik" adı verilir. İki dilliliğin farklı türleri vardır. Bunlar:

1. Doğal ikililikte; çocuk annesi yabancı olduğu için ya da ailesi göç etmiş olduğu için, okul dışında ikinci bir dil öğrenmişse ortaya çıkan dildir.
2. Kültürel ikililik ise; ikinci dili okulda da öğrenmektir. Bu iki dilli olanlar da üç farklı kategoride incelenir. Koordine ikililer; bir dili aileden diğerini okuldan öğrenir.

Bileşik ikililerde; diller sözcük ve ses yönünden ayrılrsa da anlam açısından aynıdır.

Yardımcı ikililikte ise; anlama ana dilindeki gösteren yoluyla meydana gelir. Yani

birey, Almanca “buch” kelimesini duyduğu zaman, önce ana dilindeki “kitap” sözcüğünü düşünür (Weinreich, 1953’den akt. Güzel, 2010, s. 35).

Dil-Düşünce İlişkisi

Dil; bir iletişim ve karşılıklı algılama aracı olarak tanımlanabilir. İletişim kurarak, duygu, düşünce ve anlatmak istediğimiz kavramı karşı tarafa iletiriz. Bu kalıplar söz dizimidir. Söz dizimine dökülme işlemleri ise dilleri meydana getirmektedir. Dilin düşünce sistemine göre oluşan bu kalıplar, dilin kendine özgü sistemini oluşturur. Türkçe’de kavramla cümleler, kelimeler ve sesler arasında bir düzen vardır. Bu düzen Türkçe düşünce sistemi çerçevesinde oluşmuştur.

Dil; ses, kelime, cümle, işaret gibi öğelerle kendine özgü kurallardan meydana gelmiştir. Bu yolla, insanlar arasında iletişim sağlanmaktadır. Dolayısıyla, dil ve düşünce arasında oldukça yoğun bir etkileşim oluşmaktadır. Dil becerileriyle doğru orantılı olarak, zihin becerileri de geliştirilmektedir. Duygusal ve sosyal beceriler de bu durumdan etkilenmektedir. Dili kullanarak öğreniriz. Dili kullanarak kendimizi geliştiririz. Dil öğrenmeyi etkiler. Aynı zamanda öğrenme de dili etkilemektedir.

İnsan tek başına yaşamını sürdürmekte zorlanan bir canlıdır. Diğer insanlarla iletişim kurmaya ihtiyaç duyar. Sosyal bir canlı olduğu için, dili kullanarak sosyalleşir. Dil kültür taşıyıcıdır. Bu yönüyle, bireyden başlayarak, bireyin içinde bulunduğu aile, toplum, ülke ve dünyanın gelişmesine katkıda bulunur (Güneş, 2014, s. 21-22).

Sait Faik bir hikâyeciye eleştirirken, “Bırak canım, öyle hikâyeci mi olur, daha balık adlarını bilmiyor” demiştir. Bir hikâyeci, balıkların adlarını da bilmeli, hatta her şeyin adını bilmelidir. Onun hikâyelerini okuyanların da bu kelimeleri bilmeleri gerekir. Öğretmenlerin görevlerinden bir tanesi ise; öğrencilerine yazarların kullandığı dilleri öğretmektir. Kelime bilgisinin zenginleşmesi onların düşünce ufkunu genişletecektir (Kaplan, 2009, s. 42-43).

Ezop dil hakkında çok anlamlı bir hikâye anlatır: “En iyi ile kötüyü bünyesinde toplayan tek uzuv, dildir. Dil döndükçe öğretir, muhabbet telkin eder, azim, şevk ve iman verir. Madalyonun ters tarafı da vardır. Aynı dil, zem eder, yalan söyler, iftira eder. Çünkü o, iyilik ve kötülüğü, hücrelerinde beraber barındıran beynin ifade vasıtasıdır” (Kantemir, 1995’ten akt. Güzel, 2010, s. 20).

Aksoy’a (1964, s. 46) göre dil; topluma bağlı olan bir varlıktır. Bilimde, teknikte, sanatta, sosyal hayatta ileri olan toplumların bu alanlardaki ihtiyacını karşılama gücüne sahip bir dilleri de vardır. Toplum ne kadar ileriye, dili de o kadar ilerleyecektir. Dolayısıyla Türk toplumu ilerledikçe, bilim, teknik, sanat, sosyal hayat kavramları için Türkçe’ye yeni sözler katılması gerekecektir. Dilimizin zenginleşmesi için de Türkçe olarak yeni kelimeler türetilmelidir.

Ziya Gökalp, dili kültürün temel unsuru olarak görür. Dil, duygu ve düşüncenin kabına benzetilebilir. Bu kabın içine bir milletin bütün duygu ve düşünce hazinesi dökülür. Nesilden nesile bu hazine aktarılır. Dilin duygu ve düşünce ile dolmasının temel sebebi; günlük hayatla beslenmesidir. Yazılı ve sözlü kültür eserleri incelenirken, metinler ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Örneğin Sümerce bir metinde Tanrı ve at kelimeleri, Türkçe Tanrı ve at anlamlarını taşıyorsa, bu insanlık tarihi için önem taşır. Kelimelerin menşeleri dil ve kültür tarihi açısından büyük önem taşımaktadır. Göktürk harfleriyle yazılmış bir mezar taşında görülen Çince, Hintçe bir kelimenin, dil ve kültür tarihi açısından düşünüldüğünde önemli olduğu görülecektir. Dil bir milletin medeniyet tarihi olma özelliği taşımaktadır. Bir dili bu şekilde incelediğimiz zaman, onda pek çok şey görebiliriz. Zira Yunus Emre’nin şiirlerinin dilini yazıldığı dönemden ayrı ele almak doğru olmaz. Edebî eser, ortaya çıktığı gelenekten kopamaz (Kaplan, 2009, s. 151-153).

Humbolt da dil ve düşünce arasında yakın ilişki olduğunu desteklemektedir. Humbolt'a göre "düşünceler dili yarattığı gibi, diller de düşünceleri yaratmaktadır." Dil, düşünceyi tamamlayan, onun şekillenmesini sağlayan canlı bir varlıktır. Gerçek bir düşünce etkinliği için, toplumun dilini geliştirmesi ve böylece yükseltmesi gerekir. Dilin yapısıyla, bütün öteki entellektüel etkinliklerin başarısı arasında bir ilişki vardır. Gerçek bir düşünce etkinliğinin ortaya çıkması için, dilin yüksek bir olgunluğa erişmesi gerekir (Güzel, 2010, s. 24).

Leonardo da Vinci'nin sözleri düşünmenin dil ile olan ilişkisini güzel bir şekilde özetlemektedir: "Ortalama insan görmeden bakmakta, duymadan dinlemekte, hissetmeden dokunmakta, tat almadan yemek yemekte, fizikî bilince erişmeden hareket etmekte, koku bilincine erişmeden nefes almakta, düşünmeden konuşmaktadır." (Güleryüz, 2008, s.321).

Dil Düşünce Yöntem İlişkisi

Düşünce ve dil konusunda yapılmış olan araştırmalara göre; bir yanda düşünce ve konuşmanın özdeş tutulması, diğer yandan bunların aynı derecede birbirinden ayrı tutulması iki uç kuram olarak savunulmuştur. Düşünce ve dil ile ilgili olan bütün kuramlar, işte bu iki uç noktanın belirlediği sınırlar içindedir.

Sözcüklerdeki ses ve anlamların ayrı öğeler olduğu görüşü, dilin hem ses bilimsel (phonetic) hem de anlambilimsel (semantic) incelenmesini olumsuz etkilemiştir. Konuşmaya ait olan fiziksel ve psikolojik özellikler yerine, sadece doğadaki seslerin ortak özelliklerini ortaya koyduğu için, konuşmayı düşünceden ayırıp, sadece ses olarak ele alan bir araştırma, sesin insan konuşmasındaki işlevini tam anlamıyla aydınlatamaz. Anlam da konuşmadan ayrı düşünülürse, sadece saf bir düşünce eylemi olarak kalacaktır.

Düşünce ve konuşma sözlü düşünce halinde sözcük anlamında birleşir. Düşünce ile konuşma arasındaki ilişki anlamdan çıkarılabilir. Anlam sözcüğün de ayrılmaz bir parçası

olduğundan, düşünce alanına olduğu kadar dil alanına da ait sayılmaktadır. Anlamsız bir sözcük boş bir sestir. İnsan konuşması olarak görülmez. Tolstoy, eğitimle ilgili yazılarında, çocuklar yeni bir sözcüğü öğrendiklerinde, genellikle söylenişinden çok, ifade ettiği kavramdan dolayı sıkıntı yaşadıklarını söylemiştir. Kavram olgunlaştığı zaman, onu ifade edecek sözcük de bulunacaktır (Vygotsky, 1998, s. 18-24).

Türk dili araştırmaları için Türk düşünce sisteminin kendi yöntemini belirlediği görülmektedir. Bu sisteme uygun yöntem düşünüldüğü zaman, tümdengelim yöntemi olduğu görülecektir. Cümleden başlayarak Türkçeyi öğretmek ya da öğrenmek doğru olacaktır. Türkçe cümle yapısına baktığımız zaman, yargının sonda olduğunu görmekteyiz. Diğer unsurlar, yargıyı destekler. Cümlenin başında bulunur. Kelime ve kelime grupları, yüklem anlatımında eksik kaldığı noktaları tamamlar. Buna göre değişik görevlerde bulunabilirler.

Dil öğretiminde, yapılandırıcı yaklaşımın savunduğu tümdengelim yönteminde dil, bütünden parçaya doğru öğretilir. Ünite konularına, Türk kültürüne ve Türkçenin kurallarına uygun cümleler örnek gösterilir. Kelime bilgisi de dil öğretimi için önemli bir basamaktır. Günlük yaşamda sık kullanılan kelimelerin öğretimine öncelik verilmelidir. Ses bilgisi ise bu çalışmalardan sonra yapılır (Avcı, 2012, s. 7-9).

Türkçe öğretimine yönelik olarak; davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı dil öğretim yaklaşımlarının uygulandığı görülmektedir. Davranışçı dil öğretim yaklaşımında; dil becerilerinden ziyade, davranışların kontrolüyle öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilebileceği düşünülmüştür. Böyle bir yaklaşımla, öğrencilerin kendilerini ifade edebilme, okuma, anlama, öğrendiklerini gerçek hayatta uygulayabilme gibi becerileri geliştirmeleri pek mümkün olamamıştır. Bu yaklaşımın olumsuz etkileri, 2000, 2003, 2006 yıllarındaki PIRLS, PISA gibi uluslararası araştırmalarda, ülkemizin bulunduğu sıralamalarla ortaya çıkmıştır (Güneş, 2011, s. 145).

PISA araştırmasına göre okuma becerileri; “kişinin topluma katılmak, potansiyelini ve bilgisini geliştirmek ve amaçlarını gerçekleştirmek için yazılı metinleri anlaması, kullanması, onlar üzerinde düşünmesi ve onlarla uğraşması” olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin dünyada eğitimleri yönünden durumlarını tespit etmek amacıyla yapılan PISA araştırmasında, 2015 yılında okuma becerisinde en başarılı olan ülke Singapur olmuştur. Hong Kong- Çin, Kanada, Finlandiya ve İrlanda diğer başarılı ülkeler arasındadır. Okuma düzeyi en düşük ülkeler ise; Dominik Cumhuriyeti, Makedonya, Cezayir, Kosova ve Lübnan’dır.

Türkiye’de 2015 yılında 15 yaş grubundaki kız öğrencilerin ortalama puanı 442’dir. Erkek öğrenciler ortalama 414 puan almıştır. Aradaki farka bakıldığında 28 puanlık bir fark görülürken, bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu da tespit edilmiştir. Türkiye’nin okuma becerileri puan sıralamasında 55. Sırada olduğu görülmüştür. PISA (http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf) okuma becerileri alanındaki ortalama puanlar yıllara göre değerlendirildiğinde, PISA 2009 ve PISA 2012 puanlarının, PISA 2015’te alınan puandan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Okuma becerisi konusunda, ülkemizin daha iyi bir noktaya gelmesi gerekmektedir. Okuyan bir toplum, problemlerine daha kolay çözümler üretebilecektir. Tarihî, edebî zenginliklerini tanıyabilecektir. Dolayısıyla kendi öz değerlerine sahip çıkabilecektir. Okumayan toplumlar gelişemez, ilerleyemez, kendi kendisini yenileyemez. Hep aynı noktada kalmaya mahkûm olacaktır.

Okuma becerisinin kazandırılmasında farklı yaklaşımlar denenmiştir. Davranışçı öğretim yaklaşımıyla dil becerilerinde istenilen seviyeye gelmenin mümkün olmayacağı anlaşılmıştır. Daha sonraki yıllarda bilişsel dil öğretim yaklaşımı ve yapılandırmacı dil öğretim yaklaşımı uygulanmıştır. Farklı uygulamalar denenmiştir.

Bilişsel dil öğretim yaklaşımında; Türkçe okullarda ve kurslarda öğretilmiştir. Gagne, Ausubel, Bruner gibi araştırmacıların görüşlerinden yararlanılmıştır. Daha çok sunuş yoluyla ve buluş yoluyla Türkçe öğretimi çalışmaları sürdürülmüştür. Yapılandırmacı dil öğretim yaklaşımı, son yıllarda Türkçe öğretiminde kullanılan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, diğer yaklaşımlardan farklı olarak etkinliklere önem verilmiştir. Böylece öğrencilerin, dil, zihinsel, bireysel ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Güneş, 2011, s. 146).

Ana Dil Öğretim Teorisi

Ana dil öğretiminde farklı teoriler benimsenmiştir. Eski yaklaşımlara dayananlara geleneksel modeller, yenilerine dayalı olanlara ise yapılandırmacı modeller adı verilmektedir. Geleneksel modellere bakıldığında; davranışçı ve bilişsel yaklaşıma dayandıkları görülmektedir. Geleneksel yaklaşıma göre dil; bireyin çevresindekileri taklit etmesiyle öğrenilmektedir. Davranışçı yaklaşımda ise okuma yazma modelleri geliştirilmiştir. Bunlar parçadan bütüne, bütünden parçaya ve karma modellerdir.

Parçadan bütüne modellerde; okuma öğretimine ses ve harflerle başlanır. Heceler verilerek, kelimeler öğretilene kadar tekrar yapılır. Burada eleştirilen nokta, ne anlaşıldığı üzerinde çok durulmamasıdır.

Bütünden parçaya modellerde, okuma- yazma öğretimine cümleden başlanır, daha sonra aşamalı olarak hecelere ve harflere ayrılır. Bu model, kelimenin bütün olarak öğretilmesinin dil öğrenme kurallarına uygun olmadığı düşüncesiyle eleştirilmektedir. Günümüzde kullanılmayan bir modeldir.

Karma modellerde; parçadan bütüne ve bütünden parçaya gitme modelleri arasında bütünlük sağlanır. Öncelikle yazılı kelimeleri tanıma, metinleri anlamaya çalışma, metin üretme yapılan çalışmalar arasındadır. Ayrıca yazı kültürü oluşturma becerilerine yer verilir. Ancak bu model de günümüzde kullanılmamaktadır (Güneş, 2014, s. 68-70).

Ana dil öğretimi için, Türkçede en iyi yöntemin hangisi olduğunu söylemek zordur. Öğretmenler deneme yanılma yoluyla kendi bireysel yöntemleriyle dil öğretim yöntemleri uygulamaktadır. Ayrıca yabancı ülkelerde kullanılan dil öğretim yöntemlerinin, Türkçenin ana dili olarak öğretiminde yararlanıldığı görülmektedir. Oysa, her dilin kendine özgü bir ses düzeni ve yapısı bulunmaktadır. Türk kültürüne uymayacak öğretim yöntemleri, Türkçenin ana dili olarak öğretilmesinde yetersiz kalacaktır. Bu nedenle de, Türkçeye özgü öğrenme yöntemleri ve teorileri geliştirilmelidir. Bu konuda araştırmalar sürdürülmelidir (Çelebi, 2006 s. 301).

Avcı'ya (2012, s. 3) göre; Türkçenin genel olarak bir teori sorunu vardır. Türk düşünce sisteminin yeterince incelenmemiş olması bu sorunu ortaya çıkarmıştır. Türkçenin incelenmesi ve öğretilmesiyle ilgili kendine özgü bir ekolden söz edilmesi de mümkün değildir. Türkçe tamamen farklı dil ailelerine mensup olan batı dillerinin ekolleriyle açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu da doğal olarak, zorlama bir benzetmeyle, gerçekçi olmayan tespitleri ortaya çıkarmaktadır.

Ural Altay dilleri teorisi 18. yüzyılın başlarında tartışılmaya başlanmıştır. Rusya'da bir savaç esiriyken, Sibiryaya sürülmüş olan İsveç subayı P. von Strahlenberg, bu bölgede bulunduğu dönemde, incelemeler yapmıştır. Bölge halklarının dilleri ve kültürleriyle ilgili bilgileri toplayarak, tüm bu bilgileri bir kitap haline getirmiştir. İşte bu kitap, Ural-Altay dillerinin aynı ana dilden gelmiş olduğu yönündeki düşünceleri ortaya çıkarmıştır. Altay dilleri terimi, köken birliği içinde olan bir dil ailesi olarak görülüyordu. Ancak bugün, tarihsel süreçte yakınlıklar kurmuş, benzer yapısal özelliklere sahip diller üzerinde sürdürülen bir çalışma olarak bilinir (Demir ve Yılmaz, 2002, s. 1-3).

III. Dil Kurultayı'nda Güneş Dil Teorisi ileri sürülmüştür. Bu teori; Türk dilinin eskiliği ve başka dillere kaynaklık ettiğini savunmaktadır. Güneş Dil Teorisi'nin amacı; Türk

ulusuna bir özgüven kazandırmaktır. Ayrıca özelleştirme çalışmalarının sıkıntıya girdiği bir dönemde, bu çalışmaları içine düştüğü çıkmazdan kurtarabilmektir. Bu teoriye göre dilimize giren yabancı kelime de aslında Türkçe kökenlidir. Dolayısıyla dilimizden atılmalarına gerek yoktur. Teoriye Güneş Dil Teorisi denilmesinin sebebi ise; insana benliğini tanıtan güneş olduğu için, dillerin doğuşu da güneşe bağlanmıştır (Tarım, 2013, s. 101)

Okuma

Okuma gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihinsel olarak anlam çıkarabilme çabasından oluşan etkinliktir. Göz bir yazıyı okurken, satır üzerinde ilerlememekte, birbiri arkasına sıçramalar yapmaktadır. Okuma sırasında göz, harfleri teker teker değil, kelimeleri genel biçimiyle, satırın büyük kısmını bir arada kavramaya çalışmaktadır. Okuma, yazarla okur arasında oluşan bir iletişim sürecidir (Tuncer, 2008, s. 21-22).

Zülfikar (2009, s. 666) okumanın tanımı yapılırken, tanımların daha kapsamlı olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Okumanın zihinsel bir etkinlik olduğu, göz ve ses organlarının uyum içinde bu etkinliği gerçekleştirdiği üzerinde durulması gerektiğini belirtmektedir. Batıda okuma konusunda pek çok araştırma yapılmakta, en çok da hızlı okuma üzerinde durulmaktadır. Çünkü okuma sorununu çözdükleri için, şimdi de hızlı okumanın yollarını aramaya başladıkları görülmektedir. Okuma insanın hayatını zenginleştirilmesi, ufkunu genişletmesi açısından önem taşır. Amaç kelimeleri okumak değil, oradaki düşünceleri anlayabilmektir. Okumak insanın davranışlarını düzenlemekte, aydın ve çağdaşlığı sağlamaktadır.

Okuma öncesinde birey öncelikle metne göz gezdirebilir. Okumayı gerçekleştirmek için bir amaç oluşturur. Ardından ön bilgileri okuma ortamına getirir. Tahminlerde bulunur. Okuma sırasında yapılacaklar ise; akıcı bir şekilde okuma yapma, anlamayı kontrol etme ve

yardımcı stratejiler kullanmaktır. Okuma tamamlandıktan sonra; okunanlar özetlenir ve değerlendirme yapılır (Akyol, 2012, s. 35).

Okumak insanın düşünce ufkunu zenginleştirir. Hiç gezmediği yerleri tanıma, tanımadığı insanların hayatlarına girme fırsatı sunar. Okudukça dilimizi daha düzgün ve kusurlardan arınmış olarak konuşmayı öğreniriz. Kelime bilgimiz artar. Dolayısıyla da düşüncelerimizi karşı tarafa daha güzel bir şekilde aktarabiliriz.

Okuryazarlık

Okuryazarlık insanın okuma ve yazma becerisine sahip olma ve bunu yaşamının bir parçası haline getirmiş olması durumudur. Günümüzde kendisini iyi ifade edebilen, bağımsız düşünebilen, farklı fikirler üretebilen bireylerin okuryazar oldukları görülmektedir. Ancak okuryazar olmak sadece okuma ve yazma becerisine sahip olmak olarak değerlendirilirse, bazı bireylerde bu özellikleri görmek mümkün olmayabilecektir. Çünkü okuma ve yazma becerisini yaşamının bir parçası olarak gören kişiler bu becerilerini geliştirebilmektedir.

Güneş'e (2014, s. 128) göre okuma; okuma öncesindeki bilgilerin metindeki bilgilerle bütünleştirildiği ve daha sonra bir bütün olarak anlamlandırıldığı bir süreçtir. Okuma meydana gelirken sadece görülene anlam vermekle bu süreç sona ermez. Bunun yanında; görme, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynimizin farklı işlemleriyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Okuma bir çeşit şifre çözmek gibidir ancak, sadece bir şifre çözümü olarak değerlendirmek yetersiz kalacaktır. Şifre çözümlenmesinin ötesinde metni anlamak, daha önceki bilgilerle bütünleştirmek ve metinden bir anlam çıkarmak okumadır.

Okuryazarlık; okumadan farklı olarak daha geniş bir yeteneği ifade etmektedir. Buna göre; bireyin okuma- yazmayı öğrenmesi sonucunda okuma, yazma, bilgi edinme ve bilgiyi nerede nasıl kullanacağını farkında olma becerilerini ifade eden bir kavramdır. İki binli yıllardan itibaren eğitim farklı bir boyut kazanmıştır. Bunda etkili olan teknolojik gelişmeler

ve yaşam koşullarında meydana gelen değişimdir. Bu gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan yeni okuryazarlık türleri aslında birer gereksinime çözüm olması amacıyla ortaya çıkmıştır. Bugün iş hayatından günlük yaşama kadar uzanan geniş yelpazede bireylerden yeni okuryazarlıklar konusunda yeterli beceriye sahip olmaları beklenmektedir. Çoklu zekâ uygulamaları, farklılaşma, disiplinlerarası bakışa sahip olma, değişen topluma uyum bu beceriler arasındadır (Önal, 2010, s. 116-117).

İnsanlar sanat, müzik, hareketlerle bir dil meydana getirmeye çalışmıştır. Bütün bunlar iletişim kurmanın farklı yollarıdır. Bir alışveriş merkezinde gezerken bir yandan etrafta duyulan müziği dinleyebilmek ya da görsellerin olduğu bir video oyunundan gençlerin etkilenmesi bu nedenledir. Çoklu okuryazarlık saklı olan anlamların nasıl anlaşılabileceğini göstermektedir. Farklı kültürler farklı şekillerde iletişim kurabilmektedir. Bu nedenle de seyahat etmek büyüleyicidir. Bir insan Hawaii'den ya da o coğrafyanın tamamen zıttı olan Alaska'nın etkileyici doğasından nasıl etkilenmeyebilir? Her toplum, kendi halkının kültürel gelişimini şekillendirmektedir. Okuryazarlık kavramı; farklı gruplarda farklı şeyler ifade etmektedir (Harste, 2003, s. 8-9).

Aşıcı (2009, s. 11-15) okuryazarlığı değerlerle ilişkilendirdiği makalesinde, okuryazarlık kavramının gerek bireysel olarak gerek ailedeki gerekse toplumdaki yerini değerlendirmiştir. Okuryazarlık yazarın tanımına göre; kişinin sürdüğü hayatı ve bu hayat içindeki olayları algılayışı, anlaması ve sosyal hayatında değerlendirmesi ile ilgili olan ve okuma yazma faaliyetleriyle gerçekleşen bir kavramdır. Okuryazarlık kişinin toplumdaki başarısını gösterdiği kadar aynı zamanda, toplumların gelişmişlik durumunun da bir kanıtıdır. Yirminci yüzyılın son çeyreğindeki gelişmeler beraberinde yeni okuryazarlık türlerini getirmiştir. Bilgi okuryazarlığı, evrensel okuryazarlık, bilgisayar okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve görsel okuryazarlık gibi okuryazarlık türleri insanın doğumundan ölümüne dek bütün yaşamını kuşatmış durumdadır.

Günümüzde maalesef ki pek çok araştırmacı, aydın ve öğretmen okuryazarlık kavramının değişen algısı konusunda yeterince bilgiye sahip değildir. Bu nedenle de, okuryazarlık kavramındaki bu gelişmelerin ölkemizde araştırılması ve tartışılması gerekmektedir.

Okuryazarlık Türleri

Okuryazarlık algısı insanların ihtiyaçları ve yaşam kalitelerinin değişmesi neticesinde artık daha farklı bir anlam kazanmıştır. Bu değişimle birlikte ortaya çıkan okuryazarlık türleri hakkında bilgi sahibi olmak her birey için olmazsa olmaz bir durum olmuştur. Bu okuryazarlık türlerinden bazıları şoyledir:

Bilgi okuryazarlığı son yıllarda üzerinde önemle durulan okuryazarlık türlerinden bir tanesidir. Artık eğitim gören tüm öğrencilere bu beceri kazandırılmaya çalışılmaktadır. İş arayan kişilerin bilgi okuryazarlığı becerisine sahip olup olmadıklarına bakılmaktadır. Başlangıçta sadece problem çözmeye ve karar verme becerileriyle ilgili olduğu düşünölen bilgi okuryazarlığının, geçen sürede eleştirel düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini de içerdii düşünölmeye başlamıştır. Bilgi okuryazarlığı becerisini kazanmış birey; değişikliklere kolayca uyum sağlayabilir, ekip çalışması yapabilecek yetenektedir. Sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve etik konuları hakkında bilgi sahibidir. İki binli yıllarda bilgi okuryazarlığının diğer okuyazarlık becerileriyle ilişkilendirilerek önemi üzerinde durulmaktadır (Kurbanoglu, 2010, s. 728-729).

Bir başka okuryazarlık türü, teknoloji okuryazarlığıdır. Birey aldii teknoloji eğitimiyle teknoloji okuryazarlığı becerisini kazanabilir. Teknoloji okuryazarlığı; teknoloji hakkında bilgi sahibi olmak, nasıl ortaya çıktığı ve toplumu nasıl yönlendirdii konusunda bir fikre sahip olmaktır. Toplumun teknolojiyi nasıl şekillendirdiğini takip etmektir. Özellikle gelecekte eğitim, mühendislik, tıp ve diğer alanlarda kariyer sahibi olmak isteyen öğrenciler teknoloji okuryazarlığı becerisine sahip olmalıdır. Sadece bu alanlarda kariyer sahibi olmak isteyenler değil, her ne işle uğraşırsa uğraşsın toplumun her kesiminden bireyin teknoloji

okuryazarı olması, onların yaşamını kolaylaştıracaktır (Bacanak, Karamustafaoğlu ve Köse, 2003, s. 193-194).

Medya ve medyadan ulaşan mesajlar, insanların yaşama bakışını değiştirmiştir. Toplumların inançları, değer yargıları, bakış açıları medya ve medya ürünlerinden etkilenmektedir. Bu nedenle de “medya” ve “okuryazarlık” kavramları birbirlerini tamamlamıştır. Kitap, dergi, gazete, süreli yayın, televizyon yayını, radyo yayını bilgisayar yazılımı, film, fotoğraf, video paketi, CD, ilan, internet, e-yayınlar medya araçları arasındadır. Bu kaynaklardan bize ulaşan mesajları anlamlandırmak ve değerlendirmek için gereken bilgi birikimine sahip olmak ise medya okuryazarlığıdır. Medya okuryazarı olan bir birey, farklı kaynaklardan gelen bilgilerin doğruluğunu sorgulama bilincine sahiptir. Medyanın toplumu nasıl etkileyebileceği konusunda bilinçlidir (Önal, 2007, s. 337).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, olumsuz olan bazı sonuçlar da ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi çevre kirliliğidir. Çevreye duyarlı olmak gerekliliği çevre okuryazarlığı kavramını ortaya çıkarmıştır. Çevre okuryazarlığı; bireylerin çevre sorunlarının farkında olması, bu sorunların çözümlenmesi için tutum, beceri sahibi olması ve aktif olarak çaba harcamasıdır (Roth, 1992’den akt. Koç ve Karatekin, 2013, s. 143).

Bilgisayar artık yaşamımızın olmazsa olmazları arasına girmiştir. İş yaşamından özel hayatımıza uzanan bu geniş yelpazede, bilgisayar kullanma alışkanlıklarının bilinçli şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Bilgisayarlar işimizi hızlandırması ve güvenilir olması yönleriyle yaşamımıza kolaylık katmaktadır. Bilgisayar okuryazarlığı bireylerin araştırma yaparken ve bilgi toplarken nelere dikkat etmesi gerektiğini kapsamaktadır (Kellner, 2004’ten akt. Budak 2013, s. 58).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçtiğimiz günümüzde, okuryazarlık kavramının da bu değişimden etkilendiğine şahit olmaktayız. Evrensel okuryazarlık da bu yeni okuryazarlık türlerinden birisidir. Bilgi ve iletişim araçlarından yararlanarak, küresel iletişimi

sağlayacak evrensel bilgiye en kısa zamanda ulaşarak, bu bilgileri günlük hayatta kullanabilme ve bunlardan yola çıkarak yeni tecrübeler edinebilme evrensel okuryazarlık olarak tanımlanabilir (Şentürk, 2011, s. 10-11).

Görsel Okuryazarlık Nedir?

Debes (<http://fod.msu.edu/oir/visual-literacy>) görsel okuryazarlığı tanımlarken; “Bir grubun görsel yetkinliklerinin geliştirilmesi ve bir insanın gördüklerini geliştirerek diğer duyu deneyimleriyle bütünleştirmesi” olduğunu belirtmektedir. Gelişme yetkinlikleri derken anlatılmak istenen; gözümüzle görebildiğimiz resim, şekil ve renklere doğru anlamları yükleyebilmektir. Aslında söz konusu gelişim normal bir insanın öğrenme şeklidir. Görsel okuryazar olan kişi çevresinde karşılaştığı görsel hareketleri, objeleri, sembolleri doğal ve insan davranışlarını doğru şekilde ayırt ederek yorum yapabilir. Üreticilikte bu yetkinliği kullanırken iletişim gücünün kuvvetli olduğu görülür. Bu yetkinliği kullanabilen birey, sanat eserlerini daha iyi yorumlar, görsel iletişimdeki şaheserlere değer verir.

Bir başka tanıma göre görsel okuryazarlık; “Görsel iletişim, görselleri kullanarak mesaj almak ve iletmek sürecidir. Görsel okuryazarlık; gözünle ve aklınla ne gördüğündür. Görsel okuryazar bir kişi, görsel dille okuyabilmeli ve yazabilmelidir. Bu yetenek başarılı bir şekilde görsel mesajları yorumlamayı, deşifre etmeyi ve görsel iletişimleri anlamlı bir şekilde meydana getirmeyi ve kodlamayı içerir” (Bamford, 2003, s. 1).

Görsel okuryazarlık; “görsel şekillerden anlam inşa edebilme yeteneği” olarak tanımlanabilir (Giorgis, Johnson, Bonomo, Colbert & al. ,1999’dan akt. Bamford, 2003, s. 1).

Stokes’a göre (2002, s. 13) görsel okuryazarlık, geleneksel okuryazarlık gibi, özel kültürel niteliklere sahipken aynı zamanda, kendi evrensel sembollerinin anlaşılmasıdır.

Felten'e ([http://one2oneheights.pbworks.com/f/Felten.P.\(2008\).Visual%20Literacy.pdf](http://one2oneheights.pbworks.com/f/Felten.P.(2008).Visual%20Literacy.pdf)); göre görsel okuryazarlık; kültürel anlamlı imgeleri, objeleri ve görsel davranışları üretmeyi ve anlamayı içerir.

Görsel okuryazarlığın kendine özgü kuralları ve işleyişi olan bir dil olduğu düşüncesi bu konuyla ilgili olarak bu güne kadar yapılmış tanım ve araştırmaların birçoğunun üzerinde uzlaştığı ortak düşünceyi yansıtmaktadır (İşler, 2002, s. 155).

Görsel okuma; “Resim, kroki, grafik, sembol, şekil, renk gibi görsellerle doğa ile sosyal olayları okuma, anlama, yorumlama ve zihinde yapılandırma sürecidir” (Güneş, 2014, s. 186).

Eğitim için harcanan zaman önemlidir. Görsel okuryazarlık sadece farklı bir alan değil, öğretmenlerin öğrencilerinin bir konuyu kavramalarını sağlamak, içeriği ve müfredatın özünü anlaması için bir araçtır. Görsel okuryazarlık esas itibariyle resimleri, imgeleri okuma yeteneğinden oluşmaktadır (Ford, 2010, s. 2-16).

Kresse ve van Leewen (1996'dan akt. Westbrook 1999, s. 41)'a göre; çocuklar kendi dil bilgisi kurallarını meydana getirirken, aynı zamanda deneyimlerinden hareket ederek, görsel imgelerle dil bilgisini anlamaya yönelik model oluşturmaktadırlar. Bu görsel imgeler; renkler, şekiller, projelerin pozisyonları ve karakterler, okuma bakış açısına doğru açı, odaklanma ve ışıktır.

Görsel okuryazarlığın anahtarı; çevreyi sanatla düzenleyerek, insanlara birlikte çalışma ve problem çözebilme konusunda cesaret vermek ve bireyin anlama düzeyini arttırmaktır. Görsel okuryazarlığın bilinen diğer bir tanımı; görseller üzerine yorum yapmak, tartışmak, bir görselden bilgi ve anlam çıkarmaktır (Freire, 1970'den akt. Lee 2010, s. 3).

Literatürdeki tanımlardan yola çıkarak araştırmacının bu araştırma için esas aldığı kendi tanımı şöyledir: Görsel okuryazarlık; bilişim dünyasının getirdiği yeniliklerden

yararlanarak, görseller yoluyla verilen mesajların anlamlandırılması ve görsellerle yeni mesajlar üretilebilmesi becerisidir.

Görsel Okuma Yaklaşımları

Beynimizin görsel bilgileri anlamlandırması ve görsel okuma becerisinin ilerlemesi üç yaklaşıma göre açıklanmıştır (Hamm, 1986 ve Palandri 1995'ten akt. Güneş, 2014, s. 188).

a. Geleneksel-Semiyolojik Yaklaşım: Bu yaklaşım, bir görselin anlamının nasıl çözümlenip yorumlanacağı üzerinde durmaktadır. Görsellerin kodlarını öğrenme çalışmaları oldukça önemlidir. Belki de görsel okumanın kalbidir demek yanlış olmayacaktır. Semiyolojik yaklaşımda görsel okuma süreci iki aşamada ortaya çıkmaktadır.

Birinci aşamada; öncelikle sunulan görüntünün ne olduğu genel hatlarıyla anlaşılır. Öğrencilere “Görselde gördükleriniz nelerdir?” sorusu sorularak, görüntünün tanımlanması sağlanabilir. Bu ilk adımdır. Görüntüyü tanıma konusunda sıkıntı yaşayan öğrencilere yardımcı olmak gerekir.

İkinci aşamada; anlama aşamasıdır. Öğrencilere “görselde anlatılan nedir?” sorusu sorulabilir. Burada her okuyucuya göre anlam farklı olabilmektedir. Çünkü her okuyucunun kendine özgü bir anlam kurma özelliği olabilir. Bazen tek başına bir anlam ifade etmeyen bir görsel, kültürel değerlere göre bir anlam kazanabilmektedir. Görselin yorumlanma zenginliği, öğrencilerin görselle ilgili bilgilerini arttıracaktır. Öğretmenler görseli açıklamak, yorumlamak ve değerlendirmek yoluyla öğrencilere yol göstermelidir.

b. Bilişsel Yaklaşım: Biliş kelimesi sözlük anlamına bakıldığında (http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5895b2b6dc2792.07872745); “canlının, bir nesne veya olayın varlığına ilişkin bilgili ve bilinçli duruma gelmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Bilişsel yaklaşımda okuma süreci dört aşamada ortaya çıkmaktadır:

Birinci aşama; öncelikle öğrencilere bir görsel sunulmaktadır.

İkinci aşamada; görselin kısa bellekte seçici olarak algılanması sağlanmaktadır. Örneğin gösterilen resmin bir parçasına sadece dikkat çekilmektedir.

Üçüncü aşamada; anlamlı kodlama yapılmaktadır. Böylece görüntünün uzun süreli belleğe yerleştirilmesi sağlanmaktadır. Örneğin bir aile resmini açıklama ve onunla birlikte bir bebek resmini ilişkilendirerek kodlama yapılmaktadır.

Dördüncü aşamada; öğrencilerin hatırlama durumları değerlendirilmektedir. Örneğin bir resim verilerek öğrencilerin kalıcı hatırlama durumları gözlenmektedir (Passegand, 1989, Chion, 1990 ve Palandri, 1995'den akt. Güneş 2014, s. 188-193).

c.Psikofizyolojik-Yapılandırmacı Yaklaşım:

Bu yaklaşımda görsel okuma araç olarak görülmektedir. Öğrencilerin görseli yorumlamaları, böylece görüş alışverişinde bulunmaları sağlanmaktadır. Hayal gücünü arttırma da bir diğer yönüdür. Yapılandırmacı yaklaşımda görsel okuma becerileri iki aşamada ele alınmaktadır:

Gelişimsel Yapılandırmacılık: Piaget bu yaklaşımın temsilcisidir. Görsel mesajları anlama zamanla gelişen bir süreçtir. Doğumdan itibaren başlayan bu süreç, yaş ilerledikçe gelişim gösterir. İlk zamanlar çocuk sadece görsel kodları keşfedebiliyorken, zamanla bunların kullanma biçimleri hakkında bir fikre de sahip olur. Çocuk görüntü ve nesnelere başlangıçta işaret olarak algılar. Daha sonra ise kelimelerle birleştirmektedir. Görsellerden hareketle kelime bilgisi kazanmaktadır (Palandri, 1995'ten akt. Güneş, 2014, s. 193-194).

Etkileşimsel Yapılandırıcılık: Bu yaklaşım öğrencilerin görsel okuma becerilerinin öğrencilerin görsellerle etkileşimine bağlı olarak geliştiğini kabul eder. Görsellerin öğrenciler üzerindeki etkileri; algısal, zihinsel ve duyuşsal boyuttur.

Algısal boyut; çevreden gelen görsel uyarıları fark etmeyle ilgilidir. Bunun için öğrencilere görselde neler gördükleri, görselden ne anladıkları anlatılmalıdır. Bakış eğitimi çalışmaları yaptırılmalıdır. Fotoğraf, resim, figür gibi türler üzerinde çalışmalar yapılmalı, bakış açısı, kompozisyon gibi yapılar üzerinde durulmalıdır (Palandir, 1997 ve Depaire, 2007'den akt. Güneş, 2014, s. 194-195).

Zihinsel boyut; görseldeki ayrıntıların fark edilmesiyle ilgilidir. Görselde görülenler anlatılır. Öğrencilerin görselden ne anladıkları anlatılır. Çeşitli sorular sorulur. Böylece zihinsel becerilerinin geliştirilmesi sağlanır (Loesel, 1990 ve Palandri, 1995'ten akt. Güneş, 2014, s. 195).

Duyusal boyut; bu boyut çocukların görsel okumadan zevk almalarını sağlamaktadır. Öğrencilerin görselden neler hissettikleri sorulmalıdır. Korku, sevinç gibi duyguları anlatmaları istenmelidir. İlgi ve merakları artırılmalıdır. Bunun için de görselle ilgili farklı sorular sorulmalıdır. Böylece duygusal becerileri gelişecektir (Loesel, 1990 ve Palandri 1995'den akt. Güneş, 2014, s. 195).

Türkçe Öğretim Programlarında Görsel Okuryazarlıkla İlgili Kazanımlar

2006 Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde; görsel okuryazarlık kazanımları programdaki kazanımların %15'ini oluşturmaktadır. Aşağıda, görsel okuryazarlık kazanımları arasında sayılabilecek olan kazanımlar görülmektedir:

1. Dinleme izleme kurallarını uygulama (Dinleme/İzleme)

1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.

2. Dinlenen/izlenenin anlama ve çözümleme

2.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

2.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.

2.3. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

2.4. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

2.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.

2.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.

2.7. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep-sonuç ilişkilerini belirler.

2.8. Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç-sonuç ilişkilerini belirler.

2.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.

2.10. Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.

2.11. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorular oluşturur.

2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.

2.13. Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.

2.14. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.

2.16. Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.

2.17. İpuçlarından hareketle dinlediklerine/izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.

2.18. Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.

2.19. Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.

2.20. Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.

2.21. Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.

- 2.24. Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
- 2.25. Dinlediği/izlediği kişi, konu ya da metnin yazarı/şairi hakkında bilgi edinir.
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
- 3.1. Dinlediklerini/izlediklerini dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
- 3.2. Dinlediklerini/izlediklerini içerik yönünden değerlendirir.
- 3.3. Dinlediği/izlediği kişiyi sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme.
- 4.5. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
- 4.6. Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma.
- 5.1. Yaşına ve seviyesine uygun sanat ve bilim etkinliklerine dinleyici/izleyici olarak katılır.
- 5.3. Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.
- 5.4. Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma (Konuşma)
- 2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma.
- 3.7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
4. Kendi konuşmasını değerlendirme.
- 4.3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.

4.4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme. (Okuma)

2.29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.

2. Planlı yazma (Yazma)

2.7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler (Yazma) (MEB, 2006, s.15-50).

2009 1-5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde, görsel okuma ve görsel sununun ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alındığı görülmektedir. Buna karşılık, 6-8. Sınıf Türkçe Öğretim Programı'nda görsel okuryazarlık becerisi ayrı bir öğrenme alanı olarak yer almamaktadır (MEB, 2006, s. 26-31). Bundan dolayı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesiyle ilgili çalışmalarda görsel okuma ve görsel sunu alanlarından yararlanıldığı görülmektedir. Görsel okuryazarlık becerisi özellikle dil bilgisi etkinliklerinde az kullanılmıştır (Akkaya, 2011, s.1).

1-5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda görsel okuma ve görsel sunu ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmışken, 6-8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmamıştır (MEB, 2006: 16-50). Bu nedenle, 6-8. sınıf Türkçe kazanımlarında yer alan görsel okuryazarlıkla ilgili kazanım sayısı 1-5. sınıf Türkçe kazanımlarına oranla oldukça azdır. 6-8. sınıf Türkçe dersi kazanımlarında okuma, dinleme / izleme, konuşma, yazma temel dil becerileriyle ilgili görsel okuryazarlık kazanımlarına rastlanmışken dil bilgisi kazanımlarında görsel okuryazarlıkla ilgili kazanım tespit edilememiştir. Bu ise programın bir eksikliği olarak değerlendirilebilir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda görsel okuma ve görsel sunu olarak yeni bir öğrenme alanına yer verilmiştir. Şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olayları okuma, anlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin kazandırılması için, bu öğrenme

alanına ihtiyaç duyulmuştur. Görsel okuma, anlama ve zihinde yapılandırma süreçlerini öğrenciler için daha basit bir hâle getirir. Zihnimizde bazı kavramları canlandırmak, okuduklarımızı anlamak görseller yardımıyla kolaylaşmakta ve akılda kalıcı olmaktadır. Derslerde çeşitli görselleri kullanmak ve bu görsellerin incelenip, yorumlanmasıyla ilgili çalışmalar yapmak gerekmektedir.

Görsel sunu alanı da öğrencilerin sunumlar hazırlayarak, bilgilerini görseller eşliğinde paylaşmasına fırsat yaratmaktadır. Öğrenciler sunumlarını hazırlarken, resim, fotoğraf, şema, desen gibi görsellerden yararlanabilmektedirler. Ayrıca rol oynama, tiyatro, oyun, taklit gibi görsel etkinliklere de derslerde yer verilmektedir. Video, ses, görüntü kasetleri, bilgisayar gibi araçlar derslerde kullanılabilir. Görsel sunu kavramların resim, şekil ve grafiklerle akılda kalıcı olmasını sağlamaktadır. Türkçe Öğretim Programı'nda görsel sununun karmaşık konuların anlaşılmasına yardımcı olacağı da belirtilmiştir (MEB, 2009, s. 18).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 2015 yılında yapılan değişiklikle üç öğrenme alanına yer verilmiştir. Sözlü iletişim, okuma ve yazma öğrenme alanları bu alanları oluşturmuştur. 5. sınıf Türkçe dersi kazanımları, tüm kazanımların %22'sini oluşturmaktadır. Bu kazanımlar şöyledir:

T5.1.2. Hazırlıklı konuşma/sunu yapar. (Sözlü İletişim)

T5.1.3. Konuşmasını/sunumunu bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler.

T5.1.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana fikri/ana duyguyu belirler.

T5.1.6. Dinlediklerini/izlediklerini ön bilgileriyle karşılaştırır.

T5.1.7. Dinledikleri/izledikleriyle ilgili çıkarımlar yapar.

T5.1.8. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.

T5.1.9. Dinledikleri/izledikleriyle ilgili görüşlerini mantıksal sıra içerisinde açıklar.

T5.1.10. Dinlediklerinde gerçek ve kurgu olanı ayırt eder.

T5.2.10. Çoklu medya kaynaklarının güvenilirliğini sorgular. (Okuma-Anlama)

T5.2.11. Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir.

T5.2.13. Okuduğunu anlamlandırmada görsellerden yararlanır.

T5.2.18. Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir. (Söz Varlığı)

Sözcükleri öğrenmek için görseller, sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçlar kullanılacaktır.

T5.3.4.5. Yazılı kaynaklar veya çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek gerekçeler ve kanıtlar toplar, bunları görüşünü desteklemek için kullanır.(Yazma)

T5.3.6. Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için çizim, grafik ve görseller kullanır.

T5.3.13. Yazdıklarını, yazılı/basılı olarak veya imkân ve fırsatlar ölçüsünde çoklu medya ortamlarını kullanarak paylaşır (MEB, 2015, s. 26-28).

Türkçe dersi 6. sınıf görsel okuryazarlık kazanımları, programdaki tüm kazanımların %12'sini oluşturmaktadır. Bu kazanımlar şöyledir:

T6.1.3. Hazırlıklı konuşma/sunu yapar.

T6.1.4. Konuşmasını/sunumunu, bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler.

T6.1.8. Dinledikleri/izledikleriyle ilgili çıkarımlar yapar.

T6.1.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki bilgi ve düşüncelerin tutarlılığını sorgular.

T6.1.10. Dinledikleri/izledikleri ilgili görüşlerini mantıksal sıra içerisinde açıklar.

T6.2.11. Çoklu medya kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.(Okuma-Anlama)

T6.2.12. Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir.

T6.3.4.5. Yazılı kaynaklar veya çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek gerekçeler ve kanıtlar toplar, bunları görüşünü desteklemek için kullanır. (Yazma)

T6.3.11. Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için çizim, grafik ve görseller kullanır (MEB, 2015, s:28-31).

Türkçe dersi 7. sınıf kazanımları, programdaki tüm kazanımların %15'ini oluşturmaktadır. Bu kazanımlara aşağıda yer verilmiştir:

T7.1.3. Hazırlıklı konuşma/sunu yapar. (Sözlü İletişimi)

T7.1.4. Konuşmasını/sunumunu bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler.

T7.1.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana fikri ve ana fikri destekleyen düşünceleri belirler.

T7.1.8. Dinledikleri/izledikleri ilgili çıkarımlar yapar.

T7.1.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki bilgi ve düşüncelerin tutarlılığını sorgular.

T7.2.6.Okudukları ile izlediklerini karşılaştırır. (Okuma-Anlama)

T7.2.10. Çoklu medya kaynaklarından edindiği bilgilerin güvenilirliğini sorgular.

T7.2.11. Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir.

T7.2.24. Anlamını bilmediği sözcük ve sözcük gruplarının anlamını belirler.(Söz Varlığı).

T7.3.4.5. Yazılı kaynaklar veya çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek gerekçeler ve kanıtlar toplar, bunları doğrudan alıntı veya atıf yaparak kullanır. (Yazma)

T7.3.9. Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için çizim, grafik, görseller ve diğer çoklu medya öğelerini kullanır (MEB, 2015, s:32-35).

Türkçe dersi 8. Sınıf görsel okuryazarlık kazanımları, programdaki tüm kazanımların %12'sini oluşturmaktadır. Bu kazanımlar şunlardır:

T8.1.3. Hazırlıklı konuşma/sunu yapar. (Sözlü İletişim)

T8.1.4. Konuşmasını/sunumunu bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler.

T8.1.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana fikri ve ana fikri destekleyen düşünceleri belirler.

T8.1.9. Dinlediği/izlediği bir metnin, medya içeriğinin veya sözel sunumun örtülü anlamını belirler.

T8.2.5. Okudukları ile izlediklerini karşılaştırır. (Okuma-Anlama)

T8.2.9. Çoklu medya kaynaklarından edindiği bilgilerin güvenilirliğini sorgular.

T8.2.10. Bir bilgiye veya içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir.

T8.2.24. Bir eserin yazılı metni ile aynı eserin medya sunumunu karşılaştırır.

T8.3.4.5. Yazılı kaynaklar veya çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek gerekçeler ve kanıtlar toplar, bunları doğrudan alıntı veya atıf yaparak kullanır. (Yazma)

T8.3.10. Gerektiğinde anlatımı zenginleştirmek için çizim, grafik, görseller ve diğer çoklu medya öğelerini kullanır (MEB, 2015, s. 35-38).

Yurt Dışındaki Görsel Okuryazarlık Kazanımlarıyla Ülkemizdeki Kazanımların Karşılaştırılması:

Dünyaya baktığımız zaman görsel okuryazarlık konusunda ABD'deki çalışmaların her geçen gün hız kazandığı görülmektedir. Northern Illinois University'nin (<http://www.cedu.niu.edu/~robinson/vislit/syllabus.htm>) görsel okuryazarlık kazanımları arasında; "Kültürle görseller arasında ilişki kurar, eğitsel görseller oluşturur, görselleri çalışmalarına dahil eder, görsel elementleri açıklar, görsel iletişimi analiz eder." şeklinde kazanımlarla karşılaşırız.

American University'nin (<https://auvisualliteracy2012.wordpress.com/syllabus/>) görsel okuryazarlık becerisiyle ilgili kazanımları arasında; "Estetik bakışı geliştirme, insan hayal gücü üzerine çalışma, görsellerin anlamları, bakış açıları ve stilleri eleştirel analiz edebilme, sezgisel düşünmeyle hayalin doğasını inceleyebilme" vardır. İtalya'ya baktığımız zaman, öğretmenler ülkemizdeki sıkıntılara benzer problemler yaşadıklarını ifade etmektedirler. Ülkemizde öğretmenler bilgisayar, projeksiyon, renkli resimler, grafik, kavram haritası ve tabloları derslerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. İtalya'da ise öğretmenler

genellikle okullarının imkânlarına göre görsellerden yararlanabildiklerini söylemişlerdir. Genelde istatistik, matematik ve İngilizce derslerinde resimlerden yararlandıklarını ifade etmişlerdir (Çelik, Yücebaş ve Çelik, 2015).

İngiltere ve Türkiye'deki Türkçe ve İngilizce derslerinin öğretim programlarının karşılaştırıldığı bir araştırmada, İngilizce ve Türk Edebiyatı öğretim programlarının becerilerin kazandırılması konusunda farklılık gösterdiği görülmüştür. Türk Edebiyatı öğretim programında bilgi ve beceri kazandırılması amaçlar arasındadır. Ancak bilgi kazandırma ön plandadır. Buna karşılık İngiltere'de beceri kazandırmaya daha çok önem verildiği görülmüştür (Uzun, 2009, s. 258).

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türkçe Eğitimi Programında (<http://sbte.egitim.comu.edu.tr/ana-bilim-dallari/turkce-egitimi.html>), Bilgisayar dersi, öğrencilerin interneti kullanma becerisi kazanması yönüyle, görsel okuryazarlık becerisi kazandırmaya yönelik bir ders olarak düşünülebilir. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinde de, öğrenciler medyadan, DVD ve VCD'lerden yararlanabilmektedir. Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersi, son sınıfta görülen bir derstir. Öğrencilerin görsel unsurlardan yararlanmasını öğrenmelerine yardımcı olan derslerin arasında sayılabilir. Türkçe Ders Kitabı İncelemeleri dersinde de öğrenciler, kitapları şekil, grafik, resim gibi unsurlar yönünden incelemektedirler.

Ankara Gazi Üniversitesi (<http://gbp.gazi.edu.tr/?dr=0&ac=4&lang=0&baslik=1>) Türkçe Eğitimi Programı'nda bu derslerden farklı olarak, Eğitimde Bilişim Teknolojileri dersinde görsellerden yararlanılması konusunda öğrenciler bilgilendirilebilir. Diğer dersleri benzerlik göstermektedir. Ayrıca her iki üniversitede bulunan Yabancılar Türkçe Öğretimi ve Etkili İletişim dersleri de görsellerden yararlanılan dersler arasında sayılabilir.

İstanbul Üniversitesi (<http://ebs.istanbul.edu.tr/home/kazanım/?id=1150>) Türkçe Eğitimi Programı kazanımları arasında; “Bilgisayar, bilgisayar yazılımı ve interneti öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği ölçüde ve Türkçe öğretiminin gerektirdiği kapsamda kullanabilmek” yer almaktadır. Bu kazanım, görsel okuryazarlık becerisi konusunda da öğretmen adaylarını geliştirebilir. Dersler diğer üniversitelerle benzerlik göstermektedir. Daha önce belirtilen dersler, bu üniversitenin öğrencileri için de görsel okuryazarlık becerisinin kazanılmasında faydalı olabilecektir.

Araştırmada Kullanılan Görseller

Bu araştırmada öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek ve okumaya olan tutumları üzerinde olumlu bir etki oluşturabilmek için çeşitli görsellerle oluşturulmuş etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinlikleri hazırlarken araştırmacı literatürü incelemiştir. Kullanılan görseller; resim, fotoğraf, video ve karikatürlerdir. Etkinliklerde öğrencilerden kimi zaman metinden görsel üretmeleri istenmiştir. Kimi zaman da görselden metin üretmeleri istenmiştir. Etkinlikler Türkçe dersinde işlenen metin ve okuma çalışmalarını aksatmayacak şekilde hazırlanmıştır. Etkinliklerin okunan metinlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olması amaçlanmıştır.

Derslerde görsellere yeri geldikçe yer verilmesi, görsellerin araç olarak kullanılması derste verilen bilgilerin kalıcı olarak öğrenilmesine yardımcı olacaktır. Öğrencilere konuyla ilgili görseller sunulabilir. Bunun yanında öğrencilerden konunun ana hatlarını çizmeleri ve konuyla ilgili bir görsel oluşturmaları da istenebilir. (Akkaya, 2011, s. 36).

1. Resim

Resim(http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.586117d0d81509.23968791) sözlükteki anlamına bakıldığında; varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri olarak

tanımlanmıştır. Resim sanatı ise; “bunu yapmak için gerekli yöntemleri öğreten sanat” olarak ifade edilmiştir.

Resim ilk çağlardan başlayarak insanların gerek eğlence, gerek estetik, gerekse iletişim kurma amacıyla meydana getirilmiştir. Avrupa’da Rönesans dönemi resme ilginin arttığı bir dönem olmuştur. Açık havada çizilmeye başlanan resimler, Empresyonizm akımını beraberinde getirmiştir. Daha sonra ise İngiliz, Fransız ve İtalyan ressamaları oryantalizm akımına ilgi duymaya başlamıştır. Resimde doğu etkisi görülmüştür (Kılıç, 1996, s. 50-51).

Resimler kullanım yönünden farklılıklar taşırlar. Bu nedenle çeşitlere ayrılmıştır. Düz resimler; gazete, mecmua, kitap gibi basılı materyallerde yayınlanmış resimler, posterlerdir. Çizgi resimler; bir kişiyi ya da bir olayı basit çizgilerle anlatmaktadır. Şimşek kartlar ya da flaş kartlar; bir kişiyi, bir objeyi ya da bir olayı sıra ile gösteren, ufak tablolardan oluşan resim dizisine verilen isimdir. Figürler; bir kişi ya da bir obje figürünün kenarlarından kesilmesiyle oluşan resimlerdir. Pazen tahtayla genelde kullanılmaktadırlar. Duvar resimleri; belli bir amaç için hazırlanırlar. Duvara asılacak şekilde tasarlanmış büyük tablo şeklindeki resimlerdir. Levhalar; kalın karton üzerine yazı ve resimlerin birlikte görüntülendiği resimlerdir. Afişler; levhalar gibi hazırlanan, reklam amaçlı kullanımı daha yaygın olan resimlerdir (Demirel, 2002, s. 54).

2. Fotoğraf

Fotoğraf görsel olarak kullandığımız materyallerden birtanesidir. Bu araştırmada araştırmacı, fotoğrafları kullanarak öğrencilerin yorum gücünü geliştirebileceğini düşünmüştür. Bir fotoğraf bir zamanı bir karenin içinde gizleme özelliğine sahiptir. Bu yönüyle, tarihe kaynaklık ettiği gibi insanların anılarını saklamasına da vesile olmuştur.

Barthes (2014, s. 16-21) fotoğraf üzerine yazdığı son kitabında, fotoğrafın sonsuza dek kopyaladığı görüntünün aslında bir daha tekrarlanmayacağını belirtmektedir. Varoluş

açısından bakıldığında bu görüntü bir daha asla yinelenemez. Ancak fotoğraf bunu mekanik açıdan yineleme imkânını verir. Teknik açıdan bakıldığı zaman fotoğraf, birbirinden epeyce farklı iki noktanın kesişim noktasında bulunmaktadır. Bu kesişim noktalarından birisi kimyasal yöntemdir. Kimyasal yöntem ışığın belli maddeler üzerindeki etkisinden oluşmaktadır. Fiziksel yöntem ise; optik bir düzenek yoluyla görüntünün oluşturulmasıyla meydana gelmektedir.

Resimle fotoğraf arasındaki farka bakıldığı zaman, David Octavius Hill ve Julia Margaret Cameron gibi ünlü fotoğrafçıların resim gibi fotoğraflar çektikleri görülmüştür. Ancak bu usta fotoğrafçılar bile, ressamla fotoğrafçının amaçlarının farklılık gösterdiğini kabul etmişlerdir. Bu farklılık ise şu noktada göze çarpmaktadır: Fotoğraf daha ilk ortaya çıktığı dönemlerde bile, elden geldiğince çok sayıda konunun yakalanıp fotoğraflanmasını amaçlamaktaydı. Bundan farklı olarak, resmin hiçbir zaman böyle kapsayıcı amacı olmamıştır. Fotoğrafın asıl hedefi toplamak ve dünyayı biriktirebilmektir (Sontag, 2011, s. 2-7).

3. Sunumlar ve Video

Araştırmada görsel materyal olarak sunum da kullanılmıştır. Araştırmacı işlenecek konularla ilişki kurarak fotoğraflar seçmiştir. Belirli bir hikâye oluşturarak fotoğrafları sıralamış ayrıca müzik eklemiştir. Bunu sınıf ortamında uygulayarak öğrencilerin de görmesini sağlamıştır.

Bu çalışma “Dijital Hikâye” olarak da adlandırılabilir. Dijital hikâye anlatma; interaktif dijital bir ortamda, kullanıcıya bu ortamın kontrolünü vererek aktif olmasını sağlayan bir süreçtir. Kullanıcı bilgileri kendine göre anlamlı bir şekilde sıralamaktadır. İsteddiği şekilde uygun görürse kendi sesini ekleyen, resim, grafik ,görüntü, müzik, fotoğraf, animasyon gibi çoklu ortam uygulamalarına dayalı bilgi, eğitim, eğlence amaçlarında

anlatımın sunulmasını sağlamaktadır. Ayrıca bu anlatılar dijital ortamda kullanılabilir, değiştirilebilir, düzeltilebilir ve saklanabilir hale de gelmektedir (İnceelli, 2005, s. 141-142). Bizim yaptığımız çalışmada sadece fotoğraf ve müzik kullanılmıştır.

Video(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.597f6317b8e1d6.40112994); “manyetik bantlar üzerinde yer alan veya sayısal olarak derlenmiş hareketli resimler dizisidir.”

4. Karikatür

Karikatür önceleri insanların abartılmış portreleri olarak tanımlanmıştır. İnsan ve insanın etrafındaki olayları konu alan bir mizah türü olarak tanımlamak mümkündür. Karikatürler güldürürken düşündürür (Doğan, 1983’ten akt. Özen, 2003, s. 1).

Karikatürlerin bilginin özünü aktarma, konuyu açıklama, basitleştirerek anlatma, bilgilerin kolaylıkla öğrenilmesini sağlama gibi yararları bulunmaktadır. Günümüzde ders kitaplarında ve metinlerde karikatürlerin kullanıldığını görüyoruz. Okuma alışkanlığını kazandırma konusunda da karikatürlerin olumlu etkisi vardır (Güneş, 2014, s. 204).

Karikatürlerin eğitimde kullanılmasının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği konusunda araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan birisi de Dönmez’in (2013, s.101) yaptığı deneysel bir çalışmadır. Araştırmada geleneksel öğretim yapılan kontrol gurubu ile karikatür ile öğretim yapılan deney gurubu karşılaştırılmıştır. Karikatür ile öğretim yapılan öğrencilerin ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, okuduğunu anlama ve yazma becerisine yönelik olarak başarılarının artmış olduğu görülmüştür. İlköğretim yedinci sınıfta Türkçe derslerinde yapılan araştırmaya göre; karikatürle ders işlemek öğrenci başarısını geleneksel yönteme göre arttırmaktadır.

Yapılandırmacı Yaklaşım

Yapılandırmacı öğrenme, bireyin kendi yetenekleri, güdüleri, inançları, tutumu ve tecrübelerinden edindikleri birikimlerle oluşur. Öğrenme sürecinde seçici, yapıcı ve aktif olmak önem taşımaktadır. Yapılandırmacı öğrenen kişinin özellikleri arasında; meraklı, girişimci, kendini ifade edebilen, öğrendiklerini uygulayan olmak sayılabilir. Birey yeni öğrendiği bilgiyi araştırarak, keşfederek, tartışarak, iletişim kurarak yapılandırmaktadır. Daha önce bilmediği bir durumla karşı karşıya kalan birey, yalnızca var olan bilgilerini kullanır. Her yeni öğrendiği bilgi, dış dünyayla iletişime geçmesiyle daha önceki bilgilerin üzerine dâhil olur (Balcı, 2007, s. 12-23).

Bilme ve öğrenme teorisi olan yapılandırmacı yaklaşımın temel varsayımı, bireylerin yeni düşünce ve olaylarla eski bilgileri arasında ilişki kurmasıdır. Böylece bilgiyi yaratmalarıdır. Yapılandırmacı öğrenme ortamındaki öğrencilerin girişimci olduğu dikkat çeker. Ayrıca kendini ifade etme, iletişim kurma, eleştirel gözle bakma, plan yapma gibi konularda başarılı oldukları görülür. Öğrendiklerini yaşamda kullanma becerisine sahip olmaktadır (Marlowe ve Page 1998'den akt. Çandar ve Şahin, 2013, s. 110).

Yapılandırmacılık kuramının günümüzde ilgi görmesi bir tesadüf değildir. Ezbere dayalı eğitim anlayışı yerine, bilginin yeniden yapılanması anlayışına dayanması bu akımın ilgi görmesinde en önemli etkidir. Yani öğrenilen bilgiyi işleyebilme, ona yeni özellikler katabilme dikkat çekicidir (Demirel ve diğerleri 2000'den akt. Demirel, 2012, s. 221).

Yapılandırmacı yaklaşımla derslerin sürdürüldüğü bir sınıfta, sınıf ortamı farklıdır. Sınıf ortamında araştırma yapılır, öğrenciler derse etkin bir şekilde katılarak öğrendiklerini sorgulayabilir. Sınıf içindeki etkinlikler, öğrenmenin kalıcı olmasına ve yeni bilgiler kazanmalarına katkı sağlayacak şekilde düzenlenir (Demirel, 2012, s. 223).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme, yaşam boyu devam eder. Bilgi, yaşantılarını anlamlı hale getirmeye çabası içinde olan bireyin öğrendiklerini yapılandırdığı bir süreçtir. Bireyler araştırmacıdır. Öğrenenler bilginin doğruluğundan tatmin olana dek sorgulamaya ve araştırmaya devam etmektedir. Eğer çelişkiye düşülen bir nokta varsa, bunlar yeniden yapılandırılmaktadır (Genç, 2010, s. 106).

Yapılandırmacı öğrenme kuramı, öğrencilerin keşfetmeleri, araştırmaları ve öğrendikleri bilgileri sorgulamaları gerektiğini savunur. Bu da öğrencilerin bilgileri kalıcı bir şekilde öğrenmesine yardımcı olmaktadır.

Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme, kişinin okuduklarını, öğrendiklerini, araştırdıklarını ezberlemekten ziyade, anlamaya çalışması ve sorgulayarak değerlendirmesidir. Ezberci bir eğitim anlayışı, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine bir yarar sağlayamayacaktır. Önemli olan, farklı durumlarda, ne düşünmemiz gerektiğine dair, doğru kararlar alabilmektir. Bunu da sadece bilgi ezberleyerek yapamayız. Öğrendiklerimizi değerlendirmeyi ve sorgulamayı bilirsek, ihtiyacımız olan bilgiye de sahip oluruz.

Eleştirel düşünme konusu, günümüzde insanların ilgisini çeken bir konudur ve bireylerde aradıkları özelliklerden birisidir. Öğrencilerin önceden bildiklerini uygulamaya koyarak, kendi düşüncelerini değerlendirerek, ön öğrenmelerini yenilemesi eleştirel düşünme olarak tanımlanmıştır. Eğitim programlarının amaçları arasında; öğrencilerin sorun çözme becerisi kazanmaları, bir dünya görüşüne sahip olabilmeleri de yer almaktadır. Eleştirel düşünebilen birey, bu becerilerini kullanabilecektir (Şahinel, 2002, s. 40-41).

Eleştirel düşünme dediğimiz zaman, sürekli olarak eleştirmek ya da yanlışlamalar bulmak düşünülmemelidir. Bu tür düşünceye sahip olmak demek; okunan, bulunan ya da

söylenen bilgiler hakkında bir sonuca varmak yerine, alternatif açıklamaların da olabileceğini hesaba katmaktır. Bu düşünce becerisi, öğrenci merkezli eğitim anlayışının doğasında vardır (Kökdemir, 1999, s. 3-5).

Eleştirel düşünce yapısını benimsemiş bir birey, bağımsız ve objektif bir zihne sahiptir. Öğrenci kendi bakış açısına göre durumları ve olayları değerlendirir, çevresinde olup bitenleri sorgular. Öğrenciye özgüven kazandırır. Birey olduğunun farkında olmasını sağlar. Öğrenci önemsendiğini hisseder. Doğal olarak öğrenci merkezli yaklaşımın bir parçasıdır (Tuncer, 2008, s. 16).

Kimi öğrenciler sınıfta kendi düşüncelerini paylaşmaktan çeşitli nedenlerle çekinirler. Bazen düşüncelerinin beğenilmemesinden, bazen alay edilmekten kimi zaman da yanlış bir şey söylemekten böyle bir davranış içinde bulunmaları mümkündür. Eleştirel düşünme becerisini kazandıklarında, sorgulayabilmeyi, düşüncelerini ifade edebilmeyi öğrenirler. Bu nedenle öğretmenler derslerinde, öğrencilerin de fikirlerini açıklamalarını sağlamalı ve böyle bir ortamda derslerini sürdürmeye çalışmalıdır.

İşbirlikli Öğrenme Yöntemi

İşbirliğine dayalı öğrenme; öğrencilerin aktif olarak öğrenme hedefine ulaşmak amacıyla, gruplar şeklinde birlikte çalışmalarını sürdürmeleridir. Ekipte bireyin başarısından çok grubun başarısı önemli olduğu için, üzerlerine düşen çabayı göstermeleri önem taşımaktadır. İşbirliğine dayalı öğrenmenin pek çok yararı bulunmaktadır. Takım ruhu kazandırma, başarıyı artırma, yetenekleri üst düzeye taşıma, toplumsal beceriler kazandırma bu yararları arasında sayılabilir. Bu yöntem, öğrencinin sosyalleşmesine de yardımcı olur. Öğrenci arkadaşlarıyla birlikte çalışırken, paylaşmayı öğrenir. Eğlenirken öğrenme gerçekleşir (Tuncer, 2008, s. 12-13).

İşbirlikli öğrenme yönteminin eğitimdeki yararlarını ortaya çıkarmak için çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Bunlardan biri de Kaya'nın (2013, s. 51-141) yapmış olduğu çalışmadır. Bu araştırmanın amacı, işbirlikli öğrenme ortamlarında kullanılan akran değerlendirmenin öğrencilerin akademik başarı, bilişüstü yeti ve yardım istemeleri üzerindeki etkilerini belirlemektir. Araştırmanın sonuçlarına göre; akran değerlendirme destekli işbirlikli öğrenme yönteminin kullanıldığı deney gurubunda kontrol gurubuna göre bilişüstü yeti, deney gurubu lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Ayrıca deney ve kontrol guruplarında yer alan öğrencilerin yardım isteme ön ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Rekabet stratejisi, bireysel çalışma stratejisi ve işbirliği yaparak çalışma stratejisi sınıfta başarılı olmayı hedefleyen ve sosyal ilişkiler kurulmasını sağlayan stratejilerdir. Bu üç stratejiye baktığımızda ilk ikisi, bireyselliğin ön planda olduğu çalışmaları içerir. Oysa işbirliği yaparak öğrenme stratejisinde, öğrenciler başarıya ulaşabilmek için birlikte hareket etmelidir. Öğrenciler bir takımdır. Bu takımın başarıyı yakalamasında öğrencilerin hepsine sorumluluk düşmektedir. İşbirliği yaparak öğrenme stratejisi, giderek okullarda diğer iki stratejinin yerini almaya başlamıştır (Şimşek, 1990'dan akt. Hesapçıoğlu, 2011, s. 359-360).

İlgili Araştırmalar

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Görsel okuryazarlık konusunda gerek ülkemizde, gerekse yurtdışında araştırmalar yapılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde, yurtiçinde ve yurtdışında konuyla ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

Kuvvetli de (2008) yapmış olduğu araştırma; görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersindeki başarılarına etkisinin olup olmadığını incelemek amacıyla

yapılmıştır. Ankara ilinde yapılan araştırmada, ortaöğretim okullarında okuyan dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır.

Bu araştırmada uygulanan görsel okuma yönteminin derslere etkisini ortaya çıkarmak amacıyla deneysel yöntem kullanılmıştır. Deney gurubunda farklı yöntemlerle ders işlenirken, kontrol gurubunda geleneksel yöntemle ders işlenmiştir. Deney gurubuna ve kontrol gurubuna aynı testler uygulanmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerin sonucunda; deney gurubunun kontrol gurubuna oranla daha başarılı olması göz önüne alındığında görsel okuma ile ilgili yapılan araştırmada deney gurubu lehine bir sonuca ulaşılmıştır. Bu olumlu sonuç; kavramadan kaynaklı bir etkinin olmasıdır.

Günay (2008) yaptığı araştırmada, görsel okuryazarlık hakkında literatür taramasıyla derlediği bilgilere yer vermiştir. Göstergebilim kuramını açıklamıştır. Resim ve fotoğraflar üzerinde yorumlar yaparak, bir tablonun ve bir fotoğrafın nasıl yorumlanacağı konusunda örneklerle açıklamalarda bulunmuştur. Tümceötesi adını verdiği, sözcükler dışındaki unsurlarla sağlanan görsellerden imgeyi ele almıştır. Sanat yapıtında imgenin kendisinin başlı başına bir iletiye dönüştüğüne değinmiştir. İmgeler bizi bir konuda ikna etmeye, bizi yönlendirmeye, bize bilgi vermeye ya da bizi bir düşünceden vazgeçirmeye yardımcı olmaktadır. İmge olarak ilk akla gelenlerin fotoğraf ve resim olduğunu belirten yazar, araştırmasında da onların yorumlanmasına örnekler sunmuştur.

Bu araştırmada insanın toplum içinde iletişim kurmada dildışı unsurları da kullanmasından yola çıkarak, göstergeleri anlamlandırmak durumunda olduğumuza dikkat çekilmiştir. Göstergeleri yorumlamak için farklı yöntemler ve kuramlardan yararlanmak mümkündür. Bu çalışmada, göstergebilim ve imge göstergebilim kuramlarından yararlanılmıştır. Böylece dildışı göstergeler anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Keskinkılıç (2014), hazırlamış olduğu doktora tezinde ilköğretim programlarında yer alan görsel okuryazarlık kazanımlarını değerlendirmiştir. Araştırmanın amacı; görsel okuryazarlık becerisi konusunda yapılmış olan çalışmaları görsel okuryazarlık eğitime katkısı açısından değerlendirmektir. Ayrıca mevcut çalışmalardan yola çıkarak, görsel okuryazar bir bireyin sahip olması gereken becerileri tanımlamaktır. Böylece uygulamada olan programın bu bakımdan ne durumda olduğunu tespit etmektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; mevcut programda görsel okuryazarlık eğitimi kapsamında kazandırılması beklenen temel beceriler; şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olayları okuma, anlama ve zihinde yapılandırmayı kapsamaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; alanyazında bir bireyin görsel okuryazarlık becerisine sahip olduğunu söylemek için, resimleri ve görsel medyayı etkili bir şekilde bulması, yorumlaması ve değerlendirmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca görselleri değerlendirme, kullanma ve oluşturma gibi yetenekleri de ifade etmektedir.

Araştırmada uluslararası beceriler ile mevcut beceriler karşılaştırılmıştır. Buna göre; uluslararası yayınlarda görselleri etkili bir şekilde bulma, değerlendirme ve etik olarak kullanma yönlerinin göz ardı edildiği tespit edilmiştir. Araştırmacı bu çalışmadaki uygulamalarda, göz ardı edilmiş olan bu kazanımların sağlanmasına yönelik etkinliklere de yer vermeye çalışmıştır.

Kıran'ın (2008) yapmış olduğu araştırmada; ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu (%76.7) görsel okuryazarlıkla ilgili herhangi bir eğitim almamıştır. Öğretmenlerin çoğu görsel okuryazarlığa, görsel öğrenmeye, görsel dile ve renk ipuçlarına yönelik olarak yeterlidir. Öğrencilerin de bu

konuya ilişkin sorulara verdikleri cevapların ortalamaları yüksektir. Bu konularda onların da yeterli olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görsel okuryazarlığa görsel öğrenmeye yönelik yeterlilikleri ile kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Kuru (2008) görsel okuryazarlıkla ilgili olarak hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, beşinci sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin ve bu becerilerin kazandırılması sırasında karşılaşılan olumlu/olumsuz durumların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesiyle ilgili bir araştırma yapmıştır. Araştırmada Adana ili ve merkez ilçelerinde bulunan resmî ve özel ilköğretim okullarında görev yapan beşinci sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır. Tarama modelinde betimsel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını (%81) görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin Türkçe derslerinde kazanılması gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenlere göre bu becerileri kazanan öğrenciler, okudukları metni daha iyi anlayabilecek ve Türkçeyi günlük hayatlarında düzgün bir şekilde kullanabileceklerdir. Öğretmenler beşinci sınıf görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını öğrencilerin seviyesine uygun görmüşlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu görsel okuma ve görsel sunu becerilerine yönelik olarak etkinlikler uyguladıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim I. kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe öğretiminde kazanımlara ulaşmadaki etkililiğini araştıran Balun (2008), çalışmasının örneklemini Bingöl, Elazığ ve Diyarbakır olarak belirlemiştir. Ülkemizin doğusunda böyle bir araştırma yapılması özellikle görsel okuma ve görsel sununun o yörede nasıl gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın amacı; ilköğretim I. kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe

dersi kazanımlarına ulaşmadaki etkililiğini tespit etmektedir. Bu amaçla öğretmen görüşleri alınmıştır. Araştırma tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenler kendilerini görsel okuma ve görsel sunu etkinliklerinin uygulanmasında yeterli bulmuşlardır. Öğretimde görsel okuma ve görsel sunu etkinliklerinin diğer duyuları kısıtladığı konusunda öğretmenler kararsızdır. Bununla birlikte öğrenmede kalıcılığı arttırdığına inanmaktadırlar. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Anlama ve anlatma becerilerinin daha iyi olmasını sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca görsel okuma ve görsel sunu etkinliklerinin öğrencilerin analiz ve sentez yapabilme becerilerini olumlu yönde etkilediği görüşündedirler.

Anafarta (2001), günümüzün değişen izleyicilik pratikleri ışığında, üstkurmaca, oyun ve görsel duyarlılık kavramlarını incelemiştir. Bu kavramları incelemek için; 80'ler korku sinemasının bir alt türü olan Stalker'ın 90'larda bir metin olarak yeniden ortaya çıkmasıyla birlikte meydana gelen değişim tartışılmaktadır. Çalışmada görsel okuryazarlık üzerinde de durulmuş, film çalışmalarından bahsedilmiş ve Gestalt Psikolojisi hakkında bilgi de verilmiştir.

Çalışmada medya okuryazarlığı ve görsellerden yararlanılmıştır. Bu projenin gerçekleşmesinde araştırmacıyı motive eden temel düşünce, görsel mesajların kodlanmasında varsayılan yetersizlikler olmuştur. Tezin çıkışı görsel okuryazarlık üzerinden olurken çalışmada korku filmleri ve bu türün bir örneği olan "Stalker" üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Genel olarak filmlerin özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Gültaş'ın (2012) İlköğretim Birinci Sınıf Türkçe Kitaplarındaki Görsel Okuma Etkinlikleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri adlı araştırmasında, Sakarya il merkezinde görevli ilköğretim öğretmenlerinden oluşan bir örnekleme çalışmıştır. Araştırmada tarama modeli

kullanılmıştır. Araştırmacı tarafında hazırlanmış olan anket öğretmenlere uygulanmıştır. 100 anket araştırmacıya geri dönmüştür.

Araştırmanın sonuçlarına göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin %58'i kitaplardaki görsellerin okula ilgili arttırdığını ve öğrenmeye olan istekliliği de olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir. %42'si ise, görsellerin daha ilgi çekici olması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler görsel olarak karikatürlere daha fazla yer ayrılması gerektiğini düşünmektedirler. Çünkü karikatürler komik ve ilgi çekici oldukları için öğrencilerin dikkatini çekebilecektir. Öğretmenler seçilen bazı görsellerin öğrencilerin seviyesine uygun olmadığını düşünmektedir. Bunlar yerine öğrencilerin anlayabileceği türde, daha basit ve net görseller seçilmelidir. Ayrıca öğretmenler dışarıda daha ilgi çekici görsellerin olduğuna ve bu nedenle kitaplardaki görsellerin de en az onlar ilgi çekici olması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Balun'un (2008) yapmış olduğu araştırmanın amacı; ilköğretim 1. Kademedeki uygulanan "Görsel Okuma ve Görsel Sunu" öğrenme alanının Türkçe öğretimindeki kazanımlara ulaşmadaki etkililiğini belirleyebilmektir. Bunu belirlemek için de öğretmen görüşleri alınmıştır. Araştırma tarama modelindedir ve betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma Elazığ, Diyarbakır ve Bingöl il merkezlerinde bulunan MEB'e bağlı ilköğretim okullarında görev yapan toplam 550 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenlerin görsel okuma ve görsel sunu etkinliklerinin uygulanmasına yönelik olarak kendilerini bilgi ve uygulama konusunda yeterli hissettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenler görsellerle ders işlenmesinin öğrenmede kalıcılığı arttırdığını düşünmektedirler. Öğretmenler görsel okuma ve görsel sunu çalışmalarının öğrencilerin iletişim kurma becerilerini geliştirdiğini, girişimciliklerini arttırdığını, anlama ve anlatım becerilerini geliştirdiğini düşünmektedirler. Uygulamada yaşadıkları en büyük sıkıntı ise okullarda karşı karşıya kaldıkları donanım ve materyal eksikliğidir.

Tanrıverdi ve Apak (2013) Türkiye’de görsel okuryazarlık konusunda son on iki yılda (2001-2012) yapılmış olan çalışmaları betimsel olarak ortaya çıkarmaktır. Böylece hangi konularda çalışmaların eksik olduğunu tespit ederek, ne tür araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu ortaya çıkarmaktır. Araştırmayı gerçekleştirmek için yöntem olarak içerik analizi seçilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; 2001-2012 yılları arasındaki 40 çalışmanın 26’sı yüksek lisans tezi, 3’ü doktora tezi 13’ü ise araştırma makalesidir. Çalışmaların yarısından fazlası görsel algı konusunda yapılmıştır. Bunun dışında görsel okuma, görsel okuryazarlık ve görsel sunu konusunda araştırmalar yapılmıştır. Görsel dil konusunda yapılan bir çalışma görülmemektedir. Görsel algı ile ilgili çalışmalarda 15’i uygulanan bir eğitim programının görsel algı düzeyine olan etkisiyle ilgilidir. 6 çalışma görsel algı ile başka bir değişkenin geliştirilmesine etkisinin belirlenmesiyle ilgilidir. 4 araştırma ise katılımcıların görsel algı düzeyini belirlemeye yöneliktir.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Shurtleff (2008)’in yaptığı araştırmada; Kasım 2003’ten Mayıs 2004’e kadar geçen 6 aylık sürede kendi sınıfında araştırmasını gerçekleştirmiştir. Araştırmada okuma metinleri, hikâye haritası ve videolarla hazırlanan etkinliklerle birlikte işlenmiştir. Böylece öğrencilerin okumaya karşı ilgilerinin artabileceği ve derslerde görsellerin kullanılmasıyla metinleri daha iyi anlayabilecekleri düşünülmüştür. Ayrıca görsel okuryazarlık becerilerinin gelişmesi de çalışmanın hedefleri arasındadır. Araştırma bir lisede gerçekleşmiştir. 7 kız ve 13 erkek öğrenciyle toplam 20 kişinin katılımıyla çalışma sürdürülmüştür. Bu okul orta seviyede bir taşra lisesidir.

Bu araştırmada uygulanan metot durum çalışması, örnek olay incelemesi olarak belirlenmiştir. Başarısı düşük olan 3 öğrenci durum çalışması için seçilmiştir. Onların hikâye

haritası ve videolarla işlenen İngilizce derslerindeki kurgusal metinlere ve şiirlere karşı olan tepkileri incelenmiştir.

Frey ve Fisher (2010)'da yapmış oldukları çalışmayı bir lisede ve İngilizce derslerinde sürdürmüşlerdir. Yapılan çalışmada öğrencilere www.flickr.com adresinden yararlanmaları istenmiştir.

Bu internet sitesinde güncel ve çok geniş bir alanda fotoğraf bulunmaktadır. Derslerde hem Amerika'dan hem de tüm dünyadan fotoğraflar seçilmiştir. Bu sınıftaki öğrencilerin gözlemlene yeteneği düşük seviyededir. Bunu geliştirmek amacıyla bu fotoğraflarla ilgili olarak yazılı bir şekilde yorum yapmaları istenmiştir. Bu çalışma için dönemin başında yorum yaparken hangi noktalara dikkat etmeleri gerektiği tespit edilmiştir. Buna göre yorum yaparken;

1. Bu fotoğrafta neyi fark ettiniz?
2. Temel unsurlar nelerdir?
3. Sanatçının mesajı nedir?
4. Hangi duyguları ortaya çıkarmaktadır?
5. Onunla aynı fikirde misiniz, yoksa aynı fikirde değil misiniz?

Haftanın çoğu gününde bir fotoğraf seçilerek onunla ilgili beş dakika yorum yapılmıştır. Bu görsellerden kimisi kutudaki bir süt olabiliyorken kimisi de bir tarantula resmi olabilmektedir. Yorumların yazılmasının ardından, öğrencilerle sınıfta yorumlar üzerine tartışma yapılmıştır. Fotoğrafçının tekniği, bakış açısı ve seçtiği konu ve benzeri konularda tartışmalarda bulunulmuştur. Bu fotoğraflar ve yorumlar daha sonra sınıf panosuna asılmıştır ve diğer sınıflardaki öğrencilere sergilenmiştir. Öğrencilere kullanılan fotoğrafların www.creativecommons.org adlı siteden alındığı açıklanmıştır. Ayrıca eğitimcilerin www.flickr.com

gibi adreslerden fotoğraflarını paylaşabildikleri belirtilmiştir. Bu internet siteleri araştırma yapmayı kolaylaştırmaktadır.

Bazı öğrenciler 3 Resmin Gücü adlı projeye uzun bir süre ya da bir sene boyunca devam etmiştir. İki sene boyunca öğrencilerin gelişimini izleme imkânı bulunmuştur. Yapılan bu çalışmaların sonucunda öğrencilerin bakış açısında ve yorumlama gücünde olumlu yönde bir değişim gözlenmiştir. Ayrıca sinema, internet siteleri gibi konularda öğrencilerin bilgisi artmıştır. Ayrıca öğrencilerin okuma ve yazma çalışmalarında da ilerleme olmuştur. Hem resimli hem de düz yazı okuyabilmek her iki beceriyi geliştirmiş ve birbirini beslemiştir.

Robertson'ın (2007) hazırlamış olduğu doktora tezinde amacı, Kansas'taki bir okulda İngiliz dili ve sanat derslerinde görsel okuryazarlığın meslekî standartlarda nasıl uygulandığını ve yorumlandığını araştırmaktır. Bu araştırma şu amaçlar için yapılmıştır:

1. Kansas'ta ortaöğretim İngilizce derslerinde görsel okuryazarlık eğitimini kazandırmadaki öğretmenlerin tutumlarını açıklamak,
2. Öğretmenlerin bu konuyu algılayışını açıklamak,
3. Görsel medyalarını tanıtmak,
4. Onların eğitimini değerlendirmek ve onları görsel okuryazarlık eğitimi için hazırlamak,
5. Görsel okuryazarlık becerisini kazanmak için öğrencilerin aldıkları talimatları değerlendirmek.

Bu çalışmanın amacı; düşünmede, öğrenmede ve iletişimde görsel okuryazarlığın katkısını tanımlamaktır. Medya okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı görsel okuryazarlığa bağlıken, medya ve bilgi okuryazarlığı görsel okuryazarlığın sıklığı kadar, geleneksel ve çoklu okuryazarlığı da içerebilir. Bu araştırmayla Kansas'ta İngilizce derslerinde öğretmenlerin izleme, anlama ve uygulamada görsel okuryazarlık becerisini sınıfta nasıl kullandıkları incelenmiştir. Araştırmada tarama yöntemi uygulanmıştır.

Bu araştırmayla kırsal ve kentsel okullarda görsel okuryazarlık becerisinin kullanılması arasındaki farkların ortaya çıkarılması konusunda diğer araştırmacılara yol göstermek istenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrenciler sadece okuma ve dinlemeyle derste ğrenmemeli, aynı zamanda izleme, görme ve görsel materyallerden yararlanmayla da bilgi edinmelidir. Bu şekilde dersler daha etkili geçmektedir. Dolayısıyla çalışmayla, öğretmenlerin görselleri derslerinde daha çok kullanmalarına dikkat çekmek istenmektedir.

Golubieski'nin (2003) yaptığı araştırmanın amacı; Lather ve Smithies (1997)'in yapmış olduğu araştırmadan esinlenerek, yap-boz kullanımıyla öğrencilere, öğretmenlere, araştırmacılara görsel okuryazarlık becerisini öğretmektir. Pilgrim Valley High School adlı okulda,13. sınıf öğrencileri ve okul öğretmenleriyle çalışma srdrlmştir. Araştırmasında araştırmacı yöntem olarak durum araştırmasını uygulamıştır. alışmasını gerçekleştirdiği okulda rastgele seçilen öğretmenlerle ve öğrencilerle yapılan çalışmalarla ilgili görüşmeler yapmıştır. Araştırmacı görsel okuryazarlıkla ilgili etkinliklerini ders müfredatıyla birlikte srdrmştir. Yapılan etkinliklerde videolar izlenmiş, fotoğraflar kullanılmış, kukla oynatımına yer verilmiş, resimler çizilmiştir. Bütün bu çalışmalar hikâye okuma sırasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada dil derslerinde görsel okuryazarlık geliştirme projesi genel olarak istenildiği şekilde etkili olamamıştır. Bunun sebepleri arasında; 1-2 dönemlik çalışma süresinin böyle kapsamlı bir çalışma için yeterli olamamasıdır. Ayrıca ğretmenler zaman zaman görselleri kullanmayıp kendi konularına dönmüşlerdir. Ekip halinde çalışma böyle bir çalışmanın belki de daha başarılı olmasını sağlayabilir (Golubieski, 2003, s. 234-262).

Lee'nin (2010) yaptığı araştırmanın amacı; öğrencilerin sanat derslerindeki bilgi ve çalışmalarında görülen farklılıkları tanımlamak ve bu durumun kültürle ilişkisini değerlendirmektir. Araştırmada ğrencilerin sınıftaki çalışmaları değerlendirilmiştir. İş birliğiyle, bireysel yaptıkları çalışmalar, geleneksel ve geleneksel olmayan çalışmaları

incelenmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin deneyimlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın temeli nitel araştırmaya dayanmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrenciler yaptıkları resim çalışmalarında kendilerine özgü olduklarını hissetmişlerdir. Ayrıca görsel okuryazarlık becerilerinde de gelişme olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma üç farklı aşamadan meydana gelmiştir. Birinci aşamada; sınıftaki fiziksel, sosyal ve işbirlikçi çalışmalar görülmektedir. İkinci aşamada; öğretmenle birlikte yapılan çalışmalar yer almaktadır. Üçüncü aşamada ise; öğrencilerin bireysel olarak yaptıkları çalışmalar bulunmaktadır.

Gerrard'in (2008) araştırması Washington D.C. Metropolitan bölgesindeki bir ilkokulda sürdürülmüştür. Araştırmacı bu okuldan 11 öğrenciyle araştırmasını tamamlamıştır. Öğrencilerle görüşme yapmıştır. Görüşmelerini kaydetmiştir. Okulun konferans salonu büyüklüğündeki bir odasında karşılıklı oturarak görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacı öğrencilerden resimli kitapları okumalarını istemiştir. Bu çalışmada araştırmacı resimli kitaplardaki metinlerin okunmasıyla resimli olmayan kitaplardaki metinlerin okunması arasındaki farkı anlamak istemiştir.

Öğrencilerin %64'ü hikâyeleri daha önce okumamıştır. %27'si ise hikâyeleri daha önce okuduğunu söylemiştir. Öğrencilerden %55'i aynı yazarın hikâyelerini daha önce okumuşlardır. %45'i ise aynı yazarın hikâyelerini daha önce okumamıştır. Öğrenciler resimli kitapların anlamaya faydası olduğunu ve önemli bir yeri olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca kelimelerle birlikte kullanılan resimler, tekrar okumayı sağlamakta, öğrencilerin okuduklarını tekrar etmesine yardımcı olmaktadır.

Bölüm III: Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının hazırlanması, elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Türkçe derslerinde görsel okuryazarlıkla okuma becerisini geliştirmeyi amaçlayan çalışmada karma yöntem uygulanmıştır. Karma yöntem metodoloji olarak yeni bir yöntemdir. Hem nicel bulguları, hem de nitel bulguları birlikte değerlendirme şansı vermesi yönüyle bu araştırmanın amacı için en uygun görülen modeldir. Araştırmada verilerin toplanmasında anket ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Ayrıca yapılan etkinliklerdeki çalışmalar incelenmiştir. Araştırma bulguları literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilerle de desteklenerek zenginleştirilmiştir.

Karma Yöntem

Araştırma için uygulanacak yönteme karar verilmesinde araştırmacı uygulamak istediği ders etkinliklerinin sonucunu en iyi şekilde nasıl değerlendirebilirim sorusundan hareketle karar vermiştir. Bunun için yapılan araştırmada, sadece nicel bir çalışmanın yeterli olmayacağı, nitel verilerle de desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın yöntemi karma yöntem olarak belirlenmiştir.

Araştırmacı ilk etapta öğrencilerle uygulayacağı etkinliklerin onların görsel okuryazarlık becerilerini nasıl etkilemiş olduğunu görebilmek için bir ölçeğe ihtiyaç duymuştur. Öncelikle geliştirilmiş bir ölçek kullanılmak istenmiş, ancak literatür incelendiğinde 7. sınıf seviyesinde uygulama yapılacak bir ölçeğin olmadığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmacı görsel okuryazarlık becerisi ölçeği geliştirme yoluna gitmiştir. Bu ölçeğin

hazırlanması için ölçek maddelerine karar verilmesinde yol gösterici olması amacıyla, 7. sınıf öğrencileriyle görüşme yapmıştır. Nitel araştırma yöntemi sadece ölçek geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Daha sonra deneysel araştırmaya geçilmiştir. Bu da araştırmanın nicel bölümünü oluşturmuştur. En son ise uygulamanın yapıldığı öğretmenlerle ve öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Böylece veri çeşitliliği sağlanarak, araştırmanın sonuçları desteklenmiştir.

Araştırmanın nicel bölümü için, deneysel araştırma gerçekleştirilmiştir. Görsel okuryazarlık etkinliklerinin uygulandığı deney gurubuyla etkinliklerin uygulanmadığı kontrol gurubu arasındaki farklar karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmayı gerçekleştirmek için hem araştırmacının geliştirmiş olduğu ölçekten, hem de kitap okuma alışkanlığına ilişkin geliştirilen bir tutum ölçeğinden elde edilen verilerle nicel bölüm tamamlanmıştır. Okuma alışkanlığına karşı tutumun değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla daha önceden geliştirilmiş ortaokul öğrencilerine yönelik bir tutum ölçeği, izin alınarak uygulanmıştır (Gömleksiz, 2004). Yapılan etkinliklerin değerlendirilmesi için, öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmek amacıyla sorular hazırlanmıştır. Bu soruların hazırlanmasında literatürden ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. İki uzman ile birlikte öğrencilerin derslerdeki etkinliklerde yapmış oldukları çalışmalar değerlendirilmiştir. Bu uzmanlar belirlenirken görsel okuryazarlık konusunda daha önce bir eğitim almamış, bir eğitim bir de Türk dili uzmanından yardım alınmıştır. Böylece bu konuda eğitimi olmayan ortaokul öğrencilerinin çalışmalarının daha iyi değerlendirileceği düşünülmüştür.

Yapılan çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için son olarak çalışmanın sonunda öğretmenlerle ve öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiş, daha sonra araştırmacı tarafından görüşmelerin dökümü yapılmıştır. Ardından da görüşmelerin temaları ve kodlamaları yapılmıştır. Böylece nitel veriler yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen nitel ve nicel verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Karma yöntem; araştırmalarda nicel olarak sadece sayılarla, nitel olarak da sadece kelimelerle sonuca gitmek yerine, bu iki tür araştırmanın birlikte yol katetmesiyle meydana gelen bir araştırma türüdür. Günümüzün karmaşıklaşan problemlerini çözebilmek için artık her iki tür veriye de ihtiyaç duyulmaktadır. Nicel veriler tek başına sayısal olarak sonuç verirken, bu verilerin nitel verilerle desteklenmesi, elde edilen sonucun daha açık bir şekilde ifade edilmesine yardımcı olmaktadır. Nicel veriler çok geniş bir alana yapılan araştırmalarken, nitel veriler daha az sayıda insanın derinlemesine düşüncelerinin alınmasını sağlamaktadır. Aynı şekilde sadece nitel verilerden yararlanılırsa, bu kez de araştırma az sayıda kişiye uygulanmış olacak ve elde edilen bulguları çok sayıda genellemeye imkân vermeyecektir. Dolayısıyla karma yöntem bu ihtiyacı giderebilmektedir (Creswell ve Clark, 2014).

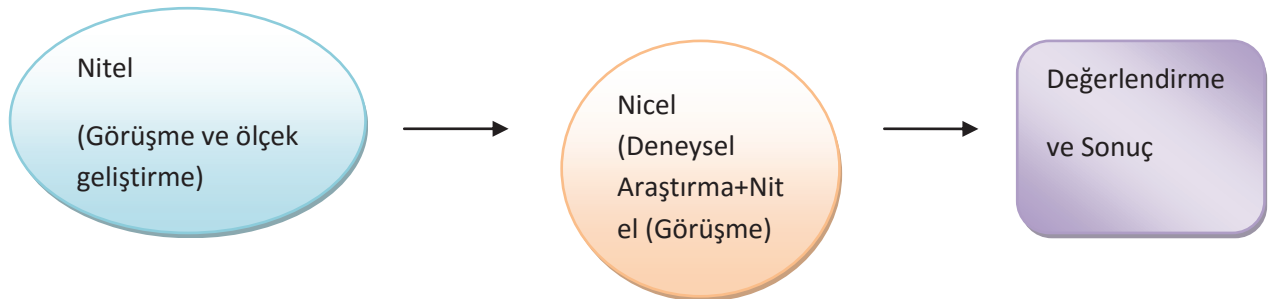
Temelde tüm yöntemler ön yargı ve eksiklikler içermektedir. Dolayısıyla araştırmacılar bu eksikliklerin giderilmesi için, nicel ve nitel verilerin birleşimiyle her bir veri grubunun eksikliklerinin giderilebileceği fikrinden yola çıkmışlardır. Karma yöntemlerin kapsamını genişletmek için aşağıdaki işlemler yapılabilir:

1. Nicel ve nitel veriyi birleştirme yaklaşımları veri tabanının geçerliğini kontrol etmek amaçlı kullanılabilir.
2. Bir veri tabanı diğer veri tabanının açıklanması için kullanılabilir. Farklı türdeki soruların incelenmesi için de yararlı olacaktır.
3. Bir veri tabanı ihtiyaç duyulan ölçüm araçlarının geliştirilmesini sağlayabilir.
4. Bir veri tabanı diğerinin üzerine yapılandırılarak, diğer veri tabanını dönüşümlü olarak izleyebilir.

Başlıca karma yöntem desenler; yakınsayan paralel desen, açımlayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, iç içe desen, dönüştürücü desen ve çok aşamalı desendir. Yakınsayan paralel desende; araştırmanın nitel ve nicel aşamaları eş zamanlı olarak uygulanmaktadır.

Açımlayıcı sıralı desende; önce nicel veriler toplanmaktadır. Bu ilk aşama gerçekleştirildikten sonra, nitel verilere geçilir. İç içe karma desende; araştırmacı isterse nicel bir araştırmanın içine nitel bir aşama ekler. Tam tersini yaparak, nitel bir araştırmanın içine nicel bir aşama ilave edebilir. Dönüştürücü desende; araştırmacı çalışmasını dönüştürücü bir kuramsal çerçeve içinde şekillendirmektedir. Çok aşamalı desende ise; araştırmacı sıralı ve eş zamanlı aşamaları, genel programın hedeflerini aksattırmayacak şekilde, çalışmanın bir programında belirli bir süre sürdürmektedir (Creswell ve Clark, 2014).

Bu çalışmada, karma yöntem desenlerinden Keşfedici Sıralı Karma Yöntem Deseni kullanılmıştır. Keşfedici sıralı yaklaşımda, araştırmacı öncelikle bir nitel araştırma ile çalışmasına başlamaktadır. Katılımcıların araştırılacak konu ile ilgili görüşlerini alır. Bu elde ettiği bilgilerden yararlanarak araştırmanın ikinci aşamasına geçer. Bu çalışmada nitel aşama, incelenecek örnekleme uygun bir ölçme aracı geliştirilmesi için kullanılmıştır. Araştırmamızda eş zamanlı sonuca bakılmıştır. Öncelikle nitel araştırma yapılarak ölçek geliştirilmiştir. Daha sonra ölçeğin geliştirilmesinin ardından, nicel çalışmayla eş zamanlı olarak nitel veriler de elde edilmiştir. Bu nedenle de Keşfedici Sıralı Desen kullanılmıştır (Creswell, 2013). Buradaki amaç, veri çeşitliliğini sağlayarak, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmaktır. Sadece öğretmenlerden alınan veriler değil, öğrencilerden de veriler elde edilmiştir.

Şekil 1. Keşfedici Sıralı Desen

Araştırmanın ölçme aracını hazırlamak amacıyla yapılan görüşmede Gazi Ortaokulu 7. sınıfta okuyan toplam 20 öğrenciyle görüşülmüştür. Bu görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

Daha sonra araştırmacı, yapmış olduğu görüşmeleri dinlemiş ve yazıya geçirmiştir. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkarak temalar ve bu temaların altına da kodlar belirlemiştir. Elde ettiği sonuçlar için uzman görüşü almıştır. Daha sonra da bu kodları kullanarak ve kaynakları inceleyerek ölçeğin ilk şeklini oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan ölçek ilk olarak 60 soru olarak belirlenmiştir. Daha sonra uzman görüşü alınmış ve ölçek 43 maddeye inmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizinin sonucunda ise ölçek maddeleri 34 maddeye inmiştir ve görsel okuryazarlık becerisi ölçeği son şeklini almıştır.

Ölçeğin hazırlanması aşamasında ve en son yapılan nitel araştırma yöntemi için görüşme yapılmıştır. Görüşme; insanlarda doğrudan gözlemleyemediğimiz şeyleri tespit etmek amacıyla yapılır. İnsan karşıdan baktığında bir insanın bakış açısını anlayamayacağı için, gözlem yeterli olmayacaktır. Görüşmelerin amacı; diğer insanların bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Nitel görüşmelerin temel prensibi, katılımcıların dünya görüşlerini ve düşüncelerini kendi kelimeleriyle, hiçbir sınırlandırma olmaksızın açıklayabilme fırsatı vermesidir (Patton, 2014).

Görüşmeler için birebir görüşme metodu uygulanmıştır. Nitel veri toplama çeşitlerinden birisi birebir mülakat olarak adlandırılmaktadır. Bu tür görüşmelerde katılımcılar doğrudan gözlemlenebilmektedir. Ancak olumsuz bir yönü, bilgilerin mülakat yapılan kişilerin bakış açılarıyla sınırlanmasıdır. Bu araştırma için veri toplamada bu yolun seşitmesinin en önemli nedeni; katılımcıları doğrudan gözleme şansını yakalamaktır (Creswell, 2013).

Araştırmanın nicel kısmı için deneysel araştırma uygulanmıştır. Deneysel araştırmalarda bağımsız değişkenin araştırmacı tarafından ekleme, çıkarma gibi farklı yollarla değiştirilmesi ve deneklerin en az iki koşulda bağımlı değişkene ait elde edilen ölçümlerinin karşılaştırılması yapılmaktadır. Frankel ve Wallen (2006'dan akt: Büyüköztürk, Çakmak,

Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013) bir değişkenin etkilerini gözlemlemek için tek yolun deneysel araştırmalar olduğunu savunur. Uygun kullanıldığı zaman neden ve sonuç ilişkilerini test etmede en geçerli ve güvenilir yol olduğu bilinmektedir. Deneysel araştırma, araştırmacı bağımsız değişken üzerinde değişiklik yapma şansına sahip olduğu için, diğer araştırmalardan bu yönüyle ayrılmaktadır. Süreç, uygulanacaklar, uygulamanın kimler üzerinde yapılacağı, nelerin kapsanacağı araştırmacı tarafından belirlenir. Etkinliklerle, ödevlerle, materyallerle, uygulanacak yeni ve farklı tekniklerle bağımsız değişkenler değiştirilebilmektedir. Görülen değişimlerin bağımlı değişken olarak düşünülebilecek başarı, tutum, motivasyon gibi denek özellikleri üzerindeki etkileri çeşitli şekillerde test edilmektedir.

Karşılaştırmalı araştırmalarda, nitel araştırmalarda, anket uygulanan çalışmalarda, neden ve sonuç arasındaki ilişkiler ortaya çıkabilir. Ancak bu tür araştırmalar, neden değiştiğinde sonucun da değişebileceğini gösterebilecek çalışmalar değildir. Deneysel araştırmalarda bunu ortaya koymak mümkündür.

Frankel ve Wallen (2006'dan akt: Öztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2014: 196-198) deneysel araştırmaların dört temel özelliğine dikkat çekmiştir.

1. **Gurupların Karşılaştırılması:** Deneysel araştırmalar genelde iki ya da daha fazla sayıda gurubun karşılaştırılmasını içerir. Deney gurubu üzerinde yeni bir ders materyali, farklı bir öğretim yöntemi gibi bir uygulama yapılır. Kontrol gurubu üzerinde hiçbir işlem uygulanmaz. Kontrol gurubu araştırmacının uygulamasının etkisini ortaya koyması açısından önemli bir yere sahiptir.
2. **Bağımsız Değişkenin Manipüle Edilmesi:** Araştırmacı bilinçli olarak bağımsız değişkende uygulanacaklara karar verir ve değişiklikler yapabilir. Örneğin; araştırmacı çalışmasında bir öğretim yönteminin etkililiğini test etmek istese, uygulanacak

materyallere, etkinliklerin ne olacağına, süreye, içeriğe kendisi karar verir. Ancak öğrencilerin cinsiyet, yerleşim birimi, öğrenim yapılan alan gibi özellikler üzerinde değişiklik yapma şansına sahip değildir.

3. **Seçkisizlik:** Çoğu deneysel araştırmada denekler guruplara seçkisiz olarak yerleştirilmektedir. Ancak bu her zaman mümkün olmayabilir. Örneğin okullarda çalışma yapacak bir araştırmacı, mevcut sınıflarda değişiklik yapamaz. Bu nedenle, çalışmasına uygun ve birbirine denk olan sınıfları seçerek araştırmasını sürdürebilir.
4. **Dışsal Değişkenlerin Kontrolü:** Deneysel araştırmalarda, bağımlı değişkenle ilişkili olan, dışsal değişkenlerin kontrol edilmesi iç ve dış geçerliliği arttırmaktadır. Örneğin öğrencilerin matematik dersi başarısına bir öğretim yönteminin etkisini test edildiği bir araştırmada, öğrencilerin matematik dersine karşı olan kaygılarının kontrol edilmesi gerekir. Böylece guruplar arasındaki farkların uygulanan işleme bağlı olması sağlanacaktır.

Araştırmamızda kaynak taraması yapılarak ve uzman görüşleri alınarak uygulanacak görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri hazırlanmıştır. Başarı durumları benzer olan iki ortaokul belirlenmiştir. Bu okullardan biri seçilmiş ve pilot çalışma yapılmıştır. Derslerin en başında öğrencilere Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği ve Okumaya Karşı Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra derslerde etkinlikler yapılmıştır. Deney gurubunda, hem okuma ile ilgili kitaptaki çalışmalara yer verilmiş, hem de araştırmacının geliştirdiği etkinliklere derslerde yer verilmiştir. Kontrol gurubunda dersler aynı şekilde işlenmiş, bu sınıftaki öğrencilere etkinlikler uygulanmamıştır. Üç hafta boyunca ikişer saat dersler sürmüştür. Ders kitabında yer alan toplam beş metin üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Kişisel Gelişim temasındaki metinler tercih edilmiştir. Çünkü bu temada yer alan metinler görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin uygulanması için en uygun olan metinlerdir. Derslerin sonunda

ölçekler tekrar öğrencilere uygulanmıştır. Etkinlikler bir eğitim bir de Türk Dili uzmanıyla birlikte değerlendirilmiştir. Etkinlik Değerlendirme Formu, araştırmacı tarafından görsel okuryazarlık kazanımları ve araştırmacı tarafından geliştirilen Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeğindeki maddelerden yola çıkarak hazırlanmıştır. Etkinlik Değerlendirme Formu için de uzman görüşü alınmıştır. Ardından da asıl uygulamanın yapılacağı ortaokulda çalışma yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın ölçek geliştirme sürecinde Çanakkale ilinde Gazi Ortaokulunda öğrenim gören 20 öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Çanakkale ilinde yedinci sınıfta öğrenim gören toplam 250 öğrenciye geliştirilen ölçek uygulanmıştır. Bu öğrencilerden 224 ölçek değerlendirmeye alınmıştır.

Deneyisel araştırmada araştırmanın evrenini Çanakkale ili yedinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise Çanakkale ilinde bulunan Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu ve Ömer Mart Ortaokulu yedinci sınıf öğrencilerinden toplam seksen sekiz öğrenci oluşturmaktadır.

Nicel araştırmanın ardından yapılan nitel çalışmada uygulamanın yapıldığı okullardaki 4 Türkçe öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Toplam 10 tane 7. sınıf öğrencisiyle de görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinin Geliştirilmesi

Yedinci sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerisi düzeylerini belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme

Ölçeği hazırlanırken öncelikle ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin görüşlerini almak ve ölçek maddelerini geliştirmek amacıyla öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır (EK1). Gazi Ortaokulundan toplam 20 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Görüşme soruları EK2’de yer almaktadır.

Sorulan sorulara verilen cevaplar ses kaydına alınmıştır. Ses kayıtları araştırmacı tarafından dinlenerek yazıya geçirilmiştir. Görüşme dökümü Ek3’de bulunmaktadır. Ardından cevaplar kodlanmış ve temalar belirlenmiştir. Uzman görüşü de alınarak aşağıdaki temalara ulaşılmıştır:

Tablo 1:
Öğrencilerle Yapılan Görüşmelere Dair İçerik Analizi

Tema	Kategoriler	F
Görsellerin Kullanımı	Okuma	17
	Dil bilgisi	7
	Ders kitabı	5
	Görsel zz	5
	Oyun-yarışma	3
Görsellerin Algılamaya Etkisi	Uzun eesimsiz metin	3
	İkisi de olur	1
	Resimli metin	16
Etik Değerler	Kaynakça göstermeyi biliyorum	7
	Kaynakça göstermeyi bilmiyorum	12
	Kendim tasarlıyorum	1
Görsellerin Faydaları	Faydalı	15
	Zararlı	1
	Yorum yok	4
Görselleri Tasarlamak ve Değerlendirmek	Fotoğraf yorumu biliyor	17
	Görüşü yok	1
	Fotoğraf yorumu bilmiyor	2
Görsellerden Anlam Çıkarma	Yüzeysel yorum	17
	Derin yorum	3
Görsel Dünya	Tablet, internet, telefon	13
	Yorumsuz	1
	Kitap biter	1
	Kitap azalır	2
	Kitap kalır	1
	Kitap okuma oranı artar	1
	Kitap okuma biter	1

Belirlenen temalardan hareket edilerek, Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği hazırlamak için, sorular belirlenmiştir. Ölçeğin ilk şeklinde sorular 54 maddedir. Ancak

uzman görüşü alındıktan sonra “Görsel Dünya” temasına yönelik hazırlanan maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu maddeler: “Tabletlerden metin okurum. Gelecekte kitabın yerini tabletler alacaktır. Gelecekte okuma oranının artacağına inanıyorum. Kitap yerine internetten okuma yapmayı tercih ederim. Kitap her çağda kalıcı olacaktır.” maddeleridir.

Ayrıca “Araştırma yaparken internetten yararlanırım, kütüphaneye giderim, internette bilgi kaynağı sınırsızdır, interneti kullanmak büyük kolaylıktır, resimlerle konuyu tekrar edebilirim.” gibi maddeler de uzman görüşlerinin alınmasının ardından ölçekten çıkarılmıştır. Çünkü bu maddelere benzer maddelerin ölçekte mevcut olduğu görülmüştür. Kimi maddelerin ise konuyla doğrudan ilgili olmadığına kanaat getirilmiştir. Alana ilişkin çalışmalar, alanla ilişkili geliştirilen ölçek çalışmaları (Kıran, 2008; Keskinılıç, 2014; Kuru, 2008; Baş ve Kardaş 2014; Arslan ve Nalinci 2014; Golubieski 2003; Shurtleff 2006; Gerrard, 2008) incelenmiştir. Bu çerçevede 54 maddelik bir madde havuzu meydana getirilmiştir. Eğitim uzmanı 2 ve Türkçe Eğitimcisi 2 uzman öğretim görevlisinin görüşleri alınarak, ölçekte görülen eksikler düzeltilmiştir. Ölçeğin yazım kuralları açısından ve şekil olarak görülen yanlışları tekrar gözden geçirilmiştir. Bundan sonra, bir grup yedinci sınıf öğrencisinden ölçek maddelerinin okunması istenmiştir. Öğrencilerden ölçeğin maddelerini anlayıp anlamadıkları konusunda bilgi alınmıştır. Öğrencilerin belirtmiş olduğu anlaşılmayan maddeler, ilgili alan uzmanı öğretim üyelerinin görüşleri alınarak değiştirilmiştir. Yapılan düzeltmelerin ardından, 43 maddelik deneme formu oluşturulmuştur (EK3).

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına Çanakkale il merkezinde bulunan Gazi Ortaokulu öğrencilerinden toplam 250 öğrenci katılmıştır (EK1). Ölçeği eksik yanıtlayan öğrencilerin ölçekleri çalışmadan çıkarılmıştır. Toplam 224 ölçek değerlendirilmeye alınmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi: Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinin faktör analizi işlemlerine geçilmeden önce, verilerin faktör analizine uygun olup olmadığının tespit edilmesi için Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Barlett's Sphericity testi uygulanmıştır. Uygulama sırasında, ölçekteki 3 maddenin yanlışlıkla aynı madde olarak yazıldığı görülmüştür. Bu maddeler dahil edilmeyerek Açımlayıcı Faktör Analizi'ne bakılmıştır.

KMO katsayısı .958 olarak hesaplanmıştır. KMO testi örneklemin yeterliliği hakkında bilgi vermektedir. Buradaki yeterlik sayı açısından değil, ilişkiler anlamında kullanılmaktadır. 0.7 ve üzeri iyi, 0.5-0.7 arası yeterli ve 0.5'in altı yeterli ilişkiyi oluşturacak örneklem ihtiyacı olarak yorumlanmaktadır. Bu nedenle verinin 0.7'den büyük olması, veri setinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Can, 2014). Bununla birlikte, Barlett küresellik testi değerinin de ($X^2=6790,422$ $p<.01$) anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu değerler değişkenler arasında yüksek kolerasyonların var olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla veri setinin faktör analizi için uygun olduğu görülmektedir.

Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) ve Barlett's Sphericity Testi sonuçları Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 2
 Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Kaiser – Meyer – Olkin (KMO)
 Örneklem Ölçüm ve Barlett's Sphericity Testi Sonuçları

Kaiser - Meyer – Olkin (KMO)			
Örneklem Ölçüm Yeterliği	.958		
Barlett's Testi Yaklaşık Ki – Kare Değeri	6790,422	Sd=780	p=.000

Tablo 2 incelendiğinde; Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Kaiser – Meyer – Olkin örneklem ölçüm ve Barlett's Testi sonuçlarının uygun olduğu tespit edilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizinde faktör yük değerlerinin incelenmesi gerekmektedir. Maddelerin faktör yük değerlerinin 0.60 ve üstü yük değeri yüksek; 0.30 -0.59 arası yük değeri orta düzeydeki değerler olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 3
Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Maddeleri İlişkin Faktör Yük Değerleri

Maddelerin Ortak Faktör Varyans Değerleri			Maddelerin Ortak Faktör Varyans Değerleri		
Maddeler	Başlangıç Değerleri	Ekstraksiyon	Maddeler	Başlangıç Değerleri	Ekstraksiyon
M1	1.000	.683	M23	1.000	.636
M2	1.000	.655	M24	1.000	.672
M3	1.000	.521	M25	1.000	.603
M4	1.000	.658	M26	1.000	.572
M5	1.000	.673	M27	1.000	.528
M7	1.000	.588	M28	1.000	.664
M8	1.000	.719	M29	1.000	.684
M9	1.000	.688	M30	1.000	.749
M10	1.000	.646	M31	1.000	.713
M11	1.000	.684	M32	1.000	.684
M12	1.000	.607	M33	1.000	.521
M13	1.000	.740	M34	1.000	.644
M14	1.000	.762	M35	1.000	.626
M15	1.000	.755	M37	1.000	.629
M16	1.000	.673	M39	1.000	.571
M17	1.000	.680	M40	1.000	.510
M19	1.000	.698	M41	1.000	.502

M20	1.000	.731	M42	1.000	.555
M21	1.000	.637	M43	1.000	.598
M22	1.000	.585			

Tablo 3 incelendiğinde, maddelerin ortak faktör varyansları 0.502 ile 0.762 arasında değer almıştır. Bu noktadan hareketle 0.502'nin altında hiçbir madde değer almamıştır.

Temel bileşenleri belirlemek için, dik döndürme yöntemi (varimax rotation) kullanılmıştır. Kaiser kuralına göre özdeğeri 1'den büyük faktörler belirlenmektedir (Şencan, 2005). Bu açıklamaya göre, ölçeğin açıkladığı toplam varyans incelendiğinde öz değeri 1'den büyük olan 5 faktörün bulunduğu tespit edilmiştir. Faktör sayısına karar vermek için önem verilmesi gereken bir diğer özellik ise her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkıdır (Çokluk vd., 2010).

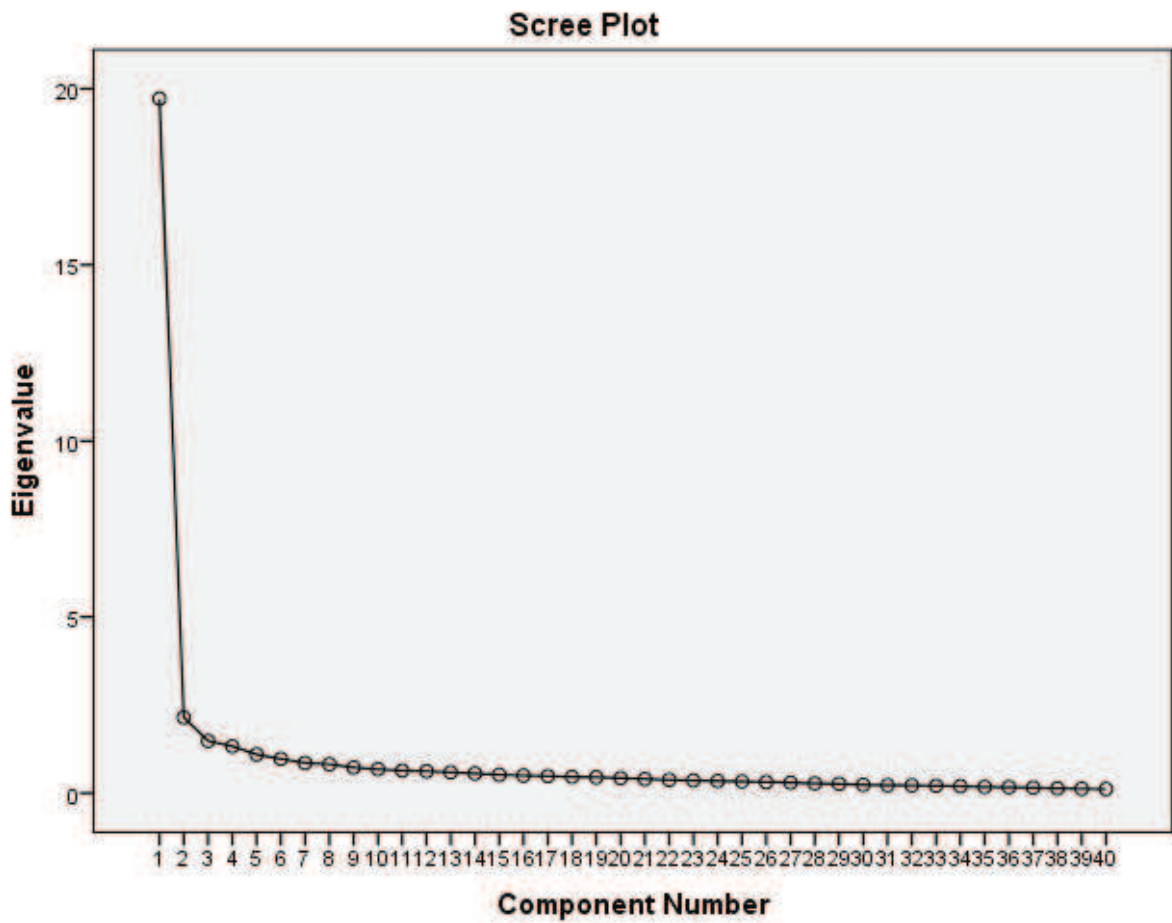
Beş faktöre yönelik olan özdeğerler, varyans yüzdeleri ve toplam varyans yüzdeleri Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 4

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin Beş Faktöre Yönelik Yük Değerleri

Faktör	Özdeğer	Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
1	9.371	23.429	23.429
2	6.592	16.481	39.910
3	4.180	10.450	50.360
4	3.497	8.744	59.103
5	2.139	5.348	64.452

Tablo 4 incelendiğinde; birinci faktörün 23.429 oranında toplam varyansa katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. İkinci faktör 16.481 oranında, üçüncü faktör 10.450, dördüncü faktör 8.744 oranında ve beşinci faktör ise 5.348 oranında toplam varyansa katkıda bulunmuştur. Beş faktörün toplam varyansa yaptıkları katkı ise %64.452 oranındadır. Ayrıca çizgi grafiği incelenmiştir. Çünkü maddelerin öz değerine göre çizilen çizgi grafiği de faktör sayısına karar verilmesinde önemli bir unsurdur.

Grafik 2. Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğindeki maddelerin öz değerine göre çizilen çizgi grafiği.

Maddelerin öz değerlerine göre çizilen grafik incelendiğinde; beşinci noktadan sonra eğim bir plato yapmaktadır. Bu noktadan sonraki faktörlerin varyansa yaptıkları katkı hem

küçük hem de yaklaşık olarak aynıdır. Bu çerçevede faktör sayısının beş olmasına karar verilmiştir.

Ölçekteki 34 maddeye döndürülmüş temel bileşenler testi (Rotated Component Matrix) uygulanmış ve 34 maddenin beş faktörlü yapısındaki faktör yükleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5
 Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
11	.757	.115	.267	.159	.022
13	.727	.376	.118	.143	.187
14	.722	.367	.081	.315	.008
15	.718	.438	-.058	.210	-.006
4	.697	.225	.176	.286	.093
12	.697	.233	.246	.077	.036
1	.685	.299	.295	.137	.138
17	.684	.360	.183	.189	.115
10	.679	.067	.288	.310	.052
9	.669	.320	.233	.280	.083
2	.653	.189	.413	.083	.122
16	.650	.391	.089	.285	.089
24	.600	.331	.449	.030	.013
3	.558	.290	.259	.239	.018
34	.216	.701	.058	.301	.111
32	.349	.686	.276	.109	.068
30	.482	.631	.324	.072	.092
29	.230	.617	.416	.184	.207
28	.368	.598	.347	.214	.071
33	.259	.572	.302	.173	.074

37	.279	.569	.323	.251	.245
35	.452	.556	.192	.247	.125
27	.369	.547	.272	.131	-.037
42	.326	.511	.320	.290	-.023
23	.294	.202	.701	.102	.083
43	.248	.284	.629	.241	.047
40	.123	.303	.523	.209	.293
26	.376	.369	.505	.189	.057
22	.187	.338	.470	.337	.319
5	.167	.249	.097	.757	.020
8	.398	.243	.249	.663	.021
7	.354	.235	.233	.593	.042
19	.008	.064	.063	-.004	.850
20	.107	.104	.111	.053	.836

Tablo 5 incelendiğinde 11,13,14,15,4,12,1,17,10,9,2,16,24,3. Maddeler birinci faktör altında; 34,32,30,29,28,33,37,35,27,42. maddeler ikinci faktör altında toplanmaktadır. 23,43,40,26,22.maddeler 3. faktör altında, 5.,8.,7. maddeler 4. faktör altında ve son olarak 19 ve 20. maddeler 5. faktör altında toplanmaktadır. Alan yazında ifade edildiği gibi birinci faktör “Görsellerle Algılama”, ikinci faktör “Görsellerden Anlam Çıkarma”, üçüncü faktör “Etik Değerler ve Görsellerin Seçimi”, dördüncü faktör “Görsel Tasarlama” ve beşinci faktör “Görselsiz Metinlerle Algılama” olarak adlandırılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi Boyutlar

Açımlayıcı faktör analizine bakılmadan önce ölçekte 3 maddenin hata yapılarak iki defa yazılmış olduğu tespit edilmiştir. 6,36 ve 38. Maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ancak madde numaraları değiştirilmemiştir. Bu şekliyle gerekli istatistik hesaplamalar yapılmıştır. Aşağıdaki maddelerin ölçeğe uygun olduğu tespit edilerek, ölçeğe son şekli verilmiştir.

Birinci Boyut-Görsellerle Algılama: M11, M13, M14, M15, M4, M12, M1, M17, M10, M9, M2, M16, M24, M3.

İkinci Boyut-Görsellerden Anlam Çıkarma: M34, M32, M30, M29, M28, M33, M37, M35, M27, M42.

Üçüncü Boyut-Etik Değerler ve Görsellerin Seçimi: M23, M43, M40, M26, M22.

Dördüncü Boyut-Görsel Tasarlama: M5, M8, M7.

Beşinci Boyut- Görselsiz Metinlerle Algılama: M19, M20.

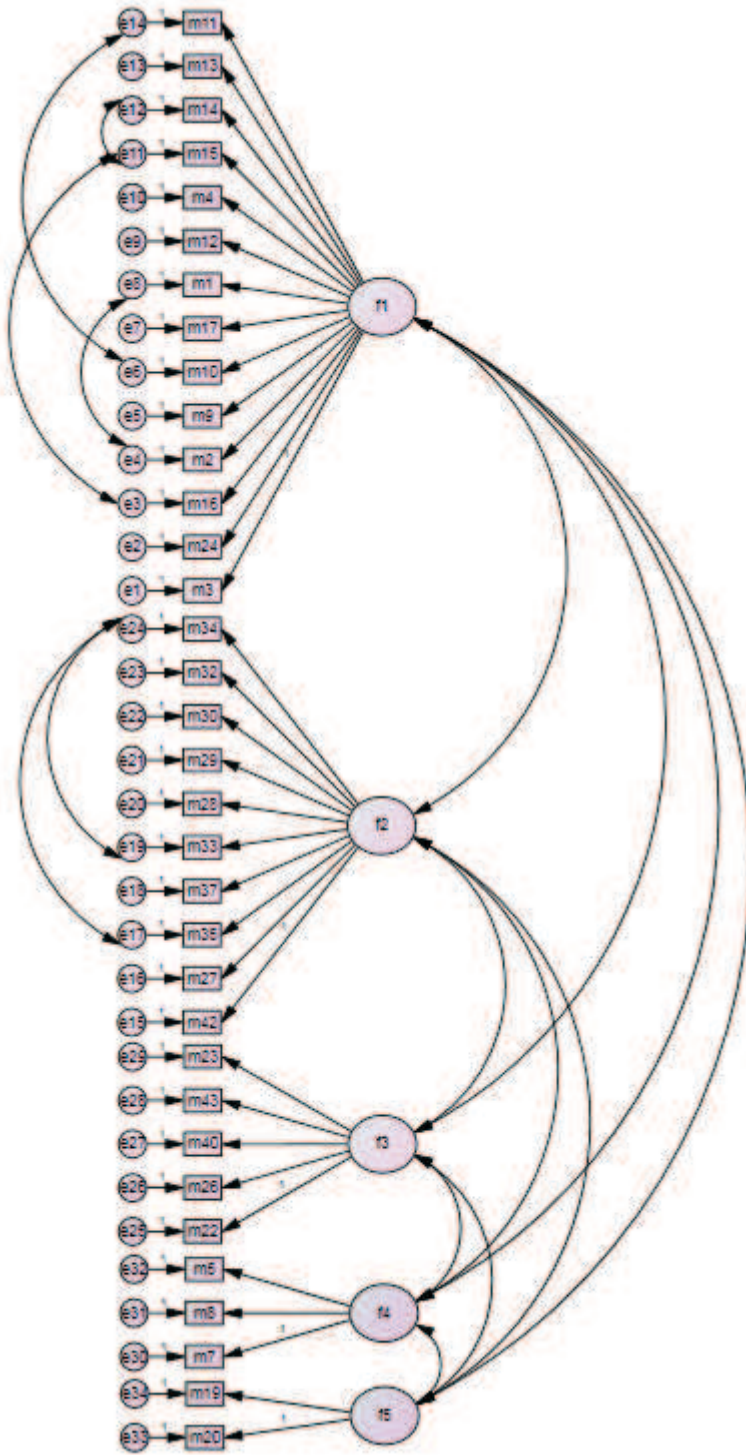
Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörlerin yapısının uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla AMOS programı kullanılarak elde edilen ölçeğe doğrulayıcı faktör analizi (confirmatory factor analysis) uygulanmıştır.

Tablo 6
Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğine İlişkin Önerilen Modelin Uyum Değerleri

Uyum Ölçüleri	Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği
RMSEA	0.057
RMR	.068
GFI	0.81
AGFI	0.78
NNFI	0.85
CFI	0.93

Tablo 6’da görüldüğü gibi; doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, elde edilen uyum indeksi değerleri $\chi^2 = 1.733$, GFI=0.81, AGFI=0.78, CFI=0.93, NNFI=0.85, RMR=.068 VE RMSEA= 0.057 olarak hesaplanmıştır. Ki-kare oranını serbestlik derecesine oranı (χ^2 / sd) 1.73’tür. Bu oranın 3’ün altında olması modelin mükemmel düzeyde uyum değeri verdiğini ortaya çıkarmaktadır (Kline, 2005; Sümer, 2000). Tablo 9.2 de görülen RMSEA VE RMR değerlerinin 0.1 ‘den küçük olması modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Yılmaz ve Çelik, 2009). CFI,GFI,AGFI VE NNFI değerleri 0-1 arasında değişmektedir. Önerilen modelin 1’eyakın olması modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini göstermektedir. Elde edilen istatistiksel bulgular, faktör yapısının toplanan verilerle uyum gösterdiğini ortaya koymuştur.

Grafik 3. Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğindeki maddelerin öz değerine göre çizilen doğrulayıcı faktör analizi grafiği.

Ölçekle ilgili yapılan doğrulayıcı faktör analizinin ardından, ölçek 34 madde olarak belirlenmiştir. Ölçeğin son şekli verildikten sonra, deneysel araştırma için hazır hâle gelmiştir. (EK5)

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği

Deney gurubu ve kontrol gurubunda bulunan öğrencilerine araştırmanın başında ve sonunda “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Böylece öğrencilerin kitap okumaya karşı tutumlarında bir değişim olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu tutum ölçeği, Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacıda gerekli izinler alındıktan sonra ortaokul öğretmenlerine ölçek gösterilmiştir. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin anlayabileceği konusunda öğretmenler olumlu görüşlerini belirtmişlerdir. Daha sonra Gazi Ortaokulu öğrencilerinden 120 kişiye ölçek uygulanmış ve ölçeğin güvenilirliği, Cronbach's Alpha= ,91 olarak bulunmuştur. Böylece ölçeğin araştırmada kullanılmasında bir sakınca olmadığı görülmüştür. Ölçek EK6'da yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Asıl uygulama için, okulda başarı durumları birbirine benzer olan iki yedinci sınıf belirlenmiştir. Çalışmanın başında öğrencilere ölçekler uygulanmıştır. Böylece araştırma öncesindeki durumlarının nasıl olduğu belirlenmek istenmiştir. Seçilen sınıflardan birisi kontrol gurubu olurken diğeri, görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin uygulandığı deney gurubu olmuştur. Pilot uygulamadaki çalışma asıl uygulamada tekrar yapılmıştır. Kontrol gurubunda geleneksel şekilde ders işlenmiştir. Deney gurubunda ise, görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle birlikte ders işlenişi sürdürülmüştür. Deney gurubunda ve kontrol gurubunda bütün etkinliklere katılmış olan yirmi ikişer öğrencinin çalışmalarına bakılmıştır.

Çalışmanın sonunda, araştırmacının hazırlamış olduğu Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği öğrencilere uygulanmıştır. Ayrıca okumaya karşı tutumlarında bir değişimin olup olmadığına bakılması için de, izin alınarak kullanılan Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği öğrencilere uygulanmıştır (Gömleksiz, 2004). Gerekli istatistik hesaplamalar yapılarak araştırmanın nicel kısmı tamamlanmıştır.

Araştırmanın sonunda tekrar nitel araştırma yapılmıştır. Keşfedici sıralı desen uygulandığı için, nicel çalışmayla eş zamanlı olarak nitel veriler de elde edilmiştir. Öğretmenlerle ve öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, sabit seçenekli cevaplamanın yanında, öğrenilmek istenen konularda derinlemesine bilgi almayı da sağlamaktadır. Ancak kimi zaman konunun dağılmasına neden olması yönüyle dezavantajlıdır (Büyüköztürk vd. 2014: 151-152).

Görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından kayıtlar dinlenmiş ve yazılmıştır. Bir eğitim uzmanı ile birlikte görüşmeler analiz edilmiştir. Elde edilen bütün veriler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Ön Hazırlıkları

Kendimizi ifade etmek için dili kullanırız. İletişim kurmak da yine karşımızdakine ilettiğimiz mesajların eseridir. Evreni algılamak isteyen insan, düşüncelerini, deneyimlerini ve yaşadıklarını sadece dil aracılığıyla değil, görsellerle de anlatmaya çalışır. Gezdiğimiz tarihi yörelerdeki heykeller, geçmişten günümüze miras kalan resimler, her gün baktığımız sosyal paylaşım sitelerindeki fotoğraflar bize milyonlarca mesaj iletir. Görsellerin de kendine özgü bir dili vardır. Bu dili öğrenmek ve bizde var olan yeteneği geliştirmek mümkün olabilir mi?

Araştırmamızın başlangıcında görsel okuryazarlık çalışmasının içeriğini oluşturmak için öncelikle araştırmacı kaynakları incelemiştir. Uygulamayı yapmayı planladığı okullara

ziyaretlerde bulunmuştur. Öğrencilerle görüşme yaparak derslerde yaptıkları çalışmalar konusunda bilgi edinmiştir. Böylece derslerin görsel okuryazarlık becerisi açısından ne derece etkili olduğunu, var olan eksiklikleri tespit etmeye çalışmıştır. Görsel okuryazarlık çalışmasının ders içeriğinde, öğrencilerin görsel okuryazarlığın ne olduğunu anlamalarını sağlamaya çalışılmıştır. Gördüklerini anlamlandırabilmelerini, gördüklerini yazıya dökabilmelerini, aynı şekilde bir yazıyı görselle ifade edebilmelerini sağlamaya çalışılmıştır.

Ders işlenirken farklı yöntemlere yer verilmesi gerekmektedir. Küçükahmet (2006:93) yöntem seçimi konusunda farklı faktörlerin etkisi olduğuna dikkat çekmektedir. Örneğin öğretmenin o yönteme yatkınlığı, zaman ve fiziksel imkânlar, maliyet, öğrenci grubunun büyüklüğü, konunun özelliği bu faktörlerdendir. Yine öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenen nitelikler de bir başka faktördür.

Araştırmamızda Yapılandırmacı yaklaşım benimsenecektir. Bu yaklaşımda en önemli dikkat çeken özellik, öğrencinin konu hakkındaki bilgilerini tespit etmektir. Daha sonra buradan başlamalı ve öğrenciyi araştırmaya davet etmelidir. Yapılandırmacı yaklaşımda;

Öğretmen öğrencilerin bakış açılarını araştırır ve değerlendirir. Sınıftaki etkinlikler öğrencilerin birbirine eğitsel anlamda meydan okumasına dayandırılır. Öğretmenler belirli bir konuya olan ilgiden doğan problemleri ortaya atarlar. Öğretmenler dersini temel kavramlar ve büyük fikirler etrafında oluştururlar. Öğretmenler öğrencilerin öğrenmelerini günlük öğretim bağlamında değerlendirir. (Küçükahmet, 2006, s. 93).

Ders İçeriğinin Oluşturulmasında İzlenen Yol

Görsel okuryazarlık kavramı ülkemizde henüz yeni tanıştığımız bir kavram olması nedeniyle, bu konuda yeterli sayıda kaynak bulmak araştırmacı için oldukça zor olmuştur.

Genellikle yabancı kaynaklara bakılarak ve ülkemizde yapılmış olan tezlerden yararlanılarak görsel okuryazarlık becerisini geliştirebilecek etkinlikler hazırlanmıştır. Öncelikle konu ile ilgili programda mevcut olmayan kazanımlar, yurtdışındaki müfredatlara bakılarak (<https://auvisualliteracy2012.wordpress.com/syllabus/>), <http://www.cedu.niu.edu/~robinson/vi slit/syllabus.htm>) incelenmiştir. Görsel okuryazarlıkla ilgili olan kazanımlar Türkçe Öğretim Programı incelenerek tespit edilmiştir (MEB, 2006, s. 15-50). Bu kazanımlar çalışmaya dahil edilmiştir.

Ders içeriği oluşturulurken, öğrencilerin görsel okuryazarlığın ne olduğu konusunda fikir sahibi olabilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu etkinliklerle iletişimde, sanatta ve sosyal hayatta görselleri fark edip doğru anlamlar yükleyebilmeleri konusunda yol gösterici olunmasına da dikkat edilmiştir. Hazırlanan etkinliklerin, metinle ilişkili olması sağlanmıştır.

Ders Planı

Derslerin nasıl bir programa uygun olarak süreceği araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak belirlenmiştir. Çalışmanın yapılacağı okullara giderek öğretmenlerle görüşen araştırmacı, öğretmenlerin müfredatın yetişmemesi konusundaki endişeleriyle karşılaşmıştır. Araştırmacı işlenen kitaptaki metinlere devam edeceğini ve programı aksatmayacağını belirterek öğretmenlerin bu konuda kendisine güven duymalarını sağlamıştır. Sürenin toplam üç hafta ve her hafta ikişer saat olacağına öğretmenlerle görüşmeleri sonucunda karar veren araştırmacı, pilot uygulama ve gerçek uygulamanın toplam altı hafta olmasına karar vermiştir. Pilot uygulamanın yapılacağı okulla gerçek uygulamanın yapılacağı okulda yapılan görüşmeler eş zamanlı olarak araştırmacının bizzat kendisi tarafından sürdürülmüştür.

Etkinliklerin hazırlanması tamamlandıktan sonra araştırmacı bir komisyon oluşturarak etkinliklerle ilgili uzman görüşü almıştır. 12.11.2015'te Dekanlık Toplantı Salonu'nda Etkinlikleri Değerlendirme Toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda yapılacak olan sunumlar,

izlenecek olan kısa film izlenmiştir. Ayrıca seçilen fotoğraflar ve resimler değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yaş seviyesine uygun olmayacak resimler kaldırılmıştır. Ayrıca bir etkinlikte konuyla ilgisi olmadığı düşünülen bir resim de çıkartılmıştır. Böylece etkinliklere son şekli verilmiştir.

Kişisel Gelişim temasında işlenecek olan beş metin araştırmada kullanılmıştır. Bu metinlerdeki yazım yanlışları değiştirilmemiştir.

Uygulama Yapılan Okullar

Çanakkale’de Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu’nda pilot uygulama yapılmıştır. Asıl Uygulama ise Çanakkale Ömer Mart Ortaokulu’nda tamamlanmıştır.

Kişisel Gelişim Teması

Tablo 7

Bu Temada İşlenecek Metinler

Metinler	Türler	Yazarlar	Süre
1.Güneşe Doğru	Öykü	Hakkı ÖZKAN	2 ders saati
2.Uzun Mehmet	Biyografi	Turan OFLAZOĞLU- Emin ÇAKIROĞLU	1 ders saati
3. Görme, Anlama Merakı	Söyleşi	Prof. Sabri Esat SİYAVUŞGİL	1 ders saati
4. Kim Olduğunuz Üzerine	Deneme	Ahmet Şerif İZGÖREN	1 ders saati
5. İlk Elbisem	Öykü	Bekir ÖZCAN	1 ders saati

Tablo 7’de Kişisel Gelişim temasında yer alan metinler ve yazarları görülmektedir. Öykü, biyografi, söyleşi, deneme türlerindeki metinler görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle birlikte işlenmiştir.

Birinci Metin: Güneşe Doğru

“Çocuğun sarı saçları alınına dökülmüştü. Güneşten iyice yanmıştı. Kumluğa uzanmış, kayalardan türlü numaralarla denize atlayanlara bakıyordu. Çocukların kimisi dibe gidiyor, kum, taş, yosun, midye çıkarıyor, kimi de az ilerden geçen motoralara doğru kulaç kulaç yüzüyordu.

‘Kaptan bana bir karpuz at.’ diye bağıyordu kıyıdaki çocuklar.

(...)

Kaptan; akıntıya, dalgaya, yorgunluğa, tehlikeye filan bakmadan burunlarına kadar sokulan çocuklara bir iki karpuz atıyorlardı. Sonra çocuklar, kıyıda yere vurup parçalıyorlardı karpuzu. Avurtlarını şişire şişire, ağızlarından burunlarından suları aka aka, güle oynaya, tadına madına bakmadan karpuzu yiyorlardı.

(...)

Birkaç çocuk kıyıdan atladı. Kocaman kulaçlarla ta ilerden geçen motora doğru yüzmeye başladı. (...)

Ah!..Onlar gibi yüzebilseydi. Yüzüyordu yüzmesine ama kıyıda çimiyordu. Motorların geçtiği yerlere kadar bir türlü gidemiyordu. Bir iki kere az ilerde demirlemiş kum, kereste yüklü motorlara kadar yüzmüştü ama... Onlar kavun karpuz motorları kadar açıkta değillerdi. Dönüşte epey zorluk çekmişti. Oldukça su yutmuştu. Korkuyordu açılmaya.

‘Sen niçin gelmiyorsun?’ dedi sarı bir çocuk.

‘...’

‘Korkağın biri o canım.’ dedi başka bir çocuk gülümseyerek.

‘Ben korkak falan değilim.’

‘Değilsen bizimle beraber gelirsin.’

‘...’

Çocukların birbirlerine göz kırptıklarını görmedi. O güneşe bakıyordu. Pırıl pırıldı. Gözleri kamaştı. Kırıştırdı. Ne vardı acaba orada? Ne vardı? Biraz bakınca başkalarının da gözleri kamaşıyor muydu? O korkunç sarılığın içindekileri kendisi gibi merak edenler var mıydı?

‘Ha. Gelmeyecek misin?’

‘Ben mi?’

‘Sen ya.’

‘Geleceğim.’

Gözünün önünde karpuzu şapırdata şapırdata yiyorlardı. Kırmızı, sulu, bol çekirdekliydi. Çekirdekleri sağa sola püskürtüyorlardı. Beyaz kırçılı, karamsı çekirdekler...

‘Ona da verelim biraz.’ dedi biri...

‘Yaa, o da gelseydi de hak etseydi.’ dedi bir başkası.

Gidecekti. Ne olursa olsun gidecekti. Bir motor daha geçsin. İsterse geçtiği yer ötekilerden daha irak olsun. Ne olursa olsun gidecekti. Korkmuyordu o. Görsünler bak. Tekrar uzandı kumluğa...

(...)

‘Hadi geliyor musun?’

‘Nereye geliyor muyum?’

‘Bak bak yeni bir motor geliyor.’

Başını kaldırıp baktı.

‘O gelemez.’ dedi güneş yanığı zayıf bir çocuk.

‘Neden gelmezmiş?’

.....

Sarışın çocuk, ötekilerle beraber suyu kucaklıyordu. Başını suya gömüyor, ayaklarıyla suyu döverken kollarıyla suyu kucaklıyor, geri kalmamaya çalışıyordu. İçinde garip bir korku, ürperti vardı. Bir şeyi ilk kez yapanların heyecanını duyuyordu. Uçar gibiydi. Ta dibe bakıyor, dibi görmeye çalışıyordu. Güneşin bir yere kadar inen aydınlığı insanı korkunç bir boşlukla karşılaştırıyordu. Ürperti büyüyordu içinde.

‘Sen dön istersen.’ dedi biri ona.

Motora otuz kırk kulaç kalmıştı. Motor onlara gelirken onlar motora gitmişlerdi.

‘Kaptan bize bir karpuz at.’

Motorun gürültüsü çoğaldı. Pat, pat, pat... Patları kulaklarında bir uğultuydu. Kaptan mı, tayfa mı olduğu pek belli olmayan biri sarktı bir an ve karpuz attı az ilerlerine doğru, üçü de atıldılar öndekilerin. En öndeki çocuk karpuzla gitti birkaç kulaçta. Aldı, döndü. (...) Çıktığında soluk soluğaydı. Onları görmedi. Neden sonra kıyıya doğru çabuk çabuk

yüzdüklerini fark etti. Derin derin soludu. Motor arkasında bir yığın dalga, bir yığın “pat pat” bırakarak gelmiş geçmişti. Karpuzu onlar almışlardı. Yiyeceklerdi kıyıda. Karpuzla beraber, şakalaşarak birbirlerine top gibi ata ata kıyıya doğru yüzüyorlardı. Döndü. Kıyıda gelen küçücük dalgalar karşıladı onu ilkin. Su ağzına doldu tekrardan. Tükürdü. Boğazı yanıyordu. Kulakları uğulduyordu. Suyu kulaçladıkça ürpertisi büyüyordu. Aşağı, altındaki derinliklere bakmaya korkuyordu. Şimdi kıyı hiç varılmayacakmış gibi geliyordu ona. İnsanlar, evler, yoldan geçen arabalar daha da küçülmüşlerdi sanki. Kayalardan çocuklar denize atlıyorlardı. Güneşlenenlere su atıyorlar, kaçıyorlardı. Gittikçe küçüklüyor, tükeniyordu sanki. Kesildi. Tekrar baktı kıyıya. Onları göremedi. Kayalıklara çıkmış olacaktı. Oldukça yaklaşmıştı ama iyice yorulmuştu. Arka üstü yattı bir süre. Güneş gözlerine girdi. Kapadı gözlerini. Dinlendi. Bir ara kıyıya geldim düşüncesiyle kendini bıraktı. Ta dibe gitti bir anda. Tekrardan çıkıncaya kadar oldukça su yuttu. Sonra yine kulaçladı suyu. Belki bağırsa sağda solda dolaşan kıyıdakiler imdadına gelirlerdi. Ama “Korkak...” derlerdi. Belki mahalledeki takımında bile oynatmazlardı. Artık az ilerdeydi kayalıklar. Kulaçları yavaşladı. Kıyıda yüzen çocukların arasına girdi. Korkusu dağıldı. Bir, iki, üç kulaç...Yosunlar, taşlar, teneke parçaları. Sonra yosunla kaplanmış, pek az kısmı su üstünde kalan bir kaya gözüne çarptı. ‘Oh...’ Zorla çıktı kayaya. Birkaç kere kaydı. Ayaklarını midyeler kesti. Kayaya çıkınca derin derin soludu. Sonra çevresine baktı. Öteki çocukları gördü. Karpuzu parçalamışlar, ona bakıp gülerek ağızlarını şapırdada şapırdada yiyorlardı. (...)

‘Ben sana gelme demedim mi? Boğulacaktın.’ dedi biri.

‘Ya, evet boğulacaktım.’ dedi güçlkle.

‘Karpuzu da yiyemedin.’ dedi bir başkası. Elindeki dilimden kocaman bir parça ısırıldı. Avurtlarını şişire şişire bir çırpıda yedi. Çekirdeklerini püskürttü. Sarılı, karalı çekirdekler büyüklü küçüklü ayaklarının dibine saçıldı.

Hep beraber güldüler daha içten, daha çingıraklı.

‘Gittim ya, oraya kadar gittim ya.’ dedi sarı saçlı çocuk. Az önce suyla bir giden karpuz yüklü motorun geçtiği yerde deniz hafif dalgalıydı. Güneşle kucaklaşmıştı mavilik. Daha ileriye, daha ileriye, güneşe doğru baktı. Gülümsedi...” (Sarbay, 2015, s. 156-161).

Tablo 8

Güneşe Doğru Metninin Planı

Ay	Hafta	Süre	Tema Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler	Ölçme ve Değerlendirme
	IV	2			Görsel Okuryazarlık Kavramları Resimle Anlatmak “Görsel, işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.” (MEB, 2006, s. 17).Dinleme/İzleme. Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık “Görsel, işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.” (MEB, 2006, s. 17). Dinleme/İzleme. Görsellerdeki Sihir “Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.” (MEB, 2006, s. 16). Dinleme/İzleme. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.” (MEB 2006, s. 16). Dinleme/İzleme “Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.” (MEB, 2006,s. 17). Dinleme/İzleme. “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).	Kitaptan: 1,2,3,5,Etkinlikler. Deyimlerin Öykülerini Öğrenelim Eşleştirelim. Araştırma Etkinlikleri: Kavramları Resimle Anlatmak Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık Görsellerdeki Sihir	Etkinliklerin değerlendirilmesi
	I						

Ders Planı ve Etkinlikler

Tema Adı: Kişisel Gelişim

Alt Tema Adı: Başarı

İşlenecek Metnin Adı: Güneşe Doğru

İşlenecek Metnin Türü: Öykü

Metnin Yazarı/Şairi: Hakkı ÖZKAN

Ders Süresi: 2 ders saati

Sınıf: 7

Ders Araç ve Gereçleri: Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, TDK Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, defter, kalem, görsel-işitsel araç ve gereçler.

Dersin Kazanımları:

Okuma

“1. Okuma Kurallarını Uygulama

5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

2. Okuduğu Metni Anlama ve Çözümleme

1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.

12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.

13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.

14. Metne ilişkin sorular oluşturur.

15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.

19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.

21. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.

23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.

24. Metnin öncesi ve /veya sorasına ait kurgular yapar.

27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.

28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.

30. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.

4. Söz Varlığını Zenginleştirme

3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur” (MEB, 2006, s. 26-30).

Görsel Okuryazarlık Kazanımları

1. “Görsel, işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.” (MEB, 2006, s. 17).
2. “Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.” (MEB, 2006,s. 16)
3. “Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.” (MEB, 2006, s. 16).
4. “Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.” (MEB, 2006, s. 17).
5. “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).

I. Metne Hazırlık

Öğrencilerden yüzmeyi nasıl öğrendiklerini anlatmaları istenir.

Metne Zihinsel Hazırlık

Bir başarı kazanabilmek için nasıl çaba harcadığınızı anlatır mısınız?

II. Metni Okuyalım-Anlayalım

A. Metni Okuma

Önce metin öğretmen tarafından okunur. Okuma kuralları hatırlatılır. Daha sonra öğrenciler metni sessizce okurlar. Sessiz okuma sırasında anlamı bilinmeyen kelimelerin altı öğrenciler tarafından çizilir. Farklı öğrenciler metni bölüm bölüm okuyarak, sesli okuma yaparlar. Öğrencilerden metnin görsellerinden neler algıladıklarını açıklamaları istenir.

Metni öğrenciler okurken arada öğrencilere söz verilerek “Sizce bundan sonra ne olabilir?” şeklinde sorular yöneltilir. Böylece öğrencilerin metne olan ilgisi “tahmin ederek okuma” yöntemiyle canlı tutulur. Metinde önemli görülen yerler öğrenciler tarafından not edilir.

Öğrencilerden metinde boş bırakılan bölümü kendi hayal güçlerine göre tamamlamaları istenir. Metnin olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu belirlenir.

B. Kelime ve Cümle Çalışmaları

Öğrencilerden, anlamını bilmedikleri kelimeleri çıkarmaları istenir. Bu kelimelerin metnin bağlamından hareketle anlamlarının tahmin edilmesi sağlanır. Ardından TDK Türkçe Sözlük’ten yararlanarak kelimelerin anlamları söylenir.

“Eşleştirelim” etkinliği yapılır (Sarbay, 2015, s. 165).

C. Anlama

Öğrencilerin metinle ilgili aşağıdaki sorulara cevap vermeleri istenir:

1. Öykü kahramanı çocuğun amacı nedir?
2. Öyküde kaç çocuk vardır? Çocukların davranışları hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Siz de bu çocuğun karşılaştığı gibi bir durumla arkadaşlarınız arasında karşılaşmış mıydınız?

4. Öykü kahramanı çocuk, uzaklara yüzmeyi neden bu kadar çok istiyor?
5. Sizin için başarılı olmak önemli midir?

Öğrenciler metnin ana fikrini belirler. Metnin eksik bölümü öğrenciler tarafından tamamlanır. Öykü bir öğrenci tarafından özetlenir. Öğrenciler öyküde yaşananları kendi yaşadıklarıyla karşılaştırırlar. Metne değişik başlıklar bulunur. Öykünün hikâye haritası metinden hareketle oluşturulur (Sarbay, 2015, s. 158-159).

Ç. Araştırma

Öğrencilerden, öyküsünü bulabilecekleri bir deyim seçmeleri istenir. Ayrıca bu deyim öyküsünü öğrenmeleri istenir.

III. Görsel Okuryazarlık Etkinlikleri

Birinci etkinlik öğrencilere dağıtılır. Kavramları Resimle Anlatmak adlı etkinlikte, öğrencilerden hikâyede çocuğun denizde hedeflediği noktaya gitmek isterken yaşadığı korku ve endişe duygularını ifade eden bir çizim yapmaları istenir. Öğrencilere çizimleri kendi istedikleri gibi yapabilecekleri söylenir. Çizimler toplanır ve çizimler hakkında öğrenciler düşüncelerini açıklarlar.

İkinci etkinliğe geçilir. Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık adlı etkinlikle; öğrencilerden Leonardo de Vinci'nin Son Akşam Yemeği tablosunda insanların yüz ifadelerinin hangi duyguları yansıttığını anlatan kısa bir yazı yazmaları istenir.

Üçüncü ve son etkinlik Görsellerdeki Sihir'dir. Bu etkinlikte öğrencilerle Movie Maker Programı kullanılarak bir sunum hazırlanır. Hazırlanan sunumda araştırmacının kişisel fotoğraflarından yararlanır. Araştırmacı kendi başından geçen bir olayı anlatan, Japon arkadaşının Türkiye'de kendisini ziyaretiyle ilgili olan fotoğrafları kullanır. Daha sonra sunum izlenir ve değerlendirme yapılır.

Öğrencilere görsel okuryazarlığın ne olduğu hakkında bilgi verilir. Görsel okuryazarlığın tanımı yapılır. Görsel okuryazarlık eğitiminin amaçları hakkında bilgi verilir. Görsel okuryazarlık konusunda yapılmış çalışmalardan bahsedilir. Görsel dil, görsel düşünme, görsel bilgi, görsel iletişim hakkında bilgi verilir.

Birinci Etkinlik: Kavramları Resimle Anlatmak

Görsel okuryazarlık kazanımları: “Görsel, işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.” (MEB, 2006, s. 17).

Bu etkinlik, metinden görsel oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır. Amaç hikâyenin kahramanı olan çocuğun denizde hedeflediği noktaya gitmek isterken yaşadığı korku ve endişe duygularını, öğrencilerin kendi hissettiklerinden yola çıkarak bir resimle anlatmalarını sağlamaktır. Bu etkinlik için, etkinlik tasarlanırken uygun bir resimle çalışmaya dikkat çekmek istenmiştir. Bu amaçla, etkinliğin başına farklı resimler konulmuştur. Yapılacak çalışmaya en uygun resim, uzman görüşü de alınarak belirlenmiştir. Etkinliğin başında kara kalemle resim çizen bir el figürü kullanılmıştır. Öğrenciler kendi resimlerini bu etkinlik kâğıdına, kara kalem kullanarak çizecektir. Bu etkinlikte görsel mesajlar üretilmesi istenmiştir.

İkinci Etkinlik: Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlık kazanımları: “Görsel, işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.” (MEB, 2006, s. 17).

İkinci etkinlikte, araştırmacı dünya tarihinde önemli yeri olan bir sanat eserine yer vererek, öğrencilerin bakış açısını genişletmeyi hedeflemiştir. Bu nedenle de Leonardo de Vinci'nin Son Akşam Yemeği adlı tablosu seçilmiştir. Burada görselle verilen mesajların yorumlanması istenmektedir. Hikâyede uzaklara yüzmeyi hedefleyen çocuk, heyecan ve korku

duygularını yaşamaktadır. Benzer bir durum, bu tabloda yansıtılan olay için de geçerlidir. Son Akşam Yemeği adlı tabloda görünen insanların hepsinde ayrı bir duygu yansıtılmıştır. Araştırmacı öğrencilerden tablodaki insanların yüz ifadelerinin hangi duyguları yansıttığını anlatan kısa bir yazı kaleme almalarını istemiştir. Etkinlikte görsel mesajların anlamlandırılması istenmiştir. Ancak pilot uygulamada bu etkinliğin çok verimli olmadığı görülmüş ve uygulamadan çıkarılmıştır.

Üçüncü Etkinlik: Görsellerdeki Sihir

Görsel okuryazarlık kazanımları: “Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.” (MEB, 2006, s. 16). Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.” (MEB, 2006, s. 16).“Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.” (MEB, 2006, s. 17). “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).

Araştırmacı, üçüncü etkinlikte görsel oluşturma üzerinde durmuştur. Hikâyede çocuğun bir yaz günü başından geçen bir olay anlatılmaktadır. Araştırmacı kendi başından geçen bir olayı fotoğraflardan oluşan bir sunum hazırlayarak öğrencilere anlatacaktır. Sunum hazırlanırken kendi diz üstü bilgisayarını kullanacaktır ve sınıf projeksiyonundan yararlanılacaktır. Japonya’dan gelen bir arkadaşıyla geçirdikleri bir günden fotoğraflar seçen araştırmacı, daha sonra öğrencilerin bu fotoğraflarla ilgili yorum yapmalarını isteyecektir. Etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır.

İkinci Metin: Uzun Mehmet

“(…)

Bundan uzun yıllar önce Türkiye’de maden kömürü var mı, yok mu bunu bilen yoktu. Bizde maden kömürünü ilk defa Uzun Mehmet adında bir genç buldu. Böylece memleketeye büyük hizmet etti.

Uzun Mehmet bir köylü çocuğu idi. Zonguldak'ta bir köyde doğdu, büyüdü. Asker oldu. İstanbul'a gitti; orada deniz eri olarak askerlik yaptı. Maden kömürünü ilk defa asker ocağında gördü; onun memlekete ne kadar gerekli bir şey olduğunu asker ocağında öğrendi.

Günler geldi, geçti. Askerlik bitti. Son gün erler toplandılar. Uzun Mehmet de onların içinde idi. Bölük komutanı geldi. Elinde bir parça maden kömürü vardı. Dedi ki:

-Arkadaşlar, bunun maden kömürü olduğunu asker ocağında öğrendiniz. Bizim için ne kadar gerekli olduğunu da öğrendiniz. (...) Türkiye'de maden kömürü var mı yok mu bilen yok. Belki var, belki yok. Varsa bulmak lazım. Onu bulmak memlekete çok büyük hizmet olacak. Gittiğiniz köyde, dağda, dereye, her yerde bu kömürü arayın arkadaşlar.

Bölük komutanı her ere bir parça maden kömürü verdi. Uzun Mehmet de bir parça aldı. Sonra bölük komutanı:

-Arkadaşlar, diye devam etti. Vatana hizmet yalnız asker ocağında olmaz. Bu güzel vatana her zaman, her yerde hizmet edelim. Ben size diyorum ki, maden kömürü arayın. Bu da vatana büyük hizmet olur. Kim maden kömürü bulursa, hükûmet ona biraz para da verecek. Güle güle arkadaşlar. Sizden hayırlı haber beklerim.

Uzun Mehmet, aldığı maden kömürü parçasını torbasına koydu, yola çıktı. Birkaç gün sonra köye vardı. Anası onu görünce çok sevindi. Ana oğul uzun uzun konuştular, birlikte yemek yediler. Yemekten sonra anası, içinde ne var diye Mehmet'in torbasına baktı. İçindeki maden kömürünü gördü:

-Bu ne oğlum, bu kara taş nedir? diye sordu.

Mehmet güldü:

-Ona maden kömürü derler ana. Onu iyi bir yere koy, dedi.

-Ne olacak bu taş oğlum?

-Dağda, derede, her yerde bu taştan arayın diye bölük komutanı verdi. Onu iyi bir yere koy ana.

O gün anası bir şey demedi. Taşı aldı, ocağın yanına bir yere koydu.

(...)

Haftalar böyle geçti. Kasım ayı geldi. Bir gün Uzun Mehmet değirmene gitti. Birçok kişi sıra bekliyordu. Uzun Mehmet baktı, kendine sıra çok sonra gelecek. O zaman aklına yine maden kömürü geldi. Kalktı, maden kömürü aramaya gitti. Bir aralık, yerde taşlar içinde maden kömürü gibi kara şeyler gördü. Birkaç tane aldı, baktı:

-Bunlar maden kömürü olacak, dedi.

Sonra beş on parça aldı, koşa koşa eve götürdü. Ocak yanıyordu, onları ocağa attı.

Anası:

-Yine mi taş getirdin oğlum? Değirmene bunun için mi gittin? Ne oldu buğday, orada mı kaldı? dedi.

Uzun Mehmet:

-Dur ana, bekle biraz. Taş değil bunlar. Bunlar maden kömürü, dedi.

Anası ocağın yanına geldi, baktı. Ocağın içindeki taşlar yanıyordu. Bunu görünce şaşıtı kaldı.

Uzun Mehmet:

-İşte ana, işte bu maden kömürü! Bak, işte maden kömürünü şimdi buldum! diye bağırdı.

Böylece Uzun Mehmet her gün maden kömürü aramaya gitti. Bir sabah erkenden çıktı, bütün gün yürüdü. Akşamüzeri bir yarın önüne geldi. Burası tam bir maden kömürü yatağı idi. Uzun Mehmet:

-Buldum, işte buldum! Maden kömürü yatağı burası! diye sevindi. Hemen işe başladı. kömürü kazdı. Ondan bir çuval aldı, eve götürdü. Artık gece olmuştu. Anası bekliyordu:

-Oğlum, seni merak ettim. Çok merak ettim. Ne oldu? dedi.

Uzun Mehmet:

-Merak etme ana. Merak edecek hiçbir şey yok, dedi. Sonra anasına çuvalı gösterdi.

-Bak, bunlar hep maden kömürü. Artık yatağı buldum, dedi.

Birkaç parça aldı, ocağa attı. Bunlar maden kömürü idi. Hem de iyi cins maden kömürü. Çok güzel yanıyordu.

Uzun Mehmet:

-Ana, ben İstanbul'a gideceğim. 'Maden kömürü buldum.' diye bizim komutana haber vermem lazım. Komutanım kim bilir ne kadar memnun kalacak. Vatana hizmet bu, ana; vatana büyük bir hizmet bu, dedi.

Aradan zaman geçti; kış gitti, bahar geldi. Uzun Mehmet yola çıktı. İstanbul'a vardı. Doğru kışlaya gitti. Orada komutanı buldu. Ona bulduğu kömürü gösterdi.

Bölük komutanı kömürü aldı, baktı:

Evet, bu maden kömürü. Hem de iyi bir cins maden kömürü. Aferin Mehmet. Bunu nereden buldun? dedi.

Uzun Mehmet:

-Zonguldak'ta, diye cevap verdi.

Bölük komutanı üç beş parça kömürü aldı; hemen götürdü, yaktırdı. Hepsi yanıyordu hem de iyi yanıyordu.

Bunu duyunca kışlada ne kadar subay varsa geldiler. Hepsi Uzun Mehmet'e:

-Aferin Mehmet! Vatana hizmet işte böyle olur. Aferin sana! dediler.

O gün bölük komutanı 'Uzun Mehmet Zonguldak'ta maden kömürü buldu.' diye hükümete haber verdi. Hükümet, Uzun Mehmet'e elli altın lira verdi; altı lira da aylık bağladı." (Sarbay, 2015, s. 170-173).

Tablo 9

Uzun Mehmet Metninin Planı

Ay	Hafta	Süre	Tema Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler	Ölçme ve Değerlendirme
	IV	1			Zamanda Yolculuk	Kitaptan: 1,2, Etkinlikler	Etkinliklerin değerlendirilmesi
					Madende Işık(Fotoğraf Yorumu) “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).	Araştırma Etkinlikleri: Zamanda Yolculuk	
					Madende Yaşam (Sunum) “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).	Madende Işık(Fotoğraf Yorumu)	
Aralık	I		Kişisel Gelişim	Uzun Mehmet		Madende Yaşam (Sunum)	

Ders Planı ve Etkinlikler**Tema Adı:** Kişisel Gelişim**Alt Tema Adı:** İnsanlığa Hizmet**İşlenecek Metnin Adı:** Uzun Mehmet**İşlenecek Metnin Türü:** Biyografi**Metnin Yazarı/Şairi:** Turan Oflazoğlu-Emin Çakıroğlu**Ders Süresi:** 1 ders saati**Sınıf:** 7**Ders Araç ve Gereçleri:** Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, TDK Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, defter, kalem, görsel-işitsel araç ve gereçler.**Dersin Kazanımları:****Okuma****“1.Okuma Kurallarını Uygulama**

1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.

2. Akıcı biçimde okur.
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur.
5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

2.Okuduğu Metni Anlama ve Çözümleme

1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime guruplarının anlamlarını çıkarır.
- 4.Metnin ana fikrini/ ana duygusunu belirler.
5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.
9. Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder
14. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
16. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
19. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
22. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
24. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.
29. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.

3. Söz Varlığını Zenginleştirme

3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

(MEB, 2006, s. 26-30).

Görsel Okuryazarlık Kazanımları

“Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).

I. Metne Hazırlık

Öğrencilere insanları araştırma yapmaya iten başlıca unsurun ne olduğu sorulur.

İnsanlara hizmet ederek topluma faydalı olan kişilerin özelliklerinden bahsetmeleri istenir.

Metne Zihinsel Hazırlık

Bir konuda başarılı olmanın yolu nedir?

Herhangi bir sorun yaşadığınızda, bu sorunu çözmek için neler yaparsınız?

II. Metni Okuyalım-Anlayalım

Metni Okuma

Metin öğretmen tarafından okunur. Okuma kuralları öğrencilere hatırlatılır. Daha sonra farklı öğrencilere söz verilir.

Metin öğretmen tarafından okunduktan sonra, farklı öğrenciler metni okurlar. Okuma yaparken, öğrencilerden vurgu, tonlama, duraklama ve ulamaya dikkat etmeleri gerektiği hatırlatılır.

B. Kelime ve Cümle Çalışmaları

Öğrenciler metinde anlamını bilmedikleri kelimeleri tespit ederler. Daha sonra bu kelimelerin anlamlarına TDK Türkçe Sözlük'ten bakmaları istenir. Yeni öğrenilen kelime, kelime gurubu ve deyimler defterlere yazılır. Anlamına uygun şekilde cümle içinde kullanılır.

C. Anlama

Öğrencilere metinle ilgili olarak aşağıdaki sorular sorulur:

1. Uzun Mehmet'i tanıtır mısınız?
2. Komutan askerleri çağırıp ne anlatıyor?
3. Uzun Mehmet köyüne döndüğünde annesiyle neler konuşuyor?
4. Uzun Mehmet nerelidir? Maden kömürü bulmasında bunun etkisi olmuş olabilir mi?
5. Uzun Mehmet'in maden kömürünü bulduktan sonra yaşamı nasıl değişmiştir?

Metnin ana duygusunun ne olduğu öğrencilere sorulur. Metindeki yardımcı duygular belirlenir. Metindeki söz sanatları tespit edilir. Kişileştirme, mecaz, benzetme yapılan cümlelere örnekler verilir.

Ç. Araştırma

Öğrencilerden insanlığa hizmet etmiş bir bilim adamı, sanatçı ya da tarihteki ünlü kişilerden birinin hayatı hakkında bilgi edinmeleri istenir (Sarbay, 2015, s. 170-172).

III. Görsel Okuryazarlık Etkinlikleri

Etkinlikler tamamlandıktan sonra bir fotoğrafın nasıl yorumlanması gerektiği hakkında öğrencilere bilgi verilir. Fotoğrafta ne olduğu, fotoğrafçının kim olduğu, hangi malzemelerin kullanılmış olduğu, hangi toplumsal çevrede çekildiği, hangi dönemi yansıttığı gibi sorulara cevap bulunması gerektiği belirtilir. Fotoğraf çeşitlerinin neler olduğu hakkında bilgi verilir. Fotoğrafla ilgili olarak aşağıdaki sorular öğrencilere sorulmuştur:

Soru 1: Fotoğrafta neler görüyorsun?

Soru 2: Görselde anlatılan nedir?

Soru 3: Fotoğraf nerede çekilmiş?

Soru 4: Fotoğrafın içermediği şey ne?

Soru 5: İkinci fotoğraf sana neler düşündürdü?

Soru 6: Üçüncü fotoğrafın renk özellikleri hakkında neler söyleyebilirsin?

Soru 7: Son resimde dikkatinizi çeken nedir?

Soru 8: Fotoğrafta temel unsurlar nelerdir?

Soru 9: Hangi duyguları öncelikli olarak ortaya çıkarmaya yöneliktir?

Soru 10: Sizce sanatçının fotoğraflarda vermeye çalıştığı mesaj ne olabilir?

Soru 11: Onunla aynı fikirde misiniz? Neden? (Barrett, 2012, s. 67-68).

Dördüncü Etkinlik: Zamanda Yolculuk

Öğrencilere dördüncü etkinlik olan Zamanda Yolculuk etkinliği verilmiştir. Uzun Mehmet adlı metinden cümleler seçerek etkinlik kâğıdına yazmaları istenir. Seçilen cümlelerin Duyulan Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman ve Gelecek Zamanla çekimlenmiş olmasına dikkat etmeleri istenir. Cümleleri numaralandırıp zaman çizelgesinde numaraları doğru yerlere yazmaları istenir. Bu etkinlik, görseller kullanıldığı zaman dil bilgisi konularının daha akılda kalıcı olup olamayacağını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Metinde okunanların anlaşılması için, olayın hangi zamanda geçtiğinin de doğru tespit edilmesi önemlidir. Bu nedenle de zamanla ilgili bir soru hazırlanmıştır. Seçilen resim zamanı gösteren bir saattir. Resmin rengi de dikkat çekici bir renk olması açısından önemlidir. Çivit mavisi bir zeminde, parlak beyaz ışınlar saatin üzerine doğru akmaktadır. Bu da geçen zamanın hızına işaret edici bir hissi uyandırmaktadır. Bu resmin seçilmesindeki amaç, öğrencilerin dikkatini etkinliğe çekmek olmuştur. Bu etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırma içindir. Öğrencinin dikkatini çekmek amaçlıdır.

Beşinci Etkinlik: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu)

5. etkinlik olan Madende Işık etkinliği öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden fotoğraf yorumu yapmaları istenir. Uzun Mehmet adlı metin, maden bulan bir gencin başından geçenleri anlattığı için, seçilen fotoğrafların konusunun madenciler olması uygun bulunmuştur. Madencilerin zor yaşam koşullarını gösteren siyah beyaz bir fotoğraf seçilmiştir. Bu fotoğraf öğrenciler tarafından yorumlanacaktır. Etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır.

Altıncı Etkinlik: Madende Yaşam (Sunum)

Madende Yaşam adlı etkinlik öğrencilere dağıtılır. Araştırmacı bu etkinlikte kendi bilgisayarını kullanarak, Movie Maker Programından yararlanır. Seçmiş olduğu madenci fotoğraflarıyla kısa bir sunum hazırlar. Daha sonra öğrencilere bu sunumu izletir. Sunumdaki fotoğrafları yorumlamalarını ister. Bu etkinlikle, yine fotoğraf yorumu üzerinde durulmuştur. Ayrıca fotoğraflarla nasıl sunum hazırlanabileceği de öğrencilere gösterilmiştir. Öyküde maden bulmanın ülkenin ekonomisinin gelişmesi için ne denli önemli olduğu üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle madenciliğin önemi ile ilgili fotoğraflar seçilmesi, öykünün daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Bu etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır.

Üçüncü Metin: Görme, Anlama Merakı

“Eskiden çocuklar daha mı öğrenme meraklıydılar, dersiniz. Yoksa bugünkü çocukların merakı başka konulara mı çevrildi? Ne zaman bir küçüğe; Hindistan’a, Kutuplara, Çin Seddi’ne, Mısır piramitlerine, lokomotifin icadına ilişkin soru sorarsanız şe cevabı alıyorsunuz:

-Daha bunları okumadık!

Demek ki zamanımız çocukları ve gençleri, tarihe, coğrafyaya, keşif ve icatlara, dünya çapındaki dâhilere dair ancak okulda edindikleri bilgilerle kalıyorlar. Kendiliklerinden bu konularda bilgi sahibi olmak istemiyorlar. İlgilerini her hâlde başka şeylere saklıyorlar. Hâlbuki elde, düne göre çok daha bol öğrenme imkânları var. Ansiklopediler, cilt cilt seyahat kitapları, tarihî eserler, biyografiler, karşılaştırmalı istatistikler, propaganda broşürleri, radyo televizyon programları, filmler, her türlü meraka cevap verecek kadar bol ve çeşitli.

Bizim çocukluğumuzda ise imkânlar ne kadar azdı. Doymak bilmeyen merakımızı avutmak için ne çocukça çarelere başvururduk. Elimizdeki coğrafya kitaplarını didik didik

etmek yetmiyormuş gibi haritaları oyun malzemesi olarak kullanır, enlem ve boylam çizgileri arasına karışmış küçücük şehir isimlerini birbirimize sorardık. Bütün devletlerin merkezlerini adıyla, nüfus ve yeriyle su gibi bilirdik. O zamanlar çikolataların içinden çıkan bayrak, harita, şehir resimleriyle büyük adam portrelerinden koleksiyonlar yapardık. Pul biriktirirdik ama ticaret için değil, sırf çeşitli memleketlere ait manzaraları, tarihî şahsiyetleri, sembolleri görmek ve öğrenmek için. Yine aynı maksatla kartpostal toplardık.

Jules Verne (Jül Vern)'in ne kadar romanı çıkmışsa hepsini bulur okurduk. Bu sayede kutupları, Antil Adalarını, Afrika'nın balta girmemiş ormanlarını, Çin'i, denizaltı âlemini öğrenirdik. Zevaco (Zevako)'nun romanları, bize bir devrin Fransa, İtalya ve İspanya'sını öğretirdi. Kılıcı karşısında herkesin titrediği roman kahramanlarıyla birlikte, tarihe mal olmuş şahsiyetlerle tanışıklık kurardık. Biri bize Saint Barthelmy (Sen Bartelmi) olayını sorsa bülbül kesilirdik. İspanya'daki engizisyon mahkemelerinin nasıl işlediğini en ince ayrıntıların kadar bilirdik. Aramızda bunların ve diğerlerinin bahsi geçerdi. Bilmeyeni ayıplardık. Tarih öğretmenlerimiz, sözlü yoklamalarda bilgimizden hayrete düşerdi. Edebiyat derslerinde de öğrendiklerimizle öğretmenlerimizi hayran ederdik. Okul idareleri de her dönemde teşekkür ve takdir yazılarıyla bizi ödüllendirirdi.

Hepimiz bir karış boyumuzla, Rönesans Devri adamlarının oburluğu ile sağdan soldan boyuna bilgi edinmeye çalışırdık. Bizde doymak bilmez bir merak vardı. Yanımızda bir şey konuşulduğu zaman konunun cahili olmaktan ödümüz kopardı. Zamanımızda çıkan gazete ve dergilerin her sahadaki ilerlemelere ayırdıkları sayfaları yutarcasına okumak en büyük zevkimizdi. Ama ayakkabı eskitmek korkusuyla top peşinde pek koşmazdık. Babamızdan aldığımız gündelik, sinemaya girmeye yetmediği için sık sık film seyretmeye gitmezdik. Sokakta oynamak da haysiyetimize dokunurdu. Hatta bazı akşamlar fincan ve papazkaçtı oynayan ev halkına bile uymazdık. Misafirlğe gitsek konsol üstünde veya duvarlarda

gördüğümüz hatıra hakkında bilgi edinmeden içimiz rahat etmezdi. Mahallemizdeki caminin, çeşmenin, imaretin kitabelerini pek sökemezdik ama büyüklerimizden sorup öğrenmeyi de ihmal etmezdik. Kısacası biz, çocukluğumuzda bilgi edinmeyi bir oyun, hatta bir huy hâline getirmiştik.

Acaba iyi mi yapıyorduk, kötü mü? Belki kafamızı abur cuburla dolduruyorduk. Elimizdeki malzeme bugünküne göre hayli eksik hatta hatalı idi. Fakat mesele bu değil. Nasıl ve neler öğrendiğimizin önemi yok. Asıl önemli olan şey, daima öğrenmeye hazır, daima iştahlı bir merakımız vardı. Bu merak, müsait şartlar bulsaydı, pekâlâ araştırmacılığa ve yapıcılığa dönebilirdi. Bugünün şartları elbette çok daha elverişli. Fakat çocuklarımızda o eski merak ve ilgiden pek eser yok gibi geliyor bana. Lakin merak, büsbütün ortadan kalkarsa araştırmacılık ve yapıcılığın yolunu bulmak da imkânsız. Merakı, yapıcılık doğrultusunda geliştirmek gerek.” (Sarbay, 2015, s. 176-178).

Tablo 10

Görme Anlama Merakı Metninin Planı

Ay	Hafta	Süre	Tema Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler	Ölçme ve Değerlendirme
Aralık	IV	1	Kişisel Gelişim	Görme, Anlama Merakı	Görsel Okuryazarlık	Kitaptan:	Etkinliklerin değerlendirilmesi
	I	Bir Tablonun Yorumu “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).			1,3,4. Etkinlikler.	Araştırma Etkinlikleri	
					Doğru Bakabilmek “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).	Bir Tablonun Yorumu Doğru Bakabilmek	

Ders Planı ve Etkinlikler

Tema Adı: Kişisel Gelişim

Alt Tema Adı: Öğrenme merakı

İşlenecek Metnin Adı: Görme, Anlama Merakı

İşlenecek Metnin Türü: Söyleşi

Metnin Yazarı/Şairi: Prof. Sabri Esat SİYAVUŞGİL

Ders Süresi: 1 ders saati

Sınıf: 7

Ders Araç ve Gereçleri: Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, TDK Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, defter, kalem, görsel-işitsel araç ve gereçler.

Dersin Kazanımları:

Okuma

“1.Okuma Kurallarını Uygulama

1. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

1. Okuduğu Metni Anlama ve Çözümleme

1. Metnin bağlamında hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.

13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.

19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.

27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.

29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.

4. Söz Varlığını Zenginleştirme

3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.” (MEB, 2006, s. 26-31).

Görsel Okuryazarlık Kazanımları

“Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.” (MEB, 2006, s. 28).

I. Metne Hazırlık

Öğrencilere hangi konulara ilgi duydukları sorulur. Hangi tür kitapları okumaktan hoşlandıklarını ve nedenini anlatmalarını istenir.

Metne Zihinsel Hazırlık

Sosyal medyayla ilgili olup olmadıkları öğrencilere sorulur.

II. Metni Okuyalım-Anlayalım

A. Metni Okuma

Öğrenciler metni önce sessizce okurlar. Daha sonra “tahmin ederek okuma” yöntemi kullanılarak öğrencilere metinle ilgili sorular sorulur. Metnin nasıl devam etmiş olabileceğini öğrencilerin tahmin etmesi istenir. Metin okunurken uygun yerlerde “Sizce bundan sonra ne olacak?” şeklinde sorular yöneltilir. Böylece öğrenciler okuma sürecinde daha aktif olurlar.

Metinde anlamı bilinmeyen kelimelerin altı çizilir. Öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelime ve kelime guruplarını listelemeleri istenir. Ayrıca anlatımın kimin ağzından yapıldığı tespit edilerek, örnek cümleler tahtaya yazılır.

B. Kelime ve Cümle Çalışmaları

Anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamı Türkçe sözlük kitaplarından bakılır. Kelimelerin cümle içinde kullanılması sağlanır.

C. Anlama

Metni anlamaya yönelik aşağıdaki sorular öğrencilere sorulur:

1. Yazar, geçmiş zaman ve yaşadığı zamanla ilgili olarak nasıl bir karşılaştırma yapıyor?
2. Yazarın okuduğu kitaplar günümüzde de okunan kitaplar mı?
3. Metinde kullanılan düşünceyi geliştirme yolları hangileridir?
4. Okuduğunuz metinde kendi hayatınızda da gördüğünüz benzer olaylar var mı?
5. Metin hangi türde yazılmıştır?
6. Metnin ana fikri sizce ne olabilir?

Ç. Araştırma

Öğrencilerden merak ettikleri bir konu hakkında belgesel izlemeleri istenir (Sarbay, 2015, s. 176-177).

III.Görsel Okuryazarlık Etkinlikleri

Etkinlikler tamamlandıktan sonra Gestalt teorisi hakkında bilgi verilir. Gestalt teorisinin ilkeleri öğrencilere anlatılır. Böylece etkinliklerde yer alan görsellerin daha iyi anlaşılması sağlanır. Ayrıca şekil-zemin ilişkisi, yakınlık ilkesi, benzerlik ilkesi gibi ilkelerin bilinmesiyle öğrencilerin baktıkları şekilleri daha iyi anlayabilmeleri sağlanır.

Yedinci Etkinlik: Bir Tablonun Yorumu

“Bir Tablonun Yorumu” adlı etkinlik öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden Nuri ABAÇ’ın “Motor Sefası” adlı tablosunda gördüklerini anlatan kısa bir yazı yazmaları istenir. Görsellerin arasında resimler de yer almaktadır. Görme, anlama merakı adlı metinde özellikle insanın çevresinde gördüğü nesnelere anlamaya çalışması üzerinde durulmaktadır. Sanat eserlerinden bahsedilmektedir. Bu nedenle Türk kültürünü yansıtan tablolarıyla tanınan ressam Nuri ABAÇ’ın bu tablosu öğrenciler için seçilmiştir. Tabloda kültürümüzün izlerini yansıtan Karagöz ve Hacivat da görülmektedir. Bu etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır (EK 27).

Sekizinci Etkinlik: Doğru Bakabilmek

Sekizinci etkinlik öğrencilere verilir. “Doğru Bakabilmek” etkinliğinde, resimde gördüklerini anlatmaları istenir. Gördüklerini açıklamaları istenir. Resimde yer alan şekiller hakkında tartışılır. Gestalt kuramının yansıtıldığı bu resim farklı açılardan bakıldığında gözümüze farklı görünmektedir. Şekle dikkat edince vazo resmi fark edilirken, zeminde iki yüzün birbirine baktığı görülecektir. Metinde geçen doğru bakabilmenin önemi bu resimle daha iyi anlaşılacaktır. İnsanın bakış açısının görüş alanını etkilediği anlaşılacaktır. Etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır.

Dördüncü Metin: Kim Olduğunuz Üzerine

“ ‘Ben kimim?’, ‘Niçin buradayım?’, ‘Yapmak istediğim şey bu mu?’ Çoğu zaman bu üç soruyu sormadan koca bir hayatı yaşar gideriz. Önümüze bir hedef koyarlar, koşturur dururuz; çoğu zaman niye olduğunu bilmeden...

John Lennon (Con Lenin) (bir İngiliz saz ustası) ‘Hayat, biz başka şeyler planlamakla meşgulken olagelen şeylerdir.’ diyor.

Bir gün bakarsınız uzun sandığınız koca bir hayat geçip gidivermiş.

1979 Haziranında Kuleli Askerî Lisesinin hazırlık binasının iç bahçesinde 1.46 boyumla (Bana uzun bir pardösü vermişlerdi.) bahçede yürürken ‘Aaaa bak ileriden bir pardösü geliyor!’ diye şaşırıyorlardı... Selahattin, Şükrü, Tuğrul, Ali oturup ‘Abi 2000 yılı imkânı yok gelmez!’ diye konuşuyorduk. Selahattin okuldan ayrıldı Amerika’da; Şükrü, Ankara Hali’nde kabzımal oldu, Ali kan kanserinden öldü...

Bu kitabı 2002 yılının şubatında yazmaya başladım. Şimdi ömrümün sonu o kadar da uzak gelmiyor.

Kendinize hiç sordunuz mu ‘Ben kimim?’ sorusunu! Yeteneklerinizi, hobilerinizi ve başarılı olduğunuz alanları!..Bunları sormadığınız sürece üretken bir hayatı, dolayısıyla da mutlu bir hayatı hak etmezsiniz.

‘Alice (Alis) Harikalar Diyarında’ kitabı, bildiğimizin aksine bir çocuk kitabı değildir. Bir matematik profesörü ve aynı zamanda bir rahip olan yazar, bu kitabı dönemin İngiltere’sini eleştirmek için Lewis Carroll (Levis Karol) takma adıyla yazar. Kitabın başlarında Alice aşağıya düşer ve bir tavşanla karşılaşır. Önünde iki yol vardır, tavşana sorar: ‘Hangi yoldan gideyim?’ Tavşan bugüne değin duyduğum en iyi cevaplardan birini verir:

‘Nereye gideceğini bilmiyorsan hangi yoldan gittiğinin hiçbir önemi yok.’

Tavşanın diğer yanında bir tavşan da ben olsaydım (Evet, bu tür fantezilerim var!), derdim ki:

‘Aslında, nereye gideceğini bilmenden daha önemlisi, kim olduğunu bilmen. Kim olduğunu bilersen gideceğin yer değiştiğinde ortalıkta dımdızlak kalmazsın ve nereye gideceğini çok daha iyi belirlersin.’

Yavru deve annesine sormuş:

-Anne bizim niye hörgücümüz var?

-Çöl sıcaklığında susuzluğa dayanabilelim diye.

-Anne bizim toynaklarımız niye bu kadar geniş?

-Çölde ayaklarımız kuma batmasın diye.

-Anne bizim boynumuz niye bu kadar uzun?

-Çölde uzaktan gelebilecek tehlikeleri görebilelim diye.

-Peki anne, Allah aşkına bizim hayvanat bahçesinde ne işimiz var?’ (Sarbay, 2015, s.183).

Tablo 11

Kim Olduğunuz Üzerine Metninin Planı

Ay	Hafta	Süre	Tema Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler	Ölçme ve Değerlendirme
Aralık	IV	2	Kişisel Gelişim	Kim Olduğunuz Üzerine	<p>Görsel Okuryazarlık Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık</p> <p>“Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.” (MEB, 2006, s. 17). Dinleme/İzleme.</p> <p>Kendimi Arıyorum</p> <p>“Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar” (MEB, 2006, s. 28).</p> <p>Deyim ve Karikatürler</p> <p>“Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.” (MEB, 2006,s. 17).</p>	<p>Kitaptan:</p> <p>1.,2. ve 4. Etkinlikler.</p> <p>Araştırma Etkinlikleri</p> <p>Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık</p> <p>Kendimi Arıyorum</p> <p>Deyim ve Karikatürler</p>	Etkinliklerin değerlendirilmesi

Ders Planı ve Etkinlikler**Tema Adı:** Kişisel Gelişim**Alt Tema Adı:** Kendini tanıma**İşlenecek Metin Adı:** Kim Olduğunuz Üzerine**İşlenecek Metnin Türü:** Deneme**Metnin Yazarı/Şairi:** Ahmet Şerif İZGÖREN**Ders Süresi:** 1 ders saati**Ders Araç ve Gereçleri:** Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, TDK Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, defter, kalem, görsel-işitsel araç ve gereçler.**Dersin Kazanımları:****Okuma****“1.Söz Varlığını Zenginleştirme**

- 1.Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
2. Dinlediklerinden/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

3. Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

2. Okuma Alışkanlığı Kazanma

1. Süreli yayınları takip eder.” (MEB, 2006, s. 30-31).

Görsel Okuryazarlık Kazanımları

“Dinlediklerinde/izlediklerinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.” (MEB, 2006, s. 17).

“Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar” (MEB, 2006, s. 28).

I. Metne Hazırlık

Öğrencilerden kendilerini yetenekli gördükleri alanları anlatmaları istenir. Hangi mesleği seçeceklerine karar verip vermedikleri sorulur. İlgi duymadıkları bir konu hakkında çalışmak zorunda kaldıklarında nasıl hissettiklerinden bahsetmeleri istenir.

Metne Zihinsel Hazırlık

Öğrencilerden seçmeyi düşündükleri meslekle ilgili bilgi vermeleri istenir.

II. Dinleyelim Anlayalım

Dinleme

Öğrencilerden not alarak dinlemeleri istenir. Böylece okunan metinlerin de daha iyi anlaşılabilmesine dikkat çekilir.

Metin okunurken önemli yerlerde okuma kesilir. Böylece öğrenciler not alarak, okuduklarını daha iyi anlama şansı yakalar. Anlamı bilinmeyen kelimeler tespit edilir. Defterlere bu kelimeler anlamlarıyla birlikte yazılır.

B. Kelime ve Cümle Çalışmaları

Metinde geçen, anlamı bilinmeyen kelime ve kelime gurupları seçilir. Bunların anlamı öğrenciler tarafından önce tahmin edilmeye çalışılır. Bu tahminler metnin bağlamından yola çıkılarak yapılır. Ardından sözlükten bakılarak tahminlerin doğru olup olmadığı öğrenilir.

“Rahip, imam, vaiz, haham, müezzin, zangoç” bu kelimelerin anlamları öğrencilere sorulur. TDK Türkçe sözlük’ten bu kelimelerin anlamlarına bakılması istenir. Bu kelimeleri öğrencilerden cümle içinde kullanmaları istenir.

C. Anlama

Metnin daha iyi anlaşılması için aşağıdaki sorular sorulur:

1. Yazar insanın kendisini daha iyi tanınması için hangi soruları kendisine sorması gerektiğini düşünüyor?
2. Alice (Alis)’in tavşana sorduğu soruya tavşan nasıl bir cevap veriyor? Bu cevaptan ne alıyorsunuz?
3. Yavru deve ile annesinin sözleri sizin için ne anlam ifade ediyor?

Ç. Araştırma

Öğrencilerden “deneme” türü ve bu türde yazan yazarları araştırıp okumaları istenir (Sarbay, 2015, s. 182-184).

II. Görsel Okuryazarlık

Öğrencilere sunum hazırlanması hakkında bilgi verilir. Sunum hazırlarken konuyu belirledikten sonra, konuyla ilgili fotoğrafların seçimine dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durulur. Ayrıca kullanılan fotoğrafların kaynaklarını vermek gerektiği hatırlatılır.

Karikatürün ne olduğu hakkında bilgi verilir. Karikatürün sosyal yaşamdaki yeri ve toplumu etkileyen yönleri hakkında durulur. Bu sanatın özellikleri öğrencilere açıklanır. Karikatürün tarihçilere ve sosyologlara nasıl faydası olduğundan bahsedilir.

Dokuzuncu Etkinlik: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık

Etkinlik dokuz için öğrencilerle “Farklı Biri Olsaydık” (EK 16, EK 29) adlı video izlenir. Bu video bir çocuk sinemasından alınan kısa bir bölümdür. Filmin bu bölümünde, bir bilim adamı olmak isteyen küçük bir çocuk icat yapmaya çalışır. Ayakkabı boyası dediği bir boya icat ederek, bağcığı olmayan bir ayakkabı, sprey ayakkabıyı icat eder. Çünkü ayakkabı

bağcıklarının çözülmesini büyük bir sorun olarak görmektedir. Ancak sürdüğü boya bu sefer de ayağından çıkamaz. Bu durumuyla sınıf arkadaşları dalga geçer. Eve döndüğünde büyük bir hayal kırıklığı içindedir. Odasına kapanmış üzülürken babası ve annesi ona destek olmaya çalışır. Odaya giren annesi, ona inandığını ve bir gün gerçek bir bilim adamı olacağını söyler. Böylece küçük bilim adamının kendine güveni tekrar gelir. Yapmak istediklerini elde etmek için, vazgeçmemeye ve çok çalışmaya kendi kendine söz verir. Videoda anlatılanlar, okunan metindeki düşünceye benzer düşünceler barındırmaktadır. Çünkü bu videoda da çocuk kendini bulmaya çalışmaktadır. İsteklerinin farkındadır ve hayallerinin peşinden gitmeye karar verir. Öğrencilerden izledikleri videoda geçen olayın sonucunu kendi düşüncelerine göre anlatan bir yazı yazmaları istenir. Bu etkinlikte görsel mesajlar anlamlandırılmıştır.

Onuncu Etkinlik: Kendimi Arıyorum

Onuncu etkinlik öğrencilere dağıtılır. “Kendimi Arıyorum” adlı etkinlikte (EK 17, EK 30) karikatürün hangi deyimini hatırlattığı öğrencilere sorulur. Kendi yaşamlarından bir olayla karikatürü açıklayan kısa bir yazı yazmaları istenir. Burada geçen deyim, “bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak” deyimidir. Söylenen söze önem verilmediği, umursanmadığı zamanlarda kullanılan bu deyim, metinde insanın kendisini tanınmasının öneminin anlatılmasıyla ilgilidir. Çünkü dikkat etmediğimiz, önemsemediğimiz kimi konular, bazen bizim kendimizi geliştirmemizi engeller ve bizi zor durumda bırakabilir. Hem kullanılagelen bir deyim hatırlanması, hem de metnin görsellerle desteklenmesi için, böyle bir etkinlik hazırlanmıştır. Burada görsellerin anlamlandırılması yapılmıştır.

On Birinci Etkinlik: Deyim ve Karikatürler

On birinci etkinlik “Deyim ve Karikatürler” dir. Öğrencilerden “Etekleri zil çalmak” deyimini anlatan bir karikatür çizmeleri istenir. Bu deyim; büyük bir sevinç yaşandığında

kullanılan bir deyimdir. Metinde insanın hayatı boyunca karşısına çıkan olaylara, yaşamın acısıyla tatlısıyla geçip gidişine değinilmiştir. Bu nedenle, insan duygularını anlatan bu deyim açıklayan bir karikatür çizilmesi öğrencilerin metnin daha iyi anlamasına yardımcı olacaktır. Aynı zamanda, karikatür çizerken deyim gerçek anlamı ve mecazî anlamı arasında ilişki kurabileceklerdir. Burada öğrencilerden istenen çok iyi bir karikatür çizimi elbette değildir. Bunun için ayrı bir yeteneğe ihtiyaç vardır. Onların amatörce çizimlerini görmek istenmektedir. Burada önemli olan farklı düşünebilmek ve bunu karikatürlerine aktarabilmeleridir. Bu etkinlikte görsel mesaj üretilmektedir (EK 31).

Beşinci Metin: İlk Elbisem

Toroslar'ın bol engebeli, sarp, dik dağlarında, bitmez tükenmez düzlüklerinde geçti çocukluğum. Öbür arkadaşlarım gibi çalı dibinde büyüdüm. Oğlak, sığır, davar peşinde koştum. Yaz boyunca lastik gibi sert, gök dağ eriklerini yedim, iki taşın arasında dövüp yumuşatarak (Şimdiki bolluk bereket nerde o zamanlar...).

On yaşında bademciklerim şişince doktorla, antibiyotikle tanıştım.

On iki yaşında ilk resmimi çektirdim, diplomama yapıştırmak için.

İlk kez ilçe dışına çıkışım da o yıla rastlar. Bu çıkış, belleğimdeki kalan en canlı olaylardan biridir... Otobüsümüz ormanlık bir yerden süzülüp bir sırtı dolandı. Çok aşağılardan kıvrım kıvrım bir çay akıyordu. Karşıda o güne kadar görmediğim bir yeşillik, mavilik gözüme çarptı. Soramadım kimseye ne olduğunu. Ama bizim köyden gelin gitme Emine Abla, hayretini gizleyemedi.

-Amanının!..Soğan tarlasına bakın...

Ancek Emine Abla, üç kilometre sonra Eğirdir Gölü'nün o berrak, tertemiz sularını görünce bozuldu. Utandı, konuşmadı hiç.

Haydarpaşa'da trenden inip toprağa ayak basmam unutulacak gibi değildi!.. Sanki Ay'a ayak basan ilk insandım, başka bir yıldız konmuşum. Çiçeklenmiş umutlarla yaşama

“merhaba” diyordum. Güven doluydum. Gurur duyuyordum böyle bir kente gelmekten...Birkaç gün içinde ilk kez otobüse binmişim, handa yatmışım, koskocaman trene binmişim, uzaktan da olsa yurdumun pek çok yerini görmüştüm. Ve gidecektim. Yarım saat sonra Asya’dan Avrupa’ya geçecektim. Hey gidi hey!.. Kim bilir Sultan Mehmet, bu güzel şehri alınca bu sevinci, bu coşkuyu duymuş mudur?..

Babamın Nişantaşı’nda altmış liraya kiraladığı gecekonduda en çok elektrik dikkatimi çekmişti. Aman Allahım, içerisi ne kadar da aydınlıktı! Ne dumanı vardı, ne isi...

Yere yatakları serdikten sonra, babama yardım eden ağabeyim, ciddi bir sesle şöyle demişti:

-Hadi, ışığı üfür de yatalım.

İlk ayakkabımı İstanbul’a giderken giymişim. Potinden bozma, eski bir ayakkabıydı. Ağırdı, ‘tak, tak’ ses çıkarırdı yürürken.

‘İlk’lerden biri de pantolonumdu. Onu da ayakkabımla birlikte giymişim. Renk değiştirmiş, sol dizi yamalı, uçları topuklarıma inen ince bir pantolundu.

Babam köy ölçülerine göre iyi kazanıyordu. Litresi yüz elli kuruşa süt satıyorduk. Babam çok dindar bir adamdı. Asla hile yapmazdı ve sütün en iyisini bulurdu. Günlük, has sütün tiryakileri de babamı bırakmazlardı. ‘ Ben hiçbir devirde bu kadar para kazanmadım.’ diye sevincini belli ediyordu babam. (...) Ama çok borçluydu. Üst baş, eşya hemen hiçbir şey almıyordu. Sadece yiyecek alırken parayı düşünmüyordu. ‘Yemek önemli’ diye de sık sık vurguluyordu. Durmadan borç ödüyordu... Köydeyken geceler boyu neden uzun uzun düşündüğünü şimdi anlıyorum. Bir yandan da gurur duyuyordum: Ne kadar çok saygınlığı varmış babamın! Kim borç üstüne borç alabilir bu kadar?

Üstümü başımı babam hemen değiştirir umuyordum ama o hiç oralı değildi. Ben de söyleyemiyordum ama çok utanıyordum. Her gün birlikte gidip geliyor, beş litrelik güğümü taşıyor, apartmanlara çıkıp süt veriyordum.

Yirmi gün falan böyle geçti.

Bir öğle zamanı Amerikan Hastanesinin önünde bir eskiciyle karşılaştık. Babam aniden durdu.

-Eskici dedi, çocuğa göre bir elbisen var mı?

Eskici davrandı, çabucak bir elbise çıkardı, babama doğru uzattı. Tam bana göreydi! Üstümde ölçtüm, ne uzun, ne kısa...Hafif sarılı, göklü bir elbiseydi. Çok giyilmediği de belli oluyordu. İlk kez bir elbisem olacaktı. Gururla İstanbul sokaklarında dolaşacaktım. Nişantaşı'nın lüks apartmanlarının servis merdivenlerinden çıkıp müşterilerimize süt verecektim. Ta aşağılarda gecekonduları dolaşacaktım akşam seferinde. Ne güzel!..

-Söyle bakalım, ne istiyorsun? dedi babam.

-Yüz yirmi beş lira...

Babam güldü:

-Olacak bir şey söyle de alalım.

-Peki, sen ne vereceksin?

Babam bir an düşündü. 'Tamam' dedim içimden, 'yüz yirmi lira verip alacak. Bundan iyisi can sağlığı...Allah için eskici de fazla istemedi. Yenisi kim bilir ne kadardır...'

Ama hâlâ düşünüyordu babam.

-Hadi söyle, diye üsteledi eskici.

Babam gülümseyerek:

-Elli lira...dedi.

Başımdan kaynar sular döküldü! Yüreğimin derinliklerinden bir parça kopup gitti. 'Eyvah!' dedim. 'Kaçtı bu fırsat! Almayacak babam elbise melbise...Şimdi köyde olsam da davar gütsem...Kimse demez bana, pantolonun niye yamalı diye, neden çarık giyiyorsun diye...'

Bereket versin, adam babamın yakasını koyverecek cinsten değil, asıldıkça asıldı. Meğer babam da epeyceymiş, ne yaman pazarlık yapıyordu!

En sonunda altmış beş liraya anlaştılar. Dünyalar benim oldu!

Ama ne ben sevincimi belli ettim, ne de babam gururlandı. Elbiseyi bana uzatıp olağan bir sesle:

-Hadi oğlum elbiseyi eve bırak da ‘beşliği’ doldur gel, dedi.

Yürüdüm.

Köşeyi döndüm, baktım babam görünmüyor, koştum.

Birden Vali Konağı Caddesi’ne gelmiştim. İnsanlar sel gibi arabalar vızır vızır... Ama gören kim? İstanbul’da benden başka yaşayan var mı? Olsa bile benden mutlusu var mı? Her yer, her yol, her şey benim artık, benim! Hatta İstanbul bile!..

Yolun tam ortasına varmıştım ki, ‘zınk!’ diye bir kamyon durdu dibimde. Tekerlekleri süründü biraz. Aramızda üç beş santimlik bir boşluk var, yok...Bir an ne olup bittiğini anlayamadım. Şoför camdan başını çıkarmış, elleri havada, ağzından köpükler saça saça bağıırıyordu.

Kime bağıırdığını bilmiyor, ne söylediğini duymuyordum bile. Sadece bir an, ‘Bana bağıırsa gerek...’ diye düşündüm.

Sonra koştum gene; uçtum, uçtum!..” (Sarbay, 2015, s.187).

Tablo 12

İlk Elbisem Metninin Planı

Ay	Hafta	Süre	Tema Adı	Metnin Adı	Kazanımlar	Etkinlikler	Ölçme ve Değerlendirme
		2				Araştırma Etkinlikleri	
	IV				Görsel Okuryazarlık Karton Üzerine Görsel Tasarım	Karton Üzerine Görsel Tasarım	Etkinliklerin değerlendirilmesi
Ocak			Kişisel Gelişim	İlk Elbisem	“Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.” Konuşma (MEB, 2006, s. 23).		
	I				“Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.” Yazma (MEB, 2006, s. 33).		

Ders Planı ve Etkinlikler**Tema Adı:** Kişisel Gelişim**Alt Tema Adı:** Azla yetinmeyi bilmek**İşlenecek Metnin Adı:** İlk Elbisem**İşlenecek Metnin Türü:** Hikâye**Metnin Yazarı/Şairi:** Bekir ÖZCAN**Ders Süresi:** 1 ders saati**Sınıf:** 7**Ders Araç ve Gereçleri:** Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, TDK Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, defter, kalem, görsel-işitsel araç ve gereçler.**Dersin Kazanımları:****Okuma**

“1.Okuma Kurallarını Uygulama

5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

2. Okuduğu Metni Anlama ve Çözümleme

1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.

12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.

13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.

14. Metne ilişkin sorular oluşturur.

15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.

19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.

21. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.

23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.

24. Metnin öncesi ve /veya sonrasına ait kurgular yapar.

27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.

28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.

30. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.

4. Söz varlığını zenginleştirme

3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.” (MEB, 2006, s. 26-31).

Görsel Okuryazarlık Kazanımları

“Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.” Konuşma (MEB, 2006, s. 23).

“Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.” Yazma (MEB, 2006, s. 33).

I. Metne Hazırlık

Öğrencilerden karşılaştıkları güçlüklerle nasıl mücadele ettiklerine örnek olabilecek bir anılarını anlatmaları istenir.

Metne Zihinsel Hazırlık

Öğrencilerden ülkemizdeki yardım kuruluşlarının yaptıkları çalışmalar hakkında söz alarak bildiklerini sınıfta arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir.

II. Metni Okuyalım-Anlayalım

A. Metni Okuma

Önce metin okuma kuralları hatırlatılarak okunur. Vurguya ve tonlamaya önem verilir. Öğrencilerden metni sessizce okumaları istenir. Bu okuma sırasında, öğrencilerden metinde anlamını bilmedikleri kelimelerin altını çizmeleri istenir. Daha sonra öğrenciler sırayla metni okurlar. Okuma sırasında diğer öğrenciler metni takip ederler. Metin okunduktan sonra, bir öğrenci metinde anlatılanları özetler.

Metin okunurken, öğrencilerden kısa notlar almaları istenir. Böylece anlatılan konunun daha iyi anlaşılması sağlanır.

B. Kelime ve Cümle Çalışmaları

Öğrencilerden bilinmeyen kelimeleri not almaları istenir. Önce metnin bağlamından hareketle, bu kelimelerin anlamının tahmin edilmesi sağlanır. Daha sonra da, TDK Türkçe Sözlük'ten yararlanarak kelimelerin anlamları öğrenilir.

C. Anlama

Metinle ilgili aşağıdaki sorular öğrencilere sorulur:

1. Öykü kahramanı çocuğun yaşamı hakkında genel olarak neler söyleyebilirsiniz?
2. Öyküdeki çocuğun babasının maddi durumu nasıldır?
3. Öykünün serim, düğüm ve çözüm bölümünde yaşananları kısaca anlatınız.

Ç. Araştırma

Öğrencilerden öykü türünde yazılmış eserlere ve okudukları öykü yazarlarına örnekler vermeleri istenir.

III. Görsel Okuryazarlık Etkinlikleri

Etkinlik “Karton Üzerine Görsel Tasarım” için öğrencilere bir büyük boy karton verilir. Öğrencilerden hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin resimlerini farklı kâğıtlara çizmeleri istenir. Arkadaşlarıyla birlikte bu resimleri hikâyedeki zaman akışına uygun şekilde kartonun üzerine yapıştırmalarını istenir.

On İkinci Etkinlik: Karton Üzerine Görsel Tasarım

Görsel bir materyali sınıftaki tüm öğrencilerin katılımıyla yapmayı hedefleyen bu etkinlik için araştırmacı gerekli malzemeleri sınıfa getirir. Boya kalemleri ve küçük kâğıtlar öğrencilere dağıtılır. Öykünün serim, düğüm veya çözüm bölümünden istedikleri bir olayı resim olarak bu dağıtılan kâğıtlara çizmeleri istenir. Ardından da boyamaları gerektiği belirtilir. Tamamlanan resimler toplanır. Büyük boy bir kartona yapıştırılır. Böylece öykünün resim olarak tasvir edilmesi sağlanır. Bu etkinlikte görsel mesaj üretilmektedir (EK 32, EK 19).

Ders Planı

Derslerin nasıl bir programa uygun olarak süreceği araştırmacı tarafından uzman görüşü alarak belirlenmiştir. Çalışmanın yapılacağı okullara giderek öğretmenlerle görüşen araştırmacı, öğretmenlerin öğretim programının yetişmemesi konusundaki endişeleriyle karşılaşmıştır. Araştırmacı işlenen kitaptaki metinlere devam edeceğini ve programı aksatmayacağını belirterek öğretmenlerin bu konuda kendisine güven duymalarını

sağlamıştır. Sürenin toplam 3 hafta ve her hafta ikişer saat olacağına öğretmenlerle görüşmeleri sonucunda karar veren araştırmacı, pilot uygulama ve gerçek uygulamanın toplam altı hafta olmasına karar vermiştir. Pilot uygulamanın yapılacağı okulla gerçek uygulamanın yapılacağı okulda yapılan görüşmeler eş zamanlı olarak araştırmacının bizzat kendisi tarafından sürdürülmüştür. Ders programı aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Etkinliklerin hazırlanması tamamlandıktan sonra araştırmacı bir komisyon oluşturarak etkinliklerle ilgili uzman görüşü almıştır. 12.11.2015'te Dekanlık Toplantı Salonu'nda Etkinlikleri Değerlendirme Toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıda yapılacak olan sunumlar, izlenecek olan kısa film izlenmiştir. Ayrıca seçilen fotoğraflar ve resimler değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yaş seviyesine uygun olmayacak resimler kaldırılmıştır. Ayrıca bir etkinlikte gereksiz yere, bir amacı olmayan resim de çıkartılmıştır. Böylece etkinliklere son şekli verilmiştir.

Tablo 13

Bu Temada İşlenecek Metinler

Metinler	Türler	Yazarlar	Süre
1.Güneşe Doğru	Öykü	Hakkı ÖZKAN	2 ders saati
2.Uzun Mehmet	Biyografi	Turan OFLAZOĞLU-Emin ÇAKIROĞLU	1 ders saati
3. Görme, Anlama Merakı	Söyleşi	Prof. Sabri Esat SİYAVUŞGİL	1 ders saati
4. Kim Olduğunuz Üzerine	Deneme	Ahmet Şerif İZGÖREN	1 ders saati
5. İlk Elbisem	Öykü	Bekir ÖZCAN	1 ders saati

Tablo 13'te Türkçe derslerinde işlenen metinler, metinlerin türleri, yazarları ve bu metinlere ayrılan ders saati görülmektedir. Hakkı Özkan'ın Güneşe Doğru öyküsü iki ders saatinde işlenmiştir. Uzun Mehmet adlı biyografi bir ders saatinde, Görme, Anlama Merakı

adlı söyleşi ise yine tek ders saatinde işlenmiştir. Ahmet Şerif İZGÖREN'in Kim Olduğunuz Üzerine metni ve Bekir ÖZCAN'ın İlk Elbisem adlı öyküsü de bir ders saatinde işlenmiştir.

Uygulama Programı

Tablo 14

Pilot Uygulama-Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu

Tarih	Metin	Konu ve Etkinlikler
17.11.2015	Bülent Hoca Ders Gözlemi	Atatürk ve Kültür Akılcıydı Bilime İnanırdı
18.11.2015	Özlem Hoca Ders Gözlemi	Zaman Kipleri
01.12.2015	Güneşe Doğru	Bülent Hoca-7/A Kontrol Gurubu
02.12.2015	Güneşe Doğru	Özlem Hoca 7/B Deney Gurubu Kavramları Resimle Anlatmak Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık Görsellerdeki Sihir
08.12.2015	Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı	Bülent Hoca 7/A Kontrol Gurubu
09.12.2015	Uzun Mehmet- Görme Anlama Merakı	Özlem Hoca 7/B Deney Gurubu Zamanda Yolculuk Madende Işık (Fotoğraf Yorumu) Madende Yaşam (Sunum) Bir Tablonun Yorumu Doğru Bakabilmek
15.12.2015	Kim Olduğunuz Üzerine- İlk Elbisem	Bülent Hoca Kontrol Gurubu 7/A
16.12.2015	Kim Olduğunuz Üzerine- İlk Elbisem	Özlem Hoca 7/B Deney Gurubu Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık Kendimi Arıyorum Deyim ve Karikatürler Karton Üzerine Görsel Tasarım

Tablo 14'te pilot uygulamanın yapıldığı Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu'nun ders planı görülmektedir. Çalışma 17 Kasım 2015'te başlamış ve 16 Aralık 2015'te tamamlanmıştır. Derslerde işlenecek metinler ve etkinlikler tabloda görülmektedir. Deney gurubunda araştırmacının hazırlamış olduğu görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri kullanılmıştır. Kontrol gurubunda ise bu etkinliklere yer verilmemiştir.

Tablo 15

Asıl Uygulama- Ömer Mart Ortaokulu

Tarih	Metin	Konu ve Etkinlikler
18.12.2015	Erol Hoca Ders Gözlemi Kontrol Gurubu	Zaman Kipleri
18.12.2015	İlknur Hoca Ders Gözlemi Deney Gurubu	Düşünceyi Geliştirme Yolları
21.12.2015	Güneşe Doğru	Erol Hoca Kontrol Gurubu İlknur Hoca-Deney Gurubu 7/D Kavramları Resimle Anlatmak Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık
24.12.2015	Güneşe Doğru	Görsellerdeki Sihir
28.12.2015	Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı	Erol Hoca Kontrol Gurubu İlknur Hoca Deney Gurubu 7/D Zamanda Yolculuk
31.12.2015	Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı	Madende Işık (Fotoğraf Yorumu) Madende Yaşam (Sunum) Bir Tablonun Yorumu Doğru Bakabilmek
04.01.2016	Kim Olduğunuz Üzerine-İlk Elbisem	Erol Hoca Kontrol Gurubu İlknur Hoca Deney Gurubu 7/D Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık
07.01.2016	Kim Olduğunuz Üzerine-İlk Elbisem	Kendimi Arıyorum Deyim ve Karikatürler Karton Üzerine Görsel Tasarım

Pilot uygulamayla eş zamanlı olarak asıl uygulama Ömer Mart Ortaokulu'nda 18 Aralık 2015'te başlamış ve 7 Ocak 2016'da tamamlanmıştır. Pilot uygulamadaki gibi, burada da araştırmacının hazırlamış olduğu görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri yalnızca deney gurubunda kullanılmıştır. Kontrol gurubunda bu etkinlikler uygulanmamıştır.

Araştırmanın Uygulama Süreci**Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu (Pilot Uygulama)****7-A (Kontrol Grubu)-17.11.2015-Bülent Hoca'nın Dersinin Gözlemi**

Uygulamaya başlamadan önce ders öğretmeni Bülent Hocayla görüştük. Bir dersine girerek, gözlem yapmak istediğimizi söyledik. Böylece ders anlatırken nasıl bir yöntem izlediğini, sınıfın durumunu görebileceğimizi söyledik. Ayrıca çalışmaya başlamadan önce öğrencilerin araştırmacıyı tanınmasının iyi olacağını belirttik. Bülent Hoca düşüncemizi uygun buldu.

Bülent Hoca, dersin başında ne işleneceğiyle ilgili genel bilgi verdi. Bir öğrenci harita getirdi. Harita kullanılarak Türk kültürü anlatılacaktı. Bülent Hoca, Mevlana ile ilgili bir metni, harita gelinceye kadar anlattı. Böylece konuyu tekrarladı. Haritayı kullanarak, Türk Devletlerinin yayıldıkları bölgeleri öğrencilere gösterdi.

Öğretmen önce metni okudu. Sonra bir öğrenci okudu. Daha sonra da Bülent Hoca öğrencilere soru-cevap yöntemiyle metinle ilgili sorular sordu. Metinden ne anladıklarını öğrenmeye çalıştı. Bülent Hoca, Atatürk'ün dikkat çektiği konuları anlattı. Konuyla ilgili öğrencilere sorular yöneltti.

Daha sonra öğretmen, genel kültürle ilgili, eğitimdeki yeniliklerle ilgili tartışma ortamı yarattı. Öğrencilerden kültürlerin taklit edilmesi konusunda düşüncelerini belirtmelerini istedi. Metni farklı öğrencilerin okumasını sağladı. Bülent Hoca, toplumda aile hayatıyla ilgili Atatürk'ün görüşleri hakkında bilgi verdi. Bilinmeyen kelimeler üzerinde duruldu. Örneğin; “boyunduruk” kelimesinin anlamını öğrencilere soran Bülent Hoca, bu kelimenin anlamını bilmiyormuş gibi bir davranış gösterdi. Böylece öğrencilerin dikkatini bilinmeyen kelimelere çekmiş oldu. Sonra da kelimenin anlamını kendisi açıkladı.

7-B (Deney Grubu)-18.11.2015-Özlem Hoca Ders Gözlemi

Deney grubu olarak seçtiğimiz sınıfın öğretmeni Özlem Hocayla da Bülent Hocayla yaptığımız görüşmeye benzer bir görüşme yaptık. Bir dersinde gözlem yapmak istediğimizi, bunun öğrencilerin uygulamadan önce araştırmacıya alışabilmeleri için iyi bir fırsat olacağını açıkladık. Kendisi bize yardımcı olacağını söyledi ve araştırmacıyı dersine kabul etti.

Özlem Hoca, derse önce konu tekrarı ile başladı. Öğrencilere fiil çekimleriyle ilgili örnek cümleler sordu. Arkasından yeni konuya geçti. Fiilde kip ve zaman konusunu anlattı. Sonra da örnek cümleleri tahtaya yazdı. Özlem Hoca, öğrencilerle tartışarak, cümlelerin hangi

kipte çekimlenmiş olduğunun belirlenmesini sağladı. Öğrenciler konu anlatımından sonra anlamadıkları yerleri öğretmenlerine sordular. Ardından öğretmenleri, öğrencilere bir etkinlik dağıttı. Bu etkinlikte de örnek cümleler vardı. Bu örnek cümleleri öğrenciler yanlarındaki arkadaşlarıyla tartışarak yaptılar.

İkinci derste dil bilgisi etkinliği yapıldı. Soru-cevap yöntemiyle cümlelerin hangi kipte çekimlendiğini Özlem Hoca öğrencilere sordu. Son olarak bir öğrenci Harf İnkılabıyla ilgili bir yazı hazırlamıştı. Dersin sonunda öğrenci bu yazıyı okudu.

7-A (Kontrol Grubu) Birinci Ders: Güneşe Doğru-1 Aralık 2015

Dersin başında ön testlerden “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”ni öğrencilere uyguladık.

Derse başlarken, sınıf listesinden bir öğrenci seçtik. Derste işlenecek olan “Güneşe Doğru” adlı metne bir giriş olması için “Yüzmeyi nasıl öğrendiniz?” sorusunu seçtiğimiz öğrencilere sorduk. Öğrenciler yüzmeyi öğrenirken yaşadıklarından bahsetti. Öğrencilerden Güneşe Doğru metnini kitaplarında açmalarını istedik. Metni sesli okumaya başladık, daha sonra da öğrenciler tarafından metin okunmaya devam edildi.

Bir öğrencinin metnin türünün ne olduğunu açıklamasını istedik. Hikâye türü olduğunu öğrenciler belirtince de, bir başka öğrenciden hikâyenin tanımını yapmasını istedik. Soru-cevap yöntemini kullanarak, hikâyenin unsuru olan olay, yer, zaman ve kişilerin öğrenciler tarafından tespit edilmesini sağladık. Böylece hikâye daha iyi anlaşıldı.

Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeleri söylemelerini istedik. Öğrenciler kulaç, avurt, kırçıl, midye, kaptan, tayfa kelimelerinin anlamlarını açıkladılar.

İkinci derste hikâye haritası tahtaya çizdik. Hikâye haritasındaki unsurlar olan olay, yer, zaman, şahıslar ve özellikleri öğrencilerle birlikte yazdık.

Bu çalışmanın ardından öğrencilere “Atasözü nedir?” sorusunu yönelttik. Aldığımız cevaplardan sonra, atasözünün tanımını yaptık ve deyimlerle atasözleri arasındaki farkı açıkladık. Öğrencilerin hoşuna gideceğini ve ilgilerini çekeceğini düşündüğümüz “çizmeyi aşmak” deyiminin nasıl ortaya çıktığını anlatan hikâyeyi anlattık.

“Eşleştirelim” adlı etkinliğe geçildi. Atasözlerini ve anlamlarını karışık olarak tahtaya yazdık. Seçilen öğrenciler tahtaya kalkıp, atasözüyle anlamını eşleştirmeye çalıştı.

Son olarak hikâyeye öğrencilerden kendilerinin birer başlık bulmalarını istedik. Başlıkları tahtaya yazdık. Öğrencilere başlıkları beğenip beğenmediklerini sorduk, beğenilen sayısını karşılarına yazdık. Böylece sınıfça en çok beğenilen iki başlık seçildi. Bu başlıkları bulan öğrencilere bir sonraki derste birer küçük hediye getireceğimiz müjdesini verdik. Dersi tamamladık. Dersin sonunda “Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği”ni öğrencilere uyguladık.

Güneşe Doğru- 2 Aralık 2015-7/B Deney Grubu

Dersin başında “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”ni öğrencilere uyguladık. Metne giriş ve bir hazırlık olması için öğrencilerden yüzmeyi nasıl öğrendiklerini anlatmalarını istedik. Güneşe Doğru adlı öyküyü önce sesli okuduk. Ardından öğrenciler sırayla metni sesli okudular. Metni açıklamaya ve anlamaya yönelik soruları öğrencilere sorduk. Daha sonra anlamı bilinmeyen kelimeleri öğrenciler belirledi ve öğrencilerle birlikte kelimelerin anlamını açıkladık.

Hazırlamış olduğumuz ilk etkinliği öğrencilere dağıttık, metinde geçen korku, endişe gibi duyguları çizimlerle ifade etmelerini öğrencilerden istedik. Çizimin nasıl olacağı

konusunda öğrenciler ilk olarak tereddüt etti. Tahtaya örnek çizimler yaptık, öğrenciler de kendi çizimlerini etkinlik kâğıtlarına yaptılar.

İkinci dersin başında öğrencilere Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'ni uyguladık. Görsel okuryazarlık hakkında kısaca bilgi verdik. Tanımı, neden gerekli olduğu, görsellere nasıl bakılması gerektiği konusunda bilgiler verdikten sonra bilgisayarımızı açtık. Bilgisayarda Movie Maker Programıyla fotoğrafları seçip, sunumumuza müzik ekledik. Bu sunumda, tıpkı okudukları hikâyedekine benzer bir şekilde, başımızdan geçen bir olayı fotoğraflarla anlattık. Daha sonra bir öğrenciden sunumdaki fotoğraflardaki gibi, başından geçen bir olayı özetlemesini istedik. Tesadüfen tanıştığımız bir Japon arkadaşımızın bizi Türkiye'de ziyaret edişini içeren fotoğrafları öğrencilere sunum olarak hazırladık.

Hikâye haritasını tahtaya çizdik, öğrencilerden hikâyenin olay, yer, zaman, şahıslar ve özelliklerini doldurmalarını istedik.

Son olarak üçüncü etkinlikte, Leonardo de Vinci'nin Son Akşam Yemeği adlı tablosunu öğrencilerden yorumlamalarını istedik. Bu etkinlikte öğrencilerin yorum yapmakta zorlandıklarını gördük. Resimdeki insanların ne yaptığını ve resmin yansıttığı duyguları öğrencilerin açıklayamaması üzerine, tablo hakkında bilgi verdik. Bu etkinliğin pilot uygulamadan sonra yapılacak esas uygulamada kullanılmamasının daha doğru olacağı yargısına vardık. Dersi tamamladık.

Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı- 2. Hafta 8 Aralık 2015- Kontrol Gurubu 7/A

Konuya ön hazırlık olması için, öğrencilere tarihte önemli bir icat yapmış herhangi bir kişiyi tanıyıp tanımadıklarını sorduk. Edison'un ampülü icat ettiğini söyleyen öğrenciler Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettiğine de değindiler. Buradan yola çıkarak, işleyecekleri

metnin Uzun Mehmet adındaki bir gencin kömürü buluş hikâyesi olduğunu söyleyerek metni okumaya geçtik. Metni önce sesli okuduk. Metni okurken okuma kurallarına, ses tonuna, noktalama işaretlerine dikkat edilmesi gerektiğine dikkat çektik. Öğrenciler de metni sesli okudular.

Araştırmacı: Okuduğunuz hikâyede anlatılanları anlatır mısın?

Ahmet: Uzun Mehmet adında biri askere gidiyor. Askerde komutanı onlara kömürü gösteriyor. Sizler de memleketinize gidince bu kömürü arayın. Memleketiniz için çalışın diyor. Uzun Mehmet köyüne dönünce buğday öğütmek için değirmene gidiyor. Orada kömür buluyor. İstanbul'a gidip kömürü bulduğunu komutanına haber veriyor. Komutan da hükümete haber verip Uzun Mehmet'in devletten para kazanmasını sağlıyor.

Araştırmacı: Bu hikâyenin ana fikri nedir?

Seda: Vatana hizmet etmenin önemi.

Metnin ana fikrini ve yardımcı unsurlarını tahtaya yazdık.

Araştırmacı: Şimdi de anlamını bilmediğimiz kelimelerin anlamlarına bakalım.

Öğrenciler anlamını bilmedikleri kelimeleri söylediler. Maden, bölük, asker, komutan gibi kelimelerin anlamlarını öğrencilerle birlikte açıkladık.

Tahtaya hikâye haritasını çizdik ve hikâyenin unsurları olan olay, kişiler, zaman ve yeri hikâye haritasına yazdık. Soru-cevap yöntemini kullanarak öğrencilerin bu unsurları bulmalarını sağladık.

İkinci derste **Görme Anlama Merakı** adlı metne geçtik.

Araştırmacı: Bilmediğin bir konu olduğunda, merak ettiğin bir konu olduğunda neler yaparsın?

Serap: Kütüphaneye giderim.

Araştırmacı: Çanakkale’de hiç kütüphaneye gittin mi?

Serap: Evet gittim. Üniversitenin kütüphanesine gittim.

Araştırmacı: Hiç başka bir üniversiteyi gezen oldu mu?

Murat: Ben ağabeyimin üniversitesine gittim. Aydın Üniversitesi’ni gezmiştim.

Soru-cevap yöntemini kullanarak öğrencileri konuya hazırladık. Daha sonra ilk olarak metnin nasıl okunması gerektiğini öğrencilere hatırlattık. Düzgün nefes alıp vererek, noktalama işaretlerine dikkat ederek, öğrencilerden metni okumalarını istedik. Metni sırayla okuyan öğrencilerden daha sonra gönüllü olan bir öğrencinin metni özetlemesini istedik.

Ayşe: Metinde eskiden insanların daha çok araştırıp öğrenmeye çalıştığı anlatılıyor. Jules Verne’in romanlarını okuduklarını söylemiş metinde. Şimdiki zamanda ise eskisi gibi araştırmaya öğrenmeye merak kalmadığı anlatılmış.

Araştırmacı: Bu metnin türü ne olabilir?

Zeynep: Deneme.

Araştırmacı: Neden denemedir? Bir şeyi kanıtlamaya çalışıyor mu?

Derya: Hayır. Sadece kendi düşüncelerini açıklamış.

Araştırmacı: İşte bunun için de denemedir değil mi?

Derya: Evet.

Görme Anlama Merakı'nda bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. Piramit, Rönesans, âlem, obur kelimelerinin anlamlarını öğrencilerden açıklamalarını istedik. Son olarak bu kelimelerin sözlük anlamlarından bahsettik.

Dersin sonunda, geçen derste beğenilen başlıkları bulan öğrencilere ödül olarak birer kalem hediye ettik ve derste pekiştireç kullandık. Aynı şekilde Görme Anlama Merakı için de öğrencilerden farklı başlıklar bulmalarını istedik. Bu başlıkları tahtaya yazdık. Sınıf olarak başlıklar oylandı, en başarılı görülenler seçildi. Böylece dersi bitirdik.

2. Hafta / 9 Aralık 2015 -Deney Grubu 7/B-Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı

Dersin başında, bir konuda başarılı olmak için neler yaptıklarını öğrencilere sorduk. Bir öğrenciden ülkemizde ya da dünyada büyük işler yapmış kişilere örnek vermesini istedik. Cevap verme konusunda sıkıntı yaşayan öğrenciye diğer arkadaşları yardımcı oldular. Fatih Sultan Mehmet'in ve Edison'un büyük işler başardığını söylediler.

Bu tartışmanın ardından metni sesli okuduk. Okuma kurallarını öğrencilere hatırlattık. Ardından farklı öğrencileri seçerek metnin okunmasını sağladık. Metindeki olay, kişiler, yer, zaman unsurlarını soru-cevap yöntemiyle öğrencilere buldurduk. Metnin ana düşüncesinin “vatana hizmet için çalışmak” olduğunu belirttik. Metnin yardımcı duyguları “şaşkınlık”, “sevinç”, “takdir” kelimelerini tahtaya yazdık. Bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. “Vatan”, “bölük” vb. kelimelerinin anlamlarını açıklamalarını öğrencilerden istedik.

Dördüncü etkinlik olan “Zamanda Yolculuk” etkinlik kâğıtlarını öğrencilere dağıttık. Bu etkinlikte, öğrencilerden Uzun Mehmet adlı metinden cümleler seçmelerini istedik. Seçilen cümlelerin Duyulan Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman ve Gelecek Zamanla çekimlenmiş olmasına dikkat etmeleri, gerekirse fiil çekimini istenen kipe göre değiştirmelerini istedik. Cümleleri numaralandırıp, zaman çizelgesinde numaraları doğru

yerlere yazmaya dikkat etmeleri gerektiğini belirttik. Beş dakika süre verdiğimiz öğrencilerin kâğıtlarını daha sonra topladık.

Madende Işık adlı beşinci etkinliğe geçtik. Bu etkinlikte, öğrencilere dağıtılan kâğıtlarda gördükleri fotoğrafı yorumlamalarını istedik. Fotoğrafı nasıl yorumlayabilecekleri konusunda örnekler verdik. Fotoğrafın siyah- beyaz olmasına dikkat etmelerini, madencilerin zor şartlarda çalıştıklarını fotoğraftan görebileceğimizi söyledik. Ancak bu şekilde yorum yapmamız sonucunda, öğrencilerden çoğu dikkat çektiğimiz konular hakkında yorum yaptı. Hatta cümlelerimizin aynısını kullanan öğrenciler oldu. Bu nedenle, asıl uygulamada hiçbir yorum yapmamaya karar verdik. Öğrencilerin farklı ve eleştirel düşünebilmeleri için, istedikleri gibi yorum yapmalarında onları özgür bırakmanın daha doğru olacağını düşündük. Ayrıca fotoğraf yorumu hakkında bilgi vermeyi de araştırmanın sonuna saklamaya karar verdik. Daha sonra bu konuda uzman görüşü de alarak, öğrencilerin yorumlarına müdahale etmememiz gerektiği yönünde eleştirildik.

Bilgisayarımızda bulunan Windows Movie Maker Programını kullanarak, daha önce seçmiş olduğumuz madenci resimleriyle bir sunum hazırladık. Ayrıca görüntüleri müzikle de destekledik. Öğrenciler sunumu izlediler. Ardından görüntülerdeki fotoğrafların çıktılarını öğrencilere dağıttık.

Araştırmacı: Fotoğraflardaki anlatılmak istenen temel unsurlar nelerdir?

Belgin: Madenciler, maden ocağı.

Araştırmacı: Fotoğraflar sizde hangi duyguları uyandırmaktadır?

Ahmet: Fotoğraflarda madencilerin zor şartlar altında çalıştıklarını gördüm.

Araştırmacı: Neden bu zor şartlarda çalışmaya katlanıyor olabilirler?

Beyza: Vatan sevgisiyle bu zor şartlara katlanıyorlardır.

Araştırmacı: Sizce sanatçının bu fotoğraflardaki mesajı nedir?

Aydın: Fotoğraflarda fotoğrafçının verdiği mesaj vatan için çalışmak olabilir.

Ayça: Madencilik mesleğinin zorluğu.

Araştırmacı: Onunla aynı fikirde misiniz? Neden?

Oya: Aynı fikirdeyim. Madenciler çok zor şartlar altında çalışıyorlar. Fotoğraflardan da görebiliyoruz. Böylece altıncı etkinlik tamamlandı.

İkinci ders **Görme Anlama Merakı** adlı metne geçtik. Metni önce öğrencilere örnek olması için sesli okuduk. Daha sonra öğrenciler okumaya devam ettiler. Metinde anlamı bilinmeyen kelimelere değindik. Daha sonra, yedinci etkinlik olan “Bir Tablonun Yorumu” adlı etkinliğe geçtik. Öğrencilerden bu tablonun yorumunu dağıtılan kâğıdın altına yapmalarını istedik. Öğrenciler tabloda gördükleri resmin yorumunu yapmaya çalıştılar.

Son olarak sekizinci etkinlik “Doğru Bakabilmek” adlı etkinlikle, öğrencilerden resimde gördüklerini verilen kâğıda yazmalarını istedik. Öğrenciler resimde gördüklerini ve resimden algıladıklarını kendi düşünceleriyle ifade ettiler.

3. Hafta/15.Aralık.2015-Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu-Kim Olduğunuz Üzerine- İlk Elbisem-Kontrol Gurubu 7/A

Dersin başında, öğrencilerden birisini seçip ona şu soruyu sorduk:

Araştırmacı: İlerde hangi mesleği seçmeyi düşünüyorsun?

Erdal: Henüz karar vermedim.

Araştırmacı: En çok neye karşı ilgi duyuyorsun?

Erdal: Futbol oynamayı seviyorum.

Araştırmacı: Belki futbolcu olmayı düşünürsün.

Erdal: Olabilir.

Böylece öğrencilerin ilgisini konuya çekmeye çalıştık.

Kim Olduğunuz Üzerine adlı metni sesli okuduk. Ardından da öğrencilere söz vererek, farklı öğrencilerin metni okumasını sağladık. Yanlış okunan kelimelerin okunuşunu düzelttik. Daha sonra metnin türünün ne olduğunu öğrencilere sorduk. “Deneme” türü hakkında kısaca bilgi verdik. Metinde anlamı bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. Kabzımal, dımdızlak, toynak kelimelerinin anlamlarını öğrencilere sorduk. Bir öğrenci, Türkçe sözlükten bakarak bu kelimelerin anlamlarını okudu.

Daha sonra bir öğrencinin metinde geçen olayları özetlemesini istedik. Metnin çok dağınık ve anlaşılması zor bir metin olduğunu söyleyen bir öğrenci için de metni tekrar özetledik.

Alice Harikalar Diyarında adlı kitabı okuyan olup olmadığını sorduk. Okuyan bir öğrenciden bu kitabı kısaca anlatmasını istedik. Metinde bu kitaptan yapılan alıntıyla hangi mesajın verilmeye çalışıldığını öğrencilerle birlikte tartıştık. Böylece dersi bitirdik.

İkinci derste, İlk Elbisem adlı metnin okunmasına geçtik. Öğrenciler sırayla metni sesli okudular. Tahtaya hikâyenin olay, kişiler, yer, zaman unsurlarını başlık olarak yazdık. Öğrencilerden bu unsurların neler olduğunu bulmalarını istedik. Tahtaya öğrencilerin cevaplarını yazdık. Özellikle metnin ne zaman geçtiği konusunda öğrenciler arasında bir kararsızlık olduğunu gördük. Daha sonra olayların anlatımından yola çıkarak, serin bir sabah vaktinde geçtiği konusunda bir karara vardık.

Metinde geçen gecekondü, sarp, han, çarık gibi bilinmeyen kelimelerin anlamlarını öğrencilerle birlikte açıkladık. Metnin daha iyi anlaşılması için metinle ilgili soruları öğrencilere sorduk.

Araştırmacı: Bu hikâyede özellikle üzerinde durulan konu sizce nedir?

Bilge: Sahip olduklarıyla mutlu olabilmek.

Metin: Aza kanaat etmek.

Araştırmacı: Çocuk babasının zor durumda olduğunu nereden biliyor?

Sarp: Çünkü babasının borçları var ve hep düşünceli.

Araştırmacı: Siz de aileniz için azla yetinmeyi biliyor musunuz?

Ayşe: Evet. Düşünceli olmaya çalışırım ben de.

Dersin sonunda hikâyenin verdiği mesajın önemli olduğunu belirttik. Öğrencilerden de hikâyedeki çocuğu örnek almalarını, ailelerinin zor günlerinde ailelerine destek olmalarını istedik.

Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu-16 Aralık 2015- Deney Gurubu 7/B- Kim Olduğunuz Üzerine- İlk Elbisem

Dersin başında öğrencilere ilerde ne olmak istediklerini sorduk.

Betül: Henüz karar vermedim.

Araştırmacı: Sizce insanın kendisini tanıması neden önemlidir?

Deniz: Kendisini tanıyan kişi ne istediğini bilir. Başarılı olur.

“Bugün okuyacağımız metnin adı Kim Olduğunuz Üzerine” diyerek derse geçtik. Önce metni sesli okuduk. Ardından öğrencilerin metni okumalarını sağladık. Bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. Kabzımal, rahip, dımdızlak, hörgüç, toynak kelimelerinin anlamlarını öğrencilere sorduk ve onların cevaplarını dinledikten sonra tanımları yaptık.

Bir öğrenciden metni özetlemesini istedik. Daha sonra ilk etkinliğe geçtik. Videonun izlenebilmesi için projeksiyonu hazırladık. Ancak teknik bir aksaklık nedeniyle projeksiyon çalışmayınca, kendi bilgisayarımızdan videoyu açtık. Öğrencilerin sessizce videoyu izlemelerini sağladık. Farklı Biri Olsaydık adlı videoyu izleyen öğrencilerden olayın sonucunu kendi cümleleriyle anlatmalarını istedik. Bu etkinlik, öğrencilerin oldukça ilgisini çekti. Herkes kendi düşüncelerini anlatan kısa bir yazı yazarak filmin sonunu anlattı. Bu arada bu filmin tamamını izleyenler olduğunu öğrendik. Onlardan da kendi istedikleri şekilde filmin sonucunu anlatmalarını istedik. Videoda anlatılan; bir çocuğun hayallerini süsleyen bilim adamı olma isteği ve bunun için yaptığı mücadeleydi. Böylece öğrenciler dokuzuncu etkinliği tamamladı ve bu etkinliği öğrencilerden topladık.

Onuncu etkinliği öğrencilere dağıttık. Gördükleri karikatürün anlattığı deyim yazmalarını istedik. Ayrıca kendi yaşamlarında bu deyim verdiği mesajı anlatan bir olayı anlatmalarını istedik. Öğrenciler bu etkinliği tamamladıklarında yazılarını bize teslim ettiler.

On birinci etkinlikte, öğrencilerden bu kez de “etekleri zil çalmak” deyimini anlatan bir karikatür çizmelerini istedik. Bu karikatürü çizerken özgün olmalarını ve içlerinden geldiği gibi karikatürü çizmelerini istediğimizi açıkladık. Bu etkinlik tamamlanınca dersi bitirdik.

İlk Elbisem adlı okuma metnini öğrencilerin kitaplarında açmalarını istedik. Önce metni okuduk. Daha sonra öğrenciler metni sırayla sesli okudular. Yanlış telaffuz edilen

kelimeleri düzelttik. Ardından anlamı bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. Sarp, bellek, davar, antibiyotik gibi kelimelerin anlamları üzerinde durduk. Hikâyeyi bir öğrencinin özetlemesini istedik. Öğrencilerden biri çocuğun başından geçenleri, ailesiyle İstanbul'a nasıl geldiklerini, maddi açıdan yaşadıkları sıkıntıları anlattı. “Siz ailenizde böyle zor durumlarla karşılaştığınızda neler yapıyorsunuz?” diye öğrencilere sorduk.

Ayşe: Ben de çocuğun yaptığı gibi yaparım. İstedğim her şey alınmasa da üzülmem.

“Sizce bu hikâyenin ana düşüncesi nedir?” sorusunu sorduğumuzda öğrenciler “Aza kanaat etmenin önemi“ olduğu cevabını verdiler. Hikâyenin olay örgüsü hakkında bilgi almak istedik. Öğrencilere olay, şahıs kadrosu, yer ve zaman unsurlarının neler olduğunu sorduk. Daha sonra etkinliğe geçtik. Önceden hazırladığımız küçük boyutlardaki beyaz kâğıtları öğrencilere dağıttık. Her sıradaki öğrenciye bir kutu boya kalemi verdikten sonra, öğrencilerden hikâyeden en çok etkilendikleri bölümün resmini çizmelerini istedik. İstedikleri şekilde çizebileceklerini belirttik. Ayrıca renkli boya kalemlerini de kullanmalarını istedik. Görmek istediğimiz farklı bir bakış açısıyla, kendilerine özgü bir şekilde hikâyede okudukları, en çok ilgilerini çeken bölümü resimle aktarıp aktaramayacaklarıydı.

Öğrenciler kendi isteklerine göre hikâyenin serim, düğüm, çözüm bölümlerinden bir tanesini seçti. O bölümle ilgili anladıklarını resim olarak ifade ettiler. Bu resimleri topladık. Siyah bir karton çıkardık. Bu kartonun üzerine resimleri gelişli güzel yerleştirdikten sonra, tüm öğrencilerin görmesini sağladık. Böylece öğrenciler iş birliği yöntemini kullanarak görsel bir materyali hep birlikte tasarladılar. Kısıtlı bir zamanda çok iyi bir iş çıkardıklarını gördük. Öğrencilere teşekkür ettik. Dersi bitirdik.

Daha sonra uzman yardımı alarak foto blok, siyah karton ve yapıştırıcı kullanarak materyali daha kullanışlı bir şekilde getirdik.

Ömer Mart Ortaokulu (Asıl Uygulama)

18 Aralık Pazartesi 2015-Ömer Mart Ortaokulu Ders Gözlemi-Erol Taşkın

Pilot uygulamayı tamamladıktan sonra, çalışmamızda gördüğümüz aksaklıkları düzelttik. Öğrencilerin etkinliklerde yapacakları yorumları yönlendirmememiz gerektiğini gördük. Derslerin sonunda fotoğraf, video, karikatür, resim gibi kullandığımız görseller hakkında bilgi vermeye karar verdik. Ayrıca etkinliklerin içinden Leonardo de Vinci'nin Son Akşam Yemeği adlı tablosunun yorumunu çıkardık. Çünkü bu tablonun yorumunu yapmakta öğrenciler bir hayli zorlanmışlardı. Bütün bu değişiklikleri yaptıktan sonra tekrar uzman görüşü aldık.

Pilot uygulama çalışmasını yaptığımız TOKİ ortaokuluna gittiğimiz günlerde, aynı tarihlerde Ömer Mart Ortaokulu'na da gittik. Oradaki öğretmenlerle ve müdürle de görüşerek çalışma planı hazırladık. Uygulamanın tarihlerini belirledik. Ayrıca kontrol gurubu sınıfının Türkçe öğretmeni olan Erol Hocadan bir dersini izleyip, gözlem yapma konusunda izin aldık.

Erol Hocanın dersini izlemeye gittiğimizde, kendisi öğrencilere bizi tanıttı. Birlikte bir araştırma yapacağımızı açıkladı. Böylece öğrenciler, derslere başlamadan önce bizi tanımış oldular. Bülent Hoca dersinde dilbilgisi işledi. Görülen Geçmiş Zamanda “bakmak” fiilinin çekimini bir öğrenci yaptı. Fiilin olumsuz çekimini yaptılar. “Anlatmak” fiilinin istek kipinde çekimini bir öğrenci yaptı. Aynı fiilin soru şeklindeki çekimini bir öğrenci yaptı.

Erol Hoca öğrencilere soru-cevap yöntemiyle Gereklilik Kipinin soru çekimini yaptırdı.

Öğrenmeli miyim? Öğrenmeli misin? Öğrenmeli mi? Öğrenmeli miyiz? Öğrenmeli misiniz?
Öğrenmeli miler?

Okumak fiilinin Geniş Zamandaki çekimini bir öğrenci yaptı.

Erol Hoca aynı öğrenciden aynı fiilin olumsuz şekilde çekimini yapmasını istedi.

Erol Hoca: -Neden bütün fiillerin olumsuz şekilleri –ma,-me iken bu çekimde –maz,-mez yaptın?

Deniz: -Geniş Zamanın çekiminde –maz,-mez ekini olumsuz olarak kullanırız.

Öğretmen “Ek fiillere geldiğimizde isimlerin çekimini yapacağız. Şimdi daha o konuya geçmiyoruz.” diye açıklama yaptı.

Başka bir öğrenci “yazmak” fiilinin Gelecek Zamanda soru biçiminde çekimini yaptı. On dördüncü etkinliğe başladılar. Örnek cümlelerin hangi kipte çekimlendiğini öğrenciler söyledi. Öğrenciye fiil çekimiyle ilgili sorular sordu. Erol Hoca ayrıntılı sorular sorarak neden çekimin o zaman olduğunu sordu. “Geleceğiz” fiilinin olumsuz sorusunu bir öğrenciden yapmasını istedi.

Sınıf sessizce dersi dinledi ve sınıftaki çoğu öğrenci derse katıldı. “Çekimli fiil deyince ne anlıyorsunuz?” sorusunu öğrencilere sordu. Öğrenciler kip eki almış fiillerin çekimli fiil olduğunu söylediler. Birkaç fiilin daha olumlu, olumsuz ve soru çekimlerini yapmasını öğrencilerden istedi. Öğrenciler sorulara cevap verdiler. Erol Hoca en son ödev vererek dersini bitirdi.

Dersin sonunda, izin isteyerek Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği’ni öğrencilere uyguladım.

İlknur Hoca Ders Gözlemi -18.Aralık 2015-7/D Ömer Mart Ortaokulu

Ömer Mart Ortaokulunda deney gurubu sınıfının Türkçe öğretmeni olan İlknur Hocayla görüştük. Onun derslerinde hazırlamış olduğumuz görsel okuryazarlık etkinlikleriyle birlikte ders anlatmak istediğimizi söyledik. İlknur Hoca hazırlamış olduğumuz etkinliklere

baktı. O da Son Akşam Yemeği adlı tablonun zor yorumlanacağını söyledi ve etkinliklerden çıkarmamızın iyi olduğu şeklinde yorum yaptı. Kendisinin bir dersinde gözlem yapmak istediğimizi söyledik ve bu isteğimizi kabul etti.

İlknur Hoca, soru-cevap yöntemini kullanarak konuya giriş yaptı. Düşünceyi geliştirme yollarını sordu. Tanık göstermede sayısal veriler, istatistikler olduğunu belirtti. Karşılaştırmada; tek bir cümlede bile karşılaştırma olsa o metinde karşılaştırma olduğunu söylememizin yeterli olduğunu belirtti. Öznel tamlamaların da olabileceğine dikkat çekti. Örneklemede; metnin içinde konuyla ilgili örnekler verilirse, kişi adı verilirse örnekleme olacağını söyledi. Benzetmenin; iki şeyi birbirine benzetme olduğunu hatırlattı. “Bunlardan birincisi ‘benzeyen’, ikincisi ise ‘benzetilen’dir.” şeklinde açıklama yaptı.

Öğrencilere “Benzeyen ya da benzetileni nasıl anlıyoruz?” sorusunu sordu. “Örnek üzerinde düşünebiliriz.” dedi. “Bana bir örnek yazabilir misiniz tahtaya?” diyerek öğrencilerin konu üzerinde düşünmelerini sağladı. Türkçe’de önce basit düşünüyoruz diyen İlknur Hoca bir örnek verdi ve örnek cümleyi tahtaya yazdı. Öğrencilere sorular sordu. “Kim konuşacak bunun üzerine?” diye sorarak öğrencilerin derse katılmasını sağladı. Benzeyen, benzetilen, benzetme yönü ve benzetme edatına örnek verdi ve bir öğrenciyle birlikte örnekleri tahtaya yazdı.

“Sabri, Türk Ronaldo gibi çok iyi oynuyor.” Bir öğrenci bu cümleyi tahtada çözümlledi.

“Tilki gibi kurnaz”, “kıl gibi ince kılıçlar” örnekleri tahtaya yazıldı. İlknur Hoca derste işlenenleri öğrencilerden tekrar etmelerini hatırlatarak dersini bitirdi.

Dersin sonunda izin alarak, Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği’ni öğrencilere uyguladık.

21 Aralık 2015 Kontrol Grubu-Ömer Mart Ortaokulu-Güneşe Doğru

Dersin başında ön testlerden “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”ni öğrencilere uyguladık.

Öğrencilere denizde yüzmeyi nasıl öğrendiklerini hatırlayıp hatırlamadıklarını sorduk. Bir öğrenci söz aldı. Denizde yüzmeyi nasıl öğrendiğini anlattı. Bir yaz günü, önce kolluk kullanarak yüzmeye başladığını söyledi. Daha sonra cesaret ederek kolluklarını çıkarttığını ve kendi kendine yüzmeye başladığını anlattı.

Öğrencilerin metne dikkatini çekebilmek için çevrelerinde hoşlanmadıkları bir durumla karşılaştıkları zaman neler yaptıklarını sorduk. Bir öğrenciye söz verdik.

Belgin: Böyle bir durumla karşılaşırsam o insanlarla konuşmam ve bir daha görüşmem.

Zeynep: Bana kötü söz söyleyen olursa, ben de aynı şekilde karşılık veririm.

Araştırmacı: Aynı şekilde davranmak doğru olur mu? Aslında en güzeli kötü bir davranışla karşılaşırsak bile, biz yine de kalp kırmaktan kaçınmalı ve o kişilerden uzak durmalıyız. En güzel cevap onların yaptıkları olumsuz davranışlara iyilikle cevap vermektir.

Metni önce sesli okuduk. Daha sonra öğrencilerin sırayla okumalarını sağladık. Okumaları yaparken ses tonlarına, kelimelerin telaffuzuna dikkat etmeleri konusunda onları uyardık. Metinde geçen anlamı bilinmeyen kelimeler üzerinde durduk. “Midye, kulaç, kaptan, avurt” kelimelerinin anlamlarını öğrenciler buldu ve söyledi. Metni bir öğrencinin özetlemesini istedik.

Sonraki derste metnin anlaşılması için metinle ilgili soruları öğrencilere sorduk.

Araştırmacı: Sarı saçlı çocuk başarmak için ne yaptı?

Selin: Arkadaşlarının onunla dalga geçmesine aldırmadı. Yüzmeye devam etti ve başardı.

Araştırmacı: Uzaklara doğru yüzen çocuğa arkadaşlarının yaptıklarını doğru buldunuz mu?

Ahmet: Doğru değil. Arkadaşlarımı üzüyorlar. Dalga geçiyorlar.

Hikâye haritası tahtaya çizdik. Olay, yer, zaman, şahıslar ve özellikleri bu hikâye haritasının üzerinde belirttik. Kitaptaki etkinliklere geçtik. “Çizmeyi aşmak” deyiminin hikâyesini anlattık. Bu hikâyeyi öğrenciler ilgiyle dinlediler. Ardından atasözü ve deyim arasındaki farkı açıkladık.

Öğrencilerden metin için kendilerinin birer başlık bulmalarını istedik. Başlıkları tahtaya yazdık. En çok beğenilen iki başlık öğrenciler tarafından seçildi. Bu başlıklardan kazanan “Karpuz” oldu. Böylece dersi tamamladık.

24 Aralık 2015-Ömer Mart Ortaokulu-Deney Grubu Güneşe Doğru

Dersin başında “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”ni öğrencilere uyguladık. Yüzmeyi nasıl öğrendiklerini öğrencilere sorduk. Öğrencilerden söz alanlar, bu konudaki yaşadıkları tecrübeleri sınıfla paylaştılar. Güneşe Doğru adlı öyküyü önce sesli okuduk. Daha sonra öğrenciler metni okumaya devam ettiler. Metinle ilgili sorulara geçtik. Kahramanların kimler olduğunu, hangi özellikleri taşıdıklarını öğrencilere sorduk. Öğrenciler sarışın çocuk, çocuğun arkadaşları, karpuz getirenler ve kaptandan bahsettiler. Bir öğrenci hikâyeyi özetledi. Anlamı bilinmeyen kelimeler belirlendi ve anlamları bulundu.

Daha sonra ilk etkinliği öğrencilere dağıttık. Metinde geçen “korcu, endişe” gibi duyguları çizimlerle ifade etmelerini öğrencilerden istedik. Nasıl çizimleri gerektiğini soran öğrencilere, nasıl duygular hissediyorsanız onu yansıtan çizimler yapın dedik. Öğrencilerin istedikleri şekilde çizimler yapmalarını istedik. Daha sonra bilgisayarımızı açtık. Bilgisayarda Movie Maker Programıyla kendi fotoğraflarımızı seçtik. Sunum hazırladık. Sunuma müzik ekledik, öğrencilerin de yardımını aldık. Öğrencilerin teknolojiye olan ilgisi ve bu konuda çok bilgili oluşları dikkatimizi çekti. Bu sunumda, tıpkı okuduğumuz hikâyedekine benzer bir

şekilde, başımızdan geçen bir olayı fotoğraflarla anlatmaya çalıştık. Japon arkadaşımızın Türkiye'ye gelip, bizi ziyaret edişini anlatan fotoğraflardan oluşan bir sunum hazırladık. Daha sonra bir öğrenci de sunumdaki fotoğraflar aracılığıyla, başımızdan geçen olayları özetledi. Fotoğrafların yorumunu yaptı. Böylece dersi tamamladık.

28 Aralık 2015-Ömer Mart Ortaokulu-Kontrol Grubu Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı

Dersin başında öğrencilerden topluma katkısı olmuş tarihî bir kişiye örnek verip veremeyeceklerini sorduk. Öğrencilerden biri Atatürk'ü, bir başkası ise Edison'u örnek gösterdi. Bu kişilerin topluma katkı sağlamış insanlar olduklarını anlattı. Bu konuşmalardan sonra, Uzun Mehmet adındaki gencin hikâyesini okuyacaklarını söyledik. Uzun Mehmet'in de topluma hizmet etmiş birisi olduğunu ön bilgi olarak öğrencilere anlattık. Metni önce okuma kurallarını hatırlatarak sesli okumaya başladık. Daha sonra öğrenciler metni okumaya devam ettiler.

Bir öğrenciden okudukları hikâyeyi özetlemesini istedik. Ardından ana fikrin ne olduğunu sorduk. Birkaç öğrenci, ana fikrin vatana hizmet etmek olduğunu söyledi. Daha sonra bilinmeyen kelimelere geçtik. Sözlük yardımıyla “bölük, asker, ocak, maden, komutan” gibi kelimelerin anlamları öğrenciler tarafından bulundu.

Son olarak hikâye haritasını tahtaya çizdik. Olay, kişiler, zaman ve yeri hikâye haritasında gösterdik. Öğrencilerle birlikte bu unsurların neler olduğunu belirledik. Böylece ilk ders tamamlandı.

İkinci derste **Görme Anlama Merakı** adlı metne geçtik.

“Merak ettiğiniz bir konu olduğunda neler yaparsınız?” diyerek öğrencilerin dikkatini derse çekmeye çalıştık. Bir öğrenci, internette her şeye kolaylıkla ulaşabildiğini söylerken,

başka bir öğrenci kütüphaneye gitmeyi tercih etmediğini söyledi. Bu durum dikkat çekiciydi. Çünkü günümüzde artık öğrenciler araştırmaları için oturdukları yerden çok sayıda kaynağa ulaşabiliyor. Metni öğrenciler sırayla okuduktan sonra, bir öğrenci metni özetledi.

Metnin türünün ne olduğunu öğrencilere sorduk. Deneme türünün özellikleri hakkında bilgi verdik. Türün özellikleri hakkında soru-cevap yöntemini kullanarak öğrencilerin de fikrini aldık.

Metinde geçen “piramit, rönesans, âlem” gibi kelimelerin anlamlarını öğrenciler açıklamaya çalıştı. Dersin sonunda, Görme Anlama Merakı adlı metin için öğrencilerden farklı başlıklar bulmalarını istedik. Bu başlıklar içinden “Fazla Merak...” adlı başlık en çok beğenilen başlık olarak seçildi. Böylece ders bitti.

Ömer Mart Ortaokulu -31.Aralık.2015-Uzun Mehmet-Görme Anlama Merakı-Deney Grubu Asıl Uygulama 7/D

Birinci derste Uzun Mehmet metnine geçmeden önce bir öğrenciye başarılı olmak için neler yaparsın diye sorduk.

Deniz: Başarılı olmak için çalışırım.

Araştırmacı: Çalışan insanların nasıl özellikleri vardır sence?

Deniz: Meraklıdırlar. Araştırırlar.

Araştırmacı: Hiç hayatında başarılı olduğun bir olay yaşadın mı?

Ahmet: Evet yaşadım çok.

Araştırmacı: Bir örnek verir misin?

Ahmet: Müzik dersinden 50 almıştım. Notumu yükseltmek için çok çalıştım ve başarılı oldum.

“Şimdi bir başarı hikâyesinin anlatıldığı Uzun Mehmet adlı metni okuyalım.” dedikten sonra, öğrencilere okuma kurallarını hatırlattık. İlk olarak, metni sesli okumaya başladık. Daha sonra seçtiğimiz öğrencilerin metni okumasını istedik.

Metnin ana duygusu, yardımcı duygular öğrencilerle tartışılarak bulundu ve bunları tahtaya yazdık. Bilinmeyen kelimelerden “bölük, vatan” gibi kelimeleri öğrencilerin açıklamasını istedik.

Bu çalışmaların ardından ilk etkinliğe geçtik. İlk olarak öğrencilerden Uzun Mehmet’ten seçtikleri üç cümleyi, etkinlikte istenen zaman çekimlerinde kullanarak etkinlik kâğıtlarına yazmalarını istedik. Bunları öğrencilerden topladıktan sonra, diğer etkinliğe geçtik. Öğrencilerden fotoğraf yorumu yapmalarını istedik. Öğrenciler yorumlarını yazarken bilgisayar ve hoparlörü kurarak, diğer etkinliğe hazırlandık. Fotoğraf yorumlarını topladık. Sonra bilgisayarda Movie Maker Programını kullanarak seçtiğimiz fotoğraflarla ve müzikle bir sunum hazırladık.

Diğer derste öğrencilerden bu fotoğraflarla ilgili sözlü olarak yorum yapmalarını istedik. Teneffüsten sonra diğer derste, fotoğrafların çıktılarını öğrencilere dağıttık. Hemen hemen bütün öğrencilerin fikrini aldık. Öğrencilerin fotoğraflar hakkındaki yorumlarını dinledik.

Araştırmacı: Fotoğrafta neler görüyorsun?

Mehmet: Birinci fotoğrafta iki maden işçisi var. Onları görüyorum.

Araştırmacı: Fotoğrafta anlatılan nedir?

Mehmet: Madenciler kömür arıyorlar. Üstlerindeki kıyafetlerden, başlıklarındaki lambalardan anlaşılıyor. Çok zor şartlarda çalışıyorlar.

Araştırmacı: Fotoğraf nerede çekilmiş?

Seren: Maden ocağında.

Araştırmacı: Fotoğrafın içermediği şey ne?

Aylin: Zamanı anlayamıyoruz. Sabah mı akşam mı anlaşılmıyor. Siyah beyaz bir fotoğraf. Renk içermiyor.

Araştırmacı: İkinci fotoğraf sana neler düşündürdü?

Nedim: İkinci fotoğrafta yorulmuş ve dinlenen bir madenci var. Madencinin bu durumu bana maden işçiliğinin ne kadar zor bir meslek olduğunu düşündürdü.

Araştırmacı: Üçüncü fotoğrafın biçimsel olarak özellikleri hakkında neler söyleyebilirsin?

Hakan: Siyah beyaz bir fotoğraftır. Fotoğrafta bir madenci, arkasında da Atatürk posteri görüyorum.

Melis: Üçüncü fotoğrafta bir madenci yorulmuş ve yaslanmış.

Deniz: Üçüncü fotoğrafta ayrıca bir su şişesi var ve üstte.

Alper: Atatürk resmi de var.

Araştırmacı: Son resimde dikkatinizi çeken nedir?

Barbaros: Son resimde madencinin bakışı dikkatimi çekti. Cesur bakıyor. Kendinden emin.

Serap: Ben hepsine yorum yapmak istiyorum. Birinci fotoğrafta çok zor şartlar altında çalışan madencileri görüyorum. İkinci fotoğrafta bir köşede dinlenen gözlerini kapatmış bir madenci

var. Belki de uyuyordur. Üçüncü fotoğrafta bir duvara yaslanmış madenci var. Yanındaki dolaba Atatürk resmi yapıştırılmış. Bu da onun vatanına bağlı olduğunu bana düşündürdü. Ayrıca üstte bir su şişesi var. Son fotoğrafta ise tellerin arkasında bir madenciyi görüyoruz. O da uzaklara bakıyor. Madencilerin çalışma şartları oldukça zor.

İkinci ders **Görme Anlama Merakı** adlı metne geçtik. Metni okuduktan sonra, öğrencilere söz verdik. Metnin sırayla okunmasını sağladık. Daha sonra bilinmeyen kelimelere geçtik. Yedinci etkinlik olan “Bir Tablonun Yorumu” adlı etkinliğin kâğıtlarını öğrencilere dağıttık. Öğrencilerden bu tablonun yorumunu kendi içlerinden geldiği gibi yapmalarını istedik. Öğrenciler gördükleri resmin yorumunu etkinlik kâğıdına yazdılar.

Son olarak sekizinci etkinlik olan “Doğru Bakabilmek” adlı etkinliğe geçtik. Öğrenciler resimde gördüklerini kendi cümleleriyle etkinlik kâğıdına aktardılar.

4 Ocak 2016-Kontrol Grubu Kim Olduğunuz Üzerine-İlk Elbisem / Ömer Mart Ortaokulu

Dersin başında öğrencilere ilerde ne olmak istediklerini sorduk. Böylece öğrencilerin ilgisini konuya çekmeye çalıştık.

Kim Olduğunuz Üzerine adlı metni okuyup inceleyeceğimizi söyledik. Okuma kuralları hakkında bilgi verdik. Önce metni sesli okuduk. Daha sonra öğrenciler okumaya başladılar. Farklı öğrencilerin okuma yapmasına dikkat etmeye çalıştık. Metnin türünün ne olduğunu tartışma yöntemini kullanarak öğrencilerin bulmasını sağladık. Daha sonra deneme türü hakkında bilgi verdik. Metinde anlamı bilinmeyen kelimelere geçtik. “Kabızmal, dımdızlak, toynak” kelimelerinin anlamlarını öğrencilere sorduk. Bu kelimelerin anlamlarına sözlükten birlikte baktık.

Metinde anlatılanları bir öğrenciden kendi cümleleriyle özetlemesini istedik. Öğrenci metinde anlatılanları kısaca özetledi.

Alice Harikalar Diyarında adlı kitaptan verilen örnek üzerinde durduk. Bir insanın amacı olmadan yol alamayacağını ve hayatta en önemli seyahatin insanın kendi içine yaptığı yolculuk olduğunu açıklamaya çalıştık.

İkinci derste İlk Elbisem adlı metne geçtik. Önce metni sesli okuduk. Okurken okuma kurallarını öğrencilere hatırlattım. Ardından farklı öğrenciler metni takip ederek okudular. Daha sonra hikâyenin unsurlarını tahtaya yazdık. Öğrencilerden olay, kişiler, yer ve zaman unsurlarını bulmalarını istedik. Öğrenciler cevaplarını söyledikçe tahtaya yazdık.

Metinde bilinmeyen kelimelere geçtik. “Gecekondu, sarp, han, çarık” gibi bilinmeyen kelimelerin anlamları bulundu. Metnin anlaşılması için, metinle ilgili soruları öğrencilere sorduk. Hikâyede sahip olduklarımızla mutlu olmayı bilmemiz gerektiği ana fikrinin üzerinde durulduğunu anlattık.

Metinde geçen “gecekondu, sarp, han, çarık” gibi bilinmeyen kelimelerin anlamları öğrencilerle birlikte açıklandı. Metnin daha iyi anlaşılması için metinle ilgili soruları öğrencilere sorduk. Aile bağlarının güçlü olması için aile bireylerinin birbirlerine zor günlerinde destek olmasının önemi üzerinde duruldu.

Dersin sonunda, hikâyenin ana düşüncesinin sahip olduklarımızla mutlu olabilmek olduğunu tekrarladık ve öğrencilerden de bu hikâyeden ders çıkarmalarını istedik.

7 Ocak Deney Grubu Kim Olduğunuz Üzerine- İlk Elbisem/ Ömer Mart Ortaokulu

Derse önceden hazırladığımız ders materyalleriyle birlikte girdik. Öğrencilere ilk olarak hangi konularla ilgilenmekten hoşlandıklarını sorduk. Bazı öğrenciler bilgisayarla ilgilenmekten hoşlandıklarını, bu nedenle bilgisayar mühendisi olmak istediklerini söyledi. Diğer öğrenciler ise henüz ne yapmak istediklerine karar verememişlerdi.

Ders kitabındaki metni gösterdik. Kim Olduğunuz Üzerine adlı metinde de insanın hayattaki hedefleri, yapmak istedikleri üzerine bir yazı okuyacaklarını açıkladık. Önce sessiz okuma yaptık. Ardından öğrenciler sırayla metni okudular. Bir öğrenciden, metinde geçenleri özetlemesini istedik. “Kabzımal, rahip, dımdızlak, hörgüç, toynak” kelimelerinin anlamlarını öğrencilerle birlikte açıkladık. İlk etkinliğe geçtik.

Dersin başında projeksiyonu hazırladık. Konuyla ilgili bir animasyondan kısa bir bölüm seçtik. Bir filmde seçilmiş bir bölüm olan bu videonun sonucu tam olarak bir sonuca ulaşmadan bitiyordu. Öğrencilere dönerek olayın sonucunu onların tamamlamasını istedik. Etkinlik kâğıtlarını dağıttık. Öğrenciler kendi düşüncelerine göre, videoda anlatılan olayın sonucunu yazdılar.

Videoda anlatılan olayda bir çocuk bilim adamı olmak ister. Kendi buluşu olan “ayakkabı boyası”nı sınıfta tanıtır. Ancak ayakkabı boyasını ayaklarına sıkınca bir daha çıkaramaz ve arkadaşları onun bu buluşuyla dalga geçer. Eve döndüğü zaman, annesi ve babası ona moral vermeye çalışır. Ancak o bu duruma çok üzülmüştür. Annesi onun için diktiği bilim adamı gömleğini oğluna hediye eder. Bunu üzerine giyen çocuk yeni bir buluş için çalışma odasına koşarak gider.

Öğrenciler videoda anlatılan hikâyeyi, kendi cümleleriyle bir sonuca bağlamaya çalıştılar. Nasıl istiyorlarsa olayın sonucunu o şekilde bağlayabileceklerini hatırlattık. Önemli olan noktanın; düşüncelerini açıklarken kullandıkları ifadeler olacağını belirttik. Ömer Mart

Ortaokulu teknik anlamda oldukça iyi imkânlarla sahip bir okuldu. Ayrıca Türkçe Öğretmeni de gerek projeksiyonun kullanılması, gerekse ses düzeninin ayarlanması konularında bize son derece iyi bir şekilde yardımcı oldu. Ses en araka sıradaki öğrencinin duyabileceği şekilde ayarlandı. Görüntüler de, öğrencilerin dikkatini çekti. Videoyu ilgiyle izlediler. Dersten önce teknik anlamda sıkıntı yaşayabilme ihtimali nedeniyle önceden kendi bilgisayarımızdan videoyu izletmeye hazırlıklıydık. Ancak buna gerek kalmadı. Bu durum oldukça motive edici oldu.

“Kendimi Arıyorum” adlı etkinliğe geçtik. Öğrencilere dağıtmış olduğumuz etkinlik kâğıtlarında görmüş oldukları karikatürün hangi deyimini anlatmakta olduğunu yazmalarını istedik. Bu deyimden vermek istediği mesajı içeren bir olay yaşayıp yaşamadıklarını da öğrencilere sorduk. Bu olayı da etkinlik kâğıdına yazmalarını istedik. Öğrenciler kendilerine özgü olan düşüncelerini de katarak bu etkinliği de tamamladılar.

Bir sonraki etkinlikte, öğrencilerden “etekleri zil çalmak” deyimini anlatan bir karikatür çizmelerini istedik. Bu etkinliği yaparken, öğrencilerden istediğimiz şeyin iyi bir çizimden çok farklı fikirleri ortaya çıkarabilmeleri olduğunun altını çizdik. Öğrenciler çalışmanın başında biraz zorlansa da, daha sonra bu etkinlikten keyif aldıklarını söylediler. Böylece ilk ders sona erdi.

İkinci derste, İlk elbisem adlı okuma parçasına geçtik. Önce okuma kurallarını öğrencilere hatırlattık. Vurgu, ses tonu ve kelimelerin doğru telaffuz edilmesine önem vermelerini istedik. Metni okumaya başladık. Öğrenciler metni sesli okumaya sırayla devam ettiler. Anlamı bilinmeyen kelimeler öğrenciler tarafından belirlendi. “Sarp, bellek, davar, antibiyotik” gibi kelimelerin anlamları öğrenciler tarafından sözlükten bulunup söylendi.

Bir öğrenci, hikâyede anlatılanları kısa bir şekilde özetledi. Çocuğun ailesine olan bağlılığı, babasının parası olmasa bile ailesi için elinden geleni yapması, bu konular üzerinde duruldu. Hikâyenin ana düşüncesinin “aza kanaat etmek” olduğunu vurguladık. Daha sonra hikâyenin olay örgüsünü belirlemek için, hikâyenin unsurları olan kişiler, yer, zaman ve olay öğrenciler tarafından tespit edildi.

Son etkinliğe geçtik. Dersten önce hazırlamış olduğumuz küçük boyutlardaki beyaz kâğıtları öğrencilere dağıttık. Her sıradaki öğrenciye bir kutu boya kalemi verdik. Hikâyeden en çok etkilendikleri bölümün resmini bu kâğıtlara çizmelerini istedik. Resimlerde renk de görmek istediğimizi ekledik. Önemli olan noktanın, öğrencilerin hikâyeden en çok etkilendikleri bölümü kendilerine özgü düşüncelerini kullanarak çizebilmeleri ve duygularını özgürce ifade etmeleri olduğunu açıkladık.

Bu çalışma sırasında öğrenciler birbirleriyle yardımlaştı ve aynı zamanda eğlenceli vakit geçirdi. Resim yeteneği çok iyi olmayan öğrencilerin bile bu etkinlikten hoşlandıklarını gözlemledik. Hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden en çok etkilendikleri bir sahneyi resim olarak çizen öğrencilere yeterli zaman vermeye çalıştık. Daha sonra tüm resimleri topladık. Bunları siyah bir kartonun üzerine gelişi güzel yerleştirdik. Böylece sınıftaki tüm öğrencilerin katılımıyla görsel bir materyal hazırlanmış oldu. İş birliği yöntemi kullanılarak görsel bir materyal hazırlama çalışması yapıldı. Böylece ders sona erdi.

Resimleri inceleyip, serim, düğüm, çözüm bölümlerini yansıtmalarına göre resimleri ayırdık. Uzman yardımı aldık. Foto blok, siyah karton ve yapıştırıcı kullanarak materyali daha kullanışlı bir şekle getirdik.

Araştırmacının Yorumu:

Gerek pilot uygulamada, gerekse asıl uygulamada, uygulama yapabileceğimiz okulları Türkçe öğretmenleriyle bizzat gidip görüşerek tespit ettik. Öğretmenleri yapacağımız çalışma konusunda ikna etmekte zorlandık. Özellikle öğretmenlerin müfredatın yetişmemesi konusundaki endişelerini gidermeye çalıştık. Onlarla ortak kararlar alarak çalışma planını hazırladık. Dersler süresince uygulamayı yaptık. Ayrıca derslere öğretmenler de katıldı. Ancak öğretmenler sadece gözlem yaptılar, dersin işlenişini bize bıraktılar. İşlenen metinlerde okuma kısmına yoğunlaştık. Ayrıca kendi hazırlamış olduğumuz görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerini de deney gurubunda programa dahil ettik. Sürenin kısıtlı olması bir zorluk olsa da öğretmenlerin desteği ve öğrencilerin gösterdiği ilgiyle uygulama sıkıntısız bir şekilde geçti.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizi nicel ve nitel verilerin analizi ve yorumlanması biçiminde iki alt başlıkta incelenmiştir.

Nicel verilerin analizi ve yorumlanması

Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikten yararlanılmıştır. Veriler, SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Verilerin analizleri için kullanılacak istatistik yöntemlerini belirlemek için alanyazın incelenmiştir. Ayrıca uzman görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin analizinde kullanılacak istatistik teknikleri seçmede dağılımların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiş, hangi istatistik tekniklerin kullanılacağına buna göre karar verilmiştir.

Nitel verilerin analizi ve yorumlanması

Nitel verilerin analizinde uzman görüşü alınmıştır. Görüşmeler araştırmacı ve bir eğitim uzmanı tarafından incelenmiştir. Temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Ayrıca Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell, 2013)'ın ortaya koyduğu güvenilirlik formülüyle karşılaştırılarak analizin güvenilirliği hesaplanmıştır.

Bir eğitim uzmanı ve bir dil uzmanıyla birlikte araştırmacı öğrencilerin derslerde yapmış oldukları görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerini değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeler araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlik değerlendirme formundaki sorulara göre yapılmıştır. Daha sonra araştırmacı değerlendirmeleri yorumlamıştır.

Bölüm IV: Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmayla ilgili olan bulgular ve yorumlar alt problemler yoluyla sırayla incelenmiştir.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun **görsel okuryazarlık becerisi** puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Bu alt problemle ilgili olarak, araştırmanın deneysel sürecinde Türkçe dersi kapsamında yedinci sınıf deney grubu öğrencilerine, Kişisel Gelişim temasında yer alan metinler, araştırmacının hazırlamış olduğu görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri dahil edilerek Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kazanımlarla birlikte işlenmiştir. Kontrol grubunda ise, aynı ders geleneksel şekilde işlenmiştir. Deneysel sürecin başında ve sonunda araştırmacı tarafından geliştirilen Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin, Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği’nden almış oldukları ön test ve son test puanları karşılaştırılarak, kullanılan görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin, uygulanan grup ile uygulanmayan grubun **görsel okuryazarlık becerisi** puanları arasında anlamlı bir farklılık meydana getirip getirmediği incelenmiştir.

İstatistik işlemlerine başlamadan önce ters maddeler belirlenmiştir. Ters kodlama, ölçülen varlığın sahip olduğu bir özelliğin, ölçüm yapana göre daha farklı bir anlam taşıdığı zamanlarda yapılan bir işlemdir (Can, 2014). Ters maddeler yeniden kodlanarak, olumsuz ifadeye sahip olan maddelerin puan aralığı 1-5 arasında düzenlenmiştir. İşlemlere başlamadan önce ayrıca normallik değerlerine bakılmıştır.

Tablo 16

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Ön Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri

Gurup	N	Kurtosis	Skewness
Deney grubu görsel okuryazarlık ön test puanları	22	-.409	-.822
Kontrol grubu görsel okuryazarlık ön test puanları	22	-.353	-.872

Tablo 16 incelendiğinde deney ve kontrol grubunun basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olduğundan deney ve kontrol grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi ön test puanlarının normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Bu nedenle parametrik testlerden bağımsız iki grup t-testi kullanılarak deney ve kontrol grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi ön test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 17

Deney ve Kontrol Guruplarının Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Ön Test Puanları İle İlgili Sonuçlar

Ön Test					
Gurup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Deney Grubu	22	3.68	1.13	.145	.885
Kontrol Grubu	22	3.34	0.86		

Tablo 17’de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi ön test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($t(42) = .145, p > .05$). Bir başka ifade ile deney ve kontrol grubunun ön test puanlarının benzer

olduğu ifade edilebilir. Grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığından araştırmanın birinci alt problemine yanıt aranması için grupların son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 18

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Son Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri

Gurup	N	Kurtosis	Skewness
Deney grubu görsel okuryazarlık son test puanları	22	1.899	-1.552
Kontrol grubu görsel okuryazarlık son test puanları	22	-.276	-.944

Tablo 18 incelendiğinde deney ve kontrol grubunun basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmemektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olmadığından deney ve kontrol grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi son test puanlarının normal dağılım göstermediği söylenebilir. Bu nedenle non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanılarak deney ve kontrol grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 19

Deney ve Kontrol Guruplarının Görsel Okuryazarlık Becerisi Ölçeği Son Test Puanları İle İlgili Sonuçlar

Gurup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney grubu	22	25,45	560	177	.127
Kontrol grubu	22	19,55	430		

Tablo 19’da görüldüğü gibi, son test sonuçlarına göre; deney grubunun görsel okuryazarlık becerisi başarı ortalaması puanı ile kontrol grubunun görsel okuryazarlık becerisi başarı ortalaması arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık ($p=.127$) bulunmadığı saptanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre; deney grubunun ortalaması ($\bar{X}=4.03$) kontrol grubundan ($\bar{X}=3.59$) yüksek olmasına rağmen aradaki fark anlamlı değildir. Bu sonuca göre; uygulama iki grup arasında bir fark yaratmamıştır. Bunun nedeni; günümüzde gençlerin teknolojiyle iç içe yaşamalarından kaynaklanmış olabilir. Sürekli görsel mesajlar etkisinde kaldıkları için ve görsellere alışkın oldukları için, etkinliklere aşina oldukları çalışmalar olabilir. Marc Prensky’nin Dijital Yerliler adlı çalışmasında bu duruma yer verilmiştir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun **okumaya karşı tutum puanları** arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Bu alt problemle ilgili olarak, aynı şekilde araştırmanın deneysel sürecinde Türkçe dersi kapsamında yedinci sınıf deney grubu öğrencileriyle, Kişisel Gelişim temasında yer alan metinler işlenmiştir. Dersin işlenişine araştırmacının hazırlamış olduğu görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri dâhil edilerek Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kazanımlarla birlikte ders işlenmiştir. Kontrol grubunda ise; aynı ders geleneksel şekilde sürdürülmüştür. Deneysel sürecin başında ve sonunda Gömleksiz (2009) tarafından geliştirilen Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin, Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği’nden almış oldukları ön test ve son test puanları karşılaştırılarak, kullanılan görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin, uygulanan

grup ile uygulanmayan grubun okumaya karşı tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık meydana getirip getirmediği incelenmiştir.

Tablo 20

Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Ön Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri

Gurup	N	Kurtosis	Skewness
Deney grubu tutum ölçeği ön test puanları	22	.476	-.973
Kontrol grubu tutum ölçeği ön test puanları	22	-.471	-.805

Tablo 20 incelendiğinde deney ve kontrol grubunun basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olduğundan deney ve kontrol grubunun Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum ön test puanlarının normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Bu nedenle parametrik testlerden bağımsız iki grup t-testi kullanılarak deney ve kontrol grubunun Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum ön test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 21

Deney ve Kontrol Guruplarının Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Ön Test Puanları İle İlgili Sonuçlar

Ön Test					
Gurup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Deney Grubu	22	3.96	.78	.888	.380
Kontrol Grubu	22	3.74	.89		

Tablo 21’de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin ön test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($t(42) = .888, p > .05$). Bir başka ifade ile deney ve kontrol grubunun ön test puanlarının benzer olduğu ifade edilebilir. Grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığından araştırmanın ikinci alt problemine yanıt aranması için grupların son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 22

Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Son Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Kurtosis ve Skewness Değerleri

Gurup	N	Kurtosis	Skewness
Deney gurubu kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum son test puanları	22	.121	-1.021
Kontrol gurubu kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum son test puanları	22	.370	-1.080

Tablo 22 incelendiğinde deney ve kontrol grubunun basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmemektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olmadığından deney ve kontrol grubunun Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum son test puanlarının normal dağılım göstermediği söylenebilir. Bu nedenle non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanılarak deney ve kontrol grubunun Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 23

Deney ve Kontrol Gruplarının Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Son Test Puanları İle İlgili Sonuçlar

Gurup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney grubu	22	23.09	508	229	.760
Kontrol grubu	22	21.91	482		

Tablo 23'e göre; deney grubunun Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları başarı ortalaması puanı ile kontrol grubunun kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum başarı puanı ortalamasında .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık ($p=.76$) bulunmadığı saptanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre; görsellerle birlikte yapılan etkinliklerin okuma alışkanlığına ilişkin tutum üzerinde anlamlı derecede bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir. Ancak ortalamalara bakıldığı zaman, deney grubunun ortalamasının ($\bar{X}=3.95$) kontrol grubundan ($\bar{X}=3.88$) daha yüksek olduğu görülecektir. Bu durum görsellerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemde “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” probleminin incelenmesi için öncelikle grupların ön test puanları karşılaştırılmıştır. Grupların ön test puanlarının normal dağılıma uygun olup olmadığı test edilmiştir. Bunun için erkek ve kadınların Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği'nden aldıkları puanların Kurtosis (basıklık) ve Skewness (çarpıklık) değerlerine bakılmıştır.

Tablo 24

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden Cinsiyet Değişkenine Göre Ön Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri

Cinsiyet	N	Kurtosis	Skewness
Kadın	9	.089	-.828
Erkek	13	-.208	-.955

Tablo 24 incelendiğinde kadın ve erkek grubunun basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olduğundan kadın ve erkek grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi ön test puanlarının normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak her bir grupta (kadın $\bar{X}=9$; erkek $\bar{X}=13$) 15 kişiden az katılımcı olduğundan non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanılarak erkek ve kadın grubunun Görsel Okuryazarlık Becerisi ön test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 25

Öğrencilerin Ön Test Puanlarına İlişkin Cinsiyetlerine Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	9	10.61	95.50	50.500	.593
Erkek	13	12.12	157.50		

Tablo 25 incelendiğinde; öğrencilerin cinsiyetleri ile görsel okuryazarlık düzeyleri (U=50.500, $p>.05$) arasında ön test puanlarına göre, anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir. Bu durum başlangıçta kız öğrencilerin, erkek öğrencilerle yakın görsel okuryazarlık becerisine sahip olduğunu göstermektedir. Günümüzde artık görseller hayatımızın her alanında etkili olduğu için, hem kız hem de erkek öğrencilerin görsellere ilgisi yakındır. Çünkü görselleri anlamlandırmaya çalışmak, verilen mesajları algılamak artık her insan için bir ihtiyaçtır. Grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık

olmadığından araştırmanın üçüncü alt problemine yanıt aranması için grupların son test puanları karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” probleminin incelenmesi için kadın ve erkek gruplarının son test puanlarının normal dağılıma uygun olup olmadığı test edilmiştir. Bunun için Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği’nden alınan son test puanların Kurtosis (basıklık) ve Skewness (çarpıklık) değerlerine bakılmıştır.

Tablo 26
Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden Cinsiyet Değişkenine Göre Son Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri

Cinsiyet	N	Kurtosis	Skewness
Kız	9	1.142	-1.155
Erkek	13	2.282	-1.724

Tablo 26’da görüldüğü gibi; puanlara ilişkin çarpıklık ve basıklık değeri -1 ve +1 arasında değişmemektedir. Bu durum, ölçeğin son testte cinsiyet değişkeninden elde edilen puanların basıklık ve çarpıklık değeri açısından normal dağılıma uymadığını belirtir. Bu nedenle araştırmanın üçüncü alt probleminin çözümünde parametrik olmayan testlerden “Mann Whitney U” testinin kullanılması uygun görülmüştür.

Tablo 27
Öğrencilerin Son Test Puanlarına İlişkin Cinsiyetlerine Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	9	10.44	94.00	49.000	.523
Erkek	13	12.23	159.00		

Tablo 27’de görüldüğü gibi, öğrencilerin cinsiyetleri ile görsel okuryazarlık düzeyleri ($U=49.000, p<0.05$) arasında son test puanlarına göre de, anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu durum kız öğrencilerin, erkek öğrencilerle yakın görsel okuryazarlık becerisine sahip olduğunu son test puanlarıyla da göstermektedir. Kız öğrenciler de ($\bar{X}=4.01$) en az erkek öğrenciler ($\bar{X}=4.05$) kadar internetle ilgilenmekte, çevrelerinde gördükleri görsellerden etkilenmektedirler. Dolayısıyla erkek ve kız öğrenciler arasında cinsiyet yönünden görsel okuryazarlık becerisi benzerdir şeklinde yorum yapılabilir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun TV seyretme sıklığına göre görsel okuryazarlık düzeyi anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirtilmiştir.

Kişi sayısı yeterli olmadığı için “bir saatten daha fazla TV izleyenler” ve “bir saatten az TV izleyenler” olmak üzere gruplar birleştirilmiştir. Ardından Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. Bu testten alınan puanlar; iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemektedir (Büyüköztürk, 2006, s. 155).

Tablo 28

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden TV Seyretme Değişkenine Göre Ön Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri

	N	Kurtosis	Skewness
1 saat ve daha fazlası	11	-.891	-.475
1 saatten az	11	1.970	-1.484

Tablo 28’de puanlara ilişkin çarpıklık ve basıklık değeri -1 ve +1 arasında değişmediği görülmektedir. Bu durumda, ölçeğin ön testte TV seyretme değişkeninden elde edilen puanların basıklık ve çarpıklık değeri açısından normal dağılıma uymadığı söylenebilir. Bu nedenle de, araştırmanın dördüncü alt probleminde parametrik olmayan istatistiksel tekniklerden “Mann Whitney U” testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 29

Öğrencilerin Ön Test Puanlarına İlişkin TV Seyretme Sıklığına Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri

TV İzleme	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
1 saat ve daha fazlası	11	9.59	105.50	39.500	.168
1 saatten az	11	13.41	147.50		

Tablo 29 incelendiğinde; yedinci sınıf öğrencilerinin ön test puanlarına göre televizyon seyretme sıklığı ile görsel okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($U=39.500$, $p>.05$) görülmüştür. Grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığından araştırmanın dördüncü alt problemine yanıt aranması için grupların son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 30

Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeğinden TV Seyretme Değişkenine Göre Son Testten Almış Oldukları Puanların Kurtosis ve Skewness Değerleri

	N	Kurtosis	Skewness
1 saat ve daha fazlası	11	-.487	-.756
1 saatten az	11	-.575	-.689

Tablo 30 incelendiğinde grupların basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değeri -1 ve 1 arasında değişmektedir. Bu değerler -1 ve +1 arasında olduğundan “1 saat ve daha

fazla” TV izleyenler ile “1 saatten az” TV izleyenlerin Görsel Okuryazarlık Becerisi ön test puanlarının normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak her bir grupta (1 saat ve daha fazlası $\bar{X}=11$; 1 saatten az $\bar{X}=11$) 15 kişiden az katılımcı olduğundan non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanılarak grupların Görsel Okuryazarlık Becerisi son test puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 31

Öğrencilerin Son Test Puanlarına İlişkin TV Seyretme Sıklığına Göre Görsel Okuryazarlık Becerisi Düzeyleri

TV İzleme	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
1 saat ve daha fazlası	11	8.36	92.00	26.000	.023*
1 saatten az	11	14.64	161.00		

* $p<.05$ düzeyinde anlamlıdır

Tablo 31 incelendiğinde; yedinci sınıf öğrencilerinin son test puanlarına göre televizyon seyretme sıklığı ile görsel okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($U=26.000$, $p<.05$) görülmüştür. Televizyon izleme sıklığına göre 1 saatten az izleyenlerin ($\bar{X}=4.59$) 1 saatten daha fazla izleyenlere göre ($\bar{X}=3.47$), görsel okuryazarlık düzeyi anlamlı düzeyde fazladır. Bu duruma göre; öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders almalarının ardından, televizyon daha az izleyen öğrencilerde başarının fazla olduğu görülmüştür. Bunun nedeni, televizyonun hayal gücünü sınırlandırıyor olma durumu düşünülebilir. Televizyona daha az zaman ayıran öğrenciler, kendilerini geliştirecek çalışmalara daha çok zaman ayırabilirler. Kitap okumak, internette araştırma yapmak, dışarıda zaman geçirmek, spor yapmak bunlar arasında sayılabilir. Televizyon karşısında çok uzun saatler geçirmek, gençler için kimi zaman olumlu sonuçlar doğurmamaktadır. Bu nedenle,

öğrencilerin zamanı verimli geçirmesine hem öğretmenlerin hem de velilerin dikkat etmesi gerekmektedir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “Görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde resimsel gösterim oluşturmaları ve yorumlamaları nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. Etkinliklerin değerlendirilmesi için, her etkinlikle ilgili ayrı değerlendirme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Daha sonra uzman görüşü alınarak, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan etkinlik değerlendirme formu, araştırmacı, bir dil uzmanı ve bir eğitim uzmanı tarafından etkinlikler incelenerek doldurulmuştur. Tabloda ilk değerlendirme araştırmacının, ikinci değerlendirmeler dil uzmanının son değerlendirmeler ise eğitim uzmanının görüşleridir. Tabloda değerlendirme sorularında uzmanların verdikleri cevaplar “evet” ise E, “hayır” ise H olarak belirtilmiştir.

Tablo 32: Metin: Güneşe Doğru 1. Etkinlik : Kavramları Resimle Anlatmak

Birinci etkinlikle ilgili üç uzmanın değerlendirmelerine bakıldığında; öğrenciler metinden görsel üretebilmiştir. Hikâyeyi anlatırken çizimlerden yararlanabilmişlerdir. Araştırmacı ve eğitim uzmanının görüşlerine göre öğrenciler genel olarak resimle konuyu tekrar edebilmişlerdir. Ancak dil uzmanı bu konuda farklı görüştedir. Öğrencilerin resimle konuyu tekrar edemediklerini düşünmektedir. Güneşe Doğru hikâyesinde öğrencilerin çoğunluğu hikâyede geçen bir olayın resmini çizebilmiştir. Üç uzman da öğrencilerin çalışmalarında hikâye kahramanlarından en az birine yer verdiklerini gözlemlemiştir. Resim çalışmasında hikâyenin geçtiği mekânlardan birine öğrencilerin çoğunluğu yer verebilmiştir. Uzmanların görüşüne göre öğrenciler resimlerinde hikâyenin geçtiği zamanı yansıtabilmiş değildir. Üç uzman da öğrencilerin çizdikleri resimlerde ana fikirle ilgili bir mesaj yansıtmadıkları görüşündedir.

Tablo 33: Metin: Uzun Mehmet Etkinlik 4: Zamanda Yolculuk

Metin: Uzun Mehmet Etkinlik 4: Zamanda Yolculuk. Aşağıdaki boşluğa Uzun Mehmet adlı metinden cümleler seçerek yazınız. Seçtiğiniz cümlelerin Duyulan Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman ve Gelecek Zamanla çekimlenmiş olmasına dikkat ediniz. Cümleleri numaralandırıp zaman çizelgesinde numaraları doğru yerlere yazınız.																						
<i>Çalışmanın Değerlendirilmesi</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1. Duyulan Geçmiş Zamanda çekimlenmiş bir cümle örneği bulabilmiş midir?	H	E	E	E	E	H	H	E	E	H	H	H	H	E	H	E	E	E	E	E	E	E
2. Şimdiki Zamanda çekimlenmiş bir cümle örneği bulabilmiş midir?	H	H	H	E	E	H	H	H	H	H	H	H	E	E	H	H	E	E	E	E	E	E
3. Gelecek Zamanda çekimlenmiş bir cümle örneği bulabilmiş midir?	H	E	E	E	E	E	E	E	E	H	H	H	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E
4. Dilbilgisi dersinde görsellerden yararlanabildi mi?	H	E	E	E	E	E	E	E	E	H	H	H	H	E	H	E	E	E	E	H	H	E

Uzun Mehmet adlı hikâyeye ilgili olarak hazırlanan “Zamanda Yolculuk” adlı etkinlikte; hikâyede duyulan geçmiş zamanda çekimlenmiş bir cümle örneğini yedi-sekiz öğrenci dışında öğrencilerin çoğunluğu gösterebilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası şimdiki zamanda çekimlenmiş bir cümle örneği gösterememiştir. Etkinlikler incelendiğinde çoğunlukla şimdiki zamanın hikâyesiyle, şimdi zamanı öğrencilerin karıştırmış olduğu görülmektedir. Bu durum, şekillerle ve resimlerle dikkat çekilse de öğrencilerin dil bilgisi hatalarının bilgi düzeyinde eksik olduğunu düşündürmüştür. Öğrenciler gelecek zamanla ilgili bir cümle örneği göstermekte zorlanmamıştır. Öğrenciler genel olarak dil bilgisiyle ilgili çalışmada görsellerden yararlanabilmiştir.

Tablo 34: Metin: Uzun Mehmet Etkinlik 5: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu).

Metin: Uzun Mehmet Etkinlik 5: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu).																						
Yukarıda görmüş olduğunuz fotoğrafın yorumunu yapınız.																						
Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	E	E	K	K	E	K	E	K	K	E	K	E	E	K	E	K	E	E	K	E	E	E
1. Görselden metin üretebilmiş midir?	E	E	E	E	E	H	E	H	H	H	H	E	H	E	E	H	E	E	H	E	E	E
	E	E	E	E	E	H	H	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E
2. Fotoğrafın kaynağını sorgulayabilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H
3. Fotoğrafın netliğine dikkat edebilmiş midir?	E	E	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
4. Fotoğrafın çekildiği dönemi düşünerek çıkarımlarda bulunabilmiş midir?	H	H	H	H	E	H	E	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E
	H	H	E	H	E	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
5. Fotoğrafın arka planında yer alan olayları yorumlayabilmiş midir?	E	H	E	H	E	H	E	E	H	H	H	E	E	E	E	H	H	E	E	E	E	E
	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	H	E	H	E	H	E	H	H	H	E	H	H	E	E	H	H	E	E	E	E	E
6. Fotoğraftaki ayrıntılara dikkat edebilmiş midir?	H	E	H	E	H	H	E	H	E	E	H	E	H	E	H	H	E	E	H	E	H	H
	E	E	E	E	E	H	E	H	E	E	H	H	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E
	E	H	E	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	E	H	H	H	H
7. Fotoğraf yorumu yapabilmiş midir?	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	H	E	E	E	H	E	H	H	H	E	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E

Uzun Mehmet hikâyesi için hazırlanan diğer etkinlikte, öğrencilerden madencilikle ilgili bir fotoğrafı yorumlamaları istenmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası görselden metin üretebilmiştir. Bir öğrencinin dışında diğer öğrenciler fotoğrafın kaynağını sorgulamamıştır. Öğrencilerin çoğunluğu fotoğrafın netliği konusunda bir yorum yapmamıştır. Öğrenciler

fotoğrafin çekildiği dönemi düşünüp, çıkarımlarda bulunmamıştır. Fotoğrafin arka planında yer alan olayları yorumlayabildikleri görülmektedir. Özellikle madenciliğin zor bir meslek olduğunu, madencilerin vatan sevgisi ve aileleri için bu zorluklara katlandıklarını ifade etmişlerdir. Fotoğrafin ayrıntılarına öğrenciler yeteri kadar dikkat etmemiştir. Fotoğrafta kaç kişi olduğundan, madencilerin duruşlarından, etraflarında yer alan nesnelere, fotoğrafin siyah-beyaz oluşundan bahseden öğrenci sayısı yarıdan azdır.

Tablo 35: Metin: Görme Anlama Merakı. Etkinlik 7: Bir Tablonun Yorumu

Metin: Görme Anlama Merakı. Etkinlik 7: Bir Tablonun Yorumu																						
Nuri ABAÇ'ın "Motor Sefası" adlı tablosunda gördüklerinizi anlatan kısa bir yazı yazınız.																						
Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1.Görselden metin üretebilmiş midir?	E	H	H	E	E	E	E	H	H	H	H	E	H	E	H	E	E	H	H	E	E	H
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E
2.Resim hakkında yorum yapabilmış midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	H	H	H	E	H	E	E	H	H	H	E	H	H	E	H	E	E	E	H	E	H	E
3.Resimde geçen olayı anlatabilmiş midir?	E	E	E	E	E	H	E	H	H	E	E	E	H	E	H	E	E	H	H	E	E	H
	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	H	E	E	E	H	H	E	H	H	E	E	H	E	E	E	E	H
4.Farklı bir bakış açısıyla resimde geçen konuyu açıklayabilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	E	E	E	E	E	H	E	H	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E
	H	H	H	E	H	H	E	H	H	H	H	H	H	E	H	H	E	H	H	E	H	H
5.Resimde kullanılan renklerden bahsedebilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
6.Görselin kaynağını sorgulayabilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H

Nuri ABAÇ'ın Motor Sefası adlı tablosunu incelemelerini istediğimiz öğrencilerin çoğunluğu metinden görsel üretebilmiştir. Dil uzmanı ve eğitim uzmanının görüşlerinde göre öğrenciler resim hakkında yorum yapabilmıştır. Ancak araştırmacıya göre yapılan yorumlar, resmi açıklamak için yeterli değildir. Hayal gücünü kullanarak, resmi farklı düşüncelerle yorumlayabilen öğrencilerin sayısı azdır. Ressam Karagöz ve Hacivat'a resimde yer vermiştir.

Ancak bu ayrıntıya dikkat eden öğrenci sayısı yeterli değildir. Resimde geçen olayı öğrenciler genel olarak anlatabilmiştir. Dil uzmanına göre; öğrenciler genel olarak farklı bir bakış açısıyla resimde geçen konuyu açıklayabilmiştir. Ancak eğitim uzmanı ve araştırmacı aynı görüşte değildir. Farklı bir bakış açısıyla yorum yapan öğrenci sayısı yarıdan azdır. Resimde görülen gemiden bahsedilmiş, ancak gemideki insanların neden orada ve o şekilde resmedilmiş olduğu konusunda ilgi çekici değerlendirmeler yapılamamıştır. Bazı öğrenciler resimdeki insanların, Karagöz ve Hacivat'ın neden değişik tasarlanmış bir gemide olduğu konusunda fikirleri olmadığını ifade etmiştir. Öğrenciler resimde kullanılan renklerden hiç bahsetmemiştir. Bir öğrenci dışında görselin kaynağını sorgulayan öğrenci yoktur.

Abaç'ın resimlerinde figürler ve mekân biçimleri sıra dışıdır. Perspektif kullanılmaz. Düşsel bir görüntü hâkimdir. Mekânlar sanki boşlukta gibidir. Nuri ABAÇ aynı zamanda mimardır. Mimarlık konusundaki bilgisi ve becerisi resimlerine de yansımış, ince hesaplarla resimlerini şekillendirmiştir. Resimlerinde minyatürden ve süsleme sanatlarından yararlanmıştır. Bir restoranda, vapurda, bazen bir balonda ya da hayal ürünü araçlarda görülen figürlerde genellikle neşe duygusu gözlenir. Ayrıca resimlerinde iç açan, hoş giden renkleri resimlerinde kullanmayı tercih etmiştir (Öztürk, 2013, s. 116).

Eğitim kurumlarında sanat eğitimlerinde yapılan en büyük yanlışlardan birisi; sanat eğitiminin teknik ve biçim olarak verilmesi ve içerik boyutunun dikkate alınmamasıdır. Oysa, anlam boyutu da en az teknik özellikler kadar önem taşımaktadır. Sanat eğitimi bu şekilde yapıldığı takdirde, amacına ulaşamamaktadır. Çocuklar ve gençler sanat eserini bir bütün olarak incelemelidir. Sanat eserinin hem biçim özelliklerini değerlendirmeli hem de içerik boyutunu inceleyip temalar oluşturabilmelidir. Temalara ulaşabilen öğrenci, sanat ve yaşam arasında bir bağ kurmuş olacaktır (Cançat, 2016, s. 23-24).

Tablo 36: Metin: Görme Anlama Merakı. Etkinlik 8: Doğru Bakabilmek

Metin:Görme Anlama Merakı. Etkinlik 8: Doğru Bakabilmek																						
Yukarıdaki resimde gördüğünüz şekiller nelerdir?																						
Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1.Görselden metin üretebilmiş midir?	E	E	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E
2.Gördüğü şeklin neyin parçası olduğuna dikkat edebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	H	H	H	H	E	H	E	E	H	E	H	E	E	E	E	E	H	E
3.Bir resmi oluşturan parçalarla resmin bütünü arasındaki ilişkiye dikkat edebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	H	E	H	H	E	H	E	E	H	E	E	H	E	H	E	E	E	H	E	E	E
	E	E	E	E	H	E	H	H	E	H	H	H	H	E	H	E	E	E	E	E	H	E
4.Seçtiği resimlerin renklerine dikkat edebilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	E	E	E	E	E	H	H	E	H	H	E	H	E	H	E	E	H	E	H	H	E	H
	E	E	E	E	E	H	H	E	H	H	H	H	E	H	E	E	H	H	H	H	E	H
5.Şekil-zemin ilişkisine dayalı olarak resmi yorumlayabilmiş midir?	E	E	E	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	E	E	H	E	E	H	H	H
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	H	H	H	E	E	H	H	E	H	E	H	E	E	E	E	E	H	E

“Doğru Bakabilmek” adlı etkinlikte, araştırmacıya göre öğrenciler görselden metin üretememişlerdir. Çünkü genelde bir cümleyle resimde gördüklerini ve şekillerde benzettiklerini yazmışlardır. Ancak dil uzmanı ve eğitim uzmanı bu şekilde kısa ifadelerle anlatmalarına rağmen, öğrencilerin çoğunluğunun görselden metin üretebildiğini düşünmektedir.

Etkinlikte şekil-zemin ilişkisi düşünülerek görülen resimlerin ifade edilmesi istenmiştir. Resim iki ayrı resmin iç içe geçmesiyle oluşmuştur. İki yüz birbirine bakmakta ve

aynı zamanda bir kadeh de görülmektedir. Kadeh bir kupaya, kimi zaman da satranç taşına benzetilmiştir. Öğrenciler hayal güçlerini de kullanarak farklı benzetmeler yapmıştır. Gestalt teorisi; dünyanın bütün olarak algılandığı düşüncesini savunmaktadır. Bu kurama göre; bütün parçaların toplamından daha fazladır. Birey bu bütünü parçalara bölmez aksine, bir bütün olarak algılar. Gestalt psikolojisinin eğitime yaptığı en önemli katkı; içgörüselsel problem çözme ve üretici düşünmedir (Demirel, 2012, s. 33).

Tablo 37: Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. Etkinlik 9: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık

Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. Etkinlik 9: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık																							
İzlediğiniz videoda geçen olayın sonucunu kendi düşüncelerinize göre anlatan bir yazı yazınız.																							
Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1.Görselden metin üretebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
2.İzlediği bir video hakkında yorum yapabilmemiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
3.Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV, video) verilen görsel metinlerdeki bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgulayabilmemiş midir?	E	E	H	H	E	E	H	E	E	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	
4.Kısa filmde izlediği olayın sonucunu farklı bir bakış açısıyla tamamlayabilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	H	E	H

Dokuzuncu etkinlikte; Kim Olduğunuz Üzerine adlı metinle ilgili olarak, Farklı Biri Olsaydık adlı video izlenmiştir. Bir öğrencinin dışında öğrenciler görselden metin üretebilmiştir. Araştırmacı ve dil uzmanının görüşlerine göre öğrenciler izledikleri video hakkında yorum yapabilmişlerdir. Eğitim uzmanı ise öğrencilerin yarı yarıya izledikleri hakkında yorum yapabilmemiş olduklarını düşünmektedir. İzledikleri videodaki düşünceleri öğrenciler yeteri kadar sorgulayamamıştır. Birkaç öğrenci farklı ve ilginç yorumlar yapmıştır ve eleştirel bakış açısıyla video hakkındaki düşüncelerini belirtmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu kısa filmde izledikleri olayın sonucunu farklı bir bakış açısıyla tamamlayabilmiştir.

Tablo 38: Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. Etkinlik 10: Kendimi Arıyorum

Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. Etkinlik 10: Kendimi Arıyorum																						
Yukarıdaki karikatür size hangi deyim hatırlatmaktadır? Kendi yaşamınızdan bir olayla karikatürü açıklayan kısa bir yazı yazınız.																						
Çalışmanın Değerlendirilmiştir	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1.Görselden metin üretebilmiş midir?	E	H	H	H	E	H	H	H	E	H	H	E	E	E	H	E	E	H	E	E	E	E
2.Karikatürle ilgili kendi yaşamından bir örnek verebilmiş midir?	E	H	E	E	E	E	E	E	E	H	H	H	H	E	E	H	E	H	E	E	H	H
3.Görsel metinler oluştururken ve yorumlarken eleştirel düşünebilmiş midir?	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	E	H	H	E	H	H
4.Karikatürün hangi deyim ya atasözüne çağrışım yaptığını bulabilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E

Karikatür yorumlamaya ilgili etkinlikte, araştırmacıya göre öğrenciler yarı yarıya görselden metin üretebilmiştir. Dil uzmanı ve eğitim uzmanının görüşlerine göre ise; öğrencilerin çoğunluğu görselden metin üretme konusunda yeterlidir. Öğrenciler genel olarak, karikatürle ilgili kendi yaşamlarından bir örnek verebilmişlerdir. Öğrenciler görsel metinleri yorumlarken eleştirel düşünme konusunda yeterli olamamıştır. Yazdıkları metinlerde karikatürle ilgili değerlendirme yaparken kısa ve birbirine benzer açıklamalarda bulunmuşlardır. Farklı bir bakış açısıyla karikatürü yorumlayıp, yaşamdan örnekler vererek açıklama yapabilen öğrenci sayısı azdır.

Tablo 39: Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. 11. Etkinlik: Deyim ve Karikatürler

Metin: Kim Olduğunuz Üzerine. 11. Etkinlik: Deyim ve Karikatürler																						
Aşağıdaki boşluğa “Etekleri zil çalmak” deyimini anlatan bir karikatür çiziniz.																						
Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1. Metinden görsel üretebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
2. Duygu ve düşüncelerini farklı bir bakış açısıyla yansıtabilmiş midir?	H	H	H	H	E	H	H	H	E	H	E	H	E	E	H	H	H	E	E	H	E	H
3. Uygun form ve tekniklerde farklı okuyucu ve amaçlar için çeşitli görseller tasarlayabildi mi?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E

Etekleri zil çalmak deyimini anlatan bir karikatür çizmeye çalışan öğrenciler bir öğrenci dışında metinden görsel üretebilmiştir. Araştırmacıya göre öğrencilerin duyu ve düşüncelerini farklı bir bakış açısıyla yansıtabilmeleri yeterli değildir. Ancak dil uzmanı ve eğitim uzmanı, öğrencilerin bu konuda yeterli olduklarını düşünmektedir. Araştırmacı ve dil uzmanına göre öğrenciler uygun form ve tekniklerde farklı okuyucu ve amaçlar için görsel tasarlama konusunda yeterlidir. Ancak eğitim uzmanı öğrencilerin bu konuda yeterli olmadıklarını gözlemlemiştir.

Tablo 40: Metin: İlk Elbisem. Etkinlik 12: Karton Üzerine Görsel Tasarım

Metin: İlk Elbisem. Etkinlik 12: Karton Üzerine Görsel Tasarım

Bir büyük boy karton alınız. Hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin resimlerini farklı kâğıtlara çiziniz. Arkadaşlarınızdan bu resimleri hikâyedeki zaman akışına uygun şekilde yapıştırılmalarını isteyiniz. Araç-gereçler: Karton, makas, kâğıt, kara kalem, pastel boya.

Çalışmanın Değerlendirilmesi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	E	E	K	K	E	K	E	K	K	E	K	E	E	K	E	K	E	E	K	E	E	E
1. Metinden görsel üretebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
2. Karton vb. araçları kullanarak görsel materyal tasarlayabilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
3. Öykünün bölümlerini görsellerle ifade edebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	H	E	H	E	E	H	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E
	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
	E	H	E	E	E	H	E	E	H	E	E	H	H	H	E	E	E	E	E	E	E	E
4. Farklı bir bakış açısıyla resim yapabilmiş midir?	H	H	H	H	E	H	H	E	H	H	E	H	H	H	H	H	H	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	H	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	H
	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
5. Çizdiği resimde hikâye kahramanlarından en az birine yer verebilmiş midir?	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
6. Çalışmasında hikâyede geçen bir olayın resmini çizebilmiş midir?	E	H	H	E	E	H	H	E	H	E	E	E	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E
	E	H	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
	E	H	E	E	E	E	H	E	H	E	E	H	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E
7. Çizdiği resimde hikâyenin geçtiği zamanı yansıtabilmiş midir?	E	E	H	E	E	H	H	E	H	E	E	H	H	E	E	E	H	E	E	E	E	E
	H	H	H	H	E	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E
	E	H	E	E	E	H	E	E	H	E	E	H	H	H	E	E	E	E	E	E	E	E
8. Çizdiği resimde ana fikirle ilgili bir mesaj verebilmiş midir?	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	E	E	E	E
	H	H	H	E	H	E	H	H	E	H	H	E	H	E	H	E	H	E	E	E	H	H
	H	H	H	E	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	E	H	H	H	E	H	H

Son etkinlik için öğrenciler işbirlikli öğrenme yöntemiyle, okudukları hikâyeden serim, düğüm ya da sonuç bölümlerinden birinde akıllarında kalan bir olayı resim olarak çizmişlerdir. Böylece tüm sınıfın birlikte hazırladığı görsel bir materyal hazırlanmıştır. Bir öğrenci dışında tüm öğrenciler metinden görsel üretebilmiştir. Karton, yapıştırıcı, makas gibi araçlardan yararlanarak görsel materyal hazırlayabilmişlerdir. Araştırmacı ve eğitim uzmanına göre öykünün bölümlerini görsellerle ifade edebilmişlerdir. Dil uzmanı ise öğrencilerin bu konuda yeterli olmadıklarını düşünmektedir. Dil uzmanı ve eğitim uzmanı öğrencilerin farklı bir bakış açısıyla resim yapabildikleri görüşündedir. Araştırmacı ise bazı öğrencilerin bu konuda başarılı olduğunu, ancak yarıdan fazla öğrencinin farklı bir bakış açısı sunamadığını düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu çizdikleri resimlerde, hikâye kahramanlarından en az birine yer verebilmişlerdir. Öğrencilerin hemen hepsi, çalışmasında hikâyede geçen bir olayın resmini çizebilmiştir. Araştırmacı ve eğitim uzmanına göre öğrenciler hikâyenin geçtiği zamanı yansıtabilmiştir. Ancak dil uzmanına göre öğrenciler bu konuda yeterli değildir. Öğrenciler çizdikleri resimlerde ana fikirle ilgili bir mesaj vermemiştir. Birkaç öğrencinin ana fikirle ilgili çizimleri olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı ve son alt problemi; “Görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde; nitel araştırmaya ait elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Çalışmanın gerçekleştirildiği Türkçe öğretmenleriyle görüşülerek başarılı, orta seviyede başarısız seviyelerde olan, iki okuldan beşer öğrenci tespit edilmiştir. Öğrencilerle görüşmeler hem pilot uygulamanın yapıldığı okuldan beş öğrenciyle, hem de asıl uygulamanın yapıldığı okuldan beş öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca her iki okuldan toplam dört Türkçe öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Araştırmacı yarı yapılandırılmış görüşmeleri kendisi

gerçekleştirmiştir. Görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Daha sonra bu görüşmeler dinlenerek yazıya geçirilmiştir.

Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu'nda üç erkek ve iki kadın öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Öğrencilerin isimleri kullanılmamış, erkekler için 1E, 2E şeklinde isim verilirken, kadın öğrenciler için 1K, 2K olarak adlandırma yapılmıştır. Görüşmelerin nitel analizi için, öğrencilere yöneltilen sorulardan önce temalar belirlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan da bu temalara ilişkin kodlar çıkarılmıştır. Bu tespitler yapılırken başka bir araştırmacıdan yardım alınmıştır. Her iki araştırmacı bu kodlamaları yaptıktan sonra, güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell, 2013)'ın ortaya koyduğu güvenilirlik formülüyle karşılaştırılarak güvenilirliği hesaplanmıştır.

Güvenirlik= Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) = $42 / (42 + 9) = 0,82$ Yapılan çözümlerinin ardından, araştırmanın güvenilirliği .82 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell)'a göre bir araştırmanın güvenilir sayılabilmesi için kodlama güvenilirliğinin en az .80 seviyesinde uyum göstermesi gerekmektedir.

Tablo 41

Görsellerden Yararlanma

-
- a) İnternetteki görseller (1E)
 - b) Videolar (1E,3K)
 - c) Programlar (1E)
 - ç) Öğretmen kaynakları (Fotokopi) (1E, 3K, 4E)
 - d) Kitaplardaki görseller (Metinlerdeki) (1E, 5E)
 - e) Farklı materyaller (2K)
-

Öğrenciler Türkçe derslerinde görsellerden zaman zaman yararlandıklarını ancak bunun çok sık olmadığını belirtmişlerdir. Daha çok birlikte sürdürdüğümüz derslerde

kullandığımız görsellerin neler olduğundan bahsetmişlerdir. En çok araştırmada kullanılan fotokopilere dikkat çekerken, kitaptaki görsellerden ve videolardan yararlandığımızı söylemişlerdir. Ayrıca farklı materyaller, farklı bilgisayar programları ve internetteki görselleri kullandığımızı eklemişlerdir.

“00:19-00:34:Öğretmen daha iyi anlatmak için bazı görseller, yani videolardan yararlanıyor. Onlardan daha iyi anlayabiliyoruz. Bir de dağıttığı fotokopilerdeki resimlerden, daha dikkat çekici, daha merak uyandırıcı oluyor. O yüzden daha da dikkatimi çekiyor o dersi dinlemek.” (3K).

“00:19-00:27:İyi oluyor yani. Öğretmen fotokopi dağıtınca daha bir iyi anlamamız oluyor yani.00:30-00:39:Önceki derslerde öğretmen tahtada gösterdiği için pek anlayamıyorduk. Ama şimdi fotokopi dağıttığı için daha iyi anlıyoruz.” (4E)

Tablo 42

Uygulamaya İlişkin Görüşler

-
- a) Görsellerin faydalı olması (1E)
 - b) Videoların faydalı olması (1E)
 - c) Eğlenceli olması (1E, 3K, 4E, 5E)
 - ç) Fotokopilerin faydalı olması (1E)
 - d) Bilgisayar kullanılmasının yararlı olması (2K)
 - e) Daha akılda kalıcı olması (2K)
 - f) Öğretici olması (3K)
 - g) Hayal gücünü geliştirici olması (3K)
 - h) Farklı bakış açısı olması (3K)
 - ı) Karikatür kullanımını (5E)
 - i) Farklı şeyler öğrenilmesi (5E)
 - j) Bilemediklerini sorma olanağı (5E)
-

Öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle işlenen Türkçe derslerinin uygulanmasıyla ilgili olarak, en sık karşılaşılan görüşleri dersin daha eğlenceli geçtiği düşüncesidir. Etkinliklerde kullanılan videoların, fotokopilerin, karikatürlerin faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Farklı bakış açısıyla dersin işlendiğini, bu nedenle de derste öğrendiklerinin daha kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca derste bilmediklerini sorma imkânı bulduklarını ve dersin hayal gücünü geliştirdiğini belirtmişlerdir.

“00:44-00:58:Yani şu ana kadar birlikte sürdürdüğümüz derslerde sizin de yaptığımız fotokopilerdeki görsellerden çok faydalandık. Yaptığımız videolardan ya da öğrendiğimiz şeyler de çok iyi oldu bence. Yaptığımız görseller de.” (1E)

“00:39-00:51:Görüşlerim; iyi bir dersti çünkü sizin anlattıklarınız, mesela bilgisayardan filan yapıyorsunuz onlar daha aklımızda kalıcı oluyor. Yani iyiydi.” (2K)

“00:34-00:49: Farklı şeyler öğrendik. Karikatürleri gördük. Sonra daha eğlenceliydi, güldük. Sonra bilemediğimiz şeyleri size sorduk. Öyle yaptık.” (5E)

Tablo 43

Uygulamanın Etkileri ve Sebepleri

-
- a) Etkili olması (1E, 2K, 3K, 4E, 5E)
 - b) Farklı kaynakların kullanılması (1E)
 - c) Görsellerin kullanılması (1E, 3K)
 - ç) Videoların kullanılması (1E)
 - d) Farklı etkinliklerin olması (2K, 4E, 5E)
 - e) Bilgisayar kullanılması (2K)
 - f) Fotokopilerin kullanılması (2K)
 - g) Farklı öğretmenle ders işlemek (5E)
-

Öğrenciler araştırmacıyla birlikte işlenen Türkçe derslerinin etkili geçip geçmediği sorusuna “etkili geçti” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu etkili geçmesinin nedenini ise; farklı etkinliklerin kullanılması olarak açıklamıştır. Ayrıca bilgisayarın, fotokopilerin, videoların ve görsellerin kullanılmasının da etkili olmasını sağladığını söylemişlerdir. Farklı bir öğretmenle ders işlenmesinden dolayı etkili olduğunu düşünen bir öğrenci vardır.

“01:25-01:35: Evet geçti. İşte farklı kaynaklardan, görsellerden ya da video tarzı şeylerden yararlandığımız için eğlenceli geçti. Bu yüzden de bir şeyler öğrenmiş olduk” (1E)

“01:37-01:42: Ya, etkili geçti. Bunun sebebi işte görsellerden yararlanmamız.” (3K)

“01:14-01:20: Geçti. Çünkü bir sürü etkinlik yapınca insan alışıyor yani, hep yapmak istiyor.”

(4E)

“00:54-01:14: Etkili geçti. Çünkü bir farklı öğretmenle öğrenmek, farklı şeyleri görmektir bence. Siz de bize şuan buraya gelerek bize farklı bir öğretmen olarak bize farklı şeyleri öğrettiniz. Biz de bunlardan farklı bir şeyler öğrendik.” (5E)

Tablo 44
Öneriler

-
- a) Yok (1E, 2K, 3K, 4E, 5E)
 - b) Devamını bekliyor (3K, 5E)
 - c) Süre arttırılabilir (2K)
-

Öğrencilere eklemek istedikleri başka bir şey ya da bir önerileri olup olmadığı sorulduğunda bir önerileri bulunmadığını söylemişlerdir. Bu şekilde görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle derslerin devamının etkili öğrenme için iyi olacağını söyleyen iki öğrenci vardır. Genel olarak öğrenciler dersleri etkili ve eğlenceli bulmuşlardır. Ayrıca görsellerle işlendiğinde öğrendikleri bilgilerin kalıcı ve dikkat çekici olduğunu belirtmişlerdir. Dersler süresince karşılaştıkları sıkıntıların sınıfın kalabalık olmasından kaynaklandığını, zaman zaman gürültü olabildiğini söylemişlerdir. Ders süresinin arttırılabileceğini söyleyen bir öğrenci vardır. Ancak genel olarak bir sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

“01:21-01:29: Sıkıntılar arkadaşlarımızın fazla konuşmasıyla dersin dikkatini bozması oldu.” (2K)

“01:44-01:48: İşte en büyük sıkıntı, arkadaşlarımızın çok gürültü çıkarması bence.” (3K)

Ömer Mart Ortaokulu öğrencileriyle yapılan görüşmelere 3 erkek ve 2 kız öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerle yapılan görüşmelerin analizleri de eğitimci bir uzmanla birlikte araştırmacı tarafından tamamlanmıştır.

Tablo 45

Görsellerden Yararlanma

-
- a) Ders kitapları (1E, 5E)
 - b) Kaynak kitaplar (1E, 5E)
 - c) Projeksiyon (1E, 5E)
 - ç) Fotoğraf (1E)
 - d) Resimler (2K,3E, 4K)
 - e) Çizimler (2K, 3E)
-

Öğrenciler Türkçe derslerinde kullandıkları görsellerin, ders kitapları, kaynak kitaplardan elde edilen görseller olduğunu söylemişlerdir. Projeksiyondan görseller yansıtıldığını ifade etmişlerdir. Resimlerin, fotoğrafların ve çizimlerin kullanıldığına dikkat çekmişlerdir.

“00:21-00:49: Görsellerden yararlar yararlanınca, mesela bizim öğretmenimiz artık görsel olarak anlatıyor. Mesela örnek vereceğim. Ünlü düşmesinde, iki ünlüyü seçiyor. Örnek vereyim, Serenay, biz şimdi 7. sınıftayız, 7. kattan atlatıyor ve ünlü düşmesi olmuş oluyor. Bunu da, bunu da defterimize görsel olarak çiziyoruz. İyi şekilde yararlanıyoruz.” (3E)

“00:20-00:35: Eğer mesela bir metinde görsel olmasaydı o metin yani, çok sıkıcı olurdu. Eğer metni anlamazsam o görseli yorumlandırarak yapmaya çalışırdım, yani anlamaya çalışırdım. Yani görsel, bence metin için çok önemli.” (4K)

“00:13-00:24: Ders kitaplarından, bazen projeksiyonlardan, diğer kaynak kitaplarımızdan yararlanıyoruz. Ders işlerken bunlar bize yardımcı oluyor, görseller.” (5E)

Tablo 46

Uygulamaya İlişkin Görüşler

-
- a) Eğlenceli olması (1E, 2K, 3E, 4K)
 - b) Yeni bilgiler kazanılması (1E)
 - c) Eğitici olması (2K)
 - ç) Dikkat çekici (2K)
 - d) Okumaya ilgiyi arttırması (2K, 3E)
 - e) Güzel olması (4K)
 - f) Daha iyi anlamayı sağlaması (4K)
 - g) Konuları daha pekiştirici (5E)
-

Öğrencilerin çoğu derslerin eğlenceli geçtiği görüşündedir. Okumaya ilgiyi arttırdığını düşünen 2 öğrenci vardır. Ayrıca dikkat çekici, eğitici olması, daha iyi anlamayı sağlaması derslerde kullanılan etkinlikler hakkında düşünülen diğer görüşler arasındadır. Bir öğrenci de daha iyi anlamayı sağladığını söylemiştir.

“00:55-01:10: İı, birlikte sürdürdüğümüz dersler hakkındaki görüşlerim; çok eğlenceli olduğu, çok güzel zaman geçirdim. Ayrıca Türkçeye de ilgiliydi bu etkinlikler. Ben açıkçası sevdim etkinliklerinizi.”(3E)

“01:15-01:24: Bence çok güzeldi. Yaptığımız şeyler falan çok güzeldi. Yani bence bütün dersler böyle olmalı. Yani, daha iyi anlamamızı sağlıyor o etkinlikler.” (4K)

“00:38-00:50: Benim konuları pekiştirmeme daha yardımcı oldu. Görsel yorumlama. Metin metindeki unsurlar. Onları cevaplama, daha etkili oldu benim için.” (5E)

Tablo 47
Uygulamanın Etkileri ve Sebepleri

-
- a) Etkili (1E, 2K, 3E, 4K, 5E)
 - b) Kitap okuma (1E)
 - c) Birçok etkinlik olması (2K)
 - ç) Metin soruları (3E)
 - d) Çizimler (3E)
 - e) Dikkat çekici olması (3E)
 - f) Türk dilini öğrenmeyi sağladı (4K)
 - g) Daha çok görsele dayalı olması (5E)
 - h) Okumaya ilgi arttırması (5E)
-

Öğrenciler derslerin etkili geçip geçmediği sorusuna “etkili geçti” cevabını vermişlerdir. Etkili geçmesinin sebebi olarak; çizimleri, daha çok görsele dayanmasını, etkinliklerin çok olmasını göstermişlerdir. Ayrıca dersler sayesinde okumaya ilginin arttığına dikkat çekmişlerdir. Türk dilini daha iyi öğrendiklerini söylemişlerdir. Kitap okuma ve metin okuma çalışmalarının olmasının da etkili olma nedenleri arasında olduğunu ifade etmişlerdir.

“02:03-02:10: Etkili geçti. Çünkü birçok şey yaptık yani. Bu boşa geçmedi ders. Hani, etkinlikler yaptık. Metin okuduk.” (2K)

“02:07-02:16:Bence çok etkili geçti. Hem zaten Türkçe dilimizi öğrenmemizi sağlıyor yani. Hani çok etkili bir ders.” (4K)

“01:23- 01:32: Bence etkili geçti. Yine aynı şekilde, derslerde daha iyi vakit geçirerek, konuları daha iyi pekiştiriyoruz.” (5E)

Tablo 48

Öneriler

a) Yok (1E, 2K, 3E, 4K, 5E)

b) Devamını bekliyor (2K)

Öğrencilere bir önerileri olup olmadığı sorulduğunda olmadığını belirtmişlerdir. Bir öğrenci derslerin bu şekilde devam etmesini istemiştir. Öğrenciler derslerin bu şekilde daha eğlenceli geçtiğini düşünmektedirler. Sürekli aynı şekilde işlenen Türkçe derslerinin bir çekici yanı olmadığı görüşündedirler. Oysa bu şekilde görsel okuryazarlık etkinlikleriyle ders işlenmesi onların hem bu becerilerini geliştirebilmiş, hem de okumaya olan tutumlarını da olumlu yönde etkilemiştir.

“02:45-03:00: Yedinci sınıfta yok. Yani artık Türkçe dersi deyince, çoğu kişinin aklına artık yazı yazmak, konu yazmak, defteri doldurmak geliyor. Ama bu tür görsel etkinlikler onu arka plana atıp, daha çok öne çıkıyor. Daha eğlenceli kılıyor dersi.” (3E)

“00:52-00:54: Bilmiyorum hocalar hiç böyle bir şey yapmadı sizin gibi de.” (2K)

“00:56-00:59: Bilgi, yeni bilgiler öğrendik.” (1E)

Araştırmacı bir eğitim uzmanıyla görüşmelerin analizini yapmıştır. Buna göre;

Güvenirlilik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) = 34/(34+8)=0,80. Yapılan çözümlmelerin ardından, araştırmanın güvenirliliği .80 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994’ten akt: Creswell 2013)’a göre bir araştırmanın güvenilir sayılabilmesi için kodlama güvenirliliğinin en az .80 seviyesinde uyum göstermesi güvenirlilik için aranan değerdir.

Öğretmenlerle Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın gerçekleştirildiği sınıfların Türkçe öğretmenleriyle de araştırmacı görüşme yapmıştır. Görüşmeler uzman görüşü alınarak analiz edilmiştir.

İki kadın iki erkek öğretmenle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell: 2013)'in ortaya koyduğu güvenilirlik formülüyle karşılaştırılarak güvenilirliği hesaplanmıştır.

Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) = 42/ (42 + 10) = 0,80
Yapılan çözümlmelerin ardından, araştırmanın güvenilirliği .80 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994'ten akt: Creswell)'a göre bir araştırmanın güvenilir sayılabilmesi için kodlama güvenilirliğinin en az .80 seviyesinde uyum göstermesi gerekmektedir.

Tablo 49
Görsellerden Yararlanma

-
- a) Görsel okuma (1E)
 - b) Öğretmenin hazırladığı görseller (1E)
 - c) Öğrencilere yaptırılan görseller (1E)
 - ç) Ders kitabındaki resimler (2E, 3K)
 - d) Görselleri yorumlatma (2E, 3K)
 - e) Sınıfa görsel getirme (2E)
 - f) Projeksiyon (3K)
 - g) Haritalar (3K)
 - ğ) Konuşma ve yazma etkinliklerinde kullanma (4E)
-

Öğretmenler görsellerden derslerinde yararlanmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerle görsel okuma çalışmaları yaptıklarını, konuşma ve yazma etkinliklerinde

görselleri kullandıklarını söylemişlerdir. Kendilerinin de zaman zaman görsel hazırlayarak derse geldiklerini, kimi zaman da öğrencilerinden görsel hazırlamalarını istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ders kitabındaki görsellerden, haritalardan, projeksiyondan yararlandıklarını söylemişlerdir.

“Metin ve tema girişlerinde görsel okuma yaptırıyorum. Konunun zihinde canlandırılabilmesi ve daha iyi pekiştirilmesi için, konunun gerektirdiği görselleri hazırlayıp ders içinde kullanıyorum. Gerektiğinde öğrencilere bununla ilgili ödev ve görevler veriyorum.” (1K)

“Şayet o görselleri bulabilirsem, sınıf ortamına getiriyorum. Ya da sınıfta kullandığım kitapta olan resimlerden, görsellerden yararlanıyorum. Onunla ilgili öğrencilere sorular sorup, yorum yaptırıyorum. Veyahut düşüncelerini yazdırıyorum. Özellikle herkese bu konuda söz hakkı vermeye çalışıyorum. Herkesin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebileceği bir ortam sağlamaya çalışıyorum.” (2E)

“Öncelikle ders kitabındaki görsellerden faydalanıyorum. Metne başlamadan evvel görsellere bakmalarını ve oluşan çağrışımları konuşuruz. Bunun dışında yine metne ulaştıracak görseller, sınıf teknolojisi müsaitse projeksiyondan gösterilir. Haritalar her öğrencinin ders kitabında mevcut. Metinlerin geçtiği yerler de harita üzerinde tespit edilir.” (3K)

“Görsel öğelerin Türkçe derslerinde kullanılması ve bu becerinin öğrencilere kazandırılması önemlidir. Türkçe öğretmenleri derslerinde ders kitabı dışında görsel öge kullanmalıdır. Türkçe öğretmenleri derslerinde resim, afiş, fotoğraf, kukla, renkli karton, oyun kartı, kartpostal, harita, grafik, animasyon ve karikatür kullanmalıdır. Görselleri daha çok konuşma ve yazma etkinliklerinde kullanıyoruz. Öğrencilerin sürekli bir şeye bakıp konuşması ve yazması daha kolay oluyor. Hayal kurup yazmak yerine somut bir şeye bakıp yazmak daha etkili ve verimli olabiliyor.” (4E)

Tablo 50
Görsel Okuryazarlık Kazandırma Eğitimi

a) Üniversitede (1K)

b) Almadı (2E, 3K, 4E)

Öğretmenlerden sadece bir tanesi üniversitede okurken, Türkçe I dersi kapsamında görsel yorumlama dersi aldığını söylemiştir. Diğer öğretmenler görsel okuryazarlık becerisini kazandırma konusunda herhangi bir eğitim almadıklarını söylemişlerdir.

“Üniversitede Türkçe öğretimi dersinde verilen görsel yorumlama dışında ayrıca bir eğitim almadım. Kendi araştırma ve çabalarımla öğrendiğim şekilde uyguluyorum.” (1K)

“Hayır almadım. Bizim üniversitede daha çok dil bilgisi ağırlıklı eğitim vardı. Eğitim sistemi değişince doğal olarak ders işleniş biçimi de değişmek zorunda kalıyor. Ayrıca bir kursa da gitmedim.” (2E)

“Hayır, almadım.” (3K)

“Bu konuda herhangi bir eğitim almadım. Üniversitede kompozisyon derslerinde buna benzer etkinlikler yapmıştık. Drama derslerinin de görsel okumaya faydası olabilir. Aldığımız seminerler ve değişik faaliyetlerle kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz.” (4E)

Tablo 51

Görsel Okuryazarlık Kazandırmada Yaşanan Sıkıntılar

-
- a) Okulların teknik ve fizikî yetersizlikleri (1K)
 - b) Müfredat ve sınav hazırlıkları nedeniyle zaman sıkıntısı (1K)
 - c) Öğretmenlerin bu konudaki bilgisizliği (1K)
 - ç) Öğrencilerin yeterince kitap okumaması (2E)
 - d) Öğrencilerin sözcük dağarcıklarının zayıf olması (2E)
 - e) Öğrenciler görselleri derinlemesine incelemiyor (3K)
 - f) Akran zorbalığı (3K)
 - g) Öğrencilerin kendi bakış açılarını yansıtmaması (3K)
 - ğ) İşitsel ve kinestetik olan çocuklardaki sıkıntılar (3K)
 - h) Görmek ve bakmak arasındaki farkı oturtamamaları (3K)
 - ı) Empati kuramama (3K)
 - i) Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerindeki yetersizlik (4E)
 - j) Görseller üzerine konuşup yazamamaları (4E)
 - k) Görsel okuryazarlığa zaman ayrılmaması (4E)
 - l) Test ve hazırcevap sorularının fazla olması (4E)
-

Öğretmenlere sorulan “Görsel okuryazarlık becerisini kazandırma konusunda yaşadığımız sıkıntılar nelerdir?” sorusuna öğretmenler en başta okulların teknik ve fiziksel yetersizlikleri olmasını söylemişlerdir. Müfredatı yetiştirme sıkıntısı ve sınavlara hazırlık nedeniyle derslerde görsellere fazla zaman ayıramadıklarını açıklamışlardır. Ayrıca öğretmenler, kendilerini de eleştirerek, bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler açısından ise; öğrencilerin yeterince kitap okumaması bir başka sıkıntıyı oluşturmaktadır. Öğrenciler akran zorbalığı dediğimiz durumdan dolayı arkadaşlarından görecekları tepkilerden de çekinebiliyorlar. Yorum yapmaktan, hayallerini

dile getimekten de çekinebiliyorlar. Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesinin yetersiz olması ise bir başka sebeptir.

“Okullardaki teknik ve fiziki imkânların yetersizliği sıkıntı yaratabiliyor. Ayrıca yetistirilmesi gereken müfredat sınav hazırlıkları (deneme sınavları, teog) nedeniyle pek yer veremiyoruz. Ayrıca bununla ilgili hizmet içi kursların geliştirilmesi ve bizim daha donanımlı hale gelmemiz gerekiyor. Kendi çabamızla bir yere kadar kullanabiliyoruz. Öğrenciler açısından değerlendirecek olursak: Onlar internet çocuğu olduğu için yerine göre görsel okur yazarlığı bizden daha iyi kullanıyor ya da uyum sağlayabiliyorlar.” (1K)

“Örneğin sınıfta, bir kitaptaki resmi yorumlatıyorum. Bazı öğrenciler rahatlıkla düşüncelerini ifade ederken geneli ifade edemiyor. Gerçi ben ne demek istediklerini anlıyorum. Ama sınıfın anlaması önemli. İfade edememelerinin en önemli sebebi de, bence kitap okumamaları ya da okusalar bile anlayarak, ifade oluşturacak şekilde kurgulayarak okumamalarıdır. Ayrıca sözlük kullanma alışkanlıkları yok. Yani sözcük dağarcıkları geniş değil.” (2E)

“İlk olarak öğrenciler görmek ve bakmak arasındaki farkı oturtamadığı için resimleri yüzeysel değerlendiriyorlar. Resimdeki detayları fark edemiyorlar. İşitsel ya da kinestetik olan çocuklar görselliği ikinci alan olarak kullandığı için önceliği görsellik olan öğrencilere oranla daha geç kavriyorlar. Beynin bilmediği şeyi yok kabul etmesi gibi eğer bilgi ile ilişkilendiremiyorsa yorum yapmıyor ve yok kabul ediyorlar. Sürekli yönlendirmek durumunda kalıyorsunuz. Akran zorbalığı dediğimiz arkadaşlarından görecekları tepkilerden çekinen çocuklar yorumlamaktan, hayallerini dile getirmekten çekiniyor.

En son olarak da görsellere 3. Şahıs bakışından vazgeçemiyor. Birinci kişili anlatımda empati yapamıyorlar.” (3K)

“Görsel okuryazarlık becerisini kazandırmada yaşanan en büyük sıkıntı öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin yetersiz olmasıdır. Görseller üzerine konuşup yazamamalarıdır. Öğrencilerin fazla okumamaları, görsel okuryazarlığa zaman ayırlamaması, test ve hazırcıevap sorularının sistemde fazla olmasından dolayı öğrencilerin bu yeteneği fazla gelişmemiştir. Yüne de sınıflarımızda verimli çalışmalar yaptığımız söylenebilir...” (4E)

Tablo 52
Görsel Okuryazarlık Önemli Mi? Neden?

-
- a) Evet (1K, 2E, 3K, 4E)
 - b) Kalıcı öğrenme sağlaması (1K,2E)
 - c) İlgi çekici olması (1K,3K)
 - ç) Öğrenci katılımı sağlaması (1K)
 - d) Düşünce ufkunu genişletmesi (2E)
 - e) Görsellerin unutulmaması (2E)
 - f) İlk algılama noktası olması (3K)
 - g) Hayatı anlamak (4E)
 - ğ) Olayları gözlemlemek (4E)
 - h) Kimliğimizi yansıtmak (4E)
-

Öğretmenler görsel okuryazarlık becerisinin önemli olduğunu düşünmektedir. Bunun nedenlerini ise şöyle sıralamışlardır: Görsel okuryazarlık kalıcı öğrenme sağlamaktadır. İlgi çekicidir, derse katılımı sağlar ve düşünce ufkunun genişlemesine yardım olmaktadır. Görsellerin hatırlanması daha kolaydır. Hayatı anlamayı kolaylaştırmaktadır. Olayların daha iyi gözlemlenmesine yardımcı olur.

“Evet. Konuların daha kalıcı bir şekilde öğrenilmesinde ilgi çekici bir unsur olarak kullanılabilir ve derse öğrenci katılımı artırıyor.”(1K)

“Bence önemlidir. Çünkü öğrencilerin düşünce ufkunu genişletiyor. Ayrıca beyinlerinde o görsel daha kalıcı oluyor. Yani o görseli görmek ile o görselin anlatımı aynı değildir. Görülen şey unutulmaz ama duyulan dinlenen şey unutulur.” (2E)

“Elbette Görsel okuryazarlık becerisinin önemli olduğunu düşünüyorum. Ergen gruplarındaki öğrenme alanları ilerleyen yaşla birlikte görselliğe kaydığına göre, dünyadaki her şeyi ilk algılama noktamız görsellik olduğuna göre bu becerinin kazanılması ve doğru uygulanması öğrenci olmaktan birey olmaya giden yolda faydalı olacaktır.” (3K)

“Çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hayatı anlamak, olayları gözlemlemek, kimliğimizi yansıtmak, kendi düşüncelerimizi yazılı ve sözlü olarak ifade etmek açısından önemli olduğunu düşünüyorum...” (4E)

Tablo 53
Öneri

-
- a) Yok (3K,4E)
 - b) Okulların fiziki koşullarını ve müfredatları uygun hâle getirme (1K)
 - c) Ders kitaplarındaki görseller (2E)
 - ç) Kitaplar dışındaki görseller (2E)
-

Öğretmenler görsel okuryazarlık becerisinin kazandırılması konusunda ders kitaplarının her sene yenilenmesi nedeniyle, görsellerin devamlılığının olmadığını söylemişlerdir. Ayrıca ders kitaplarındaki görsellerin yetersizliğini belirtmişlerdir. Ders kitapları dışında farklı görsellerden de yararlanılması gerektiğini düşünmektedirler. Okulların fizikî koşullarının yetersizliğine dikkat çekmişlerdir. Ders müfredatları ve materyalleri bu konuyla daha uyumlu olmalıdır. Sınav odaklı bir eğitim sisteminde, görsel okuryazarlık becerisinin ideal bir şekilde kullanılması oldukça güçtür.

“Görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için; okulların fiziki koşullarının uygun, ders müfredatlarının ve ders materyallerinin bu konuya daha uyumlu ve kullanılabilir olması gerekmektedir. Maalesef görsel okuryazarlığını sınav odaklı bir eğitim sistemiyle ideal bir şekilde kullanılması mümkün olmuyor. Teşekkür ederim. Başarılar diliyorum.” (1K)

“Her eğitim öğretim sezonunda ders kitapları değiştiği için doğal olarak hersene kaynaklar görsellerde değişmek zorunda. Edindiğimiz bir görseli bir kaynağı en fazla bir sene kullanabiliyoruz. Devamlılık yok. Bazen de kitaplardaki kaynaklar, görseller konunun anlaşılması için yeterli gelmeyebiliyor.” (2E)

“Başarılar dilerim” (3K)

“Güzel bir çalışma yaptığını düşünüyorum. Görsel okuryazarlığa katkı sağlayabildiysek ne mutlu bize.” (4E).

Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın sonuçları tartışılmıştır. Bu bölümde ayrıca araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın birinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun görsel okuryazarlık becerisi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin etkinliklerle verilen dersler sonucunda görsel okuryazarlık becerisinde anlamlı farklılığın görülmemesinin nedeni; gençlerin artık sürekli teknolojiyle iç içe büyüyor olmalarından kaynaklanmıştır denilebilir. Prensky (2001, s. 1-2) “Dijital Yerliler Dijital Göçmenler” adlı makalesinde yeni neslin sadece giyimi, saç şekli ya da konuşma üslûbuyla değil teknolojiyle iç içe büyümesiyle de farklı olduğunu belirtmiştir. Öyle ki; yaşamlarında kitap okumaya 5000 saatten az yer verirken, 10000 saatten fazla zaman video oyunu oynamakta, 20000 saat televizyon izlemeye zaman ayırmaktadırlar. Bilgisayar oyunları, e-mail, internet, akıllı telefonlar yaşamlarının ayrılmaz birer parçası olmuştur. Teknolojinin gelişmiş olduğu çağda dünyaya gelen ve bu çağda yaşayan gençlerin “Dijital Yerliler” olduğunu ifade etmektedir. Yazar bu çağda dünyaya gelmeyenleri ise, çağa ayak uydurmaya çalışan “Dijital Göçmenler” olarak görmektedir.

Bizim çalışmamızda da öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun görsel okuryazarlık becerisi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaması bu durumdan kaynaklanmış olabilir. Çünkü öğrenciler, zaten görsellerle iç içe bir yaşama sahip oldukları için, etkinliklere alışkın

olabilirler. Ancak ortalamalarda görülen farklılık, etkinliklerin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini olumlu yönde etkilediğine işaretir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın ikinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun okumaya karşı ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Ancak ortalamalara bakıldığı zaman; deney grubunun ortalamasının kontrol grubunun ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Shurtleff (2008: 27-32) yapmış olduğu araştırmada, kendi öğretmenlik yaptığı okulda görsellerle İngilizce derslerini işlemiştir. Hikâye haritası ve videolarla birlikte işlenen derslerde öğrenciler daha aktif bir şekilde derse katılmıştır. Ayrıca okuma metinlerine ve şiirlere olan ilgileri artmıştır. Bizim çalışmamızda da ortalamalara bakıldığı zaman, deney grubunun ortalamasının kontrol grubunun ortalamasından daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla bu durum; görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Gültaş (2012)'ın yapmış olduğu araştırmada da görsellerin derslerde kullanılmasıyla ilgili görüşleri alınan öğretmenlerin %58'i kitaplardaki görsellerin okula ilgiyi arttırdığı düşüncesindedir. Görsellerle işlenen dersler, öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Derslerin daha eğlenceli geçmesine, bilgilerin akılda kalıcı olmasına yardımcı olmaktadır.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyinin cinsiyete göre ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Venola (2006) yapmış olduğu araştırma da öğretmenlerle görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelere göre; üç öğretmenin dışında diğer öğretmenler okuma stratejileriyle birlikte görselleri derslerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. On bir öğretmen bu konuda kendilerini geliştirmek için çalıştaylara katıldıklarını belirtmişlerdir. Beş katılımcı görsellerle yapılan projelerin öğrencilerin hayal dünyasını zenginleştirdiğini düşünmektedir. Hem kız öğrenciler için hem de erkek öğrenciler için görseller ilgi çekicidir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemine göre; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun TV seyretme sıklığına göre görsel okuryazarlık düzeyi ön test puanlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Günay (2008) araştırmasında fotoğraf ve resimlerin yorumlanmasıyla ilgili örneklere yer vermiştir. Literatür taramasıyla gerçekleştirdiği araştırmada, göstergebilim kuramını açıklamıştır. Bir tablonun ya da bir fotoğrafın nasıl yorumlanabileceğine örnekler vermiştir. Araştırmamızda hazırladığımız etkinliklerde biz de fotoğraf, video ve resim gibi görsellerin yorumlanması çalışmalarına yer vermeye çalıştık. Böylece öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak yorumlarını zenginleştirmeleri sağlandı ve aynı zamanda gördükleri görselleri analiz etmeleri konusunda çalışmalar yapıldı.

Türkçe öğretmeni adaylarıyla yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının görsel sanatlarla ilgili etkinliklere katılma sıklıkları ile görsel okuryazarlığa yönelik, görsel öğrenmeye yönelik ve renk ipuçlarına yönelik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu durum sinema gibi görsel etkinliklere katılanlar lehinedir. Dolayısıyla sinema gibi görsel etkinliklere katılmak görsel öğrenme, renk ipuçlarına yönelik

düzeyleyler üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir denilebilir (Şahin, Kurudayıoğlu, Çelik 2013: 141).

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde resimsel gösterim oluşturmaları ve yorumlamalarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Öğrenciler okudukları hikâyede geçen bir olayın resmini çizebilmiştir. Hikâyeye kahramanlarından en az birine yer verebilmişlerdir. Ancak olayların geçtiği zamanı yansıtmakta zorlanmışlardır. Çizimlerinde ana fikri yansıtamamışlardır.

Öğrenciler dil bilgisi çalışmalarında görsellerle yapılan etkinlikte genelde başarılı olmuştur. Fotoğraf yorumlarında, ayrıntılara dikkat edebilmişlerdir. Madencilerle ilgili fotoğraflarda, madencilerin güç yaşamına değinmişlerdir. Tablo yorumu yaparken, Nuri ABAÇ'ın resimlerindeki eğlenceyi ve minyatür etkilerini fark etmişlerdir. Şekil zemin ilişkisine dikkat çeken resim etkinliğinde, şekilde ve zeminde görülen resimleri ayırabilmişlerdir. Bir filmde alınan bölümün izlendiği videonun sonunun öğrenciler tarafından tamamlanması istenmiştir. Bu etkinlikte de öğrenciler videoyu genel olarak farklı düşüncelerle tamamlama konusunda yeteneklidir. Karikatürle ilgili çalışmalar öğrencilerin ilgisini çekmiştir. Karikatürün hangi deyimini anlattığını öğrenciler tahmin edebilmiş, kendileri de bir deyimle ilgili karikatür çizme konusunda istekle çaba göstermiştir.

Son etkinlikte, öğrenciler birlikte çalışarak hikâyeyeyle ilgili çizdikleri bölümleri hazırlamışlardır. Bu bölümler karton, yapıştırıcı, makas gibi araçlarla bir materyal haline getirilmiştir. Renkli kalemler kullanılarak çizilen resimler, hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden olayları yansıtmıştır.

Frey ve Fisher (2010) yapmış oldukları araştırmada bir lisedeki öğrencilerle araştırmalarını sürdürmüşlerdir. Fotoğraf yorumu üzerine çalışan öğrenciler, fotoğrafın tekniği, bakış açısı ve fotoğrafçının seçtiği konu üzerinde tartışmalar yapmışlardır. İki sene gibi uzun bir süreyi kapsayan bu çalışmaların ardından, öğrencilerin hem düz yazı metinlerinde hem de resimli metinleri anlamada daha başarılı olmaya başladıkları görülmüştür.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Tartışma

Araştırmanın altıncı alt probleminde görsel okuryazarlık becerisine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri alınmıştır. Hüseyin Akif Tezioğlu Ortaokulu ve Ömer Mart Ortaokulunda okuyan öğrenciler görsellerden derslerinde zaman zaman yararlandıklarını, ancak bunun çok sık gerçekleşmediğini söylemişlerdir. İnternetteki görsellerden, resimlerden, fotoğraflardan, videolardan, fotokopilerden, ders kitaplarındaki görsellerden yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler görsellerin faydalı olduğunu düşünmektedirler. Eğlenceli olduğu için, akılda kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Görsellerin hayal gücünü geliştirdiğini düşünen öğrenciler, bilgisayar kullanmaktan da memnun olduklarını söylemişlerdir. Ayrıca konuların pekiştirilmesine görsellerin yardımcı olduğuna da dikkat çekmişlerdir.

Öğrenciler araştırmamız için yaptığımız uygulamanın etkili olduğu görüşündedir. Farklı etkinlikler kullanılması ilgilerini çekmiştir. Bilgisayar kullanılması, fotokopilerin ve görsellerin kullanılması, dersin başka bir öğretmenle işlenmesi dersin etkili geçmesinin diğer sebepleridir. Derslerin bu şekilde işlenmesinin devam etmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Ömer Mart Ortaokulu ve Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulunda görev yapan dört Türkçe öğretmeniyle yapılan görüşmelere göre; öğretmenler derslerinde haritaları, projeksiyonu, hazırladıkları görselleri ve öğrencilerin hazırladıkları görselleri kullandıklarını

söylemişlerdir. Üç öğretmen görsel okuryazarlıkla ilgili herhangi bir eğitim almadığını belirtirken, yalnızca bir öğretmen üniversite böyle bir eğitim aldığını ifade etmiştir.

Öğretmenler okulların teknik ve fizikî yetersizlikleri nedeniyle görsel okuryazarlıkla ilgili çalışmalar yapma konusunda sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görmek ve bakmak arasındaki farkı oturtamamalarından dolayı yorumlarının yetersiz kalabildiğini belirtmişlerdir. Müfredatı yetiştirme sıkıntısının ve sınav stresinin bu tür çalışmalara zaman ayrılmasına engel olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Öğretmenlere göre, görseller derse ilgiyi arttırmaktadır. Hayatı anlamayı kolaylaştırmakta, düşünce ufkunu genişletmektedir. Kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkıda bulunmakta, derslere öğrencilerin katılımını sağlamaktadır. Derste aktif olan öğrencilerin dikkatinin dağılması da güçleşmektedir.

Görsellerden daha iyi yararlanılmasını sağlamak için öğretmenler okulların fizikî koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Sınav odaklı bir eğitim sisteminde, görsel okuryazarlık becerisinin ideal bir şekilde kullanılmasının ve geliştirilmesinin pek de mümkün olamayacağını düşünmektedirler.

Balun (2008)'un yapmış olduğu araştırmada da bizim çalışmamızdaki sonuçlara benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Öğretmenler, görsellerle ders işlenmesinin öğrenmede kalıcılığı arttırdığını düşünmektedirler. Öğretmenler, görsel okuma ve görsel sunu çalışmalarının öğrencilerin iletişim kurma becerilerine katkı sağladığı görüşündedir. Ayrıca görseller öğrencilerin anlama ve anlatım becerilerinin de ilerlemesini sağlamaktadır.

Şahin ve Kıran (2011)'in yapmış oldukları araştırmanın sonuçları da bizim çalışmamızla benzerdir. İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin çoğu görsel okuryazarlık

eğitiminde materyal eksikliğinden dolayı sıkıntı yaşadıklarını söylemiştir. Ayrıca eğitim eksikliği karşı karşıya kalınan diğer bir sıkıntıdır.

Araştırmanın Problemine İlişkin Tartışma

Bu araştırmada; ortaokul yedinci sınıf kademesinde görsel okuryazarlık becerisi için hazırlanmış olan etkinliklerin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerileri ve okumaya karşı tutumları üzerinde etkisi olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır.

Uygulanan görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinden sonra öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi düzeyinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Ancak ortalamalara bakıldığı zaman deney gurubunun başarı puanının yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Aynı şekilde etkinlikler, öğrencilerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumları üzerinde de anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmamıştır. Yine ortalamalarda görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders işlenen gurubun başarı puanının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin etkinlikleri incelenmiştir. Etkinliklere öğrencilerin istekli bir şekilde katıldıkları gözlenmiştir. Derslerin sonunda etkinliklerle öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisiyle ilgili kendini geliştirdikleri görülmüştür. Öğrenciler çalışmalarında farklı bir bakış açısıyla görselleri yorumlamaya çalışmıştır. Kendileri okudukları metinlerden görsel üretmiştir.

Yapılan görüşmelerde gerek öğretmenler, gerek öğrenciler görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders işlemenin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bilgilerin kalıcı bir şekilde öğrenildiğine ve derste dikkatin dağılmasını engellediğine dikkat çekmişlerdir. Öğrenciler görsellerle ders işlediklerinde anlamadıkları noktaları daha iyi öğrenebildiklerini söylemişlerdir.

Görüşmelerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ortaokul yedinci sınıf kademesinde görsel okuryazarlık becerisi için hazırlanmış olan etkinliklerin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini ve okumaya karşı tutumlarını olumlu yönde etkiledikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu değişiklik, istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturacak büyüklükte değildir.

Atatürk Üniversitesi'nde üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada; görsel okumaya yönelik farklı düşünceler incelenmiştir. Görsel okumanın fizik öğretiminde etkili olup olmadığını incelemek için görsel okumanın üniversite öğrencilerinin başarıları üzerinde etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada deneysel çalışmanın, ön test son test modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; görsel okuma yaklaşımının uygulandığı deney gurubu öğrencileri ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol gurubu öğrencilerin son test puanları açısından bakıldığında deney gurubunun başarısının yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla görsel okumanın öğrencilerin başarısında olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir (Düzgün 2013).

Doğru (2014)'nin yapmış olduğu araştırmada, lisede görsel sanatlar dersinin öğrencilerin görsel okuryazarlık beceri düzeyi üzerinde etkisi olup olmadığını tespit etmektir. Bu araştırmada betimsel özellikler gösteren deneysel bir çalışmadır. Okulda görev yapan görsel sanatlar öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grupları belirlenmiştir. Araştırma boyunca bu iki gruba uygulama yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; ortaöğretim 11. sınıf öğrencileri görsel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilerden görsel okuryazarlık düzeyleri konusunda belirgin bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak uygulanan farklı bir başarı testine göre ise, öğrencilerin bölüm bazında dersi alan öğrencilerin dersi almayan öğrencilerden görsel

okuryazarlık düzeyinde belirgin farklılıklar tespit edilmiştir. Bu da bizim çalışmamıza benzer sonuçlardır.

Görsellerin kullanımıyla ilgili görüşleri alınan Türkçe öğretmeni adayları; görsellerin derslerde kullanılması gerektiğini, ancak yeri ve zamanına göre kullanılmasına özen gösterilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca görsellerin kullanımının hayal gücünü sınırlandırabileceğini düşünen üniversite öğrencileri de vardır. Her öğrencinin görsellikten hoşlanmayabileceğini de belirtmişlerdir. Derse dikkati çekmek konusunda fotoğrafların etkili olduğunu düşünmektedirler. Görsellerin derslerde bir araç olarak kullanılabilmesini söylemişlerdir (Çelik ve Çekiç, 2014).

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuç

Araştırmanın birinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun görsel okuryazarlık becerisi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre; deney grubunun ortalaması kontrol grubundan yüksek olmasına rağmen aradaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre; uygulama iki grup arasında büyük bir fark ortaya çıkarmamıştır. Ancak ortalamalara bakıldığında, görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders işlenen deney grubunun başarı ortalamasının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuç

Araştırmanın ikinci alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmayan grubun okuma alışkanlığına ilişkin ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

Bununla birlikte ortalamalara bakıldığı zaman; deney grubunun ortalamasının kontrol grubunun ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum görsellerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumu olumlu yönde etkileyebileceğinin bir işaretidir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Sonuç

Araştırmanın üçüncü alt probleminde; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerisi düzeyinin cinsiyete göre ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durum kız öğrencilerin erkek öğrenciler kadar görsel okuryazarlık becerisine sahip olduğunu göstermektedir.

Genellikle bilinenin aksine, erkekler kadar kızlar da internetle ilgilenmekte ve görsellerle çok zaman geçirmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin ortalamalarına bakıldığında; erkek ve kız öğrenciler arasında cinsiyet yönünden görsel okuryazarlık becerisinin benzer olduğu şeklinde yorum yapılabilir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Sonuç

Araştırmanın dördüncü alt problemine göre; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun TV seyretme sıklığına göre görsel okuryazarlık düzeyi ön test puanlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna göre; öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders almalarının ardından televizyon bir saatten az izleyenlerin bir saatten daha fazla izleyenlere göre, görsel okuryazarlık düzeyi anlamlı düzeyde daha fazladır.

Bu sonuç, şaşırtıcıdır. Çünkü televizyon izlemenin görsel okuryazarlık becerisini geliştirdiği düşünülebilir. Oysa aksine, televizyon izlemeye vakit daha fazla ayıran öğrencilerin, hayal gücünün sınırlandığı düşünülebilir. Oysa televizyonla geçirilecek uzun

saatler yerine, gençler kitap okuyarak, internette araştırma yaparak kendilerini geliştirse, görsel okuryazarlık becerileri de gelişecektir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Sonuç

Araştırmanın beşinci alt problemi görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grubun görsel okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesinde resimsel gösterim oluşturmaları ve yorumlamalarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerde etkinliklere katılmışlardır. Gerek metinden görsel üretmede gerekse görselden metin üretmede çalışmalar hazırlamışlardır. İncelenen etkinlikler, özgün çalışmalardır. Öğrenciler çalışmalarıyla farklı düşüncelerini ortaya koyabilmiştir.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Sonuç

Uygulamanın gerçekleştirildiği Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu ve Ömer Mart Ortaokulu öğretmen ve öğrencileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre; görsel okuryazarlığın derslerde kullanılması hem öğrenciler yönünden hem öğretmenler yönünden faydalıdır. Öğretmenler derste verilecek bilgileri görsellerle daha kolay aktarırken, öğrenciler de bu bilgileri görsellerle daha kalıcı bir şekilde öğrenebilmektedir.

Öğretmenlerin temel sıkıntısı, ders araç ve gereçlerinin yetersiz olmasıdır. Ayrıca görsel okuryazarlık becerisi konusunda eğitim alma konusunda da sıkıntı yaşamaktadırlar. Öğrenciler ise, dersler farklı etkinliklerle ve görsellerle işlendiğinde bilgileri daha kalıcı bir şekilde öğrenebildiklerini ve dersten sıkılmadıklarını söylemişlerdir.

Araştırmanın Problemine İlişkin Sonuç

Bu araştırmanın sonucunda; görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri uygulanan grup ile uygulanmaya grubun görsel okuryazarlık becerisi ön test ve son test puanları arasında

anlamli bir farklılık bulunmamıştır. Okumaya karşı tutumları üzerinde de aynı şekilde anlamli bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Ancak ortalamalarda deney grubu puanlarının yüksek olması, görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine ve okumaya karşı tutumları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleriyle ders almalarının ardından, televizyon daha az izleyen öğrencilerde başarının artmış olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin etkinlik çalışmalarındaki ilgileri ve çalışmadaki performansları görsel okuryazarlık becerisi konusunda yeterli düzeyde olduklarının işaretidir. Ayrıca öğretmenlerle ve öğrencilerle yapılan görüşmeler de görsellerin derslerin etkili geçmesinde yararlı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Öneriler

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak uygulayıcılara ve araştırmacılara çeşitli öneriler sunulmuştur.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Çalışmada kullanılan görsel okuryazarlık becerisi etkinliklerinin, uygulanan grup ile uygulanmayan grubun görsel okuryazarlık becerisi puanları arasında anlamli bir farklılık meydana getirmemiştir. Ancak ortalamalara bakıldığında görsel okuryazarlık becerisi üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Bu nedenle derslerin görsellerle işlenmesi konusunda öğretmenler çaba harcayabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre; görsellerle birlikte yapılan etkinliklerin, okuma alışkanlığına ilişkin tutum üzerine anlamli derecede bir farklılık oluşturmadığı görüşmüştür. Ancak ortalamalara bakıldığında görsellerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumu olumlu yönde

etkileyebileceği görülmüştür. Bu nedenle kitap okuma alışkanlığının kazandırılması için, görsellerden yararlanılabilir.

Araştırmanın sonuçlarına göre; televizyon seyretme sıklığı ile görsel okuryazarlık becerisi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; televizyon daha az izleyen öğrencilerde başarının daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrencilerin televizyon izleme sürelerine dikkat edilmelidir. Kitap okumaya ve diğer hobilerine zaman ayırmaları konusunda öğrenciler aileleri ve öğretmenleri tarafından teşvik edilebilir.

Öğrencilerin görsellerle ders işlendiğinde derse ilgileri artmıştır. Okulların fizikî şartları görsel okuryazarlık becerisine uygun etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için daha iyi hâle getirilmeye çalışılmalıdır.

Öğretmenlerin görsel okuryazarlık becerisi kazandırma konusunda hizmet içi eğitim almaları sağlanabilir. Böylece etkinlikler hazırlama konusunda ve derslerin görsellerle işlenmesi konusunda öğretmenler daha yeterli olacaktır. Öğrencilerine de bu konuda daha faydalı olabileceklerdir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmada ortaokul yedinci sınıf seviyesinde görsel okuryazarlık becerisi etkinlikleri hazırlanmıştır. İlköğretim ve lise için de deney ve kontrol gruplu deneysel araştırmalar yapılabilir.

Görsel okuryazarlık becerisi üzerine sadece nitel ya da sadece nicel çalışmalar yapılabilir.

Araştırmamızda yedinci sınıflara uygun bir görsel okuryazarlık düzeyini belirleme leği geliştirildi. Lise ve niversite öğrencileri için de böyle bir ölçek geliştirme çalışması yapılabilir.

Araştırmamızda ğretmenlerin ve yedinci sınıf ğrencilerinin görsel okuryazarlık becerisi hakkındaki görüşleri alındı. Farklı bir araştırmada velilerle böyle bir görüşmeye yer verilebilir.

Araştırmamızdaki rnekleme grubundan daha büyük gruplar üzerinde ve daha uzun süreli araştırmalar yapılabilir.

Araştırma sonuçları karşılaştırılarak, alan yazın bu konuda daha derinleştirilebilir.

Geleceğin ğretmenleri olarak yetişen Eğitim Fakültesi Türkçe ğretmenliği bölümü öğrencileriyle görsel okuryazarlık üzerine farklı bir eylem araştırması yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akkaya, A. (2011). *Karikatürlerle dilbilgisi öğretimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Aksoy, Ö. A. (1964). *Dil Üzerine Düşünceler Düzeltmeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu

Yayımları: 190.

Akyol, H. (2012). *Programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

American University (2012). 25.07.2017 tarihinde

<https://auvisualliteracy2012.wordpress.com/syllabus/> adresinden alınmıştır.

Anafarta, O. (2001). *Görsel okur-yazarlık, üstkurmaca ve korku filmleri: yeni stalker*

filminde kendi-üzerine-düşünen-kurgu olgusunun değerlendirilmesi (Yayınlanmamış

doktora tezi). Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arslan R. ve Nalinci G. Z. (2014). Development of Visual Literacy Levels Scale in Higher

Education. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, Volume:

13, Issue: 2, 61-70.

Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve Sosyal Bir Değer Olarak Okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*,

7, 17, 9-26.

Avcı, Y. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil-Düşünce Analizi Teorisi.

Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1, 3, 1-15.

Aydın, B. (2014). 5-6 Yaş grubu Çocuklarda Anadil Kullanım Düzeyi ve İfade Becerisi.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 29 (4),

16-27.

Aytaş G. ve Çeçen A. (2010). Anadili eğitiminde dilbilgisi öğretiminin yeri ve önemi.

TÜBAR-XXVII, 77-89.

Bacanak A., Karamustafaoğlu O., Köse S. (2003). Yeni bir bakış: eğitimde teknoloji

okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) 14, 191-196.

- Balcı A.S. (2007). *Fen öğretiminde yapılandırmacı yaklaşım uygulamasının etkisi*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Balun, H. (2008). *İlköğretim I. kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe öğretiminde kazanımlara ulaşmadaki etkililiği (Bingöl-Elazığ-Diyarbakır örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Bamford, A. (2003). *The visual literacy white paper*, Commissioned by Adobe Systems Pth Ltd, Australia, Director of Visual Arts, Senior Lecturer in Interactive Media. Art and Design University of Technology, Sydney.
- Barrett, T. (2012). *Fotoğrafi eleştirmek*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Barthes, R. (2014). *Camera lucida fotoğraf üzerine düşünceler*. İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
- Budak Çoban, E. (2013). Üniversite Öğrencileri İçin Bilgisayar Okuryazarlığını Etkileyen Faktörlerin Etkisinin Veri Madenciliği İle Analizi. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, Winter/Kış – Cilt/Vol: 4 - Sayı/Num: 11, 57-70.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cançat Kısaoğulları, A.(2016). Görsel Sanat Eğitiminde Yüzey Teknikleri ve Anlam Problematikliği. *Sed,4 (1)*, 19-36.
- Creswell, J. W. (2013). *Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları, araştırma deseni*. Çeviri Ed., Selçuk Beşir Demir, Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.

Creswell W. J. ve Clark P. (2014). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*.

Ankara: Anı Yayıncılık.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. 10.10.2017 tarihinde

<http://sbte.egitim.comu.edu.tr/ana-bilim-dallari/turkce-egitimi.html> adresinden erişilmiştir.

Çandar H. ve A.E. Şahin (2013). Yapılandırmacı yaklaşımın sınıf yönetimine etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [H.U. Journal of Education]*, 44, 109-119.

Çelebi, M.D. (2006). Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:21, yıl: 2006/2, ss: 285-307.

Çelik G. ve Çekiç O. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının görsel okuryazarlık becerileri hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(4), 840-862.

Çelik, G., Çelik B. ve Yücebaş Z. (2015). İtalya ve Türkiye’deki öğretmenlerin ortak sıkıntısı: görsel okuryazarlık, VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs 2015, Muğla, Türkiye.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu G. ve Büyüköztürk Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

Course Syllbus. 12.08.2015 tarihinde <http://www.cedu.niu.edu/~robinson/vislit/syllabus.htm> adresinden erişilmiştir.

Debes, J. (1969). “What is ‘visual literacy?’”. *International Visual Literacy Association*. 20 Aralık 2012’de <http://fod.msu.edu/oir/visual-literacy> adresinden erişilmiştir.

Demir C. ve Yapıcı M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:IX, 2, 177-192.

Demir N. ve Yılmaz E. (2002). Ural- altay dilleri ve altay Dil teorisi”, *Türkler*, C. I, 394-

402, Yeni Türkiye Yay., Ankara.

Demirel, Ö. (2002). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.

Doğru, A. G. (2014). *Lise düzeyi görsel sanatlar dersinin, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dönmez, Fındık A. (2013). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin gelişmesinde karikatürün etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Düzgün, E. (2013). *Görsel okuma yaklaşımının üniversite öğrencilerinin fizik dersindeki akademik başarılarına etkisinin araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Felten,P. (2008). 04.04.2016 tarihinde

[http://one2oneheights.pbworks.com/f/Felten,P.\(2008\).Visual%20Literacy.pdf](http://one2oneheights.pbworks.com/f/Felten,P.(2008).Visual%20Literacy.pdf)

adresinden erişilmiştir.

Ford, S. M. (2010). *Visual literacy: how do they do it?, undergraduate honor theses*.

Paper 68. <http://digitalcommons.usu.edu/honors/68>.

Frey N. & Fisher D. (2010). Graphic novels: Composing with sequential art in high school

English and history. *New England Reading Association Journal*, Volume:45,

Number:2, 9-15.

Gazi Üniversitesi. 10.10.2017 tarihinde

<http://gbp.gazi.edu.tr/?dr=0&ac=4&lang=0&baslik=1> adresinden erişilmiştir.

- Genç, S. (2010). *Öğretim ilke ve yöntemleri, “yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı”*, Editör: Mehmet Arslan, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gerrard E. E. (2008). *Picturebooks as visual literacy: the influence of illustrations on second graders' comprehension of narrative text* (Master of arts). University of Maryland, USA.
- Golubieski, M. R. (2003). *Teaching for visual literacy: critically deconstructing the visual within a democratic education* (Doctor of philosophy). Miami University, Oxford, Ohio.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 2, 185-195.
- Güldaş, G. (2012). *İlköğretim 1. sınıf Türkçe kitaplarındaki görsel okuma etkinlikleri ile ilgili öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Güleryüz, U.H. (2008). Türkçe Öğretimi İlke- Yöntem-Teknikler. A. Tazebay ve S. Çelenk (Ed.), *Dil ve ana dil* (s.321), Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Günay, D. (2008). Görsel Okuryazarlık ve İmgenin Anlamlandırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, ART-E 2008-01, 1-29.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. 3. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları,
- Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 15, 123-148.
- Güzel, A. (2010). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Harste, J. C (2003). *What do we mean by literacy now?, voices from the middle*, Volume

10, Number 3, pp. 8-12.

Hesapçioğlu, M. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İnceelli, A. (2005). Dijital Hikâye Anlatımının Bileşenleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, July 2005 ISSN: 1303-6521 volume 4 Issue 3 Article 18. 132-142.

İpek, İ. (2003). Bilgisayar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 2(9), 68-76.

İstanbul Üniversitesi. 10.10.2017 tarihinde <http://ebs.istanbul.edu.tr/home/kazanim/?id=1150> adresinden erişilmiştir.

İşler, A.Ş. (2002). Günümüzde Görsel Okuryazarlık ve Görsel Okuryazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: XV, 153-161.

Kaplan, M. (2009). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaya, S. (2013). *İşbirlikli öğrenme ve akran değerlendirmenin akademik başarı, biliş üstü yeti ve yardım davranışlarına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Keskinkılıç, F. (2014). *İlköğretim programlarında yer alan görsel okuryazarlık kazanımlarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Khan, T. M. (2014). Education in Mother Tongue- A Children's Right. *International Journal of Humanities and Management Sciences (IJHMS)*, 2, 4, ISSN 2320-4044.

Kılıç, E. (1996). Çağdaş Resim Sanatının Oluşmasında Doğu ve İslam Sanatlarının Etkisi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 3, 49-70.

Kıran, I. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları*

- üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Kıran, Z. ve Kıran A. (2012). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Koç, H. ve Karatekin K. (2013). *Coğrafya öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 28, 139-174.
- Kökdemir, D. (1999). *Eleştirel düşünme: kapsamı ve eğitimi*, Başkent Üniversitesi-GGBF, ELYADAL Araştırma Laboratuvarı, <http://www.elyadal.org> indirme tarihi: 10.12.2008, Ankara
- Kurbanoglu, S. S. (2010). Bilgi Okuryazarlığı: Kavramsal Bir Analiz, *Türk Kütüphaneciliği* 24, 4, 723-747.
- Kuru, A. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kuvvetli, E. (2008). *Görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersi başarılarına etkisinin araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of structural equation modeling*, second edition. New York: Guilford Publications.
- Lee, M.M. (2010). *Working toward third space: visual literacy acquisition in art studio classrooms* (Doctor of education). Faculty of The USC Rossier School of Education University of Southern California, United States.

- Manguel, A. (2004). *Okumanın tarihi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)*. T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5.sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı,
- MEB (2015). *Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Oruç, Ş. (2016). Ana Dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil, The Journal of Academic Social Science Studies, 45, p. 279-290.
- Önal İ. (2007). Medya Okuryazarlığı: Kütüphanelerde Yeni Çalışma Alanı, *Türk Kütüphaneciliği*, 21,3, 335-359.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel Değişim Süreci İçinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi, *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özen, B. (2003). *Karikatürün tarihi ve karikatürün grafik sanatlarla ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Özdemir, Emin (1983). Anadili Öğretimi, *Türk Dili*, S. 18-30, Temmuz-Ağustos.
- Öztürk, N. (2013). Türk Resminde Masalsı Anlatımı Benimseyen Sanatçılar: Cihat Burak/Nuri Abaç/ Burhan Uygur, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Kasım 2013, Cilt:2, Sayı:4, 113-118.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Pisa (2015). 11.10.2017 tarihinde http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf adresinden erişilmiştir.

Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants, *MCB University Press*, Vol. 9, No: 5, October, 1-6.

Robertson, M.S.M. (2007). *Teaching visual literacy in the secondary english/language arts classroom: An exploration of teachers' attitudes, understanding and applicatio,*

2 Ekim 2016 tarihinde <http://krex.k-state.edu/dspace/bitstream/handle/2097/269/MarthaRobertson?sequence=1> adresinden erişilmiştir.

Sarbay, A. (2015). *İlköğretim Türkçe öğretmen kılavuz kitabı 7*, İstanbul: Meram Yayınları.

Shurtleff, S. J. (2006). *Visual literacy as a method of understanding texts in the language arts classroom: storyboarding and video production*. Yüksek Lisans Tezi. Kent State University College and Graduate School of Education, Health and Human Services.

Sontag, S. (2011). *Fotoğraf üzerine*. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Stokes, S. (2002). Visual literacy in teaching and learning: A literature perspective. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 1(1), 10-19. İnternet'ten 3 Ocak 2013'de <http://ejite.isu.edu/Volume1No1/pdfs/stokes.pdf> adresinden alınmıştır.

Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar, *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.

Şahin, Ç., Kıran I. (2011). *İlköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları üzerine bir araştırma*. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 363-381.

Şahin, Ç, Kurudayıoğlu, M. ve Çelik, G. (2013). *Türkçe öğretmeni adaylarının görsel okuryazarlıkları üzerine bir araştırma*. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(1), 129-143.

Şahinel, S. (2002). *Eleştirel düşünme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Şentürk, C. (2011). Eğitimde Yeni bir Paradigma Evrensel Okuryazarlık, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 135, 10-14.
- Tanrıverdi B. ve Apak Ö. (2013). *Görsel okuryazarlık üzerine bir içerik analizi*. Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(1), 267-293.
- Tarım, R. (2013). Atatürk ve Türk Dili, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/9 Summer 2013, 95-103
- Tuncer, H. (2008). *Anlama teknikleri (okuma, dinleme)*. İzmir: Orkun Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu. 02.10.2016 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1086 adresinden erişilmiştir.
- Türkçe Sözlük (1998), TDK, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu. 02.10.2016 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1086 adresinden erişilmiştir.
- Westbrook, J. (1999). Two Points of View: Young Children's Literacy Development in Print and The Audio Visual Image, *International Journal of Early Childhood*; 31,2; ProQuest Hospital Collection, 37-44.
- Uzun, Y. (2009). *Türkiye ve İngilterede edebiyat öğretimi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Venola, E. P. (2006). *Analyzing the use of literacy strategies in the secondary visual arts curriculum to improve student literacy and higher level thinking skills* (Master of arts), California State University, United States.
- Vygotsky, L.S. (1998). *Düşünce ve dil*. 2. Baskı, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları:109.
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve Okuma Alışkanlığı Üzerine, *Türk Kütüphaneciliği III,I*,

48-53.

Yılmaz V., Çelik H. (2009). *LISREL ile yapısal eşitlik modellemesi-I*, Ankara: Pegem Akademi.

Zülfikar H. (2009). *Doğru yazma ve konuşma bilgileri*. 1. Baskı, Ankara: Hazar Reklam.

Etkinliklerde Kullanılan Görseller Aşağıda Gösterildiği Şekildedir

13.11.2015 tarihinde <http://www.cepkutusu.com/> adresinden erişildi.

13.11.2015 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/> adresinden erişildi.

13.11.2015 tarihinde <http://mecidiyekoyfizik.blogspot.com.tr/> adresinden erişildi.

13.11.2015 tarihinde <http://www.turkiyedezaman.org/> adresinden erişildi.

13. 11.2015 tarihinde <http://delmepatlatma.org/fotografci-jane-evelyn-atwood-zonguldakta-cekim-yapacak-syfdty-446.html> adresinden erişildi.

11. 11.2015 tarihinde

<http://www.sanatteorisi.com/sanatteorisi.asp?sayfa=Galeri&icerik=Goster&id=2988> adresinden erişildi.

11. 11.2015 tarihinde <https://tr.instela.com/> adresinden erişildi.

09. 11.2015 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=7HWtXcWSMrY> adresinden erişildi.

09. 11.2015 tarihinde <http://www.arabuloku.com/wp-content/uploads/2015/10/bir-kula%C4%9F%C4%B1ndan-girip-di%C4%9Ferinden-%C3%A7%C4%B1kmak.jpg> adresinden erişildi.

08.11.2015 tarihinde <http://www.forumlordum.net/> adresinden erişildi.

EKLER

EK1

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : 93130991- *044-832* 5413 05 Mart 2015
Konu : Anket Çahması

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlti : 09.04.2015 tarih ve 33813216.044-532 sayılı yazınız.

Enstitünüz Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Gamze ÇETİK'in, "Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlıkla Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları" başlıklı tez çalışması kapsamında Çanakkale Merkezinde bulunan Gazi Ortaokulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine anket uygulayabilmesi ile ilgili Çanakkale Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 29.04.2015 tarih ve 60305806-44-E.4520184 sayılı yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilginize arz ederim.

İdris YILMAZ
Genel Sekreter

EK:
-Yazı ve ekleri

Rektörlük Binası, Terzioğlu Kampüsü, B Blok Zemin Kat 17020-ÇANAKKALE-İTÜRKİYE
Tel: +9 0 (286) 218 00 18 Fax: +9 0 (286) 218 05 15 E-mail: togris@comu.edu.tr
Web: www.comu.edu.tr

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60305806-44-E.4520184
Konu: Tez Çalışması

29.04.2015

ÇANAKKALE ÖNSELKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 20/04/2015 tarihli ve 4789 sayılı yazıma
b) 29/04/2015 tarihli ve 4482136 sayılı Makam Onayı.

Üniversitemiz tarafından Müdürlüğünüz okullarında uygulamak üzere ilgi (a) yazı ile Müdürlüğümüze gönderilen anket çalışmasını istisaden alınan ilgi (b) Makam Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi arz ederim.

ZEHİRİ MİDANIS
Millî Eğitim Müdürü

Ekte:

- 1-Makam Onayı (01 Adet)
- 2-Komisyon Raporu (01 Adet)
- 3-Mülâhazlı Çalışma Formları (01 Adet 03 Sayfa)

Çanakkale İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ek Binası
Samsun Çiftliği Bulvarı Merkez ÇANAKKALE
e-posta: imis@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özlem Emine AYDIN YILIKI
Tel: (0 286) 212 64 54-115
Fax: (0 286) 212 29 72

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İİ MEB Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60305806/44/4482136
Konu: Tez Çalışması

29.04.2015

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ÇANAKKALE

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 20/04/2015 tarihli ve 4789 sayılı yazısı.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı doktora programı öğrencisi Gamze ÇELİK tarafından "Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlık Okuma Becerisi Geliştirme Çalışmaları" başlıklı tez çalışması için Merkez Cazi Ortaokulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine yönelik görüşmeler ve ses kaydı çalışmaları yapılması istağı ilgi yazısı ile teklif edilmiştir.

Böze konusu anket çalışması Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenecek uygun görülmüştür.

Makalelerinizce de uygun görülmesi halinde Olur'larınızı arz ederim.

Bora KAŞLI
Şube Müdürü

OLUR
29.04.2015

Zeki MEMİŞ
Millî Eğitim Müdürü

Çanakkale Eğitim Müdürlüğü
İlgi İşleri Şubesi
29.04.2015
MUSTAFA GERCİK
- MEB

Çanakkale İİ MEB Eğitim Müdürlüğü TK Binası
Strateji Geliştirme-Büro Müdürlüğü/ÇANAKKALE
e-posta: istatistik17@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özet Fırma AYDIN V.H.K.İ.
İl (0286) 212 94 53-113
İs (0286) 212 29 33

EK2: Görsel Okuryazarlık Becerisi Görüşme Formu**GÖRSEL OKURYAZARLIK BECERİSİ GÖRÜŞME FORMU**

Sevgili Öğrenciler,

Bu görüşme formu, “Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlıkla Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları” adlı bir araştırmaya temel oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevapların samimi olması, görüşmenin güvenilirliği için son derece önem taşımaktadır. Bu görüşme sizin başarılarınızı değerlendirmek ya da size not vermek amacıyla yapılmamaktadır. Çalışmanın sonunda kimlik bilgilerinize yer verilmeyecektir. Gerekirse bir rumuz kullanılarak söylediklerinizden alıntılar yapılabilir. Tüm bunlar sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Araştırmacı

Gamze ÇELİK

1. KİŞİSEL BİLGİLERE AİT SORULAR

Cinsiyetiniz:

Okuduğunuz Okul:

Okuduğunuz Sınıf:

2. GÖRSEL OKURYAZARLIK İLE İLGİLİ SORULAR

1. Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?
2. Size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz? Neden?
3. Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

4. Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?
5. Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

(<http://darende.meb.gov.tr/>)

6. Yukarıda görmüş olduğunuz fotoğrafta anlatılmak istenen şey nedir? Yorum yapar mısınız?
7. Gelecekte okuma yazma konusunda neler değişebilir? Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

EK 3: Gazi Ortaokulu Görüşmelerinin Dökümü**1E:00121**

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet kabul ediyorum.

G:-Hangi ortaokulda okuyorsunuz?

Ö:-Gazi Ortaokulu.

G:-Kaçınıcı sınıf?

Ö: -Yedi.

G: -Peki, Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Ö:-Belirli günlerimiz var. Pazartesi günleri metin okuyoruz. Metinlerin çalışmalarını yapıyoruz. Perşembe günleri kitap okuyoruz ve Cuma günleri dilbilgisi işliyoruz.

G: -Peki, kitap okuma saatlerinde neler yapıyorsunuz?

Ö:-Herkes bir hafta önce kitap okuyor. Kitabını getirip anlatıyor orda.

G:-Herkes zaman verilebiliyor mu? Herkes anlatıyor mu?

Ö:-Evet.

G: -Peki, siz okuduğunuz kitaplarda nelere dikkat ediyorsunuz okurken en çok anlatırken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ö: -Geçmiş zaman olarak anlatıyoruz. Onlara dikkat ediyoruz.

G:-Peki, bu etkinliklerde, Türkçe derslerindeki etkinliklerde video kullanıyor mu, resim kullanılıyor mu, fotoğraf?

Ö: -Yok , ya video, video pek kullanmıyoruz.

G: -Karikatür kullanıyor musunuz?

Ö: -Kitapta ders kitabında bazen çıkıyor. Onlara bakıyoruz.

G: -Ders kitaplarının görsellerinden yararlanıyorsunuz yani.

Ö: -Evet.

G: -Siz kendiniz getiriyor musunuz derse görseller?

Ö: -Yok.

G: -Öğretmeniniz ayrıca getiriyor mu, kullanıyor mu derslerde?

Ö: -Yok.

G: -Size verilen uzun metinleri mi, yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Uzun metinler daha iyi oluyor.

G: -Neden daha çok tercih edersiniz?

Ö: -Çünkü okudukça daha iyi anlıyorum.

G: -Resimler dikkatinizi çeker mi? Dikkatinizi dağıtır mı?

Ö: -Resimler dikkatimi genellikle daha çok çekiyor.

G: -İlginizi arttırıyor mu?

Ö: -Evet.

G: -Dersin sıkıcılığını monotonluğunu azaltır mı?

Ö: -Evet.

G: -Daha iyi anlamanızı kolaylaştırıyor mu?

Ö: -Hıhı.

G: -Peki, öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? En son hazırladığın ödevi anlatabilir misin?

Ö: -En son hazırladığım ödev, 11 çalışma kitabında etkinlikleri yapmıştık.

G: -Nasıl bir etkinlik hazırlamıştın? Neler yapmıştın?

Ö: -Metnin etkinliklerini yapmıştım.

G: -O etkinlikleri nasıl yapıyorsun? Kitabın üzerinde mi yapıyorsun peki?

Ö: -Önce kitaptaki, okuma kitabındaki metni okuyorum ardından çalışma kitabını yapıyorum.

G: -Hiç ayrıca böyle bir kartonun üzerine, işte resimlerle süsleyerek bir şeyler hazırladığın oldu mu?: Ö: Yok.

G: -Video hazırladığın oldu mu?

Ö: -Yok

G: -Materyal tasarımı yaptın mı hiç? Bir kitapla ilgili, bir konuyla ilgili?

Ö: -...

G: -Peki, zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Daha çok üstünden geçiyorum. Tekrar yapıyorum.

G: -Öğretmenine tekrar soruyor musun?

Ö: -Arada sırada.

G: -Arkadaşlarına danışıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Video izliyor musun o konuyla ilgili? İnternette araştırma yapar mısın?

Ö: -İnternette pek araştırma yapmıyorum ama.

G: -Kütüphaneye gider misin?

Ö: -Yok.

G: -Başka kaynak kitaplara? Bakmıyorsun...

Ö: -Kaynak kitaplara bazen bakıyorum.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim gibi görselleri kullanmak istediğinizde, onlara nereden ulaşıyorsunuz daha çok?

Ö: -İnternette bakıyoruz.

G: -Peki bulduklarının kaynağını gösterebiliyor musun? Ben bu fotoğrafı, karikatürü buradan buldum diye

Ö: -Evet.

G: -Nereden öğrendin peki kaynak göstermeyi? Derslerden mi kendin araştırıp mı buldun?

Bunu benim göstermem gerekir diye.

Ö: -Kendim.

G: -Kendin gerçekleştirdin...Fotoğraf seçerken, karikatür seçerken nelere dikkat edersin en çok? Mesela bir fotoğrafın rengine, biçimine, konuyla ilgili olmasına dikkat eder misin?

Ö: -En çok konuyla ilgili olmasına dikkat ederim.

G: -Fotoğraf yorumun hakkında bilgin var mı? Bir fotoğrafı yorumlayabilir misin?

Ö: -Bilmiyorum.

G: -Çok bilgin yok yani. O konuyla ilgili herhangi bir eğitim almadınız. Peki bu resimde gördüğün nedir anlatabilir misin?

Ö: -Bir topaç.

G: -Hıhı.

Ö: -Topaç var.

G: -Peki topaç sana neyi hatırlatıyor daha çok?

Ö: -Dönmeyi hatırlatıyor. Yani dönen bir cisimi anımsatıyor bana.

G: -Hareket

Ö: -Hıhı..

G: -Başka neler hatırlatır? Mesela eski oyunları hatırlıyor musun? Eskiden daha çok oynanan oyunlar vardı. Sokakta daha çok oynanan. Onları hatırlatıyor mu? Geleneksel oyunları?

Ö: -Yok.

G: -Bunları sana çağrıştırmadı. Peki gelecekte okuma-yazma nasıl değişebilir? Neler değişebilir? Kitaplar kalır mı şimdiki gibi?

Ö: -Hocam bence şimdiki gibi kitaplar kalmaz. Tabletlerle ders işleyebiliriz.

G: -Hıhı..Peki şundakini mi tercih edersin? Daha böyle gelişmesini, tabletlere geçmeyi mi tercih edersin daha çok?

Ö: -Bence şıandaki daha iyi. Çünkü kitaplardan istediğimiz gibi tekrar edebiliyoruz.

G: -Hıhı..Peki sen kitap okuduğunu gerçekten düşünüyör musun? Yeterli kitap okuduğunu?

Ö: -Ben yeterli kitap okumuyorum aslında. Çok kitap okumuyorum.

G: -Türkçe derslerindeki okuma saatlerinin sana faydası olmuş olabilir mi bu konuyla ilgili?

Ö: -Evet.

G: -Olduğunu düşünüyörsün.

Ö: -Hıhı..

G: -Okuman ilerledikçe neler değişıyor sence?

Ö: -Daha hızlı okumaya başlıyorum. Daha iyi okuyorum.

G: -Anlıyör musun okuduğunu?

Ö: -Evet.

G: -Sınavlarda faydasını görüyor musun?

Ö: -Evet

G: -Sence etrafındaki insanlar yeteri kadar kitap okuyörler mı?

Ö: -Evet.

G: -Yeterli görüyörsün. Sana örnek oluyörler mı?

Ö: -Evet hocam.

G: -Peki, teşekkür ederim.

2K: 00120

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyörüm. Kabul ediyör musunuz?

Ö: -Kabul ediyörüm.

G: -Hangi okulda okuyörsünüz?

G: -Gazi ortaokulunda okuyörüm.

Ö: -Kaçıncı sınıf?

G: -Yedinci sınıf.

Ö: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

G: -İlk önce tabii çalışma kitaplarındaki, ilk önce tabii ders kitaplarını okuyoruz. Ondan sonra çalışma kitabına geçiyoruz. Ondan sonra öğretmenimiz tabii anlatıyor. Ondan sonra tekrar yani çalışmalarımıza devam ediyoruz.

G: -Fotoğraf kullanılıyor mu derslerde? Karikatür, resim, video, görseller?

Ö: -O kadar yok tabii.

G: -Sunum yapıyor musunuz? Power point sunumu, bilgisayarda hazırlayıp.

Ö: -İ yapmıyoruz.

G: -Size verilen uzun metinleri mi, yoksa resimlerle zenginleştirilmiş kısa metinleri mi tercih edersiniz?

G: -Resimlerle zenginleştirilmiş tercih ederim.

G: -Peki neden?

Ö: -Çünkü yani okuma isteği veriyor yani. O yüzden seviyorum.

G: -Hıhı..Resimler hayal gücünüzü geliştirir mi? Daha mı daraltır?

Ö: -Geliştirir.

G: -Hiç okuduğunuz bir kitabın filmini izlediniz mi?

Ö: -Hayır izlemedim.

G: -Peki, öğretmenlerinizin verdiği nasıl hazırlıyorsunuz? En son hazırladığımız ödevi anlatabilir misiniz?

Ö: -İ yani, proje biçiminde olarak mı?

G: -Olur. Proje de olur. Herhangi bir tanesini.

Ö: -Proje şeklinde hazırlamadım ama mesela yazılı bir şekilde hazırlamıştım. Bir konu verip onu böyle mesela yazılı bir biçimde anlattığım çok olmuştur.

G: -Yazılı biçimde hazırlarken resim ekliyor musunuz?

Ö: -Tabii ki.

G: -Fotoğraf kullanıyor musunuz?

Ö: -Evet

G: -Karikatür kullandığınız oldu mu?

Ö: -Hayır.

G: -Peki bu fotoğrafları resimleri, nerden buluyorsunuz daha çok?

Ö: -İnternette buluyorum daha çok.

G: -Bulduğunuz adresi gösteriyor musunuz ben şuradan buldum diye?

Ö: -Evet, kaynağı mutlaka belirtiyorum.

G: -Nerden öğrendiniz bunu? Kaynak göstermeyi?

Ö: -Öğretmenimiz her zaman zaten şey yapıyor, anlatıyor. İşte bunu koyun, şunu koyun diye, oradan.

G: -Şu, bir çalışmanızda bu fotoğraflara karikatürlere yer verdiğiniz zaman en çok neye dikkat edersiniz?

Ö: -En çok anlamlı olmasına dikkat ederim.

G: -Konuyla ilgili olmasına dikkat eder misiniz?

Ö: -Evet.

G: -İıı, peki zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Mesela işte onunla ilgili her zaman, hep zihnimde geliştiririm ilk başta. Ondan sonra zaten, zihnimde geliştirdikten sonra yaparım, uygulamam.

G: -Anlamadığınız şeyleri internette araştırır mısınız?

Ö: -Tabii ki.

G: -Onunla ilgili video izler misiniz?

Ö: -Hıhı..

G: -Fotoğraflara, resimlere bakar mısınız?

Ö: -Evet.

G: -Görsellere?

G: -Anlamanızı kolaylaştırıyor mu o zaman görsellere bakmak?

Ö: -Evet, kolaylaştırıyor.

G: -Bu resimde gördüğünüz şeyi anlatır mısınız? Ne görüyorsunuz?

Ö: -Burada ben topaç görüyorum. Burada bütün çocukların ilgisini çekiyor. Çünkü çok eski zamanlardan kalmış. Bu yüzden zaten eski şeyleri de yani mesela şimdiden görmek benim çok ilgimi çeker yani.

G: -Peki şimdi oynanan oyunlarla eskiden oynanan oyunlar arasında fark var mı?

Ö: -Bence yok aslında ama bilmiyorum, yani, eskiden böyle daha çok ilgi gösteriliyordu böyle şeylere. Şimdi o kadar ilgi gösterilmiyor. Çünkü internet var. Kitap var, şeyler var işte bilgisayarlar var, televizyonlar var. O kadar ilgi gösterilemiyor. Ama eskiden tabii bunlar olmadığı için, yani gösteriliyordu diye düşünüyorum.

G: -Hangisi daha iyi? Dışarıda oyunlar oynamak mı bilgisayarın başında oyunlar oynamak mı?

Ö: -E tabii şu anki insanlar televizyonu, bilgisayarı daha çok tercih ediyor ama, ben yani pek onları tercih etmiyorum. Dışarıda oynamayı daha çok tercih ederim.

G: -Gelecekte okuma yazma nasıl değişebilir? Kitap okuma nasıl değişebilir? Şuandaki kitaplar kalır mı?

Ö: -Bence kalmayabilir. Yani daha fazla internette okunabilir belki. Yani, başka okunacağını sanmıyorum ben.

G: -Sence çevrendeki insanlar kitap okuyorlar mı yeteri kadar?

Ö: -Bence okumuyorlar.

G: -Peki sen okuduğunu düşünüyor musun gerçekten kitap okuduğunu?

Ö: -Ben de o kadar fazla okuduğumu düşünmüyorum ya evet.

G: -Peki birilerinin kitap okuması sana örnek oluyor mu?

Ö: -Tabii ki oluyor.

G: -Türkçe derslerindeki kitap okuma saatleri okumanı geliştirdi mi? Sana faydası oldu mu?

Ö: -Evet,baya şeyi oldu. Öğretmenimiz sayesinde.

G: -Peki, teşekkür ederim.

Ö: -Önemli değil.

3E: 00119

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulunda 7-E sınıfı 909 numaralı Rıza Özhan.

G: -Peki. Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: -İlk önce ders kitaplarından işliyoruz konumuzu. Sonra çalışma kitaplarına geçiyoruz. Tabii bu üç günde oluyor bizim dersimiz. İkinci dersimiz de kitap okuma dersimiz. Üçüncü dersimizde de dilbilgisi çalışıyoruz.

G: -Peki ödevlerinizde nelere dikkat ediyorsunuz daha çok ödev hazırlarken?

Ö: -Ödev hazırlarken, ödevin düzenine, süresine. Genelde böyle.

G: -Peki, kitap anlatımı yapıyor mu kitap okuduktan sonra?

Ö: -Evet.,

G: -Herkes anlatabiliyor mu?

Ö: -Okuyanlar anlatıyor.

G: -Okumayanlar ne oluyor?

Ö: -Okumayanlar, işte kitabın sayfasına göre değişiyor. Daha bir dahakisi haftaya anlatıyor veya daha öbürkü haftaya.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş kısa metinleri mi tercih edersiniz? Neden?

Ö: -Resimli metinleri tercih ederim. Çünkü sürekli yazı olması hem sıkıcı olur ve insanları yani bıktırır. Görselli olursa anlatım kolay olur ve anlama biçimi de kolay olur.

G: -Peki hayal gücünüzü geliştirir mi, daraltır mı?:

Ö: -Evet geliştirir.

G: -Hiç kitap, okuduğunuz kitabın filmini izlediğiniz oldu mu?

Ö: -Yok, daha olmadı.

G: -Olmadı. Peki öğretmenlerinizin verdiği ödevleri hazırlarken nelere dikkat ediyorsunuz? En son hazırladığın ödevi anlatabilir misin bana?

Ö: -En son. Çalışma kitabından. Kompozisyon yazmıştık. Kompozisyonda şeye dikkat ettim. Noktalama işaretlerine, kompozisyon kurallarına ve anlatım biçimine.

G: -Görsellerden yararlandığın oluyor mu ödevlerini hazırlarken?

Ö: -Evet.

G: -Hiç video hazırladın mı?

Ö: -Yok şu ana kadar hazırlamadım.

G: -Hazırlamadın. Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Daha yani, okuyarak pekiştiriyorum. Okuyarak daha iyi anlıyorum.

G: -İnternette araştırıyor musun ayrıca?

Ö: -Haha, evet.

G: -Video bulup izliyor musun konuyla ilgili?

Ö: -Evet, izliyorum.

G: -Görsellere bakıyor musun?

Ö: -Bakıyorum.

G: -Resimlere, fotoğraflara?

Ö: -Evet.

G: -İnceliyorsun bunları?

Ö: -İnceliyorum.

G: -Biz, bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerekse nelere dikkat ediyorsunuz?

Ö: -Konuşmalara. Konuşmaların anlamlı olmasına daha çok dikkat ediyoruz.

G: -Konuyla ilgili olmasına dikkat eder misin?

Ö: -Evet.

G: -Bir fotoğraf bulduğun zaman onun kaynağını gösterebiliyor musun?

Ö: -Evet gösteriyorum.

G: -Şuradan aldım diye.

Ö: -Evet.

G: -Bunu nerden öğrendin peki? Kaynak göstermeyi. Derste mi kendin mi biliyorsun?

Ö: -Kendim biliyorum.

G: -Kendi kendine araştırdın öğrendin.

Ö: -Hıhı.

G: -Bu resimde ne görüyorsun? Fotoğrafta.

Ö: -Renkli. Siyah beyaz bir resimde, insanlar topaça bakıyor.

G: -Evet. Peki, topaç sana neyi hatırlatıyor?

Ö: -Çocukluğu, çocuklukta oynanan oyunları.

G: -Eski mi yeni mi?

Ö: -Eski oyunları.

G: -Şuanda nasıl oyunlar oynanıyor daha çok?: Şu anda daha çok internetten bilgisayardan oyunlar oynanıyor.

G: -Peki sence hangisi daha iyi?

Ö:-Eski oyunlar bence daha iyi. Yani en azından hayal gücünü geliştiriyor. Bilgisayar oyunları hayal kurma gücümüzü azaltıyor. O nedenle eski oyunlar daha iyi.

G:-Gelecekte kitap okumada nasıl bir değişim olabilir sence? Kitaplar kalır mı? Şuandaki anlamıyla kitaplar?

Ö:-Telefondaki gibi zaten şuanda geçerli, kitap konuluyor, indiriliyor. Kitaplarda, şey kitapları telefonumuzdan okuyoruz. O şekilde olur.

G:-Peki, teşekkür ederim.

4K:00116

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Kaçınıcı sınıf?

Ö: -Yedinci.

G: -Türkçe derslerinde neler yaptığınızı anlatır mısınız? Nasıl etkinlikler yapılıyor?

Ö: -İıı, öğretmenimiz bize bazen kompozisyon yazdırıyor. Şiir yazıyoruz. Daha sonra çalışma kitabındaki etkinlikleri yapıyoruz.

G: -Başka?

Ö: -O tür etkinlikler.

G: -Çalışma kitabında nasıl etkinlikler var?

Ö:-İıı mesela şey, ders kitabında okuduğumuz şeylerin ana düşünceleri veya oradaki bilinmeyen kelimelerin işte yazılması gibi. Kelimeler var. Bir de dil anlatımla ilgili şeyler var.

G:-O çalışma kitabında resimler var mı?

Ö: -Evet

G: -Grafik var mı?

Ö: -Grafik, yok.

G: -Şekil, şekiller.

Ö: -Yaa, şekiller falan var.

G: -Karikatür kullanılmış mı peki?

Ö: -Yani o kadar fazla yok.

G: -Derslerinizde sunum yapıyor musunuz?

Ö: -Nasıl?

G: -Mesela bilgisayarda hazırlanmış işte video, slayt gösterisi?

Ö: -Yok.

G: -Yok mu?

Ö: -Normal şey ders kitabından işliyoruz.

G: -Ders kitabından genelde. Size verilen uzun metinleri mi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Daha kısa metinleri, resimlerle zenginleştirilmiş olanı tercihe ederim. Çünkü 111, daha çabuk anlarım, kavrarım ve hayal gücünü daha iyi kullanabilirim resimlere baktığımda.

G: -Dikkatinizi çekiyor mu böyle olunca daha fazla?

Ö: -Evet.

G: -İlginizi arttırıyor mu?

Ö: -Evet.

G: -Sıkılmanızı engellemiyor mu?

Ö: -Yok engellemiyor.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlarsınız? Mesela en son ne ödevi hazırlamıştın? Anlatır mısın?

G: -En son Sosyal ödevini hazırladım. Proje ödevini. Onda da genellikle yazı daha çok fazla oluyor, ama resimde kullanıyorum. Yazdığım kişinin mesela, bir şey bilim adamı diyelim ki, onu yazıyorsam, onun resmini muhakkak kullanıyorum veya yaptığı aletleri.

G: -O aldığın resmi nerden aldığını, kaynakça gösterebiliyor musun?

Ö: -Hıhı, internet sitelerinden var. Kitaplarımdan bazen fotoğraflardan kesebiliyorum. Onların şey internet sitelerini yazıyorum.

G: -Bunu derste öğrendiniz mi peki göstermeyi, kaynak göstermeyi herhangi bir derste?

Ö: -Yok.

G: -Göstermediniz, öğrenmediniz. Peki, bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nasıl seçersiniz onları? Nelere dikkat edersiniz?

Ö: -Şey, metne uygun olmasına, içeriğinin o resimle uyuşmasını. Yani o resme baktığımızda metni daha iyi anlamamız için seçerim, yani daha şey yapmamız için.

G: -Resimlerin kalitesine dikkat eder misin? Fotoğrafların netliğine?

Ö: -Evet. Daha net görünürse daha iyi anlarız.

G: -Renklerine?

Ö: -Evet.

G: -Peki, başka mesela fotoğraf yorumu yapabiliyor musun? Bir fotoğrafın nasıl yorumlandığı hakkında bir ders aldınız mı? Herhangi bir bilginiz var mı?

Ö: -Yok, ama yani baktığımda görebildiklerimi anlatabilirim.

G: -Mesela burada bir resim var? Onda ne gördüğünü anlatır mısın?

Ö: -Burada bir nesnenin etrafında insanlar toplanmış. O nesne işte izliyorlar. İlgi çekici bir şey demek ki o yüzden.

G: -Peki gelecekte kitap okuma nasıl değişebilir sence? Kitaplar kalır mı?

Ö: -Ya daha çok, kalacağını pek sanmıyorum. Çünkü çoğu kişi kitap okumuyor. Bu yüzden de yani daha çok teknolojik aletler geliyor. Mesela telefonda kitap okuyanlar var. Artık

normal kitaplar, eski kitaplar insanların ilgisini çekmiyor. Pek kalacağını sanmıyorum. Yani insanlar, pek artık o, kitap okumaya alışacağını sanmıyorum. Daha çok telefonlarla, tabletlerle ilgili şeyler yapacağını düşünüyorum.

G: -Sende tablet var mı? Kullanıyor musun?

Ö: -Benim ablamın tableti var. Ama pek kullanmıyorum. Bir kenarda duruyor. Telefonumu kullanıyorum genelde. O kadar.

G: -Kitap okuyor musun?

Ö: -Evet okuyorum.

G: -Etrafındaki kişilerin okuduğunu düşünüyor musun?

Ö: -Yani annemle babam pek okumuyorlar, çalışıyorlar çünkü ikisi de. Ablam okuyor. Bizim ikimiz de okumayı, kitap okumayı seviyoruz. O kişiler yani. Çoğu kişi okumuyor tabii.

G: -Peki, Türkçe dersleri kitap okumanı geliştirdi mi? Katkısı oldu mu kitap okumayı sevmene?

Ö: -Evet, daha hızlı, yani sınavlarda uzun bir metin çıktığında daha hızlı okuyabiliyorum. Şey, cümleleri daha iyi okuyabiliyorum.

G: -Peki sence kitap, okuduğun kitapların sana nasıl katkısı oluyor?

Ö: -Yani ders verenler olabiliyor hayatta. İlerki zamanlarda nasıl şeylerle karşılaşabileceğimi öğrenebiliyorum.

G: -Şimdiye kadar okuduğun kitaplardan herhangi birisinin filmini izledin mi?

Ö: -Evet, izledim.

G: -Hangisi?

Ö: -Bir Aynı yıldızın altında vardı izlediğim. Daha sonra Harry Potter'ı falan izlemiştim.

G: -Önce kitabını mı okudun yoksa filmini mi izledin?

Ö: -Yani filmini izlemiştim, kitabını da okudum ama. Arasındaki farklar olduğu için.

G: -Peki hayal gücün, hayal ettiğin gibi buldun mu filmde görüntüleri?

Ö: -Yani, insanların yüzlerini tabii ki de şey yapamıyorum ama, hayal ettiğimde daha farklı şeyler de çıkabiliyor hayal ettiğimden daha farklı şeyler. Ama genelde aynı şeyler oluyor.

G: -Beğendin yani?

Ö: -Evet.

G: -Video izliyor musun peki? Video kullanıyor musun derslerde mesela bir şeyleri daha iyi anlamak için? İnternette video bulup izliyor musun?

Ö: -Yok, genelde kitaptan çalışıyorum.

G: -Peki, teşekkür ederim.

5E:00114

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Ediyorum.

G: -Okuduğunuz okul?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Sınıfınız?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Okuma, sonra fiiller falan, sonra metin,metinler okuyoruz. Bu kadar.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri öi tercih edersiniz?

Ö: -Resimlerle zenginleştirilmiş res..

G: -Metinleri. Neden?

Ö: -Neden?Daha çok görsel için.

G: -Görseller etkiliyor mu sizi?

Ö: -Yani..

G: -Dikkatinizi çekiyor.

Ö: -Evet çok çekiyor.

G: -Anlamanızı kolaylaştırıyor mu?

Ö: -Daha çok, evet.

G: -Hayal gücünüzü kısıtlar mı zenginleştirir mi?

Ö: -Bana göre zenginleştirir.

G: -Hiç okuduğunuz bir kitabın filmini izlediniz mi?

Ö: -Yok, hayır.

G: -İzlemediniz. Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? En son hazırladığınız ödev neydi? Nasıl hazırlamıştınız?

Ö: -TÜBİTAK Projesiydi. Dışarda buluşmuştuk haftasonu. Herkes bütçelerini birleştirip karton falan alıp yaptık.

G: -Kartona neler yaptınız?

Ö: -Resimler, yazılar, görevler yaptık yani.

G: -O resimleri nasıl seçtiniz peki?

Ö: -Resimleri internetten.

G: -Buldunuz.

Ö: -Evet.

G: -Peki, kaynak gösteriyor muydunuz? Bu resmi buradan aldık diye?

Ö: -Yok göstermiyorduk.

G: -Kaynak göstermek...

Ö: -Bizimki İngilizceydi basamaklı. Oyun gibi.

G: -Anladım. Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Ö: -Nasıl hazırlıyoruz? Çalışarak. Yani çalışarak.

G: -Peki zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -Bir daha öğretmenime söylerim. O da anlatır.

G: -İnternetten araştırıyor musun peki?

G: -Ben bazen.

G: -Video izliyor musun? O konuyu açıklayan videolar bulup izliyor musun?

Ö: -Çok çok nadir, acayip nadir.

G: -Kütüphaneye gider misin?

Ö: -Kütüphaneye arada sırada.

G: -Başka kaynaklardan araştırır mısın?

Ö: -Evet.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz? Fotoğraf yorumu konusunda bilginiz var mı mesela bir fotoğraf nasıl yorumlanabilir?

G: -Fotoğraf konusunda bilginiz var mı mesela? Bir fotoğraf nasıl yorumlanabilir?

Ö: -Nelere dikkat ederim? O konuyla ilgili iyice ilgili mi ona dikkat ederim.

G: -İlgisi var mı seçeceği metne?

Ö: -Evet.

G: -Konuyla ilgili mi birincisi değil mi?

Ö: -Evet

G: -Resimlerin kalitesi, fotoğrafların kalitesi bunlar?

Ö: -Onlara da bakarım evet.

G: -Kaynak gösterebilir misiniz gerekirse? İşte şuradan aldım, buradan aldım. Şu fotoğraf bu kişinin..

Ö: -Hıhı.

G: -Gösterebilirsin. Burada gördüğün resmi anlatabilir misin?

Ö: -Topaç dönüyor burada. Bir sürü çocuk toplanmış onu izliyor.

G: -Topaç sana neyi anımsatıyor? Eski mi yeni mi?

Ö: -Eski.

G: -Şuanda oynanan bir oyun mu sence bu?

Ö: -Hayır.

G: -Şuanda insanlar nasıl oyunlar tercih ediyor?

Ö: -Genellikle bilgisayar oyunları oluyor bu.

Ö: -Hangisi daha iyi sana göre?

Ö: -Bana göre eski.

G: -Neden?

Ö: -Neden, çünkü bu daha sağlıklı bana göre yani.

G: -Dışarda.

Ö: -Evet.

G: -Değil mi, sosyalleşmeyi sağlıyor.

Ö: -Evet.

G: -Gelecekte okuma- yazma nasıl değişebilir? Okuma konusunda

G: -Bence okuma iyice düşecek.

G: -Düşer mi?

Ö: -Evet. Bana göre düşer.

G: -Şuanda Türkiye’de bizim ülkemizde okuma-yazma oranı sence iyi mi az mı?: Bence çok az. Çünkü benim çevremde ve bazı tanıdıklarım da falan hiç, çok az okuyan var. Eskiden daha fazla okunuyordu.

G: -Sen okuyor musun?

Ö: -Arada. Boş zamanlarımda.

G: -Türkçe derslerinin katkısı oldu mu?: Oldu, çok oldu.

Ö: -Yani konuşmamda yardım ediyor mesela. Bazen böyle direkman konuşabiliyorum.

Cümlelerimi daha kolay kurmama şey yardımcı oluyor.

G: -Kitap okuma saatleri okumanı arttırdı mı? Daha çok okumaya başladın mı?

Ö: -Daha iyi okuyorum.

G: -Peki, teşekkür ederim.

6E:00113

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi, Gazi.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz? Genel olarak. Mesela dil bilgisi mi okuma mı neler? Nasıl ders işleniyor anlatır mısın?

Ö: -Dil bilgisi yapıyoruz tabii ki de. Okuma ara sıra etkinlikler için.

G: -Okumada neler yapıyorsunuz? Mesela kitap mı okutuyor hocanız?

Ö: -Ders kitabından metinler okutuyor bize. Sıradan geçiyor.

G: -Sırayla?

Ö: -Evet.

G: -Resim kullanıyor mu peki derslerde? Sunum yaptırıyor mu?

Ö: -Yok.

G: -Peki bu kitap okuma saatleri nasıl oluyor? Anlatabilir misiniz?

Ö: -Perşembe günleri oluyor.

G: - Neler yapıyorsunuz?

Ö: -Kitap okuyoruz. Okuyanlar hocaya anlatıyor. Hoca da onlara artı veriyor.

G: -Her hafta mı okunuyor?

Ö: -Evet.

G: -Her hafta yeni bir kitap?

Ö: -Evet.

G: -Bitiyor mu peki kitaplar?

Ö: -Yani o kitabın sayfasına bağlı. Bazen 500 oluyor, bazen 150.

G: -Size verilen uzun metinleri mi, yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi daha çok tercih edersiniz?

Ö: -Fark etmiyor benim için. İkisi de olur.

G: -İkisini de severek okuyor musun?

Ö: -Biraz.

G: -Resimler dikkatini çekiyor mu peki?

Ö: -Çok da değil. Pek çekmiyor.

G: -Peki hiç okuduğun kitabın filmini izledin mi?

G: -İzlemedin.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? En son hazırladığın ödevi nasıl yapmıştın? Hatırlıyor musun?

G: - Hatırlamıyorsun.

G: -Mesela, ödev, ödev hazırlanırken resim, karikatür kullanılıyor mu? Fotoğraf, sunum, slayt internetten?

Ö: -Olabilir, kullanılıyor herhalde.

G: -Peki zorlandığımız bir dersi daha iyi anlamak için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Evde tekrar ederim.

G: -İnternetten araştırıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Başka şeylere de bakıyorsun.

Ö: -Hıhı..

G: -Kaynaklara. Kütüphaneye gidiyor musun?

Ö: -Kütüphaneye pek gitmiyorum.

G: -Neden interneti tercih ediyorsun kütüphanedense?

Ö: -İnternette bilgi kaynağı çok oluyor. Hem kolay evde internete girmek. Yani kolay.

G:-Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür, resim gibi görseller kullanmak gerekse, nasıl yaparsınız? Nelere dikkat ederek seçersiniz bu görselleri?

Ö: -Görselleri..

G:-Diyelim ki bir ders için bir çalışma yapacaksınız. Ödev hazırlayacaksınız. O ödevde fotoğraf, karikatür, resim kullanmanız gerekiyor. Bunları seçerken nelere dikkat edersiniz? Mesela bir metne metni metni anlatacaksınız. O metni anlatırken kullanacaksınız bu görselleri. Nasıl seçersiniz?

G: -Fotoğrafın kalitesine dikkat eder misiniz?

Ö: -Yani.

G: -Renklerine?

Ö: -Evet.

G: -Konuyla ilgili olmasına?

Ö: -Tabii ki ederim.

G: -Burada gördüğünüz resmi anlatabilir misiniz? Ne görüyorsunuz?

Ö: -Eskiden oynanan bir oyun gibime geliyor. Topaç. Etrafta insanlar.

G: -Şuanda peki bu oyun oynanıyor mu çok fazla sizce?

Ö: -Artık oynayanlar yok ya. Hep bilgisayar başında oluyor herkes.

G: -Bu iyi mi kötü mü sizce?

Ö: -Bence kötü.

G: -Neden?

Ö: -Bilgisayar başında çok vakit harcanıyor. Dışarıda oynamaktansa.

G: -Dışarıda oynamak daha sağlıklı mı?

Ö: -Evet.

G: -Gelecekte kitap nasıl değişebilir? Neler değişebilir kitap okuma konusunda?

Ö: -Gelecekte.

G: -Kitap kalır mı bugünkü anlamda? Kitap kalır mı yoksa?

Ö: -Bilmiyorum kalmaya, bence kalmaz.

G: -Tabletler çoğalır mı?

Ö: -Yani.

G: -Sen kitabı mı tercih ediyorsun, yoksa yeni çıkacak olan şeyleri mi tercih edersin?

Ö: -Kitap dil bilgisi zor geliyor yazı falan. Tablet.

G: -Okumayı seviyor musun?

Ö: -Çok da değil yani.

G: -Türkçe derslerinin faydası oldu mu?

Ö: -Evet Türkçe derslerinin..

G: -Faydası oldu mu sana okumayı sevmeye konusunda?

Ö: -Evet.

G: -Ailende..

Ö: -Bazı kitapları seviyorum, bazı kitapları sevmiyorum..

G: -Etrafındaki insanlar okuyor mu sence gerçekten?

Ö: -Cık. (Hayır.)

G: -Örnek olmuyorlar mı sana mesela?

Ö: -Yok. Ama sınıftaki arkadaşlarım okuyorlar tabii. Onlar ayrı.

G: -Okuyan birini gördüğünde etkileniyor musun olumlu sen de? Okuyayım, ben de okuyayım diyor musun?

Ö: - Kitaba bağlı. Hoşuma giderse, etkilerse. Resimleri falan. O zaman başlarım.

G: -Peki teşekkür ederim.

7E: 00112

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet, kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Kaçınıcı sınıf?

Ö: -Yedi.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Nasıl mesela?

G: -Mesela dil bilgisi derslerinizde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Yani daha çok nasıl desem? Unuttum bak şimdi.

G: -Mesela soru mu çözüyorsunuz?

Ö: -Bazen soru çözüyoruz, bazen anlatıyoruz, öyle okuyoruz.

G: -Okuma derslerinde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Okuma derslerinde biz sadece kitap anlatıyoruz. Hocaya anlatıyoruz kitaplarımızı okuduklarımızın hepsini.

G: -Sunum yapılıyor mu derslerde Türkçede?

Ö: -Bazen.

G: -Nasıl bir sunum oluyor mesela? Resim karikatür kullanılıyor mu?

Ö: -Resim, karikatür kullanılmıyorum kullanılmıyor.

G: -Hımm aladım. Peki video izliyor musunuz derslerde hiç?

Ö: -Video bize hiç izlemiyoruz yani. Genellikle hiç izlemedik.

G: -Genelde öğretmeniniz anlatıyor siz konuşuyorsunuz?

Ö: -Hıhı. Evet.

G: -Metinler okuyorsunuz

Ö: -Evet.

G: -Değil mi?

Ö: -Evet

G: -İşleniyor, ondan sonra ödevler yapılıyor yapılıyor yazılı.

Ö: -Hıhı.Evet.

G: -Peki size verilen uzun metinlerimi mi yoksa bunun yerine metinlerle zengin resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Resimlerle daha zenginleştirilmiş metinleri tercih ederim.

G:- Neden?

Ö: -Çünkü, yani.

G: -Dikkatinizi mi çekiyor?

Ö: -Aa dikkatimi daha çok çekiyor. Onları daha çok, öyle şeyleri daha çok algılayabiliyorum.

G: -Hayal gücünü zenginleştiriyor mu? Daha mı daraltıyor, kısıtlıyor?

Ö: -Zenginleştiriyor.

G: -Bir kitap okudun diyelim, o kitabın filmini izlediğin oldu mu hiç?

Ö: -O kitabın filmini izlediğim oldu.

G: -Hangisi?

Ö: -Sarajjo.

G: -Peki önce kitabı mı okumuştun?

Ö:-İlk önce kitabı okudum sonra videoyu.

G: -Peki hangi, o izlediğin film kitabı kitapta hayal ettiklerini karşılayabildi mi? Hayallerini?

Ö: -Yani Bazılarını karşılayabildi.

G: -Beğendin mi filmi de?

Ö: -Hıhı. Filmi beğendim.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Neler yapıyorsunuz? En son hazırladığınız ödevi anlatır mısınız?

Ö: -Nasıl yani? En son hazırladığım.

G: -En son hazırladığınız ne ödevi var mesela, hatırlıyor musun?

Ö: -Matematikti en son.

G: -Neydi? Neler yaptın?

Ö: -Konu işliyoruz. Zor konular. Yani nasıl, bölme falan. Öyle şeyleri işliyoruz.

G: -Peki Türkçede yaptığın bir ödevi hatırlıyor musun? Türkçe dersinde.

Ö: -Türkçede İİ. Hatırlamıyorum.

G: -Kitap okumada mesela. Kitabı okudun, onu nasıl hazırladın?

Ö: -Kitap okuyoruz biz.

G: -Evet.

Ö: -Sonra en fazla iki yüz sayfalık falan. İşte hoca ona göre bize artı falan veriyor. Kitabı baştan sona kadar anlatmamız lazım.

G: -Hıhı. Anladım. Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -Matematik, zorlandığım şeyleri, eve gidince okul çıkışı bir buçuk saat bir saat bir buçuk saat çalışıyorum. Genellikle, özellikle matematikle Türkçeyi çalışıyorum. O derslerde zorlanıyorum.

G: -İnternette araştırma yapıyor musun? Mesela video izliyor musun konuyla ilgili?

Ö: -İİ.

G: -İzlemiyorsun.

G: -Soruyor musun daha çok arkadaşlarına hocalarına anlamadığın yerleri?

Ö: -Anlamadığım yerleri soruyorum tabii ki.

G: -Kütüphaneye gidip araştırıyor musun?

Ö: -Kütüphaneye, ıı araştırmıyorum.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz? Mesela bir sunum hazırlayacaksınız. Fotoğraf ekleyeceksin. Bir hikâyeye mesela, neler yaparsın? Nasıl seçersin? O fotoğrafı, resmi. Videoyu. Hikâyeye ilgili olmasına dikkat eder misin?

Ö: -Genellikle ederim yani öyle bir şey olmasına genellikle ederim.

G: -Fotoğrafın kalitesine dikkat eder misin?

Ö: -Tabii ederim.

G: -Renklerine?

Ö: -Renklerine falan.

G: -İlgi çekici mi diye bakar mısınız?

Ö: -Bakarım.

G: -Dikkat çekici mi?

G: -Peki bu resimde neler görüyorsun?

Ö: -Topaç görüyorum. İnsanları görüyorum.

G: -Topaç sana neyi hatırlatıyor? Eski oyunları hatırlıyor musun?

Ö: -Evet. Topaç falan oynuyorum. Hatırlıyorum da bu kadarını hatırlamıyorum.

G: -Şimdi insanlar daha çok nasıl oyunlar oynamaya başladı sence?

Ö: -Şimdi insanlar daha çok nasıl oyunlar oynamaya, misket falan. Yani iki ay önce bizim eski okulda oynanıyordu. Misket, Badmont mı ne onlarla oynanıyordu falan.

G: -Dışarda peki daha mı çok oynanıyor yoksa içerde mi insanlar?

Ö: -Dışarda.

G: -Peki gelecekte kitap okuma alışkanlığında neler değişebilir? Şimdiki gibi kitap kalır mı sence?

Ö: -Kalacağını sanmıyorum. Daha güzel kitaplar çıkabilir diye düşünüyorum.

G: -Daha güzel derken nasıl mesela?

Ö: -Yani yeni kitaplar yani daha güzel romanlar anlatan bir kitaplar istiyorum yani çıkabilir diye düşünüyorum.

G: -Peki. Teşekkür ederim.

Ö: -Bir şey değil.

8E- 000111

G: -Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Arada bir metin okuma, metin, ders kitabından çalışma kitabından etkinlikler yapıyoruz. Kompozisyon yazma oluyor, öyle.

G: -Kitap okuma dersleriniz?

Ö: -Kitap okuma derslerimiz anlatma derslerimiz oluyor.

G: -Ondan dolayı kitap okumanda bir artış oldu mu?

Ö: -Evet biraz ders performans notunu da etkilediği için etkisi oluyor.

G: -Size verilen uzun metinlerimi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -O şeye bağlı ya, hikâyesine bağlı. Pek bir fark etmiyor yani.

G: -Peki, resim olması dikkatinizi arttırır mı?

Ö: -Evet tabii ki yani.

G: -İlgi çekici oluyor?

Ö: -Evet, ilgi çekici oluyor.

G: -Peki, sıkılmanızı engelliyor mu resimler, videolar, karikatürler?

Ö: -Evet, yani daha dikkat çekici oluyor.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Bir örnek verebilir misin? En son hazırladığın ödevi hatırlıyor musun?

Ö: -En son çalışma kitabından ödev veriydi hoca. İşte metni okuyoruz, incelemesini yapıyoruz. Ondan sonra metne göre çalışma kitabını devam ettiriyoruz.

G: -Sunum hazırladın mı hiç?

Ö: -Sunum, bilgisayardan slayt hazırlamıştık bir kere, konuyla ilgili. Onu anlattık. O kadar.

G: -Anladım. Zorlandığın bir dersi nasıl çalışıyorsun? Neler yapıyorsun daha iyi anlamak için?

Ö: -İnternette konuyu tekrar bir okuyorum anlamadığım konuyu falan. Ondan sonra onunla ilgili problemler çözüyorum, testler. Yavaş yavaş anlıyorum.

G: -İnternette araştırıyor musun? Video izliyor musun?

Ö: -Video izleyerek işte konu anlatımları falan izliyorum. O etkisi oluyor baya bir.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, video gibi görsellerden yararlanmak istediğinizde nelere dikkat edersiniz? Nasıl seçiyorsunuz?

Ö: -Şimdi, hikâyenin le bir alâkası olması lazım bir kere. Hikâyenin içeriğiyle benzer olması lazım resmin. O zaman hem hikâyenin neye benzediği falan biraz daha anlaşılıyor.

G: -Peki, resmin fotoğrafın renklerine dikkat eder misin? Net olmasına?

Ö: -Tabii net olursa daha dikkat çekici oluyor.

G: -Bir fotoğraf nasıl yorumlanır? Bununla ilgili bilgin var mı?

Ö: -Fotoğraf.

G: -Yorumu, resim yorumu nasıl yapılır? Genel bilgin var, genel olarak.

Ö: -Genel yani.

G: -Peki bunun kaynağını verebilir misin? Bu fotoğrafı buradan buldum diye gösterebilir misin kaynak?

Ö: -Tabii yardım aldığım kaynakları gösteririm.

G: -Derslerinizde böyle bir şey gösterdiler mi size şöyle kaynak gösterilir diye?

Ö: -Evet şey, mesela bir proje yapıyoruz. İşte onda nerden yardım aldıysanız kaynakçasını yazın diyorlar. Oraya yazıyoruz, öyle yapıyoruz.

G: -Hangi derste öğrendiniz bunu?

Ö: -Fen dersinde öğrendiydik.

G: -Buradaki fotoğrafta ne gördüğünü anlatabilir misin?

Ö: -Bir topaç var. İnsanlar etrafında çevrenmiş. Onu izliyorlar.

G: -Topaç sana neyi anımsatıyor? Eski oyunları hatırlıyor musun?

Ö: -Evet, şöyle ipe falan çevrilip de oynanan topaçlar vardı eskiden. Onlar aklıma geliyor.

G: -Geleneksel oyunlar

Ö: -Evet.

G: -Peki şimdi insanlar nasıl oyunları tercih ediyor sence?

Ö: -Genelde bilgisayarda oyun oynuyorlar. Öyle pek dışarı çıkma alışkanlıkları kalmadı artık.

G: -İyi mi kötü mü?

Ö: -E yani kötü bir alışkanlık. Herkesin evde bir odaya kapalı kalması.

G: -Gelecekte kitap okuma nasıl değişebilir sence, neler değişebilir?

Ö: -Daha çok böyle dikkat çekici resimler falan olabilir.

G: -Görseller daha fazla mı olur?

Ö: -Evet görseller daha çok artacak galiba.

G: -Bugünkü anlamda kitap kalır mı bildiğimiz?

Ö: -Kalmaz galiba.

G: -Ne yerine geçer sence?

Ö: -Daha, küçük ama tabletler mesela. Daha küçük ama daha özetleyici şeyler.

G: -Sen hangisini tercih edersin? Kitapları mı daha fazla gelişmiş olan?

Ö: -Şu anki iyi bence.

G: -Kitapları tercih ediyorsun.

Ö: -Evet kitaplar.

G: -Teşekkür ederim.

9E-00110

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Kaçınıcı sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz? Kitap okuyor musunuz?

Ö: -Evet kitap okuyoruz.

G: -Dil bilgisi dersiniz var mı?

Ö: -Evet var.

G: -Başka?

Ö: -Şey yazıyoruz yani.

G: -Kompozisyon?

Ö: -Evet. Kompozisyon yazıyoruz.

G: -Ödevleriniz oluyor mu?

Ö: -Evet

G: -Etkinliklerde sunum yapılıyor mu? Resimli karikatürlü?

Ö: -Yok.

G: -Yok mu? Siz ödev hazırlarken sunum hazırlıyor musunuz?

Ö: -Yok.

G:- Hazırlamıyorsunuz. Size verilen uzun metinleri mi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Kısa metinleri.

Ö:- Neden?

Ö: -Ya Zor oluyor.

G: -Resimlerle olmasını tercih eder misiniz?

Ö: -Evet.

G: -Neden?

Ö: -Daha kolay olur.

G: -Anlamınızı kolaylaştırıyor mu?

Ö: -Evet.

G: -İlginizi çekiyor mu?

Ö: -Evet.

G: -Sıkılmanızı engelliyor mu resimler videolar?

Ö: -Evet.

G:-Peki, öğretmenlerinizin verdikleri ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Ö: -Bazen ailemizden birisinden yardım alıyoruz ya da internetten çıktı alıyoruz.

G: -Mesela resim kullanıyor musun? Fotoğraf karikatür kullanıyor musun?

G: -Kullanmıyorsun.

G:-Peki, en son hazırladığın ödevi hatırlıyor musun? Nasıl hazırladığını ne yaptığını?
Hatırlamıyorsun.

G:- Zorlandığınız bir dersi anlamak için neler parasınız?

Ö: -Araştırırım.

G: -Araştırırken nasıl araştırıyorsun? Mesela internete bakıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Kütüphaneye gider misin?

Ö: -Evet.

G: -Arkadaşlarına soruyor musun?

Ö: -Bazen.

G:- Peki, bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat ediyorsunuz? Nelere dikkat edersiniz? İnternette bakar mısınız, fotoğraf, karikatür?

Bir fotoğrafı seçerken, renklerine dikkat eder misiniz?

Ö: -Yok.

G: -Konuyla ilgili olmasına dikkat eder misiniz?

Ö: -Evet.

G: -Peki resim seçerken, netliğine dikkat eder misiniz?

Ö:-Yok.

G:-Dikkat etmiyorsun. Peki, buradaki resimde neler gördüğünü anlatabilir misin? Yorum yapabilir misin?

Ö: -Bir topaç var dönüyor. Herkes onu izliyor.

G: -Topaç gördüğün zaman ne anımsatıyor sana? Eski oyunları hatırlıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Şimdi kaldı mı peki topaç sence? Günümüzde bu tarz oyunlar?

Ö: -Cık. (Hayır.)

G:-Kalmadı mı?

Ö: -Cık. (Hayır.)

G: -Daha çok ne var peki şimdi? Çocuklar nelerle oynuyorlar?

Ö: -Bilgisayarla oynuyorlar.

G:-Evin içinde mi artık daha çok insanlar?

Ö: -Evet.

G:-Gelecekte kitap okuma yazmada neler değişebilir sence?

Ö: -Bilmiyorum.

G: -Kitap kalır mı şuanda bildiğimiz anlamda?

Ö:- Kalmayabilir.

G: -Onun yerine ne gelebilir sence?

Ö: -Artık kitap yerine kitaplar kendi kendine söyler okur falan, öyle

G:- Peki, teşekkür ederim.

10E- 00109

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kayıt altına istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Okulunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G:-Sınıfınız?

Ö: -Yedi E.

G:- Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: - Ya ders kitabından okuyoruz etkinlikleri. Çalışma kitabında da yapıyoruz.

G:-Kitap okuma dersiniz var mı? Onda neler yapıyorsunuz?

Ö:-Onda hafta boyunca okuduğumuz kitapları anlatıyoruz ve bir kişi anlatıyor, diğerleri kitap okumaya devam ediyor.

G:-Ders esnasında?

Ö:-Evet.

G:-Bunun faydası oluyor mu sana?

Ö:-Evet.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih ediyorsunuz?

Ö:- Resimlerle zenginleştirilmiş metinleri.

G: -Neden?

Ö:-Daha çok akılda kalıyor.

G:- Dikkatinizi çekiyor mu?

Ö:- Evet.

G:-Sıkılma, sıkılmanızı engelliyor mu?

Ö: -Sıkılmıyoruz yani evet. Resimli metinleri okurken sıkılmıyoruz.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Mesela bir örnek verebilir misin? En son hazırladığın ödevi nasıl yaptın?

Ö:-Hatırlamıyorum.

G: -Mesela kompozisyon yazdınız mı hiç?

Ö:-Yazdık.

G: -Normal onu düzgün bir şekilde yazıyorsun değil mi? Resim eklemiyorsun.

Ö:-Yok resim eklemiyorum.

G:-Sunum olduğu zaman peki? Sunum hazırladınız mı ders anlatırken?

Ö:-Hayır, hiç hazırlamadım.

G: -Peki zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız? Yardım alıyor musun öğretmenlerinden arkadaşlarından?

Ö: -Arkadaşımdan alıyorum.

G:-İnternette bakıyor musun?

Ö: -Bakıyorum, internette bakıyorum.

G:- İnternette videolara?

Ö:- Videolara evet.

G:- Kaynak bir şeyler bulabilir miyim diye bakıyorsun. Kütüphaneye gider misin?

Ö:-Kütüphaneye gitmem pek fazla.

G:-Neden kütüphaneyi tercih etmiyorsun, interneti tercih etmiyorsun?

Ö:-Daha basit ve daha çok şey bulabiliyorum.

G:- Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

Ö: -Metinle ilişkili olmasına.

G:-En önemli şey bu mu senin için?

Ö:-Evet, benim için bu.

G:-Kaynakça gösterebiliyor musun? Bu resmi burada aldım, bu karikatürü buradan aldım diye.

Ö:-Cık. (Hayır.)

G:-Göstermiyorsun.

Ö:-Hayır gösteremiyorum.

G:- Böyle bir şey derste gösterildi mi size örnek? Bu kaynak şu şekilde gösterilir diye?

Ö:- Gösterildi.

G: -Türkçe dersinde mi başka bir derste mi?

Ö:- Başka bir derste.

G:-Hangi ders olduğunu hatırlıyor musun?

Ö:-Sosyal bilgiler.

G:-Bu resimde neler gördüğünü anlatır mısın?

Ö:-Ortada bir topaç dönüyor ve çocuklar onu seyrediyor.

G:-Topaç sana neyi anımsatıyor?

Ö:-Hiçbir şeyi.

G:-Eski geleneksel oyunları hatırlatıyor mu?

Ö: -Evet.

G:-Peki gelecekte kitap okumada ne gibi değişiklikler olur sence? Kitap kalır mı bildiğimiz anlamda?

Ö:-Kitap kalmaz.

G:- Ne olabilir? Tabletler mi artar?

Ö:-Evet. Tabletler artar. Elektronik ortamdan okuyabiliriz kitapları. Normal kitaplar kalmaz diye düşünüyorum.

G:-Teşekkür ederim.

11K-00108

G: -Bu görüşmeyi yapmak istiyorum sizinle. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -7 E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Ö: -Oyun oynuyoruz. Konuyla alakalı bazen yarışmalar yapıyoruz. Kitap anlatıp, kitap okuyup, kitap anlatıyoruz.

G: -Peki, en çok hangisi senin hoşuna gidiyor? Eğleniyorsun, bir şeyler öğreniyorsun?

Ö: -Yani, konuyla alakalı yaptığımız yarışmalar.

G: -Nasıl yarışmalar oluyor?

Ö: -Tahtaya bazı tablolar veriyor ve biz o tabloları işte, yapım ek, yapım ekleri çekim ekleriyle dolduruyoruz.

G: -Kazanan ödül kazanıyor mu?

Ö.- Evet.

G: -Ne kazanıyor?

Ö: -Çikolata.

G: -Peki okumayla ilgili yaptığınız çalışmalar okumanı olumlu yönde etkiledi mi?

Ö: -Evet.

G:- O kitapları nasıl seçiyorsunuz peki? Kendiniz mi sadece.

Ö: -Kendimiz seçiyoruz, bir de hocamıza danışıyoruz, eğer kararsız kalırsak, yaşımıza uygun mu okuyabilir miyiz diye. O da onaylarsa okuyoruz.

G: -Herkes okuyor mu genelde peki sınıfta?

Ö: -Sınıfta işte okuyan, okuyanlar var. Yani büyük oranda okuyanlar var.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Resimlerle zenginleştirilmiş metinler.

G: -Neden?

Ö: -Çünkü uzun ve çok fazla yazılı olduğunda okuma isteği uyandırmıyor.

G:- Resimler ilgini çekiyor mu?

Ö:- Evet, çekiyor.

G: -Dikkatin dağılmasını engelliyor mu?

Ö: -Yok hayır.

G: -Hayal gücünü arttırıyor mu azaltıyor mu resimler?

Ö:-Arttırıyor, yani gözümde canlandırıyor, o hikâyenin ya da parçanın gözümde canlandırılması kolay oluyor.

G: -Peki, hiç okuduğun bir kitabın filmini izledin mi?

Ö: -Evet.

G: -Hangisi?

Ö: -Alaca karanlık.

G: -Film mi daha hoşuna gitti kitap mı?

Ö: -Film.

G: -Kitabı daha önce mi okumuştun?

Ö: -Evet.

G: -Hayal ettiğin her şeyi bulabildin mi filmde?

Ö: -Yok biraz değiştirilmişti.

G: -Hayalini, yani beklentini karşıladı mı film?

Ö: -Yani.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Ö: -Konuyla alakalı, işte araştırarak, yazarak.

G: -En son hazırladığın ödevi nasıl yapmıştın?

Ö: -İl, en son hazırladığımız ödevi tahtada sanırım canlandırmıştık.

G: -Drama mı?

Ö: -Yok.

G: -Nasıl?

Ö: -Böyle resimlerle anlatmıştık.

G: -Resimleri nasıl seçtiniz, nereden buldunuz?

Ö: -İnternetten.

G: -Zorlandığımız bir dersi daha iyi anlamak için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Resimlerine bakıp, işte görsellerine bakıp daha iyi yani aklımızda canlandırıyoruz.

G: -Arkadaşlarına danışıyor musun peki? Yardım alıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -İnternetten yardım alıyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Video izler misin?

Ö: -Evet, izliyorum.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür, resim gibi görsellerden yararlanmak isterseniz nelere dikkat ediyorsunuz en çok, seçerken bunları?

Ö: -Konuyla alakalı olmasına ve işte böyle, nasıl desem, daha bizim yaşlarımıza uygun olmasına.

G: -Kaynak gösterebiliyor musun?

Ö: -Gösteriyorum.

G: -Ben bu resmi buradan aldım.

G: -Evet.

G: -Bununla ilgili derste hiç çalışmanız oldu mu? Kaynak gösterme nasıl yapılır diye derste bilgi veril mi, hatırlıyor musun?

Ö: -Evet ama Türkçe dersinde değil.

G: -Hangi derste olduğunu hatırlıyor musun?

Ö: -Sosyal.

G: -Bu resimde ne gördüğünü anlatır mısın?

Ö: -Bir topluluk var, bir topaç dönüyor ve topacın etrafındaki insanlar onu merakla izliyor.

G: -Peki, topaç sana neyi aa, çağrıştırıyor?

Ö: -Topaç bana neyi çağrıştırıyor?

G: -Eskileri mi, günümüzü mü?

Ö: -Eskiye.

G: -Eski zamanları.

Ö: -Evet.

G: -Şuandaki oyunlar, şimdiki oyunlar daha çok sokakta mı, evde mi?

Ö: -Evde.

G: -Neden?

Ö: -Çünkü fazla teknoloji gelişti ve evdeki teknolojik aletlerle daha çok zaman ayırıyoruz?

G: -Bu olumlu mu olumsuz mu etkiliyor insanları sence

Ö: -Bence olumsuz.

G: -Neden?

Ö: -Çünkü, sağlığımıza biraz zararlı radyasyon olduğu için ve daha az sosyal olmamıza sosyalliğe geçişimize

G: -Etkilemesi olumsuz.

Ö: -Evet.

G: -Gelecekte sence okuma yazma nasıl olur, değişir mi? Kitap kalır mı, bugünkü anlamıyla kitap?

Ö: -Bu şekilde kalmaz ama tabletlerde ya da bilgisayarlarda, o şekildeki kitaplar olabilir.

G: -Kitap mı tercih edersin tablet mi?

Ö: -Tablet daha bence mantıklı geliyor.

G: -Daha kullanışlı.

Ö: -Evet.

G: -Okuduğunu düşünüyor musun gerçekten? İyi bir okur musun?

Ö: -Evet.

G: -Dersler sana olumlu yönde katkı sağladı mı Türkçe dersleri?

Ö: -Evet.

G: -Etrafındaki kişiler okuyorlar mı sence?

Ö: -Bence okuyorlar.

G: -Genel olarak.

Ö: -Evet.

G: -Peki teşekkür ederim.

Ö: -Önemli değil.

12E-00107

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde nasıl etkinlikler yapıyorsunuz, anlatır mısınız?

Ö: -İlk haftanın ilk dersinde, okuma, metin inceleme yapıyoruz. Diğer iki derste kitap okuma yapıyoruz. Tek derste de Türkçe fiilleri falan çalışıyoruz.

G: -Hangisinden en çok keyif alıyorsun?

Ö: -Kitap okumak.

G: -Neden?

Ö: -Daha rahatlatıcı.

G: -Hangisinde en çok zorlanıyorsun?

Ö: -Fiillerde.

G: -Neden?

Ö: -...

G: -Zor geliyor, dil bilgisi. Nasıl peki, anlamadığım şeyler olunca nasıl çalışıyorsun? Tekrar ediyorsun değil mi?

Ö: -Tekrar ediyorum. Bir de bizim tanıdıklarımız var. Onlardan da yardım alıyorum.

G: -Size verilen uzun metinleri mi, yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa metinleri.

G: -Neden?

Ö: -Ya insana daha kolay geliyor okuması.

G: -Anlamayı kolaylaştırıyor mu?

Ö: -Evet.

G: -Peki, hayal gücünü zenginleştiriyor mu, azal daraltıyor mu hayal gücünü resimler, görseller?

Ö: -Zenginleştiriyor.

G: -İlgi çekici oluyor mu senin için? Sıkılmanı engelliyor mu resimler?

Ö: -Evet.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? En son hazırladığın ödevi anlatır mısın?

Ö: -En son matematik ödevini yapmıştık.

G: -Ne yaptın?

Ö: -Şimdi, konuyla ilgili hoca eksik yerleri yapın demişti. Yapamadığımız yerleri de yaptım yani.

G: -Sunum yaptın mı hiç derste?

Ö: -Yaptım.

G: -Nasıl hazırladın o sunumu?

Ö: -O sunumu nasıl hazırladım? Araştırdım. Ondan sonra da onları kendim hazırladım.

G: -Peki anlattın mı derste?

G: -Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak için neler yapıyorsunuz? Problemlerinizi olduğu zaman nasıl çözüyorsunuz?

Ö: -Dershaneye gittiğim için oradan yardım alıyorum.

G: -Peki, internetten ayrıca araştırma yapıyor musun?

Ö: -Yani, sınavlarda.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

Ö: -Aa, konuya göre.

G: -Konuyla ilgili olmasına.

Ö: -Evet.

G: -Karikatürleri seçerken, resimleri seçerken nelere dikkat edersiniz? Renklerine dikkat eder misiniz?

Ö: -Evet, renkleri falan.

G: -Net olmasına dikkat eder misiniz?

Ö: -Evet.

G: -Kaynak gösterir misiniz, kaynakça?

Ö: -Kaynak arka sayfaya.

G: -Gösteriyorsun. Hiç derslerde bununla ilgili bi bilgi verildi mi size, kaynak şöyle gösterilir diye?

Ö: -Evet.

G: -Peki, şuradaki resimde ne gördüğünü söyleyebilir misin?

Ö: -Topaç.

G: -Başka?

Ö: -Başka, seyirciler var, onu izliyor.

G: -Peki topaç sana ne hatırlatıyor, neyi anımsatıyor, neleri?

Ö: -Çocukluğumu anımsatıyor yani. Eskiden oynadığım için.

G: -Gelecekte nasıl, kitap okuma alışkanlığında değişiklikler olabilir mi? Okuryazarlık nasıl olur sence gelecekte? Değişir mi? Kitap kalır mı? Bugünkü anlamdaki kitap?

Ö: -Kalır bence.

G: -Tablet var mı evinde kullandığın?

Ö: -Var.

G: -Nasıl kullanıyorsun? Nelerde? Kitap okuyor musun oradan?

Ö: -Oradan kitap okumuyorum.

G: -Oyun için mi kullanıyorsun?

Ö: -Yok. Genelde film izlemek için kullanıyorum.

G: -Film izlemek için. İıı, peki okumayı seviyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Derslerin etkisi oldu mu bunda, Türkçe derslerinin?

Ö: -Evet, oldu.

G: -Etrafındaki insanların okuduğunu düşünüyor musun gerçekten?

Ö: -Bazılarının.

G: -Okuyan kişileri gördüğünde etkileniyor musun olumlu yönde?

Ö: -Yani.

G: -Etkileniyorsun. Sen etkiliyor musun arkadaşlarımı okuma konusunda? Siz de okuyun diyor musun?

Ö: -...

G: -En çok sevdiğin kitap hangisiydi okuduklarından?

G: -En çok sevdiğim kitap, Civa'ydı.

G: -Neydi?

Ö: -Civa.

G: -Civa. Yazarını hatırlıyor musun?

Ö: -Yazarını hatırlamıyorum.

G: -Peki, teşekkür ederim.

13K- 00106

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yaptığınız etkinliklerde neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Ö: -Haftanın ilk iki günü metin inceleme yapıyoruz. Daha sonra, sonra sonraki gelen iki dersimizde kitap anlatıyoruz. Bir dersimizde de dil ve anlatım işliyoruz.

G: -Kitap okuduğunuz derslerde nasıl kitap okuma oluyor? Önce okuyor musunuz sonra derste mi okuyorsunuz? Nasıl yapıyorsunuz?

Ö: -Bir hafta içerisinde en az yüz sayfalık kitap bitiriyoruz. Derste yeni bir kitaba başlayıp, eski okuduğumuz kitabı da anlatıyoruz.

Ö: -En son okuduğunuz kitap hangisiydi?

Ö: -Çalığışu.

G: -Anlattın mı peki?

Ö: -Anlattım.

G: -Herkes sıra geliyor mu peki?

Ö: -Geliyor

G: -Nasıl oluyor? Kaç dakikada anlatıyorsun mesela okuduğunuz kitabı?

Ö: -Okuduğumuz kitabı öğretmenimiz ne kadar isterse, yani beş dakika olabilir, değişir.

G: -Ama herkes konuşuyor, öyle mi?

Ö: -Evet.

G: -Okumayanlar ne diyorlar?

Ö: -Okuyamayanlar, okuyamadıklarını ve haftaya okuyacaklarını söylüyorlar.

G: -Eksi mi alıyorlar derste o zaman?

Ö: -Evet.

G: -Size verilen uzun metinleri mi, yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Ben resimlerle zenginleştirilmiş metinleri tercih ederim. Çünkü o zaman konuyu daha iyi anlayabiliyorum. Görsellerle daha da iyi oluyor.

G: -Peki hayal gücünü daraltıyor mu, kısıtlıyor mu, zenginleştiriyor mu metinler?

Ö: -Zenginleştiriyor.

G: -Hiç daha önce okuduğun bir kitabın filmini izledin mi?

Ö: -İzledim.

G: -Hangi kitap, hangi film?

Ö: -Alaca karanlık kitabının serisinden Yeni Ay'ı izlemiştim.

G: -Oku, önce okudun mu, önce filmi mi izledin?

Ö: -Önce okudum, sonra filmini izledim.

G: -Peki okuduk oku okurkenki hayallerinde canlandırdığını karşıladı mı film?

Ö: -Evet.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Türkçe derslerinde özellikler.

Ö: -Türkçe derslerinde, yani proje olarak bakarsak daha önce almadım. Ama alan arkadaşlarımız anlatabilirim. Önce karton yardımıyla resim ve resimlerle zenginleştiriyorlar.

Sonra kâğıda verilen ödevi yazarak, oraya yapıştırarak bir ödev hazırlıyorlar.

G: -Onu sunuyorlar mı sınıfta?

Ö: -Evet.

G: -Resimleri nereden buluyorlar peki?

Ö: -İnternette.

G: -Sen peki, en son hangi ödevi yaptın? İlla proje olmasına gerek yok. Yaptığın bir çalışma nasıl yapmıştın, ders, herhangi bir ders için? Türkçe olmasına da gerek yok.

Ö: -En son, matematikten yaptım.

G: -Kompozisyon da olabilir. Her türlü, yani aklına gelebilecek. Yaptığın şey neydi? Bir tanesini anlatabilir misin?

Ö: -Bütün öğretmenlerimiz ödev verdiği için..

G: -Hepsinden yapıyorsun.

Ö: -Evet.

G: -Peki bir çalışmanızda, zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Eğer anlamadığım bir konu varsa, bunu tekrar yaparım evde. Anlamadığım konuyu öğretmenime , öğretmenimi bularak sorarım.

G: -İnternette yararlanıyor musun? Video izliyor musun? Mesela konuyla ilgili araştırma?

Ö: -Evet.

G: -Ayrıca yapıyorsun. Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür, resim gibi görsellerden yararlanmak istediğinizde, nelere dikkat ediyorsunuz? Nereden buluyorsunuz bunları?

Ö: -Bununla internette yararlanırım.

G: -Nelere dikkat ediyorsun seçerken?

Ö: -Konuya bağlı olmasına, konunun dışına çıkmamasına.

G: -Dikkat çekici olmasına?

Ö: -Dikkat ederim.

G: -Resimlerin renklerine dikkat eder misin?

Ö: -Pek etmem.

G: -Fotoğrafların kalitesine dikkat eder misin?

Ö: -Evet.

G: -Konuyu anlatıyor olmasına, konuyla ilgili olmasına?

Ö: -Hıhı.

G: -Kaynakça gösterir misin peki?

Ö: -Gösteririm.

G: -Bununla ilgili derslerde bilgi verildi mi size? Kaynak nasıl gösterilir?

Ö: -Verildi.

G: -Burada resimde ne gördüğünü anlatabilir misin?

Ö: -Burada eski bir fotoğraf olabilir. Topacın ilk yıllarında. Topaç döndürülmüş ve etrafında çocuklar dolanmış ve topacı izliyorlar.

G: -Peki, gelecekte okuma yazma nasıl olur sence? Değişir mi?

Ö: -Değişebilir. Çünkü yani eskiden daha da fazlaydı. Şimdi daha da azaldı. Tablet bilgisayarlar ve elektronik araçlar çıktığı için ve ilerde daha da çok çıkabileceği için, daha da azalacaktır.

G: -Sen kitap okuyor musun, seviyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Türkçe derslerinin, yaptıklarınızın sana faydası oldu mu okuma konusunda?

Ö: -Oldu.

G: -Kendini geliştirdiğini hissediyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Okuma saatleri senin için faydalı oldu mu?

Ö: -Oldu.

G: -Etrafındaki insanlar okuyorlar mı sence?

Ö: -Okuyorlar mı? Yani, bazıları okur, bazıları okumaz. Değişir.

G: -Okuyan birini gördüğün zaman sen de etkileniyor musun olumu olarak?

Ö: -Evet. Hangi kitabı okuduğunu sorarım.

G: -Şimdiye kadar en çok sevdiğin kitap hangisiydi okudukların içinde?

Ö: -Okuduklarım içinde, Şafak Vakti. Yani o seriyi sevmiştim. Yani çoğu kitabı seviyorum zaten.

G: -Yazarını hatırlıyor musun? Şafak Vakti kimin kitabıydı?

Ö: -Stephenie Meyer.

G: -Türk yazarlardan hatırladığın var mı, sevdiğin?

Ö: -Evet, Reşat Nuri Güntekin'i sevdim.

G: -Peki, teşekkür ederim.

13E- 00105

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

Ö: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E sınıfı.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde, neler yaptığınızı açıklar mısınız?

Ö: -Dil, dil bilgisi, kitap okuma ve metin inceleme yapıyoruz. İı, metin incelemede önce okuyoruz ve daha sonra çalışmalarını yapıyoruz. Kitapları okuyoruz ve anlatıyoruz. Dil bilgisinde de Türkçe zarfları anlamak için yapıyoruz.

G: -En çok zorlandığın hangisi oluyor?

Ö: -En çok zorlandığım dil bilgisi.

G: -Neden acaba?

Ö: -Dil bilgisi daha ağır geliyor.

G: -Peki nasıl çalışıyorsun zorlanınca?

Ö: -Zorlanınca tekrar ediyorum ve konu anlatımlarına bakıyorum ve test çözüyorum.

Ö: -Dil bilgisinde resimler videolar kullanılıyor mu derste?

Ö: -Evet, kullanılıyor.

G: -Peki ödev hazırlar, hazırlıyor musunuz dil bilgisi için?

Ö: -Bazen, sürekli değil.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa resimlerle zenginleştirilmiş daha kısa olanları?

Ö: -Resimlerle olanları, daha ilgi çekiyor çünkü.

G: -Sıkılmıyor musun peki öyle olduğu zaman dersten, resimler olunca?

Ö: -Yo, hayır, sıkılmıyorum. Ya uzun olduğu zaman daha çok sıkılıyorum.

G: -Peki resimler hayal gücünü artırıyor mu, azaltıyor mu?

Ö: -Arttırıyor.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Bir örnek verebilir misin?

Ö: -Önce, araştırıyorum. Daha sonra da görsel kullanıyorum.

G: -Peki, bir derste bu ödevi hazırlarken, resimlerden karikatürlerden yararlanıyor musun?

Ö: -Resimlerden yararlanıyorum, evet.

G: -Nerden alıyorsun bu resimleri, karikatürleri? Nereden buluyorsun?

Ö: -Genellikle internette bakıyorum.

G: -Kaynakça gösterebiliyor musun?

Ö: -Evet.

G: -Bunu nasıl öğrendin, kaynak göstermeyi, derste gösterdiler mi size?

Ö: -Evet, genelde proje yaptığımızda kaynak da istiyorlar.

G: -En son yaptığın ödev neydi, hatırlıyor musun?

Ö: -En son yaptığım ödev, matematikten yapmıştım.

G: -Nasıl bir şey hazırladın?

Ö: -Proje, cebirsel ifadelerle ilgili gazete yapmıştım.

G: -Neyle ilgili?

Ö: -Cebirsel ifadelerle ilgili.

G: -Proje hazırladın.

Ö: -Evet.

G: -Sundun mu sınıfta?

Ö: -Yo, hayır. Daha bir şey gelmedi öyle.

G: -Peki, resimler kullandın mı?

Ö: -Evet.

G: -Görseller kullandın?

Ö: -Evet.

G: -Neyi, neler neye göre seçtin o görselleri?

Ö: -Görselleri, biraz daha cebirsel ifadelerin uygunluğuna göre baktım.

G: -Konuyla ilgili olanları seçtin.

Ö: -Evet.

G: -Zorlandığın bir dersi daha iyi anlamak için peki neler yapıyorsunuz?

Ö: -Sınıfta genellikle öğretmen, anlamadığımız konuyu defalarca anlatıyor ve üzerine test çözüyoruz. Öyle.

G: -Bir çalışmanızda, fotoğraf, karikatür, resim kullanmak isteseniz nasıl araştırıp buluyorsunuz? Neleri seçiyorsunuz onları seçerken?

Ö: -Konuyla ilgili olmasına ve biraz daha ilgi çekmesine.

G: -Anladım. Şu resimde gördüğünüz şeyi anlatır mısınız, ne görüyorsunuz?

Ö: -Ortada bir topaç var ve insanlar onu izliyor. Bu kadar.

G: -Gelecekte okuma yazma nasıl olabilir? Neler değişir? Kitap kalır mı sizce?

Ö: -Kitap kalmaz, onun yerine, ne bileyim, şey, belki de çok böyle değişik robotlar çıkacaktır. Belki onlar yazacaktır veya söyleyecektir. Öyle olabilir.

G: -Okumayı seviyor musun peki sen?

Ö: -Evet.

G: -Türkçe dersleri işe yarıyor mu peki okumanı geliştirme konusunda?

Ö: -Evet, arttırıyor.

G: -O kitap okuma saatlerinin faydasını görüyor musun?

Ö: -Evet, daha iyi anlıyorum test falan çözdüğümde.

G: -Etrafındaki kişilerin, oku, okuduğunu düşünüyor musun gerçekten?

Ö: Evet.

G: -Türkiye’de okuma yazma oranı yüksek mi sence gözlemlerine göre?

Ö: -Hayır.

G: -Peki bu nasıl değişebilir sence?

Ö: -Bu, biraz daha bilinçlendirilebilirse insanlar olabilir.

G: -Küçük yaşlarda başlamak önemli mi?

Ö: -Evet.

G: -Peki, teşekkür ederim.

14E- 00104

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum. Kaydedebilirsiniz.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi, Gazi Ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz, anlatır mısınız?

Ö: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde, etkinliklerde daha çok kelime oyunu gibi oyunlar oynuyoruz. Etkinlik çok olmuyor, daha çok ders işliyoruz. Onun gibi yani, hatırlamıyorum.

G: -Ders işlerken nasıl peki?

Ö:-Son zamanlarda genelde stajyer öğretmenler giriyor. O yüzden çalışma kitabından işliyoruz. İlk önce metni okuyoruz ders kitabından. Daha sonra çalışma kitabına geçiyoruz. Metni okurken sınıf sırasına göre gidiyoruz. Sonra çalışma kitabına geçiyoruz. Yaptıktan sonra hoca bize soruyor soruları cevaplarını.

G: -Derse nasıl hazırlanıp geliyor peki öğretmenler?

Ö: -Öğretmenler derse, daha önce duymuştum akşam çalışma kitabındaki soruları okuyup gelmiş. O yüzden bazı yerleri biliyormuş. Onun dışında..

G: -Video gösterisi oluyor mu? Sunum yapıyorlar mı?

Ö: -Sunum.

G: -Derslerde?

Ö: -Hayır.

G: -Resim kullanıyorlar mı, karikatür kullanıyorlar mı ders anlatırken?

Ö: -Türkçede görmedim. Türkçede olmadı sanırım.

G: -Hikâye haritası hiç kullandınız mı derslerinizde?

Ö: Hikâye haritası, sanmıyorum.

G:-Kullanmadınız. Peki, size verilen uzun metinleri mi, yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz, neden?

Ö: -Resimlerle zenginleştirilmiş metinler. Çünkü resimler hem bir renk katıyor metne, olayın gerçekleştiği yeri görmek de bir yardım sağlıyor olabilir.

G: -Peki resimler hayal gücünüzü artırır mı azaltır mı?

Ö: -Arttırır çünkü yani, azaltmaz bir kere orası kesin, tam tersine bir katkısı olur en azından.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Yaptığın bir ödevi anlatabilir misin? Nasıl hazırladın? Hatırladığın var mı?

Ö: -Ödevler genellikle fotokopi çekilip veriliyor. Ama mesela proje ödevleri diyorsanız, mesela.

G: -Bir dersten yaptığın bir ödev, örnek.

Ö: -Bir dersten, İngilizce dersinde TÜBİTAK projesi için hazırlanmıştı. Arkadaşlarımızla toplanıp, grup halinde yapıyorduk. Çalışma metotlarımız vardı, yanı ilk önce dışarıda buluşuyorduk. Sonra internetten araştırıyorduk genelde ödevimizi. Daha sonra, bir karton üzerinde hazırlıyorduk.

G: -Karton, karton üzerine resimlerle.

Ö: -Evet.

G: -Resimleri nerden buldunuz?

Ö: -Resimleri de internetten bulduk.

G: -Kaynak gösterdiniz mi?

Ö: -Kaynak gösterdik.

G: -Bununla ilgili derslerinizde bilgi verdiler mi size? Kaynak şöyle gösterilir diye.

Ö: -Hayır.

G: -Siz nasıl bulabildiniz?

Ö: -Ya kaynak göstermeyi, ya ne bileyim illa bir yerden biliyorduk. Girdiğimiz sitelerin..

G: -Adreslerini yazdınız.

Ö: -Evet.

G: -Peki, zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Zorlandığımız bir derste, öğretmene soruyoruz genelde zorlandığımız yeri veya kendimiz çözmeye çalışıyoruz.

G: -İnternette video bulup izliyor musunuz, açıklama?

Ö: -Evet ben daha önce izlemiştim.

G: -Peki kitaplardan ayrıca araştırıyor musunuz?

Ö: -Ders kitabından araştırdım. Ama mesela, kütüphaneye gidip de araştırdığım hiç olmadı.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, video, karikatür gibi görsellerden yararlanmak isteseyiz nelere dikkat edersiniz onu seçerken?

Ö: -Dersle ilgili olması en önemli faktör. Onun dışında, yani gerekli olan dersle ilgili olması bir de ilgi çekici olması olabilir, komik olması olabilir.

G: -Genelde bunları nereden bulabiliyorsunuz?

Ö: -Genelde internetten.

G: -Buradaki resimde gördüğünüzü anlatabilir misiniz? Fotoğrafta ne görüyorsunuz?

Ö: -Fotoğrafta fazlaca öğrenciler var. Öğrenci diye tahmin ediyorum. Ortada bir cisim var. Bir balon ya da ampule benziyor. Ona bakıyorlar. Bir kupa da olabilir. Toplanmışlar.

G: -Gelecekte okuma yazma nasıl değişebilir? Neler değişir sizce?

Ö: -Gelecekte kitaplar emin değilim. Bence kalır yani. Daha önce de kitapların kaldırılması için çalışma yapılmış. Sonra kitapların önemli olduğu düşünülmüş. Sanırım Japonya'da olmuştu bu. Onun için kitaplar kalır diye düşünüyorum.

G: -Kitap okumayı seviyor musun?

Ö: -Okumayı, iyi okuyabiliyorum bence. Sevmiyorum da değil seviyorum değil.

G: -Türkçe derslerinin sana bir katkısı oldu mu kitap okuma konusunda?

Ö: -Türkçe derslerinin okumamı geliştirmede faydası oldu.

G: Etrafındaki insanlar kitap okuyor mu?

Ö: -Benim ablam okuyor. Annem işlerinden pek okuyamıyorum. Abalmı görünce ben de okuyorum.

G: -Teşekkür ederim katıldığınız için.

15K-00103

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet. Kabul ediyorum.

G: -Okuduğunuz okul?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Sınıfınız?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz? Anlatır mısınız?

Ö: -Çalışma kitabındaki bulunan etkinlikleri yapıyoruz. Öğretmenimiz konuyu anlattıktan sonra. Pekiştirme oluyor. Haftada iki ders kitap okuma yapıyoruz. Yeterli oluyor.

G: -Kitap okumada, nasıl oluyor peki? Kitap önceden okuyup geliyor musunuz?

Ö: -Yok. Haftadaki iki dersimizi kitap okumaya ayırıyoruz. O derste okuyanlar anlatıyorlar.

Anlattıkça not alıyoruz. Öğretmen not veriyor. Onu proje notu olarak değerlendiriyor.

G: -Okumayanlar, ne yapıyor?

Ö: -Okumayanlar da işte öyle sessizce oturuyor artık. Genellikle tembel kişiler oluyor zaten.

G: -Peki, size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Yani bence ikisi de eşit olmalı. Ama resimli olsa daha iyi olur. Çünkü hep yazılı olanlar sıkıcı gelebilir. Dikkatimizi çekmeyebilirler.

G: -Resimler ilginizi çekiyor mu?

Ö: -Evet resimler ilginizi çekiyor. Yani merak ediyoruz.

G: -Peki bir ders, diyelim ki hiç resim yok, video yok. Dümdüz bir anlatım var. Bir de baş, aa aynı dersi resimlerle, videolarla işte karikatürlerle anlatıldığında hangisi daha çok ilginizi çeker?

Ö: -Bence resimlerle karikatürlerle olan.

G: -Peki bu hayal gücünüzü sınırlandırıyor mu, daha çok geliştiriyor mu? Resimler, bunların kullanılması, görseller?

Ö: -Hayal gücümüzü sınırlandırmıyor bence, geliştiriyor. Çünkü onları düşünerek yorumluyoruz.

G: -Peki bir kitabın filmini izlediğin zaman, seni etkiliyor mu? Daha mı az etkiliyor?

Ö: -Etkiliyor bence. Okumaktan böyle daha çok anlıyorum.

G: -Peki hiç izlediğin bir filmin kitabını okudun mu?

Ö: -Evet.

G: -Hangisiydi?

Ö: -Büyük Umutlar.

G: -Peki, o film mi seni daha çok etkiledi? Kitap mı seni daha çok etkiledi?

Ö: -Kitap okumak bazen yorabiliyor. O yüzden film daha hem özetli hem de daha böyle, olaylar daha yoğun gösteriliyor. O yüzden bence film daha etkiledi.

G: -Peki önce kitabı mı okumuştun? Filmi mi izlemiştin?

Ö: -Bir kitabın filmini izlemek etkiliyor. Daha çok etkiliyor.

Ö: -Önce kitabını okumuştum.

G: -Hayal gücün, hayallerinde canlandırdıklarını karşıladı mı film?

Ö: -Evet.

G: -Karşıladı.

Ö: -Karşıladı.

G: -Peki öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz? Bir örnekle anlatabilir misin? Bir, en son yaptığın ödevi ne yaptın, nasıl hazırladın?

Ö: -Yani..

G: -Türkçe dersi de olabilir. Başka bir derste de olabilir yaptığın.

Ö: -En son yaptığım ödevi hatırlamıyorum. Sınıfta yapmıştık ama. Ben ondan önceki bir tanesini hatırlıyorum. Onu söyleyeyim.

G: -Tamam.

G:-Öğretmenimiz hakkında kompozisyon yazacaktık. “Nasıl bir öğretmenim ben?” diye o sormuştu bize. Biz de onları yanıtlayacaktık. Yani öğretmenin sınıf içindeki durumunu. Bize karşı, işte yaptığı davranışları göz önüne alarak.

G: -Türkçe dersinde mi?

Ö: -Evet. Öğretmenimizi anlattık.

G:-Peki, zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak için, problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö:-Yani, internetten yararlanıyorum. Ondan sonra, bilemediğim soruları öğretmenime çözmeye, öğretmenime sorma imkânım var. Öğretmene sorabiliyorum. Ya da çevremde işte Türkçe dersi Türkçe öğretmenleri filan varsa, sitemizde olsun, mahallemizde olsun, onlardan yardım alırım.

G: -Arkadaşlarına soruyor musun?

Ö:-Arkadaşlarımla da paylaşıyorum da. Onların da doğru çıkma olasılığı tabii öğretmen kadar olmadığı için, genellikle öğretmenlere şey yapmak, daha doğru olur diye düşünüyorum.

G: -İnternette yardım alıyor musun? Video izliyor musun mesela?

Ö:-Evet. İşte Okulistik var. Okulistikten araştırıyorum. Şey yapıyorum. Her türlü projelerimde internetten yararlanıyorum.

G: -Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür, resim gibi görseller kullanmanız gerektiğinde, nelere dikkat edersiniz? Nasıl seçersiniz bunları?

Ö: -O resimlerin konuyla alakasız olması projeyi berbat edeceği düşündüğüm için, o yüzden ben de genellikle konuyla ilgili olmasına dikkat ederim. İlgi çekici olmasına dikkat ederim.

G: -Kaynak gösterebiliyor musunuz? Ben bu fotoğrafı buradan aldım diye mesela?

Ö: -Pek öğretmenler gerek duymuyor ama, bazen çok önemli bir proje olduğunda yazıyoruz.

G: -Derste böyle bir şey gösterdiler mi? Kaynakça göstermek şöyle yapılır diye?

Ö: -Hayır.

G: -Peki bu fotoğrafta gördüğün şeyleri anlatabilir misin?

Ö: -Fotoğrafta gördüğüm, bir tane topaç var ortada. Herkes merakla ona bakıyor. Birbirinin sırayı hiç bozmuyorlar. Herkesin görebileceği şekilde. Dikkatle bakıyorlar.

G: -Gelecekte okuma yazma nasıl değişebilir sence? Kitaplar kalır mı?

Ö: -Gelecekte okuma yazma, elektronik şeyler var zaten şu an günümüzde tablet gibi. Ama şey yani, siyah beyaz, hiç göz yormayan. Bence onlar artık artar. Kitap gibi taşımaktansa daha hafif yani, bir sürü. Onlarla yani teknolojik aletlerle gelişeceğini düşünüyorum.

G: -Tablet kullanıyor musun şu anda?

Ö: -Tablet? Yani evde, oyun amaçlı kullanıyorum onu vakit ayırınca.

G: -Kitap daha çok normal, basılı kitaplardan mı okuyorsun? İnternette mi yoksa?

Ö: -İnternette hiç, pek kitap okumam.

G: -Neden tercih etmiyorsun?

Ö: -Yani elimde daha iyi anlarım sanki.

G: -Daha rahat geliyor sana.

Ö: -Evet o yüzden.

G: -Peki okumayı seviyor musun?

Ö: -Evet seviyorum.

G: -Etrafında..

Ö: -Ama bırakınca okumayı biraz sıkıcı oluyor, ilk baş alışana kadar. Uzun bir iki ay okumadığım zaman, tekrar başlayınca biraz sıkıyor. Ama ondan sonra alışınca tekrar okuma isteğim geliyor.

G: -Yaz tatilinde kitap okuyor musun?

Ö: -Yaz tatilinde okurum ama, bu yaz TEOG var. Biraz şey ayıramayacağım ona zaman.

G: -Neden?

Ö: -Ama ayırırım.

G: -Neden ayıramayacaksın?

Ö:-E TEOG'a çalış, TEOG çok önemli çünkü şimdi.

G:- Ona çalışacaksın.

Ö:- O yüzden. Ama onu da ça, kitap da okurum boş zamalarımda.

G:- O da sınav için aslında senin okumanı hızlandırır.

Ö:- Evet.

G: -O da sınava faydası olabilir. Peki çok teşekkür ederim.

Ö: -Önemli değil.

16K- 00102

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet.

G: -Hangi okulda okuyorsunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Hangi sınıf?

Ö: -Yedi E.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Ö: -Kitap okuyoruz. Dil anlatımıyla ilgili şeyler anlatıyor öğretmenimiz. Test çözüyoruz.

Ondan sonra çalışma kitaplarımızdaki etkinlikleri yapıyoruz, öyle.

G:- Peki derslerinizde sunum yapıyor musunuz? Gös, çeşitli etkinliklerde, ödev hazırlarken resim, karikatür bunları kullanıyor musunuz, video kullanıyor musunuz?

Ö: -Ya böyle proje gibi şeylerde kullanıyoruz, evet. Ama normal ödevlerde hayır.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa, kısa metinleri mi, resimlerle zenginleştirilmiş kısa metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Uzun metinleri tercih ederim. Çünkü onların içinde bilgi daha fazla olduğundan dolayı, yani işimize yarar.

G:-Resimler hayal gücünüzü arttırır mı, dar, azaltır mı, sınırlandırır mı sizce?

Ö:- Arttırır.

G:- Nasıl peki?

Ö: -Ya daha çok düşünürsün. Resimler bir şeyler daha çok derine inmeye çalışırsın. O da senin hayal gücünü genişletir.

G:-Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Ö: -Resimlerle, ondan sonra metinlerle.

G:-Bir tane örnek verebilir misin? Yaptığın bir ödevi anlatabilir misin? Nasıl yaptığın mesela?

Ö: -Türkçeden almadım hiç ama diğer derslerden.

G:- Diğer derslerden de olur.

Ö:- Mesela Fenden, ilk öncelikle, bir tane kendim resim yapıştırdım. Ondan sonra yanlarına da böyle yazılar yazdım uzun uzun.

G:-O resmi nerden buldun?

Ö:-Resmi kendim çizdim.

G:-Onu nasıl bir kâğıda mı çizdin? Kartona mı çizdin?

Ö:-Kartona.

G:-Nereden bakarak çizdin? Tamamen kendin mi hayalindi?

Ö:- Normal kaynak kitabım vardı. Oradan benzetmeye çalıştım.

G:-Anladım. Sonra peki, sundunuz mu bu ödevi?

Ö:-Sunduk evet.

G:-Sadece teslim mi ettiniz? Yoksa derste anlattınız mı?

Ö:-Derste, fazla anlatmadık. Böyle beş dakika gibi, o civarda.

G:- Anladım. Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak için ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -Mesela kaynak kitaplarımızı açıp, oradan okuyabiliriz. Ondan sonra onu opekiştirmek açısından testler çözebiliriz.

G:-Arkadaşlarına danışır mısın zorlandığın konularla ilgili?

Ö:- Evet, evet.

G:- Öğretmenlerine tekrar

Ö:- Evet.

G: -İnternette araştırır mısın? Video izler misin?

Ö:-Evet.

G: -Peki bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat ediyorsunuz?

Ö:- Mesela, duygusunu iyi yansıtmış mı? Ondan sonra yani, resim uygun mu? Mesela konuya göre uygun mu? Ona bakarım, dikkat ederim.

G: -Kaynakça da gösterebiliyor musun? Fotoğraf, mesela ben bu fotoğrafı şuradan aldım. İnternet adresi.

Ö: -Evet evet.

G: -Bu resimde neler gördüğünü açıklayabilir misin?

Ö: -Topacın etrafında insanlar meraklı bir şekilde bakıyorlar. Sanki böyle ilk görmüş gibiler. Yani ya da topaç çok hızlı döndüğünden dolayı dikkatini çekmiş olabilir.

G: -Peki gelecekte okuryazarlık nasıl değişebilir neler değişebilir sence?

Ö: -Şimdi, teknoloji değiştiğinden dolayı, bu şey, nasıl desem, teknoloji gelişince, daha çok artar, yani.

G: -Okuma oranı mı artar?

Ö: -Evet, okuma oranı artar.

G: -Kitaplar kalır mı? Bugünkü anlamda kitap? Yoksa tablet, bilgisayar mı artar?

Ö:- Kalır ama az kullanılır diye düşünüyorum.

G:- Sence etrafındaki insanlar okuyor mu gerçekten?

Ö:- Bazıları okuyor, bazıları okumuyor.

G:-Peki sizin dersleriniz, Türkçe dersleriniz, okumaya sizi teşvik ediyor mu, yaptığımız şeyler?

Ö:- Evet, çünkü, haftanın bir bölümünde, bir ders iki dersimizde, şey yapıyoruz, kitap okuyup kitap anlatıyoruz.

G:-O etkili oluyor yani.

Ö:- Evet etkili oluyor.

G:-Teşekkür ederim.

17K- 00101

G: - Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Kabul ediyorum.

G: -Okuduğunuz okul?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Sınıfınız?

Ö: -Yedi E.

G:-Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö:-Kitap okuyoruz. Konuya dayalı oyunlar oynuyoruz, etkinlikler yapıyoruz. Kompozisyon yazıyoruz. Haftanın iki dersi kitap anlatıyoruz, okuduğumuz kitapları. Sohbet ediyoruz öğretmenimizle.

Ö:-Sunumlar oluyor mu derslerde?

Ö:-Oluyor.

G:-İnternette araştırarak hazırladığınız ödevler oluyor mu?

Ö:-Evet, slaytlar oluyor. Öğretmenin istedikleri oluyor. Paylaşıyor konuları. Biz de onları araştırıp slayt şeklinde sunuyoruz.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa, resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz?

Ö: -Resimlerle zenginleştirilmiş metinleri tercih ediyoruz. Çünkü uzun metinlerde insanın dikkatini çeken hiçbir şey yok. Ama böyle resimli metinlerde hem dikkatini çekiyor hem de senin canının sıkılmamasını sağlıyor.

Ö: -Dikkat çekici ilgi çekici olması.

G:- Evet.

G:-Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri, özellikle Türkçe derslerinde nasıl hazırlıyorsunuz? Bir örnek vererek anlatabilir misin? En son yaptığın ödev mesela nasıldı?

Ö:- En son yaptığım ödev, şey, böyle resimlerle yaptığım şey vardı. Kompozisyon yazıyoruz onlarla. Resimlerle onu destekliyoruz. Yaptığımız konuyu. İlgi çekmesini sağlıyoruz.

G:- Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -Kompozisyon yazıyoruz. Resimlerle destekliyoruz.

G: -Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -O konuyu tekrar edip, daha çok çalışmakla çözebiliriz.

G:- Arkadaşlarından, öğretmenlerinden yardım alıyor musun?

Ö: -Almıyorum. Kendi başıma da çalışıyorum. Konu anlatımı tekrar ediyorum. Testler çözüyorum o konuya dayalı. Bazen arkadaşlarımla çalışıyorum.

G: -İnternette o konuyla ilgili video arayıp bulup, izliyor musun?

Ö:-Evet.

G:-Kitaplardan ayrıca gidip, farklı kaynaklara bakıyor musun?

Ö:-Evet.

G:-Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

Ö: -İlgi çekimine ve o konuya, o konuyla bağ bağlantılı bir resim olduğuna dikkat ederim.

G:-Konuyla bağlantılı olması çok mu önemli?

Ö:-Evet, yani gidip mesela kompozisyon yazıp da başka bir şey koysak, öyle uygun düşmez resme.

G:-Peki kaynağını gösterebiliyor musun kullandığın fotoğrafı nereden aldığını?

Ö:-Evet.

G:-Bu resimde ol olan şeyi anlatabilir misin? Ne görüyorsun?

Ö: -Topaç dönüyor. Etrafında da insan toplanmış meraklı bir şekilde topacı izliyorlar.

G: -Gelecekte okuryazarlık sence nasıl olabilir? Değişen neler olabilir?

Ö: -Teknoloji geliştikçe okuryazarlık da gelişebilir. Daha çok artabilir.

G:-Şuanda insanlar okuyor mu sence? Çevrende gördüğün insanlar?

Ö:-Okuyor ama bazıları da böyle okumak istemiyor bırakıyor. Ama bence gelecekte daha çok gelişebilir.

G:-Kitaplar kalır mı bugünkü gördüğümüz anlamda? Yoksa daha çok tablet, bilgisayar onlar mı gelişir?

Ö:-Kitaplar da kalır ama tabletler de çıkabilir.

G:-Peki senin okuma, okumaya karşı ilgin var mı?

Ö:-Var evet. Her hafta zaten kitap anlatıyoruz, okuyoruz.

G:-O gerçekten senin için faydalı oluyor mu?

Ö:-Evet.

G:-Peki teşekkür ederim.

Ö:-Bir şey değil.

18K-00100

G:- Merhaba. Görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet, kabul ediyorum.

G: -Okulunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Hangi sınıfta okuyorsunuz?

Ö: -Yedi E.

G:-Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö:-Genellikle parmak kaldırmaya çalışıyorum. Öğretmenin verdiği, yani sorduğu sorularda da etkinin olmasını istiyorum. Genellikle böyle yani. Hem öğretmene, öğretmenin sorduğu soruları cevaplıyorum. Hem de daha eğlenceli geçmesi için yani, bir şeylerle ilgilenmek gerekiyor bazen. Konular, konuları da anlamak gerekiyor o yüzden anlamadığım konuları yine de soruyorum.

G:- Peki, nasıl etkinlikler yapıyorsunuz mesela? Kitap mı okuyorsunuz? Dilbilgisi mi?

Ö:-Kitap okuyoruz mesela. Bizim, yani Perşembe günleri, kitap okuma derslerimiz var. Genellikle güzel oluyor. Kitap okuyup, anlatıyoruz her hafta. Artı alıyoruz. Yani performans ödevi gibi bir şey.

G:-Sunum yapıyor musunuz derslerde?

Ö:-Sunum, yani öğretmen eğer biz proje ödevi istersek öğretmen, tabii ki de veriyor. Yapıyoruz yani proje ödevini de, sunum da yapıyoruz. Öyle yani öyle.

G: -Size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz?

Ö:-Aslında resimlerle zenginleştirilmiş metinler daha, böyle iyi oluyor. İlgisini çekiyor insanın yani. Sırf okuma olsa yani, insanı canı istemez yani onu, sevmez. Ama resimlerle daha iyi. Eğlenceli.

G:-Sıkılmıyorsunuz.

Ö:-Aynen. Sıkılmıyoruz.

G:-Dikkatinizi çekiyor mu?

Ö:-Evet, baya çekiyor yani.

G:-Peki hayal gücünüzü ge geliştiriyor mu, kısıtlıyor mu?

Ö:-Evet, geliştiriyor. Ama kitap okurken şimdi, resimsiz sayfalarda ne olduğunu bilemiyoruz. Nasıl yani, ama resimlerde iyi, hayal edebiliyoruz onları yine de. Resimlerde görebiliyoruz.

G:-Peki öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Dikkatimizi çekiyor. Hayal gücümüzü geliştiriyor. Resimlerde hayal edebiliyoruz. Görebiliyoruz.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz?

Ö:-Nasıl hazırlıyorum? Mesela karikatürler, eğer karikatürle ilgiliyse, mesela bir yazı yazın falan diyorsa canlandırarak kafamda yani hayalini kurarak yazıyorum. Resimlerin olmasa dikkat çekiyorum yani, pek fazla da yazı yazmıyorum. Sıkılmasınlar diye. Böyle, yani böyle.

G: -Resimlerle süslüyorsunuz yani ödevlerinizi.

Ö:-Evet.

G:-Onunla sunum yapıyorsunuz. Daha etkileyici olması için.

Ö:-Evet.

G: -Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yaparsınız?

Ö: -Tekrar tekrar tekrarlarım yani, öğretmenlerime sorarım. Eğlenceli bir şekilde yapılmasını isterim yani daha iyi anlamak için.

G:-İnternette araştırıyor musunuz? Video bakıyor musunuz? Açıklama açıklamalı videolar izliyor musunuz dersle ilgili?

Ö:-Ara sıra yani. Ara sıra mesela, onu çok merak ediyorsam, mesela bir kitabı falan okumuşsam, onun özetini falan yani, nasıl bir şey olduğuna bakmak istiyorsam bakarım.

Ödev verdiğinde öğretmen, eğer görsellerle ilgiliyse, mesela araştırmayla ilgiliyse bakarım yani. Araştırırım.

G:- Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

Ö: -Komik olmasına yani karikatürlerin. Ya da eğlenceli, dikkat çekmesine, daha iyi olmasına yani, özen gösteririm.

G:-Nerden aldığınızı gösterir misiniz? Hangi kaynaktan? İnternet adresi mi, kitap mı?

Ö: -Kendi, kendim yapmayı daha çok tercih ederim.

G:- Çizerek mi kendiniz?

Ö:-Evet. Ya da yardım alırım, kitaplardan bakarım.

G:- İnternette?

Ö:-Evet internette de olabilir. Resim, karikatür.

Ö: -Buradaki topaç çevrilmiş. Bunu görenlerin dikkatini çektiği için oraya toplanmış ve bu topaca bakıyorlar. Bana göre öyle. Topaç çevriliyor ve etkisi, yani dikkatini çekiyor öğrencilerin veya başka insanların.

G:-Gelecekte okuma yazma size göre nasıl olur, değişir mi?

Ö: -Daha çok resim olur. Daha eğlenceli olur. Resimlerle bulmaya çalışırız mesela. Kendimiz kurabiliriz ya da muhtemelen resimlerle canlandırılır. Böyle, yani böyle olur.

G:-Teşekkür ederim.

Ö:-Rica ederim.

20E- 00099

G: -Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö: -Evet, ediyorum.

G: -Okulunuz?

Ö: -Gazi Ortaokulu.

G: -Sınıfınız?

Ö: -Yedi E sınıfı.

G: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde neler yapıyorsunuz?

Ö: -Etkinliklerde hocamız bize soruları falan gösteriyor. İlk biz yapıyoruz sonra kontrol ediyoruz.

G:- Başka neler yapıyorsunuz?

Ö:-Başka..

G:-Okuma dersleriniz var mı?

Ö:-Okuma dersleri haftada mesela normalde beş ders oluyor. Onların iki dersinde kitap okutuyor hocamız. Anlattırıyor kendisine.

G:-Size verilen uzun metinleri mi yoksa bunun yerine resimlerle zenginleştirilmiş metinleri mi tercih edersiniz? Neden?

Ö: -İki metni de tercih ederim. Çünkü paragraflı sorular hem kolay oluyor hem de okuyunca daha da fazla anlıyoruz. Resimlerde de zaten baktığımızda anlıyoruz.

G: -Resimler ilgini arttırıyor mu peki?

Ö:-Evet.

G:-Sıkılmanı engelliyor mu?

Ö:-Hayır.

G:-Yani sıkılmıyorsun değil mi resimleri görünce?

Ö:-Hayır.

G: -Öğretmenlerinizin verdiği ödevleri nasıl hazırlıyorsunuz, bir örnek verebilir misin? En son hangi ödevi yapmıştın, nasıl yaptın?

Ö: -En son proje ödevi gibi mesela. En son proje ödevimi hocamla böyle birlikte hem yapıyordum gösteriyordum. Sonra bitirince veriyordum işte.

G:-Nereden mesela araştırdın? İnternette mi, kitaplardan mı?

Ö:-Kitaplardan.

G:-Resim falan kullandın mı?

Ö:-Evet.

G:-Peki zorlandığınız bir dersi daha iyi

Ö:- Kitaplardan araştırdım. Resim kullandım.

G: -Zorlandığınız bir dersi daha iyi anlamak ve problemleri çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ö: -Evde ders çalışıyorum. Hocalarıma soruyorum.

G:-Arkadaşlarından yardım alıyor musun?

Ö:-Evet.

G:-İnternette video bakıyor musun? İzliyor musun?

Ö:-Bazen.

G:-Bir çalışmanızda fotoğraf, karikatür ya da resim kullanmanız gerektiğinde nelere dikkat edersiniz?

Ö: -Resmin düzeni, düzenliğine. Sonra mantıklı olmasına.

G:-Konuyla ilgili olmasına?

Ö:Evet.

G:-Dikkat ediyorsunuz. Kaynak gösterir misiniz? Bu resmi ben buradan aldım.

Ö:-Kaynakçayı gösteririm, evet.

G:-Gösteriyorsunuz. Öyle bir çalışma derslerinizde de yaptınız mı? Öğretmeniniz anlattı mı?

Ö:-Eski okulumda yapmıştım.

G:-Bu resim ne, ne anlatıyor sizin için? Yorum yapar mısınız?

Ö: -Resim bence etrafında insanlar var. Topaç dönüyor.

G: -Gelecekte okuryazarlık nasıl değişebilir? Ne düşünüyorsunuz?

Ö: -Gelecekte okuryazarlık, oyun şeklinde yapabilirler.

G:-Yani okuma-yazma bu anlamda..

Ö:-Daha eğlenceli olur. Oyun şeklinde olur.

G:-Peki bilgisayarlar gelişir mi? İnternet?

Ö:-Evet. Teknoloji ilerler.

G:-Kitaplar kalır mı sence yine? Şimdiki zamandaki gibi?

Ö:-Çok az.

G:- Çok az kalır. Peki teşekkür ederim.

EK4: Ölçeğin İlk Şekli**ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ**

Değerli Öğrenci,

Görsel okuryazarlık becerisi düzeyinizi belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Görsel okuryazarlık becerisi ile ilgili olarak bir görüş ve yargı bildiren aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Bu görüşlere ne ölçüde katıldığınızı veya katılmadığınızı sağ tarafta bulunan sütunda yanıt olarak verilen beş görüşten birini işaretleyerek (ilgili yere X işaretini yazarak) belirtiniz. Seçenekler “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” şeklinde verilmiştir. Lütfen duygu ve düşüncelerinizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz, kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz katkı için teşekkürlerimi sunarım.

Arş. Gör. Gamze ÇELİK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

A. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Okulunuz:

Sınıfınız:

Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

Yaşınızı lütfen yazınız:

Sınıf mevcudunuz nedir? İşaretleyiniz.

() 1-10 kişi () 11-20 kişi () 21-30 kişi () 31-40 kişi () 41 kişi ve üzeri.

Annenizin mesleğini lütfen yazınız:

Babanızın mesleğini lütfen yazınız:

TV seyretme sıklığınız nedir?

() İzlemem () Günde 1 saatten az izlerim () Günde 1-3 saat izlerim

() Günde 4-6 saat izlerim () Diğer

B.GÖRSEL MESAJLARI ANLAMLANDIRMAYA YÖNELİK SORULAR

Bir gazete haberinde resimle içeriğin uyuşup uyuşmadığına dikkat eder misiniz?

() Dikkat ediyorum () Dikkat etmiyorum

Aşağıdakilerden hangilerine karşı kuşku duyarsınız?

() Kendi oluşturduğum resme () Arkadaşımın oluşturduğu resme () Gazetede gördüğüm resme

C.GÖRSEL OKURYAZARLIK BECERİSİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ SORULAR

Taslak Madde No	Yeni Ölçek No		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1		Kitap okurken görselleri (resimler, fotoğraflar vb.) anlamlandırabilirim.					
2		Dilbilgisi derslerinde görsellerden (fotoğraf, video, resim vb.) yararlanabilirim.					
3		Bir konuyla ilgili sunum hazırlayabilirim.					
4		Metin incelerken görsellerden (resim, fotoğraf vb.) yararlanabilirim.					
5		Hikâyede anlatılanların resmini çizebilirim.					
6		Seçtiğim fotoğrafların netliğine dikkat ederim.					
7		Kartonları kullanarak görsel materyal hazırlayabilirim.					
8		Gerektiğinde kendim görsel tasarlayabilirim.					
9		Görseller anlamamı kolaylaştırır.					
10		Görseller dikkatimi yoğunlaştırmamı sağlar.					
11		Görseller hızlı anlamamı sağlar.					
12		Görseller dersin sıkıcılığını azaltır.					
13		Görseller hayal gücümü geliştirir.					
14		Görseller konuyu daha iyi kavramama yardımcı olur.					
15		Görseller dikkat çekicidir.					
16		Görseller merak uyandırır.					
17		Görsellerle çalıştığımda öğrendiklerim daha kalıcı olur.					
18		Görseller dersin eğlenceli geçmesini sağlar.					
19		Uzun ve resimli olmayan metinler daha çok bilgi kazanmamı sağlar.					
20		Uzun ve resimli olmayan metinler anlamamı kolaylaştırır.					
21		Görselin kaynağını sorgulama ihtiyacı duyarım.					
22		Görsel materyallerin (resim, fotoğraf, karikatür vb.) kaynağının ne olduğunu belirtebilirim.					
23		Kaynakça hazırlama konusunda bilgim var.					
24		Videolar konuların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.					
25		Görseller anlamadığım noktaların daha net ifade edilmesini sağlar.					
26		Gördüğüm şeklin neyin parçası olduğuna dikkat ederim.					
27		Seçtiğim fotoğrafların netliğine dikkat ederim.					
28		Fotoğraf yorumu yapabiliyim.					
29		Bir resmi oluşturan parçalarla resmin bütünü arasındaki ilişkiye dikkat edebilirim.					
30		Bir metni açıklamak için resim seçerken konuyla ilgili olmasına dikkat ederim.					
31		Bir hikâyeyi açıklamak için hikâyenin konusuna uygun fotoğraflar seçebilirim.					
32		Herhangi bir konuyu açıklamak için seçtiğim resimlerin içerikle uyumuna önem veririm.					

33		Yaş grubuma uyacak görselleri seçerim.					
34		Seçtiğim resimlerdeki renklere dikkat ederim.					
35		Karikatür seçerken dikkat çekici olmasına önem veririm.					
36		Fotoğraf yorumu yapabilirim.					
37		Fotoğraftaki ayrıntılara dikkat edebilirim.					
38		Fotoğrafın arka planında yer alan olayları yorumlayabilirim.					
39		Renklerin sahip olduğu anlamları bilirim.					
40		Fotoğrafın çekildiği dönemi düşünerek çıkarımlarda bulunabilirim.					
41		Resimlerle konuyu tekrar edebilirim.					
42		Bir gazete haberindeki anlatılan olayla olayın fotoğrafının uyuşup uyuşmamasına dikkat edebilirim.					
43		Fotoğrafın arka planında yer alan olayları yorumlayabilirim.					

Teşekkür Ederiz

EK5: Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyini Belirleme Ölçeği

ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ

Değerli Öğrenci,

Görsel okuryazarlık becerisi düzeyinizi belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Görsel okuryazarlık becerisi ile ilgili olarak bir görüş ve yargı bildiren aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Bu görüşlere ne ölçüde katıldığınızı veya katılmadığınızı sağ tarafta bulunan sütunda yanıt olarak verilen beş görüşten birini işaretleyerek (ilgili yere X işaretini yazarak) belirtiniz. Seçenekler “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” şeklinde verilmiştir. Lütfen duyu ve düşüncelerinizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz, kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz katkı için teşekkürlerimi sunarım.

Arş. Gör. Gamze ÇELİK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Okulunuz:

Sınıfınız:

Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

Yaşınızı lütfen yazınız:

Sınıf mevcudunuz nedir? İşaretleyiniz.

() 1-10 kişi () 11-20 kişi () 21-30 kişi () 31-40 kişi () 41 kişi ve üzeri.

Annenizin mesleğini lütfen yazınız:

Babanızın mesleğini lütfen yazınız:

TV seyretme sıklığınız nedir?

() İzlemem () Günde 1 saatten az izlerim () Günde 1-3 saat izlerim
() Günde 4-6 saat izlerim () Diğer

Bir gazete haberinde resimle içeriğin uyuşup uyuşmadığına dikkat eder misiniz?

() Dikkat ediyorum () Dikkat etmiyorum

Aşağıdakilerden hangilerine karşı kuşku duyarsınız?

() Kendi oluşturduğum resme () Arkadaşımın oluşturduğu resme () Gazetede gördüğüm resme

Madde No		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Görseller hızlı anlamamı sağlar.					
2	Görseller hayal gücümü geliştirir.					
3	Görseller konuyu daha iyi kavramama yardımcı olur.					
4	Görseller dikkat çekicidir.					
5	Metin incelerken görsellerden (resim, fotoğraf vb.) yararlanabilirim.					
6	Görseller dersin sıkıcılığını azaltır.					
7	Kitap okurken görselleri (resimler, fotoğraflar vb.) anlamlandırabilirim.					
8	Görsellerle çalıştığımda öğrendiklerim daha kalıcı olur.					
9	Görseller dikkatimi yoğunlaştırmamı sağlar.					
10	Görseller anlamamı kolaylaştırır.					
11	Dilbilgisi derslerinde görsellerden (fotoğraf, video, resim vb.) yararlanabilirim.					
12	Görseller merak uyandırır.					
13	Videolar konuların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.					
14	Bir konuyla ilgili sunum hazırlayabilirim.					
15	Seçtiğim resimlerdeki renklere dikkat ederim.					
16	Herhangi bir konuyu açıklamak için seçtiğim resimlerin içerikle uyuşmasına önem veririm.					
17	Bir metni açıklamak için resim seçerken konuyla ilgili olmasına dikkat ederim.					
18	Bir resmi oluşturan parçalarla resmin bütünü arasındaki ilişkiye dikkat edebilirim.					

Madde No		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
19	Fotoğraf yorumu yapabilirim.					
20	Yaş grubuma uyacak görselleri seçerim.					
21	Fotoğraftaki ayrıntılara dikkat edebilirim.					
22	Seçtiğim fotoğrafların netliğine dikkat ederim.					
23	Bir gazete haberindeki anlatılan olayla olayın fotoğrafının uyuşup uyuşmamasına dikkat edebilirim.					
24	Kaynakça hazırlama konusunda bilgim var.					
25	Fotoğrafın arka planında yer alan olayları yorumlayabilirim.					
26	Fotoğrafın çekildiği dönemi düşünerek çıkarımlarda bulunabilirim.					
27	Gördüğüm şeklin neyin parçası olduğuna dikkat ederim.					
28	Karikatür seçerken dikkat çekici olmasına önem veririm.					
29	Görsel materyallerin (resim, fotoğraf, karikatür vb.) kaynağının ne olduğunu belirtebilirim.					
30	Hikâyede anlatılanların resmini çizebilirim.					
31	Gerektiğinde kendim görsel tasarlayabilirim.					
32	Kartonları kullanarak görsel materyal hazırlayabilirim.					
33	Uzun ve resimli olmayan metinler daha çok bilgi kazanmamı sağlar.					
34	Uzun ve resimli olmayan metinler anlamamı kolaylaştırır.					

Teşekkür Ederiz

EK6:

KİTAP OKUMA ALIŞKANLIĞINA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ*Değerli Öğrenci,*

Kitap okuma alışkanlığınıza ilişkin görüş ve düşüncelerinizi değerlendirmek amacıyla bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Kitap okuma alışkanlığı ile ilgili olarak bir görüş ve yargı bildiren aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Bu görüşlere ne ölçüde katıldığınızı veya katılmadığınızı sağ tarafta bulunan sütunda yanıt olarak verilen beş görüşten birini işaretleyerek (ilgili yere X işaretini yazarak) belirtiniz. Seçenekler “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde verilmiştir. Lütfen duygu ve düşüncelerinizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz, kendinize en uygun seçeneği işaretleyiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz katkı için teşekkürlerimi sunarım.

Arş. Gör. Gamze ÇELİK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Okulunuz:

Sınıfınız:

Cinsiyetiniz: () 1. Kız () 2. Erkek

Sınıf mevcudunuz nedir? İşaretleyiniz.

() 1-10 kişi () 11-20 kişi () 21-30 kişi () 31-40 kişi () 41 kişi ve üzeri.

Yaşınızı lütfen yazınız:

Okulunuzun Bulunduğu Yerleşim Yeri:

() 1. Köy () 2. İlçe () 3. İl

Kitap okuma sıklığınız nedir?

() Okumam () Günde 1 saatten az okurum () Günde 1-3 saat okurum
() Günde 4-6 saat okurum () Diğer

Madde No	Tutum cümlesi	Seçenekler				
		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Kitap okumayı sevmiyorum.					
2.	Kitap okuma alışkanlığım yok.					
3.	Kitap okumanın sıkıcı olduğunu düşünüyorum.					
4.	Kitap okumayı gereksiz buluyorum.					
5.	Kitap okumaktan nefret ediyorum.					
6.	İyi okuyamadığım için okumayı sevmiyorum.					
7.	Hiç kitap okumuyorum.					
8.	Boş zamanlarımda kitap okumak hoşuma gider.					
9.	Okumanın öneminin yeterince kavranmadığı inancındayım.					
10.	İyi bir okuyucu olabileceğime inanıyorum.					
11.	Kitap okumayı gerekli buluyorum.					
12.	Okuma kulüplerinin oluşturulmasını istiyorum.					
13.	Gazete okumayı gereksiz buluyorum.					
14.	Gazetelerin etki alanının çok geniş olduğuna inanıyorum.					
15.	Okuma duyguları ifade etme kolaylığı sağlar.					
16.	Yabancı klasikleri okumayı seviyorum.					
17.	Kitap okuma insanları ve dünyayı daha iyi anlamamızı etkiler.					
18.	Kitap okuma hızlı düşünme alışkanlığı kazandırır.					
19.	Okuma zihinsel kapasitemizi artırır.					
20.	Türk klasiklerini okumayı seviyorum.					
21.	Okuma hayal dünyamızı geliştirir.					
22.	Okuma çok yönlü düşünme becerisi oluşturur.					
23.	Kitap okuma analiz, sentez ve yorumlama becerisini geliştirir.					
24.	Okuma bilmediğimiz dünyaların kapılarını açar.					
25.	Farklı tür kitaplar okumak hayata bakış açımızı etkiler.					
26.	Okuma sayesinde geçmişle günümüz arasında bağlantı kurabiliriz.					
27.	Gelişigüzel kitap okumam, kitap konusunda seçiciyim.					
28.	Okumanın vizyonumuzu geliştirebileceği inancındayım.					
29.	Kendime ait bir kitaplığın olmasını istiyorum.					
30.	Okuma becerisinin sınavlardaki başarıyı olumlu yönde etkilediğine inanıyorum.					

Teşekkür ederiz.

EK7

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : 93130991/044-2795 15863

07 Aralık 2015

Konu : Anket Çalışması (Gamze ÇELİK)

EGİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : 05.11.2015 tarih ve 33813216.044-1617 sayılı yazımız.

Enstitünüz Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Gamze ÇELİK'in, "Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlıkla Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları" başlıklı tez çalışması ile ilgili Çanakkale Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünüzün 25.11.2015 tarih ve 60305806-44-E.12130414 sayılı yazısı ve ekleri yazımız ekinde gönderilmektedir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Sami YILMAZ
Genel Sekreter

EK:

-Yazı ve ekleri (10 sayfa)

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : 93130991/044-2795 15868

07 Aralık 2015

Konu : Anket Çalışması (Gamze ÇELİK)

EGİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : 05.11.2015 tarih ve 33813216.044-1617 sayılı yazımız.

Enstitümüz Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Gamze ÇELİK'in, "Türkçe Derslerinde Görsel Okuryazarlıkla Okuma Becerisini Geliştirme Çalışmaları" başlıklı tez çalışması ile ilgili Çanakkale Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 25.11.2015 tarih ve 60305806-44-E.12130414 sayılı yazısı ve ekleri yazımız ekinde gönderilmektedir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Şamî YILMAZ
Genel Sekreter

EK :

-Yazı ve ekleri (10 sayfa)

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60305806-44-E.12130414
 Konu : Anket Çalışması

25.11.2015

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ ÖĞÜNE
 (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Eğil : B.İ.İ. tarihli ve 14663 sayılı yazınız.

Çağrularınız Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Doçent Öğretmeni Gamze ÇELİK'in tez çalışması kapsamında yaptırdığı anket çalışması ile ilgili alınan Makam Onayı, Komisyon Raporu ve Mühürlü Anket Formlar aşağıda sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Zekai MEMİS
 Millî Eğitim Müdürü

Ek :

- 1-Makam Onayı (01 adet - 01 sayfa)
- 2-Komisyon Raporu (01 adet - 01 sayfa)
- 3-Mühürlü Formlar (01 adet - 07 sayfa)

MİLLÎ Eğitim Müdürlüğü İş Hizmet Birimi
 Elektronik Adres: iletisim@canakkale.gov.tr

Yeni Bilgiye Öğretmen AYDIN
 Tel:0286 212 04 55-115

Görsel Elektronik İmza
 İşlemleri
 25.11.2015
Musret GERCİK
 VHKİ

T.C.
CANAKKALE VALİLİĞİ
MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 60.305806-44-E.12056046
Konu: Anket Çalışması

24.11.2015

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
CANAKKALE

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına
Bula tarihli ve 14663 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi
Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Canze ÇELİK tarafından "Türkçe Derslerinde Görsel
Okuryazarlıkta Öğretim Becerisini Geliştirme Çalışmaları" konulu Tez Çalışması kapsamında,
19 Kasım 2015 - 31 Aralık 2016 tarihleri arasında ekte listede belirtilen plan çerçevesinde,
Çanakkale merkez ilde bulunan Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu ve Ömer Mart
Ortaokulundaki öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine yönelik ders anlatımı ve anket yapma
istegi ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup; Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme
Komisyonunca inceleterek uygun görülmüştür.

Makamınıza da uygun görüldüğü takdirde, Ohurlarınıza arz ederim.

İŞİT KORKMAZ
Şube Müdürü

OLUR
24.11.2015

ZÜKÜR MEMİŞ
MİLLÎ Eğitim Müdürü

Ek : Komisyon Raporu (01 adet - 01 sayfa)

MİLLÎ Eğitim Müdürlüğü Elektronik Bina
Elektronik İşletim Sistemi (e-İS) (www.meb.gov.tr)

Ayrıca bilgi için: Ayşegül AYDIN
Tel: 0286 212 94 55 / 15

Güvenli Elektronik İmza
Aylık İmza Ayrıştırma
24.11.2015
M. SERET GERCİK
MKE

EK8: Tez Öğrencilerle Görüşme Dökümü
Tez Uygulama Görüşme Dökümü

Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu (Pilot Uygulama– 1. Öğrenci Kadın (Ses 00213)

G-00:00-00:03:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum kabul ediyor musunuz?

Ö-00:03-00:04:-Evet.

G-00:04-00:08:-Benim ilk sorum önce kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:08-00:16:-Adım Esmâ İrem soyadım Mercan. Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulu 7-B sınıfı öğrencisiyim.

G-00:016-00:20:-İlk sorum Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz?

Ö-00:20-00:30:-Kendi sınıfımızda genel olarak işte internette açılan görseller, videolar ya da programlardan farklı şekilde faydalanıyoruz yararlanıyoruz.

G-00:30-00:31:-Başka?

Ö-00:31-00:40:-Öğretmenimizin dağıttığı fotokopilerdeki görsellerden ya da farklı metinlerdeki görsellerden yararlanıyoruz kitaplardaki. Bu şekilde.

G-00:41-00:44:-Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkında görüşlerin neler?

Ö-00:44-00:58:-Yani şu ana kadar birlikte sürdürdüğümüz derslerde sizin de yaptığımız fotokopilerdeki görsellerden çok faydalandık. Yaptığımız videolardan ya da öğrendiğimiz şeyler de çok iyi oldu bence. Yaptığımız görsellerde.

G-00:58-01:02:-Peki ne hangi konuda sıkıntı oldu sence?

Ö-01:03-01:11:-Sınıf ortamında sıkıntı oldu bence. Arkadaşlarımız çok gürültü yapıyor bazıları. O yüzden böyle farklı şeyler anlaşılmadı. Öyle, o şekilde.

G-01:11-01:14:-Zaman nasıldı? Zaman sıkıntısı ya da?

Ö-01:14-01:21:-Zaman sıkıntısı, normal ders saatiydi ama yine de bizim kendi zamanımız eğlenceli geçtiği için, zaman çok çabuk geçiyor bence.

G-01:21-01:25:3. -Evet. Peki, sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-01:25-01:35:-Evet geçti. İşte farklı kaynaklardan, görsellerden ya da video tarzı şeylerden yararlandığımız için eğlenceli geçti. Bu yüzden de bir şeyler öğrenmiş olduk.

G-01:35-01:37:-Peki eklemek istediğin başka bir şey var mı?

Ö-01:37-01:38:-Yok.

G-01:38-01:41:-Yok. Teşekkür ederim. Çok sağ ol.

2. Öğrenci- Kadın (Ses 00214)

G-00:00-00:03:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum kabul ediyor musunuz?

Ö-00:03-00:04:-Evet.

G-00:04-00:05:-Adınız?

Ö-00:05-00:06:-İrem.

G-00:06-00:07:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:07-00:14:-Tamam. Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulunda okuyorum. 7-B sınıfındayım.

G-00:14-00:15:-Kaç yaşındasınız?

Ö-00:15-00:16:-13 yaşındayım.

G-00:16-00:23:-İlk sorum Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz?

Ö-00:23-00:36:-Görsellerden farklı materyallerde faydası oluyor. Hocanın bize böyle ders içinde anlattıklarında da faydası oluyor. Öyle.

G-00:36-00:39:- Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:39-00:51:-Görüşlerim; iyi bir dersti çünkü sizin anlattıklarınız, mesela bilgisayardan filan yapıyorsunuz onlar daha aklımızda kalıcı oluyor. Yani iyiydi.

G-00:51-00:55:- Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-00:55-01:16:-Bana göre Türkçe dersi,ıı etkili geçti. Bunun sebebi; yani, siz ayrı anlatıyorsunuz bizim Türkçe hocamız ayrı anlatıyor. Mesela etkinliklerden çözüyoruz. İıı, işte bilgisayardan, siz bize fotokopiler filan getiriyorsunuz. Etkinlikler iyi geçti.

G-01:16-01:16: -Etkinlikler...

Ö-01:16-01:16: -Etkinlikler iyi geçti.

G-01:16-01:16: İyi geçti...

G-01:16-01:19:- Ekleme istediğin başka bir şey var mı?

Ö-01:19-01:20:-Yok.

G-01:20-01:21:-Peki sıkıntılar ne oldu derste?

Ö-01:21-01:29:-Sıkıntılar, arkadaşlarımızın fazla konuşmasıyla dersin dikkatini bozması oldu.

G-01:29-01:36:-Başka, gördüğün, zamanla ilgili ya da herhangi bir şey?

Ö-01:36-01:43:-Zaman zaten, zaman kısıtlı oldu. Bazı arkadaşlarımız yetiştiremedi. Ben de yetiştiremedim.

G-01:43-01:45:-Süre kısıtlı olduğu için.

Ö-01:45-01:46:-Evet. Evet.

G-01:46-01:50:-Bunlar nasıl engellenebilir sence? Bunlara ne önlemler alınabilir?

Ö-01:50-01:50: -Bunlara.

G-01:50-01:50: -Ne tavsiye edersin?

Ö-01:50-02:04: -Aslında zaman kısıtlı olamaz çünkü biz daha da kitap okuyarak düşüncemizi geliştirebiliriz. O zaman daha da fazla çabuk yazabiliriz.

G-02:04-02:14:-Değil mi? Daha hızlı hayal gücünüzü kullanabilirsiniz. Mesela anlamada da sıkıntı olmaz. Hemen bir kere okuduğunuzda hemen anlayabilirsiniz.

Ö-02:14-02:15:-Evet.

G-02:15-02:19:-Genel olarak sınıfın performansını nasıl gördün? Etkinliklere katılımını genel olarak?

Ö-02:19-02:22:-İyiydi.

G-02:22-02:23:-İyiydi. Katıldılar.

Ö-02:23-02:24:-Evet.

G-02:24-02:26:-Tamam. Çok teşekkür ederim.

3. Öğrenci (00215)-Kadın

G-00:00-00:04:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum kabul ediyor musunuz?

Ö-00:04-00:05:-Evet.

G-00:05-00:06:-İsminiz?

Ö-00:06-00:07:-Adım Ayşe Azra Keçeci.

G-00:07-00:08:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:08-00:13:-Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulunda okuyorum. 7/B sınıfındayım.

G-00:13-00:19:-İlk sorum Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz?

Ö-00:19-00:34:-Öğretmen daha iyi anlatmak için bazı görseller, yani videolardan yararlanıyor. Onlardan daha iyi anlayabiliyoruz. Bir de dağıttığı fotokopilerdeki resimlerden, daha dikkat çekici daha merak uyandırıcı oluyor. O yüzden daha da dikkatimi çekiyor o dersi dinlemek.

G-00:34-00:39:-Peki önceki derslerinizde nasıldı? Mesela bunların dışındaki derslerinizde?

Ö-00:39-00:46:-Ya, ya, onlarda da aynı şekilde ilerliyordu ama fotokopideki resimler olmayınca biraz sıkıcı geliyordu açıkçası ders, öyle.

G-00:46-00:50:- Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:50-00:57:-Birlikte sürdürdüğümüz dersler çok eğlenceli geçti. Hem de öğreticiydi.

G-00:57-00:59:-Hayal gücünü kullanabildin mi?

Ö-00:59-01:02: -Ha ha, evet. Hayal gücümü geliştirdi, daha da düşündüm.

G-01:02-01:03:-Yaratıcılık?

Ö-01:03-01:04:-Evet.

G-01:04-01:06: -Başka? Başka neler?

Ö-01:06-01:15:-Yani öğreticiydi de. Eğlenceli geçti. Resim falan yaptık. Görsellerimizi geliştirdik.

G-01:15-01:16:-Resim yapmak hoşuna gitti mi?

Ö-01:16-01:18:-Evet çok eğlenceliydi.

G-01:18-01:22:-Okuduklarından yola çıkarak yansıtmak güzel mi?

Ö-01:22-01:23:-Evet.

G-01:23-01:24:-Peki sıkıntı ne oldu?

Ö-01:24-01:32:-Sıkıntı, bazı arkadaşlarımız çok gürültü çıkardı. Bu yüzden derse daha dikkatimizi veremedik bazı zamanlarda.

G-01:32-01:37:3. -Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-01:37-01:42: -Ya, etkili geçti. Bunun sebebi işte görsellerden yararlanmamız.

G-01:42-01:44:-En büyük sıkıntı ne olabilir?

Ö-01:44-01:48:-İşte en büyük sıkıntı arkadaşlarımızın çok gürültü çıkarması bence.

G-01:48-01:50:-Evet. Kalabalık olması biraz, değil mi sınıfın?

Ö-01:50-01:53:-Evet. Sınıfın daha az kişi olursa belki daha iyi anlayabilirdik.

G-01:53-01:55:-Daha da rahat olurdu.

Ö-01:55-01:58:- Ekleme istediğin başka bir şey var mı?

G-01:58-01:59:-Yok. Hayır.

Ö-01:59-02:01:-Bu şekilde dersler işlense hoşuna gider mi?

G-02:01-02:01:-Evet.

Ö-02:01-02:02:-Devamı gelse ister misin?

G-02:02-02:02:-Evet çok isterim.

Ö-02:02-02:03: -Tamam, teşekkür ederim.

4. Öğrenci (00216)-Erkek

G-00:00-00:02:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:04-00:12:-Benim adım Nail İhsan. Soyadım Altay. Hüseyin Akif Terzioğlu Ortaokulunda okuyorum. Sınıfım 7-B.

G-00:12-00:19:-Peki ilk sorum Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz? Genel olarak derslerinizde.

Ö-00:19-00:27:-İyi oluyor yani. Öğretmen fotokopi dağıtınca daha bir iyi anlamamız oluyor yani.

G-00:27-00:30:-Önceki derslerinizde nasıldı? Neler yapıyordunuz?

Ö-00:30-00:39:-Önceki derslerde öğretmen tahtada gösterdiği için pek anlayamıyorduk. Ama şimdi fotokopi dağıttığı için daha iyi anlıyoruz.

G-00:39-00:44:-Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:44-00:48:-Yani iyi güzel oluyor.

G-00:49-00:52:-En çok dikkatini çeken ne oldu etkinliklerden?

Ö-00:52-00:54:-Görseller oluyor etkinlikteki.

G-00:54-00:58:-Ne faydasını gördün görsellerin?

Ö-00:58-01:04:-Yani ne bileyim.

G-01:04-01:06:-Yani senin dersin nasıl geçmesini sağladı? İyi ?

Ö-01:07-01:09:-İyi geçiyor yani.

G-01:09-01:09: -Olumlu mu olumsuz mu?

Ö-01:09-01:09: -Eğlenceli.

G-01:09-01:09: -Eğlenceli geçiyor.

Ö-01:09-01:14:-Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi genel olarak? Bunun sebebi ne olabilir?

G-01:14-01:20:-Geçti. Çünkü bir sürü etkinlik yapınca insan alışıyor yani, hep yapmak istiyor.

Ö-01:20-01:20: -Değil mi? Peki.

G-01:24-01:28:-Sence yapılan çalışmalarda sıkıntı ne oldu yaşanan sıkıntı?

Ö-01:28-01:32:-Bana göre sıkıntı yok ama başkalarına göre bilemem yani.

G-01:32-01:35:-Senin için iyi geçti verimli geçti. Bir sıkıntı yaşamadın.

Ö-01:35-01:36: -Yok yaşamadım.

G-01:36-01:39:-Zaman açısından ne düşünüyorsun? Zamanın kullanılması?

Ö-01:39-01:45:-Zaman kötü kullanılıyor. Daha iyi kullanılmasını isterim yani.

G-01:45-01:46:-Daha iyi kullanılsın istersin.

Ö-01:46-01:47:-Eklemek istediğin başka bir şey var mı?

G-01:47-01:48:-Yok.

Ö-01:48-01:49:-Teşekkür ederim.

5. Öğrenci (00217)-Erkek

G-00:00-00:03:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum kabul ediyor musunuz?

Ö-00:03-00:04:-Ediyorum.

G-00:04-00:05:-İsminiz nedir?

Ö-00:05-00:05: -Vedat Görür.

G-00:05-00:08:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:08-00:12:-Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu İlköğretim Okulunda okuyorum. 7-B sınıfı öğrencisiyim.

G-00:13-00:19:-İlk sorum Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz? Genel olarak derslerinizde?

Ö-00:19-00:29:-Yazının, yani paragrafın resimle uyuşup uyuşmadığına bakıyorum. Yani öyle.

G-00:29-00:34:-Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:34-00:49:-Farklı şeyler öğrendik. Karikatürleri gördük. Sonra, daha eğlenceliydi, güldük. Sonra bilemediğimiz şeyleri size sorduk. Öyle yaptık.

G-00:49-00:54:- Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-00:54-01:14:-Etkili geçti. Çünkü bir farklı öğretmenle öğrenmek, farklı şeyleri görmektir bence. Siz de bize şuan buraya gelerek bize farklı bir öğretmen olarak bize farklı şeyleri öğrettiniz. Biz de bunlardan farklı bir şeyler öğrendik.

G-01:14-01:22:-Sıkıntı oldu mu peki derslerde? Neler gördün mesela? Ne sıkıntılar ne eksiklikler gördün? İşlediğimiz..

G-01:22-01:22: -Eksiklikler.

G-01:22-01:22: -Birlikte işlediğimiz derslerde.

Ö-01:22-01:29:-Eksiklik görmedim aslında. Bir eksik yoktu. Tamdı yani.

G-01:29-01:33:-Peki, zaman konusunda ne düşünüyorsun?

Ö-01:33-01:34:-Zaman?

G-01:34-01:38:- Zaman, dersin zamanı yeterli mi, yetersiz miydi?

Ö-01:38-01:40:- Hani, yeterliydi.

G-01:40:- Yeterli gördün.

Ö-01:40:- Yetti. Evet.

G-01:40:- Yetti.

G-01:40-01:43:-Eklemek istediğin başka bir şey var mı?

Ö-01:43-01:45:-Eklemek istediğim, yok.

G-01:45-01:46:-Böyle derslerin devamını ister misin?

Ö-01:47-01:48:-İsterim.

G-01:48-01:50:-Görseller daha çok kullanılsın mı sence?

Ö-01:50-01:52:-Kullanılsın.

G-01:52-01:54:-Etkinliklerde tek tek fotokopi dağıtılması iyi mi?

Ö-01:54-01:55:-İyi.

G-01:55-01:58: -Tamam. Teşekkür ederim.

Ömer Mart Ortaokulu (Asıl Uygulama)

1. Öğrenci (00232)-Erkek

G-00:00-00:09:-Merhaba sizinle görüşme yapmak istiyorum. Görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö-00:09-00:09: -Evet.

G-00:09-00:09: -Ediyor musunuz?

Ö-00:09-00:10:-Evet.

G-00:10-00:12:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:12-00:16:-Adım Oğuzhan soyadım Seyvan. Yedinci sınıfa gidiyorum.

G-00:16-00:24: -Tamam. Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz?

Ö-00:24-00:24: -Kendi derslerinizde, normalde.

G-00:24-00:29: -Kitap. Ders kitabından, kaynak kitaplarımızdan.

Ö-00:29-00:31:-Başka?

Ö-00:31-00:33:-Projeksiyondan.

G-00:33-00:35:-Görsel deyince aklınıza ne geliyor?

Ö-00:35-00:36:-Fotoğraf.

G-00:37-00:38: -Başka?

Ö-00:38-00:49: -Fotoğraflar geliyor.

G-00:49-00:49: -Evet.

G-00:51-00:53: -Peki. Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:53-00:55: -Çok eğlenceli geçti.

G-00:55-00:56: -Başka?

Ö-00:56-00:59: -Bilgi, yeni bilgiler öğrendik.

G-00:59-01:04: -Ne eğlenceliydi senin için en çok?

Ö-01:04-01:14: -En çok, yaptığınız vi, Movie maker programından yaptığınız video.

G-01:14-01:16: -Başka?

Ö-01:16-01:25: -Verdiğiniz fotoğraf, farklı açılar açılardan baktığımızda farklı görünen fotoğraflar.

G-01:25-01:27: -O hoşuna gitti. En çok bunlar mı?

Ö-01:27-01:28: -Evet.

G-01:28-01:32: -Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-01:32-01:35: -Geçti.

G-01:35-01:51: -Neden? Neden etkili geçti? Neler hoşuna gitti yani?

Ö-01:51-01:58: -Okuduk. Yani kitap, kitap okuduk.

G-01:58-02:05: -Kitap okudun. Başka? Bunlar, hoşuna gitti.

G-02:05-02:08: - Sana. Eklemek istediğin başka bir şey var mı?

Ö-02:08-02:09: -Yok.

G-02:09-02:09: -Yok.

G-02:09-02:11: -Teşekkür ederim.

Ö-02:11-02:11: -Ben teşekkür ederim.

2.Öğrenci (00233) –Kadın

G-00:00-00:04: -Merhaba bu görüşmeyi kaydet kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö-00:04-00:05: -Evet.

G-00:05-00:07:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:07-00:15:-Tamam. Benim adım Aylin soyadım Sakarya. 7-D sınıfındayım. Numaram 425.

G-00:15-00:22:-Aylin, Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz? Genel olarak derslerinizde.

Ö-00:22-00:34:-Genelde görseller daha iyi anlamamızı sağlıyor. İlgimizi çekiyor benim bazen ilgimi çekiyor. Aynı zamanda metni, olayı falan yansıtabiliyor çoğu zaman. Onun gibi yani. Güzel oluyor.

G-00:34-00:38:-Çok kullanabiliyor musunuz derslerinizde Türkçe derslerinde görselleri?

Ö-00:38-00:38: -Efendim?

G-00:39-00:39: -Çok kullanıyor musunuz görselleri?

Ö-00:38-00:44:-Genelde yani, kullanımım evet.

G-00:44-00:49:-Mesela resim çiziyor musunuz derslerde ya da resim yorumu yapıyor musunuz? Fotoğraf yorumu yapıyor musunuz?

Ö-00:49-00:52:-E Hocalar izin verirse.

G-0052-00:52: -Hocalar izin verirse.

Ö-00:52-00:54: -Bilmiyorum hocalar hiç böyle bir şey yapmadı sizin gibi de.

G-00:56-00:58:-Daha önce pek olmuyordu di mi?

Ö-00:58-01:00:-Pek olmuyordu ama yapmak isterdim.

G-01:00-01:04:-Peki görsel deyince ne anlıyorsun?

Ö-01:04-01:10:-Resim, çizim nasıl yani renkli şey.

G-01:10-01:11:-Değil mi?

Ö-01:11-01:12:-Yani evet.

G-01:12-01:13:-Peki biz derslerde neler yaptık?

Ö-01:13-01:28:-Etkinlikler yaptık. Bir sürü yani eğitici, işte dikkat çekici. Çok güzel etkinlikler yaptık. Metinler falan okuduk bazen. Etkinlikler yaptık. Bazen neydi onun adı, öyle şey yaptık?

G-01:28-01:31:-Movie maker programıyla video hazırladık.

Ö-01:31-01:32:-Evet hazırladık.

G-01:32-01:35:-Okumaya karşı ilgini arttırdı mı görseller peki, daha çok?

Ö-01:35-01:36:-Daha iyi.

G-01:36-01:37:-Hoşuna gitti mi?

Ö-01:37-01:38:-Evet gitti.

G-01:38-01:40:-Normalde okumayı seviyor musun?

Ö-01:40-01:41:-Evet seviyorum.

G-01:41-01:46:-Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşlerin neler?

Ö-01:46-01:55:-Yani çok güzeldi. Benim ilgimi çekti. Yani bu daha çok eğitici, eğitici etkinlikti yani. Hani daha iyi anlamamızı sağladı.

G-01:55-02:00:-Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi?

Ö-02:03-02:03: -Evet.

G-02:03-02:03: -Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-02:03-02:10: -Etkili geçti. Çünkü birçok şey yaptık yani. Bu boşa geçmedi ders. Hani, etkinlikler yaptık. Metin okuduk.

G-02:10-02:11:- Ekleme istediğin başka bir şey var mı?

Ö-02:11-02:12:-Hayır yok. Teşekkür ederim

G-02:12-02:15:-Bu şekilde dersler sürdürülsün ister misin?

Ö-02:15-02:16:-Evet yani isterim.

G-02:16-02:18:-Tamam. Teşekkür ederim.

3. Öğrenci (00234) Erkek

G-00:00-00:04:-Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö-00:04-00:06:-Kabul ediyorum.

G-00:06-00:07:-Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:07-00:14:-Ben, adım Baturalp. Soyadım Terzi. Ömer Mart Ortaokulunda 7. Sınıf öğrencisiyim.

G-00:14-00:21:-Peki Baturalp, Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz, genel olarak?

Ö-00:21-00:49: -Görsellerden yararlar yararlanınca, mesela bizim öğretmenimiz artık şey görsel olarak anlatıyor. Mesela örnek vereceğim. Ünlü düşmesinde, iki ünlüyü seçiyor. Örnek vereyim, Serenay, biz şimdi 7. sınıftayız, 7. Kattan atlatıyor ve ünlü düşmesi olmuş oluyor. Bunu da, bunu da defterimize görsel olarak çiziyoruz. İyi şekilde yararlanıyoruz.

Ö-00:49-00:50:-Güzel.

G-00:50-00:55:- Peki, birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-00:55-01:10:- İı, birlikte sürdürdüğümüz dersler hakkındaki görüşlerim; çok eğlenceli olduğu, çok güzel zaman geçirdim. Ayrıca Türkçeyle de ilgiliydi bu etkinlikler. Ben açıkçası sevdim etkinliklerinizi.

G-01:10-01:13:- Peki Türkçe derslerini seviyor musun normalde de?

Ö-01:13-01:18:- Normalde de seviyorum yani, sayısal daha ağırlıklıyım ama Türkçeyi de seviyorum.

G-01:18-01:23:- Sence dersler, Türkçe dersleri bu şekilde görsellerle işlense daha mı iyi olur?

Ö-01:23-01:24:- Kesinlikle daha iyi olur.

G-01:24-01:28:- Sizin derslerinizde görseller bu kadar çok kullanılıyor mu normalde?

Ö-01:28-01:31:- Kullanılmaya çalışılıyor.

G-01:31-01:33. - Peki, okumayı seviyor musun?

Ö-01:33-01:37:- Okumayı seviyorum. Her gün en az yarım saat, olmasa da okuyorum.

G-01:37-01:41: - Peki bu etkinlikler okumaya karşı ilgini de arttırdı mı?

Ö-01:42-01:50: - Okuma, okumaya karşı..

G-01:50-01:50: - Merak uyandırdı mı?

Ö-01:50-01:50: - Merak uyandırdı evet.

G-01:51-01:57:- Daha çok okuyabilirim, yani eğlenceli vakit geçiriyorum, hem okurken görsellerle birlikte olunca daha çok hoşuma gidiyor diyor musun, diyebilir misin?

Ö-01:57-01:58:- Diyebilirim.

G-02:00-02:03: - Peki sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi, birlikte yaptığımız? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-02:03-02:07:- Bana göre yaptığımız Türkçe dersi etkili geçti.

G-02:07-02:09: -Ne olabilir sebebi?

Ö-02:10-02:17:- Sebebi işte, gerek metin soruları, gerek çizim olsun, eğlenceli vakit geçirdik.

G-02:17-02:19:- Dikkat çekici oldu mu?

Ö-02:19-02:24:- Dikkat çekici oldu. Derse olan merakımı uyandırdı.

G-02:24-02:27:- Neler yaptık peki etkinliklerden örnekler verebilir misin? Aklında en çok kalan.

Ö-02:27-02:35:- Aklımda en çok kalan, ıı bir metni okuyup, onun hakkında resim çizmek oldu.

G-02:36-02:38: - Hıhı, daha önce yapmış mıydınız böyle bir şey?

Ö-02:38-02:43:- Daha önce, belki daha birinci, ikinci sınıfta yapmış olabilirim.

G-02:43-02:45: - Bu yaş, yedinci sınıfta çok yapılmıyor artık.

Ö-02:45-03:00:- Yedinci sınıfta yok. Yani artık Türkçe dersi deyince, çoğu kişinin aklına artık yazı yazmak, konu yazmak, defteri doldurmak geliyor. Ama bu tür görsel etkinlikler onu arka plana atıp, daha çok öne çıkıyor. Daha eğlenceli kılıyor dersi.

G-03:00-03:04:- Ekleme istediğin başka bir şey var mı?

Ö-03:04-03:08:- Yok, teşekkür ederim.

G-03:04-03:08: - Ben teşekkür ederim. Tamam.

4. Öğrenci (000235) Kadın

G-00:00-00:03: - Merhaba. Bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö-00:03-00:04: - Ediyorum.

G-00:04-00:05:- Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:05- 00:12: - Adım Didar. Soyadım Özer. 7-D sınıfında okuyorum.

G-00:12-00:13: - Ömer Mart Ortaokulunda okuyorsunuz.

Ö-00:13-00:14: - Evet Ömer Mart Ortaokulunda okuyorum.

G-00:14-00:20: -Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz? Normal derslerinizde, genel olarak?

Ö-00:20-00:35: - Eğer mesela bir metinde görsel olmasaydı o metin yani, çok sıkıcı olurdu. Eğer metni anlamazsam o görseli yorumlandırarak yapmaya çalışırdım, yani anlamaya çalışırdım. Yani görsel, bence metin için çok önemli.

G-00:35- 00:38: - Peki siz derslerinizde kullanıyor musunuz normalde de görselleri?

Ö-00:38- 00:39: - Evet.

G-00:39- 00:41: - Hangilerinden yararlanıyorsunuz daha çok?

Ö-00:41- 00:46: - İı yani, konuyla alakalı olu oluyor. Renklerine falan dikkat ediyorum.

G-00:46- 00:50: - Görseller ne örnek verebilirsin görsellere? Neler var?

Ö-00:51- 00:58: - Mesela diyelim herhangi bir konuda, o konuyla alakalı olabilir.

G-00:59- 01:01: - O konuyla alakalı ne mesela, görsel dediğimiz şeyler, örnek?

Ö-01:02-01:09: - Yani, bir güneş resmi olabilir, bulut olabilir, o tarz.

G-01:10-01:15: - Anladım. Peki, birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Ö-01:15-01:24: - Bence çok güzeldi. Yaptığınız şeyler falan çok güzeldi. Yani bence bütün dersler böyle olmalı. Yani, daha iyi anlamamızı sağlıyor o etkinlikler.

G-01:24- 01:27: - Eksik gördüğün bir şey var mı?

Ö-01:27-01:27: - Hayır.

G-01:28-01:30: - Zaman yeterli oldu mu?

Ö-01:30- 01:33: - Birazcık daha fazla olsa daha iyi olurdu.

G-01:34-01:38: - Ders süresi daha kısıtlı oluyor değil mi biraz?

Ö-01:38-01:41: - Hangi etkinlikleri yaptık? Aklında en çok hangisi kaldı?

G-01:41-01:48: -Resim çizdik. Bir görseli yorumlandık. Böyle Movie Maker'dan falan, bir şey yaptık.

G-01:48-01:49: -Video.

Ö-01:49-01:51: -Video yaptık.

G-01:51-01:59: -Hıhı, sence bu metinlerin resimlerle ilişkilendirilmesi, senin üzerinde nasıl bir etki yarattı? Okumaya merak uyandırdı mı mesela?

Ö-01:59-01:59: - Evet.

G-01:59-01:59: - Daha çok okuma isteği uyandırdı mı?

Ö-01:59- 02:00: - Evet.

G-02:01-02:03: - Eğlenceli geçmesini sağladı mı?

Ö-02:03-02:05: - Evet. Çok eğlenceliydi.

G-02:05-02:07:- Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-02:07-02:16: - Bence çok etkili geçti. Hem zaten Türkçe dilimizi öğrenmemizi sağlıyor yani. Hani çok etkili bir ders.

G-02:16-02:17: - Okumayı sever misin normalde de?

Ö-02:17-02:18: - Çok severim.

G-02:18-02:20: - Ekleme istediğin başka bir şey var mı?

Ö-02:20-02:21: - Hayır.

G-02:21-02:21: - Teşekkür ederim.

5. Öğrenci: 00236-Erkek

G-00:00-00:03: - Merhaba bu görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Kabul ediyor musunuz?

Ö-00:03-00:04: - Evet.

G-00:04-00:05: - Kendinizi tanıtır mısınız?

Ö-00:05-00:09: - Adım Eray. Soyadım Kurtuldu. Ömer Mart Ortaokulunda 7. sınıfta okuyorum.

G-00:09-00:13: - Türkçe derslerinde yapılan etkinliklerde görsellerden nasıl yararlanıyorsunuz?

Ö-00:13-00:24:- Ders kitaplarından, bazen projeksiyonlardan, diğer kaynak kitaplarımızdan yararlanıyoruz. Ders işlerken bunlar bize yardımcı oluyor, görseller.

G-00:24-00:26 : - Çok etkili bir şekilde kullandığınızı düşünüyor musun?

Ö-00:26- 00:30: - Evet, ya yani yeterince kullanıyoruz.

G-00:30-00:32: - Hemen her derste kullanılıyor mu, Türkçe derslerinde peki?

Ö-00:32-00:34: - Evet.

G-00:35-00:38: - Birlikte sürdürdüğümüz derslerdeki etkinlikler hakkındaki görüşlerin nelerdir?

Ö-00:38-00:50: - Benim konuları pekiştirmeme daha yardımcı oldu. Görsel yorumlama. Metin metindeki unsurlar. Onları cevaplama, daha etkili oldu benim için.

G-00:50-00:52: - Akıl, aklında kalıcı oldu mu?

Ö-00:52-00:58: - Evet, oldu, tabii ki. Yani, derslerde daha iyi oldu bu konular benim için.

G-00:58- 01:02: - Hıhı...Hangi etkinlikleri yaptık? Aklında en çok hangisi kaldı?

Ö-01:03-01:17: - Görsel, şey resim çizme, met metin yorumlama, etkinlikler resimlerle ilgili etkinlikler yapma, Movie Maker'da olayların sıralanışıyla ilgili etkinlikler yine yaptık.

G-01:20-01:23: - Sana göre Türkçe dersi etkili geçti mi? Bunun sebebi ne olabilir?

Ö-01:23-01:32: - Bence etkili geçti. Yine aynı şekilde, derslerde daha iyi vakit geçirerek, konuları daha iyi pekiştiriyoruz.

G-01:33-01:37: - Peki diğer Türkçe derslerine göre farkı neler oldu, bu derslerin?

Ö-01:37- 01:45: - Bu dersi daha çok görsel, ı görsele dayalı işledik. Diğer dersler sadece sözel olarak.

Ö-01:45-01:47: - Görsel kullanılıyor.

Ö-01:47-01:47: - Görsel.

Ö-01:47-01:47: - Ama daha az.

Ö-01:47- 01:50: - Görselleri kullanarak, konuyu başka bir şekilde işledik.

G-01:51- 01:52: - Normalde okumayı sever misin?

Ö-01:52- 01:53 : - Evet.

G-01:53-01:56: - Peki bu derslerden sonra okumaya hevesin arttı mı?

Ö-01:56-01:58: - Evet yine arttı.

Ö-01:58- 01:59: - Daha çok hoşuna gitti.

Ö-01:59- 01:59: - Evet.

G-02:01-02:02: - Eklemek istediğin başka bir şey var mı?

Ö-02:02-02:03: - Hayır yok. Teşekkür ederim.

G-02:03-02:07: -Ben teşekkür ederim.

EK 9 PİLOT UYGULAMA

Emircan Çetinkaya

15

ETKİNLİK 1: Kavramları Resimle Anlatmak

Metnin Adı: Güneşe Doğru

Hikâyede çocuğun denizde hedeflediği noktaya gitmek isterken yaşadığı korku ve endişe duygularını ifade eden bir çizim yapınız. Çizimi yaparken kura kalem kullanınız.

EK 10

Arza Kocaci

ETKİNLİK 2: Rönesans Döneminden Görsel Okuryazarlık

Metnin Adı: Güneşe Doğru

Yukarıda görmüş olduğunuz tablo Leonardo de Vinci'nin Son Akşam Yemeği adlı eseridir. Bu tabloda insanların yüz ifadelerinin hangi duyguları yansıttığını anlatan kısa bir yazı yazınız.

ortadaki adam sanırım yonak yiyor ve kimseye vermiyo o yüzden diğerlerinin gözünde göz-
to ve endişe var.

EK 11 Etkinlik 3: Görsellerdeki Sihir

Japon Dostumun Türkiye’de Beni Ziyareti (Movie Maker Programını Kullanarak Sunum Hazırlama)

EK 12

Asude CİHAN

/6

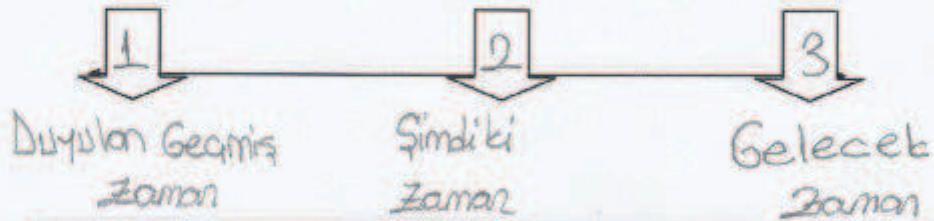
ETKİNLİK 4: Zamanda Yolculuk

Metnin Adı: Uzun Mehmet

Aşağıdaki boşluğa Uzun Mehmet adlı metinden cümleler seçerek yazınız. Seçtiğiniz cümlelerin Duyulan Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman ve Gelecek Zamanla çekimlenmiş olmasına dikkat ediniz. Cümleleri numaralandırıp zaman çizelgesinde numaraları doğru yerlere yazınız.

- 1) Duyulan Geçmiş Zaman: Uzun Mehmet aslında gelmiş.
- 2) Şimdiki Zaman: Mehmet inanesi kömür buluyor.
- 3) Gelecek Zaman: Uzun Mehmet Hilmiye ile elli altı alacak.

Zaman Çizelgesi

EK 13

Sedef
Dumanlı

ETKİNLİK 5: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu)

Metnin Adı: Uzun Mehmet

Yukarıda görmüş olduğunuz fotoğrafın yorumunu yapınız.

Bence burada madende çalışan işçilerin çalışma ortamları var. Siyah, beyaz bir yer yada bu fotoğraf siyah, beyaz olabilir. Burada maden çalışan oluyor. Bisi görünüyor. Toela aydınlık olmayan bir alan ve sadece kafa lambalarında küçük lambalar ile aydınlatılmaya çalışıyorlar. Neredeyse göz göz görmeyecek. Bence burada çalışmak çok tehlikeli ve her on bir facia olabilir.

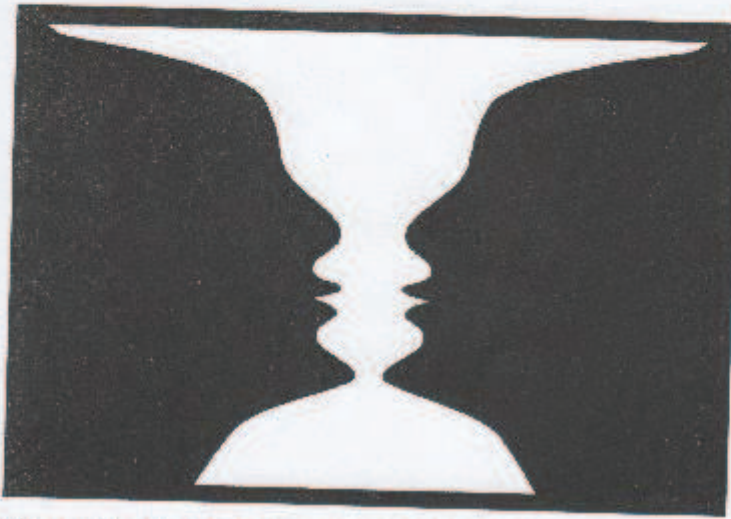
EK 14 Etkinlik 6: Madende Yaşam (Sunum)**Metnin Adı: Uzun Mehmet**

Yukarıdaki fotoğraflardan oluşan sunumu izledikten sonra fotoğrafların yorumunu sözlü olarak yapınız. (Movie Maker Programını Kullanarak Sunum Hazırlama)

EK 15

Oğuzhan
Aydın

ETKİNLİK 8: Doğru Bakabilmek
Metnin Adı: Görme, Anlama Merakı

Yukarıdaki resimde gördüğünüz şekiller nelerdir?

iki insanın romantik bir biçimde birbirleriyle
yakınlaşması. Bir diğer bakış açısıyla sarıp çelen
kadeh gibi.

EK 16

Benke Kapaklı
413

ETKİNLİK 9: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık

Metnin Adı: Kim Olduğunuz Üzerine

<https://www.youtube.com/watch?v=7HWtXcWSMrY>

İzlediğiniz videoda geçen olayın sonucunu kendi düşüncelerinize göre anlatan bir yazı yazınız.

Çocuk arkadaşımı kansisinde başkanı oluyorum. Bence bir gün gelecek herkezi şaşırtacak bir şey yapacak.

EK 17

Berrak Çender
ETKİNLİK 10: Kendimi Arıyorum
Metnin Adı: Kim Olduğumuz Üzerine

Yukarıdaki karikatür size hangi deneyi hatırlatmaktadır? Kendi yaşamınızdan bir olayla karikatürü açıklayan kısa bir yazı yazınız.

Bir kulagından girip diğer kulagından çıkarak deneyim.
 Ders notlarında dışık alırsam annenim anlatırken ben başka bir
 şeyle ilgilenirken ders.

EK 18

İbrahim Can Efe 70
448

ETKİNLİK 11: Deyim ve Karikatürler

Metnin Adı: İsa'nın Olduğumuz Üzerine

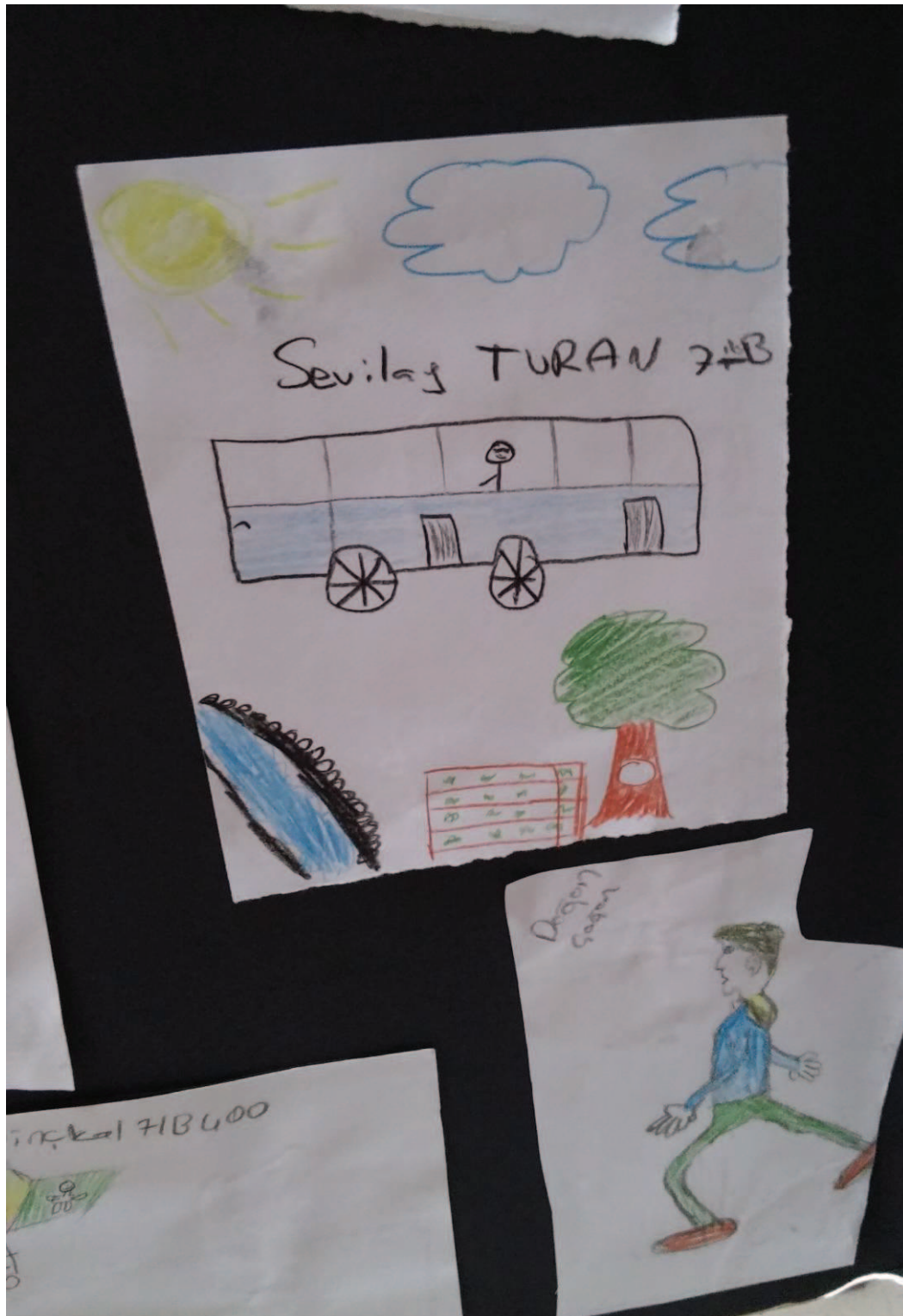
Aşağıdaki boşluğa "Etekleri zil çalmak" deyimini anlatan bir karikatür çiziniz.

EK19

EK 20

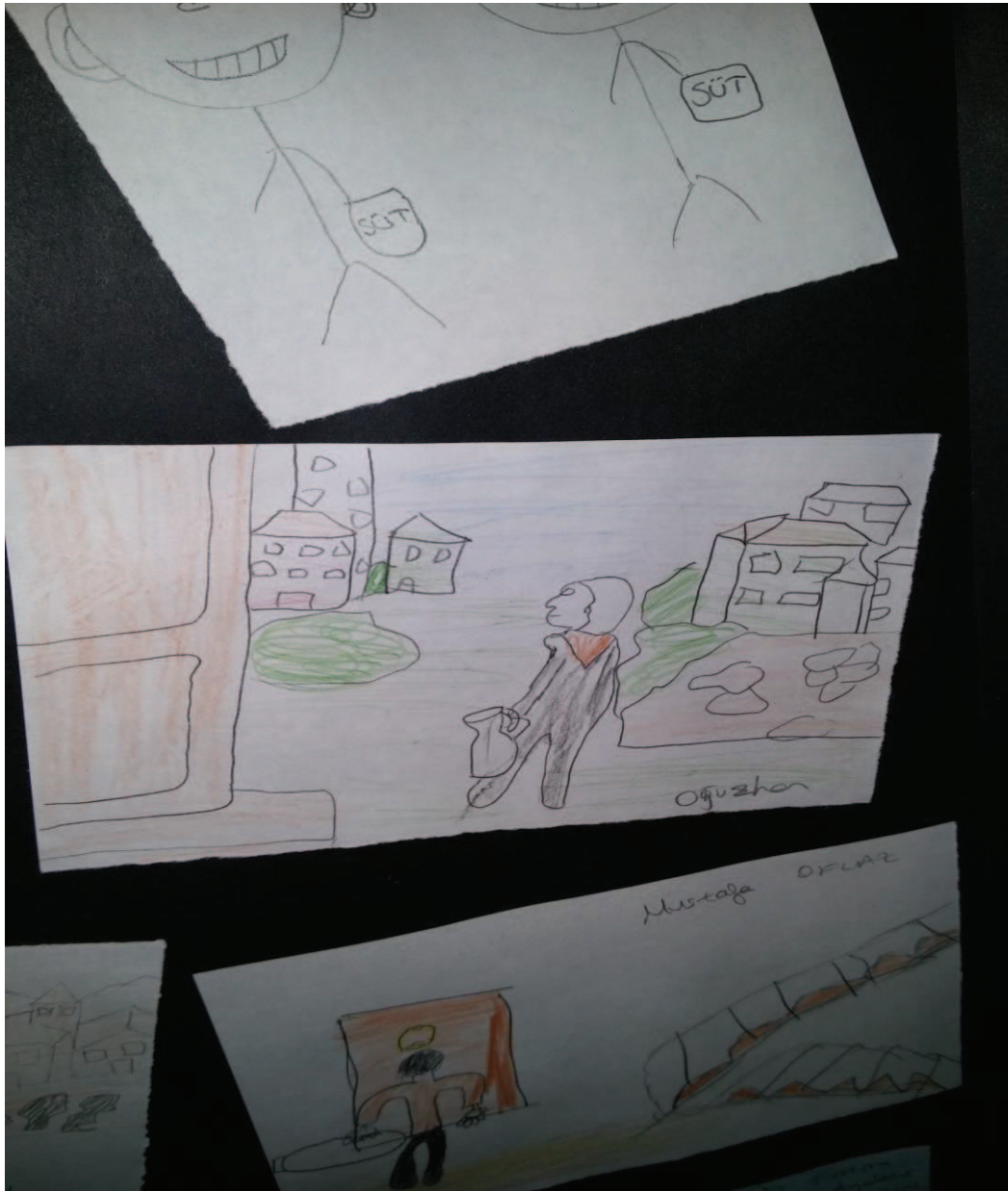
EK 21

EK 22

EK 23

EK 24 ASIL UYGULAMA**ETKİNLİK 1: Kavramları Resimle Anlatmak****Metnin Adı: Güneşe Doğru**

Baturalp
Terzi
7/10 426

Hikâyede çocuğun denizde hedeflediği noktaya gitmek isterken yaşadığı korku ve endişe duygularını ifade eden bir çizim yapınız. Çizimi yaparken kara kalem kullanınız.

EK 25

Didar Özer
7/11 700

ETKİNLİK 4: Zamanda Yolculuk

Metnin Adı: Uzun Mehmet

Aşağıdaki boşluğa Uzun Mehmet adlı metinden cümleler seçerek yazınız. Seçtiğiniz cümlelerin Duyulan Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman ve Gelecek Zamanla çekimlenmiş olmasına dikkat ediniz. Cümleleri numaralandırıp zaman çizelgesinde numaraları doğru yerlere yazınız.

- 1) Son günler erler toplanmışlar.....
- 2) Odu bulunak mankete çok büyük hizmet olacak
- 3) Balık karınları her biri bir paşa kadar kâşmürü milyon.

Zaman Çizelgesi

EK 26

Rodion Army

Boşluk Sıra Sıra
7-D 704

ETKİNLİK 5: Madende Işık (Fotoğraf Yorumu)

Metnin Adı: Uzun Mehmet

Yukarıda görmüş olduğunuz fotoğrafın yorumunu yapınız.

⇒ Madende hayat tehlikesi çok olan evine etmek götürmek çocuğunu okutmak bakmak için çalışan bir baba görüyorum. Sanki yemin kaç kat altında etmek parası için çalışan insanlar. Kim bilir belki sigortası yok, can güvenliği yok ama ne yapsın evini geçirmek için başka bir çare yok yani burada evi için çalışan madenciler görüyorum.

EK 27

İsmail G.İ

7/1 D 290

ETKİNLİK 7: Bir Tablonun Yorumu**Metnin Adı: Görme Anlama Merakı**

Nuri ABAÇ'ın "Motor Sefası" adlı tablosunda gördüklerinizi anlatan kısa bir yazı yazınız.

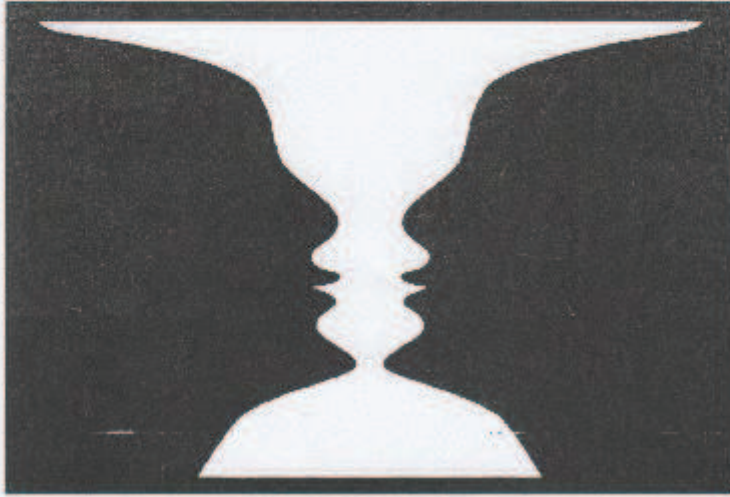
Eskiden insanlar ağaçtan yapılan gemilerle ya da küçük teknelerle insan gücüyle kürekle teknelerini hareket ettiriyorlardı. Eskiden insan gücüyle kürekle teknenin hareket ettirge sahirciler muhabbet, eğlenmeli, mutlu mesut hareket ettirilen günümüzde gemilerle bir yere hızlı hızlı hareket ediyor bu yere muhabbet edilmiyor ama eskisi gibi değildir.

EK 28

Cansu
Cebe
710
132

ETKİNLİK 8: Doğru Bakabilmek

Metnin Adı: Görme, Anlama Meraka

Yukarıdaki resimde gördüğünüz şekiller nelerdir?

Ben yukarıdaki resimde bir tablo ve tabloda göz
yanılması var eğer tablodaki siyahlıkla gittiğinde
masa eğer beyaz gittiğinde siyah iki tane
insan kafası görüyorum o beyaz yer ayrıca
kumskati ve kupa ya benziyor

EK 29

Eude Seğin
7/15 19/3

ETKİNLİK 9: Video Yorumu Farklı Biri Olsaydık

Metnin Adı: Kim Olduğunuz Üzerine

<https://www.youtube.com/watch?v=7H1WLXcWSMrY>

İzlediğiniz videoda geçen olayın sonucunu kendi düşüncelerinize göre anlatan bir yazı yazınız.

Büyük bir test yapmaya karar verildi. Haftalar, aylar, yıllar boyu çalışıldı. Ve bir gün başarılarının emtiası. Öylece oldu. Çok büyük bir test yapıldı. Adı ultrasonik ayarlayıcı. Havada, karada, denizde geçebiliyordu. Artık arabalara gerek kalmayacaktı. Arabalar olmayınca egzoz dumanı olmayacaktı. Egzoz dumanı olmayınca da karadül tanıma olmayacaktı. Her şeyi planlamıştı. Ede zikâken hayran olduğu profesörler gılgırlı olmuştu. Artık herkes ona hayranlıkla bakıyordu.

... THE END ...

EK 30

Eray Kantuldu

7/10 202

ETKİNLİK 10: Kendimi Arıyorum

Metnin Adı: Kim Olduğunuz Üzerine

Yukarıdaki karikatür size hangi durumu hatırlatmaktadır? Kendi yaşamınızdan bir olayla karikatürlü açıklayan kısa bir yazı yazınız.

"Bir kulağından diğer kulağından geçmek." atasözünü açıklamak istiyorum. Derslerde arkadaşlarıma öğretmenlerim bu konuyu bir kulağımdan girip diğer kulağımdan çıkarıyorlar. Yani herkesten fakirlikten istiyorum. Babamda bana bir keresinde bir şeyi unutma bir kulağından girip diğer kulağından çıkarmanı hatırlattı. Bize söylenen sözleri anlayıp bilmenin önemini.

EK 31

Oğuzhan S.
Yan 7/10

ETKİNLİK 11: Deyim ve Karikatürler

Metin Adı: Kim Olduğunuz Üzerine

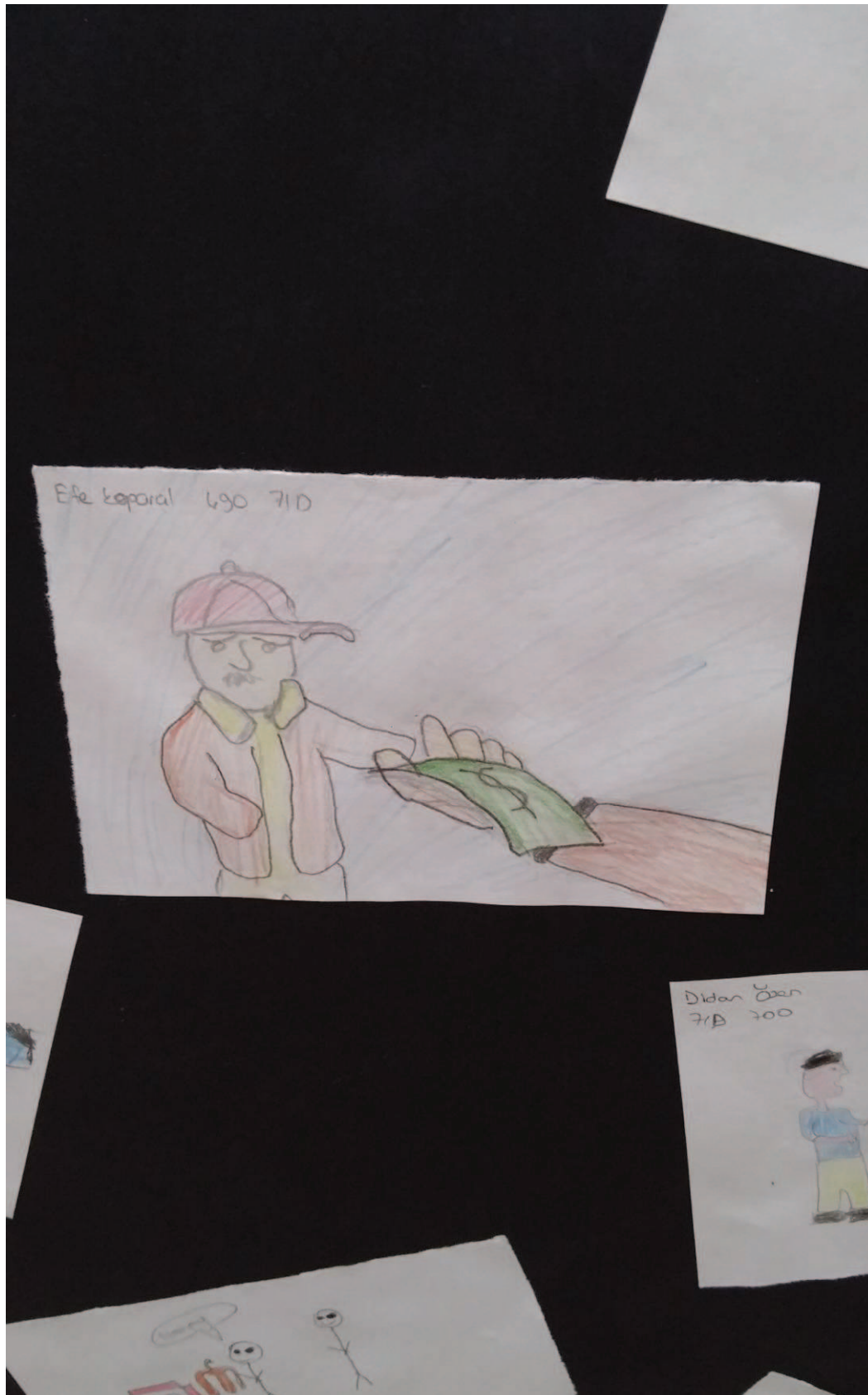
Aşağıdaki boşluğa "Etekleri zil çalmak" deyimini anlatan bir karikatür çizin.

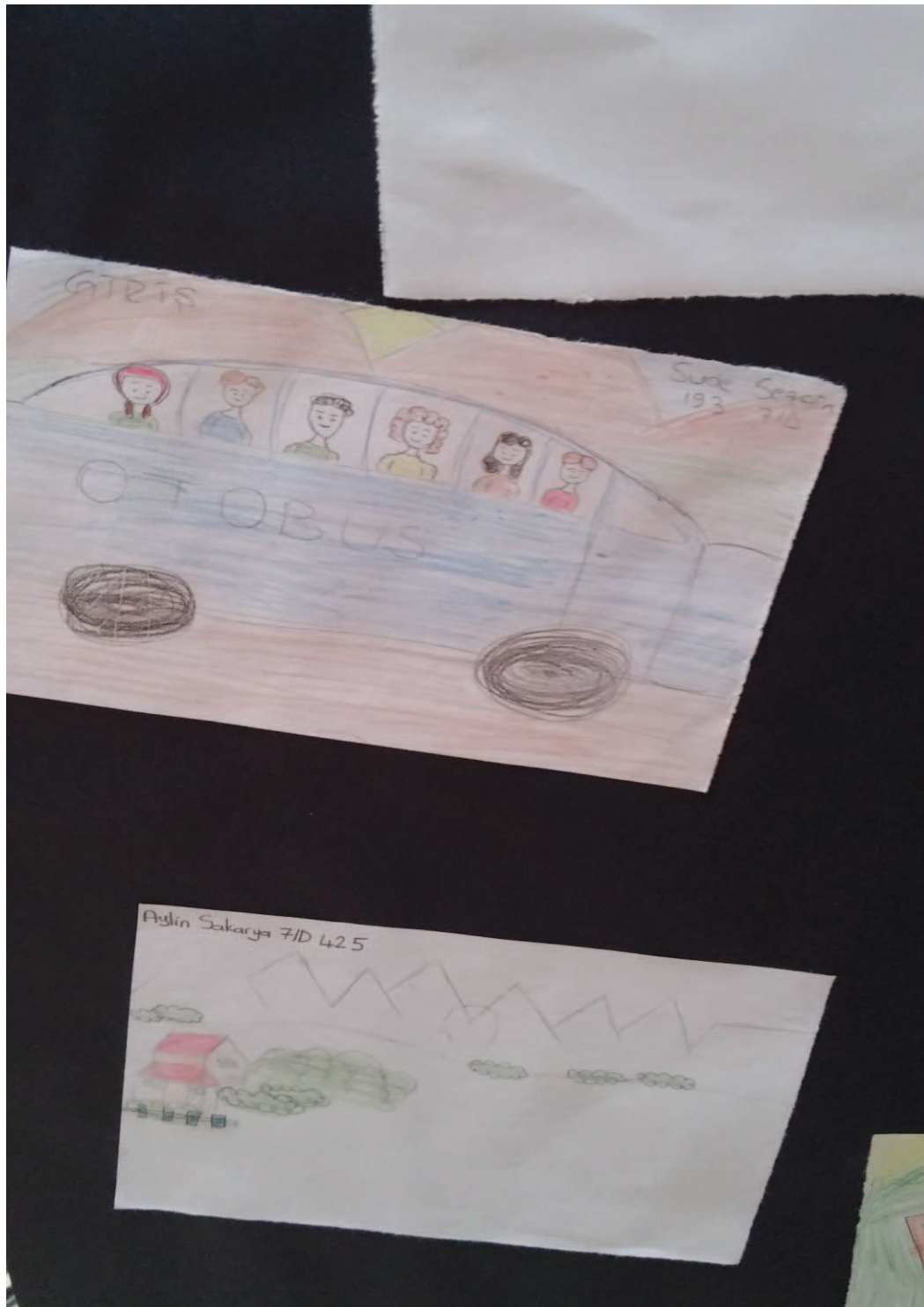
EK 32

EK 33

EK 34

EK 35

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği İzni

Gelen Kutusuna taşı

Yan: Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği

1.472)

 nuri gomleksiz <nurigomleksiz@yahoo.com>
Alıcı: bana

Merhaba Gamze,
Ölçeği çalışmada kullanabilirsin. Çalışmalarında kolaylıklar diliyorum.
Doç. Dr. Mehmet Nuri Gömleksiz

Android'de Yahoo Mail'den gönderildi

From: GAMZE CELIK <gamzecelik@comu.edu.tr>;
To: <mgomleksiz@firat.edu.tr>; <nurigomleksiz@yahoo.com>;
Subject: Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği
Sent: Wed, Dec 4, 2013 4:21:15 PM

Değerli Hocam,
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisiyim.
Aynı üniversitede Türkçe Eğitimi Bölümü'nde doktora eğitimime devan
Tez çalışmam için sizin geliştirmiş olduğunuz Kitap Okuma Alışkanlığı

Arş.Gör. Gamze ÇELİK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

 GAMZE CELIK <gamzecelik@comu.edu.tr>
Alıcı: nuri

Çok teşekkür ederim hocam.
İyi çalışmalar dilerim.

5 Aralık 2013 23:10 tarihinde nuri gomleksiz <nurigomleksiz@yahoo.c...

EK 36

